

TURIZMUSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA PEST VÁRMEGYE

Készült a TOP Plusz-3.1.1-21-PT1-2022-00001 azonosítószámú „Pest vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések” elnevezésű projekt keretében.

KÉSZÍTETTE

PEST VÁRMEGYE ÖNKORMÁNYZATA

MEGBÍZÁSÁBÓL

A

PEST VÁRMEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI NONPROFIT KFT.

DORKA ÁRON

KUSZÁK MIKLÓS

KÁNAI GERGELY

MOTÁL ALEXANDRA

PÁL GERGELY ANDRÁS

SZADAI-NEUZER VIVIEN

2026. július

Tartalom

1	Bevezető.....	8
2	Vezetői összefoglaló.....	10
2.1	A terv készítése során alkalmazott módszerek, adatforrások	16
2.2	Az ágazatban működő vállalkozásokra vonatkozó jogszabályi környezet bemutatása.....	16
2.3	A turisztika szervezeti háttere, intézményi környezete	17
2.4	Ágazati stratégiai dokumentumok – NTS2030 - Turizmus 2.0.....	19
2.4.1	Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia 2030.....	21
2.4.2	Nemzeti Kerékpáros Stratégia 2030	24
2.4.3	Nemzeti Vízturisztikai Stratégia	24
2.4.4	Nemzeti Horgászturisztikai Stratégia 2030	25
2.4.5	Kincsem – Nemzeti Lovasprogram.....	25
2.4.6	Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió 2014-2030.....	26
2.4.7	Pest Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027	27
2.4.8	Pest Vármegyei Integrált Területi Program	29
2.5	A turisztikai ágazat globális helyzete bemutatása, nemzetközi turisztikai trendek, azok hatása a hazai turizmusra	32
2.5.1	Nemzetközi turisztikai trendek	33
2.5.2	Globális kitekintés a legfontosabb turisztikai célpontok helyzetére.....	36
2.5.3	Európa, Európai Unió.....	37
2.6	A turisztikai ágazat helyzete Magyarországon.....	41
2.6.1	Vendégéjszakák.....	42
2.6.2	Határon átlépő turizmus.....	44
2.6.3	Turizmus gazdasági jelentősége.....	46
2.6.4	Attrakciók-belföldi utazások.....	47
3	Pest vármegye turisztikai adatai – Helyzetelemzés	49
3.1	Pest vármegye fontosabb turisztikai ágazatai	49
3.1.1	MICE turizmus.....	50
3.1.2	Aktív és Ökoturisztika.....	52
3.1.3	Vallási-zarándok turizmus	76
3.1.4	Pest megye hagyományos értékei	78
3.1.5	Fürdők Pest vármegyében	90
3.2	Pest vármegye jellemző turisztikai adatai	96

3.3	Vármegyei munkaerőpiac jellemzői a turizmus területén	103
3.4	Pest vármegye, mint „küldő régió”	106
3.5	Fontosabb Turisztikai desztinációk a vármegyében	106
3.5.1	Gödöllői Királyi Kastély	107
3.5.2	Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum.....	107
3.5.3	MNM Mátyás Király Múzeum, Királyi Palota és Salamon torony	108
3.5.4	Veresegyházi Medveotthon	109
3.5.5	Budakeszi Vadaspark.....	110
3.5.6	Nemzeti Botanikus Kert Vácrátót.....	110
3.5.7	Hungaroring.....	111
3.5.8	Rám-szakadék	112
3.6	Pest vármegye turisztikai térségeinek lehatárolása	114
3.6.1	Börzsöny vidéke	114
3.6.2	Cegléd-Nagykátai térsége	117
3.6.3	Pilis-Visegrád-Dunakanyar térsége	120
3.6.4	Ráckevei Duna-ág menti települések.....	123
3.6.5	Gödöllő térsége.....	126
3.6.6	Vecsés, Dabas, Monor térsége.....	129
3.6.7	Pest Vármegyei járások turisztikai összehasonlítása.....	132
4	Turisztikai projektek Pest vármegyében	135
5	SWOT analízis	137
6	Stratégiai célok meghatározása	138
6.1	Célrendszer megalapozása - a helyzetértékelés összefoglaló megállapításai	138
6.2	Jövőkép	141
6.3	Célrendszer.....	143
6.4	Célfa	143
6.5	A célrendszer kifejtése és fejlesztési lehetőségek azonosítása	144
6.5.1	Átfogó cél - A turisztikai ágazat versenyképességének és jövedelemtermelő képességének növelése Pest Vármegyében, építve a térség sokszínű adottságaira, jobban kihasználva a régióban jelenlévő potenciális hazai és külföldi keresletet	144
6.5.2	Stratégiai cél – Pest vármegye legfontosabb turisztikai ágazatainak fejlesztése	144
6.5.3	Stratégiai cél - A turisztikai infrastruktúra fejlesztése.....	149
6.5.4	Stratégiai cél – A vármegye jobb pozicionálása és ismertségének növelése a térségi marketing fejlesztésével és az együttműködések szorosabbá tételével.....	156

6.5.5	Területi cél - Turisztikai fejlesztések a lemaradó járások felzárkóztatásának elősegítése érdekében, valamint a fejlett térségekben meglévő szolgáltatások minőségének javítása a térségi specializációk figyelembevételével.....	160
6.5.6	Horizontális célok.....	161
7	Eszközrendszer és beavatkozási területek meghatározása	162
7.1	[B1] - Turisztikai ágazatok komplex fejlesztése	163
7.1.1	[B1.1] - Aktív- és ökoturizmus fejlesztése	163
7.1.2	[B1.2] - Kulturális, szakrális és vallásturizmus fejlesztése	166
7.1.3	[B1.3] - Strandok, fürdők és egészségturizmus fejlesztése	168
7.1.4	[B1.4] - MICE turisztikai ágazat fejlesztése	170
7.1.5	[B1.5] - Gasztronómia és térségi specializációk fejlesztése	171
7.2	[B2] – Turisztikai infrastruktúra fejlesztése	174
7.2.1	[B2.1] - Közúti és közösségi közlekedési elérhetőség javítása.....	174
7.2.2	[B2.2] - Attrakciók és hozzájuk kapcsolódó új szolgáltatási elemek fejlesztése	178
7.2.3	[B2.3] – Digitalizáció fejlesztése.....	180
7.3	[B3] - Marketing, együttműködés és szervezetfejlesztés	181
7.3.1	[B3.1] - Turizmusirányítás reformja	181
7.3.2	[B3.2] – A vármegye turisztikai márkájának megteremtése	182
7.3.3	[B3.3] – Vármegyei humán erőforrás fejlesztési program végrehajtása.....	184
7.4	[B4] - Lemaradó járások felzárkóztatása	184
7.4.1	[B4.1] – Térségi erősségekre és specializációkra alapozott fejlesztések	184
7.5	[B5] – Horizontális célok hatékony érvényesítése.....	187
7.5.1	41. intézkedés - Klímavédelmi feltételek beépítése fejlesztési projektekbe	187
7.5.2	42. intézkedés - Akadálymentesítés és inkluzív turisztikai kínálat fejlesztése	187
7.5.3	43. intézkedés – Hátrányos helyzetű csoportok bevonása turisztikai fejlesztésekbe	187
7.6	Eszközrendszer intézkedéseinek és a célok összekapcsolódásának bemutatása	189
7.7	Intézkedések és a célfa céljainak kapcsolati mátrixa.....	192
7.8	Intézkedések prioritássorrendjére tett javaslat.....	193
8	Monitoring.....	195
8.1	Átfogó cél (AC).....	195
8.2	SC1 – A legfontosabb turisztikai ágazatok fejlesztése	195
8.3	SC2 – A turisztikai infrastruktúra fejlesztése	196
8.4	SC3 – Pozicionálás, marketing és együttműködés.....	196
8.5	Horizontális célok (HC1–HC4)	196

9	Ábrajegyzék	197
10	1.sz. melléklet – Turizmus és hozzá kapcsolódó tevékenységek jogszabályi környezete	199
11	2.sz. melléklet – Idegen szavak jegyzéke	201
12	3. sz. melléklet – Pest vármegyei turisztikai látnivalói.....	204
12.1	Múzeumok, kiállítóhelyek, gyűjtemények	204
12.1.1	Városi, megyei és tematikus múzeumok	204
12.1.2	Emlékmúzeumok és gyűjtemények.....	204
12.1.3	Tájházak és nemzeti és gyűjtemények.....	205
12.1.4	Kastélyok és kúriák	206
12.1.5	Várak, várromok, erődítmények, régészeti helyszínek	206
12.1.6	Egyházi és szakrális örökség	206
12.1.7	Egyéb épített örökség és emlékhelyek	207
12.2	Tájvédelmi körzetek és védett területek	208
12.2.1	Kilátók.....	208
12.2.2	Vízesések, források, tavak és vizes élőhelyek	208
12.3	Arborétumok, vad- és állatkertek, fűvész- és botanikus kertek	209
12.3.1	Arborétumok és botanikus kertek.....	209
12.3.2	Vad- és állatkertek, bemutatóhelyek.....	209
12.3.3	Tanösvények	209
12.3.4	Erdei kisvasutak és aktív élménykínálat	210
12.4	Borvidékek és pincészetek	210
12.4.1	Etyek–Budai borvidék (nyugati térség).....	210
12.4.2	Monori borvidék (délkeleti térség).....	210
12.4.3	Ócsai borvidék (délkeleti térség).....	210
12.4.4	Kunsági borvidék – Ceglédi alkörzet.....	211
12.5	Hagyományos magyar konyha és csárdák.....	211
12.5.1	Vízparti éttermek és csárdák	211
12.5.2	Farm-to-table éttermek.....	211
12.5.3	Vegetáriánus / vegán helyek	211
12.5.4	Modern magyar bisztrók	211
12.6	Cukrászdák és édességek	211
12.7	Kulturális és hagyományőrző rendezvények	212
12.8	Gasztronómiai fesztiválok	212
12.8.1	Bor-, pince- és szüreti rendezvények.....	212

12.8.2	Főző- és ételfesztiválok.....	212
13	Szakirodalom és segédanyagok	214

1 Bevezető

Pest Vármegye Önkormányzata a Terület és Településfejlesztési Operatív Program Pluszhoz kapcsolódóan a TOP Plusz-3.1.1-21 Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések című felhíváson elnyert TOP Plusz-3.1.1-21-PT1-2022-00001 „Pest vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések” című kiemelt projekt keretén belül megvalósítandó „Befektetés ösztönzést célzó tevékenységek” feladatok között a vármegye gazdasága szempontjából kiemelten fontos három ágazat vonatkozásában dolgoz ki fejlesztési tervet. A tervek elkészítésével a Pest Vármegyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. került megbízásra.

Ahogy az ország egésze, úgy Pest vármegye szempontjából is kiemelkedő jelentősége van a turizmusnak, hiszen egyrészt meghatározó módon járul hozzá a térség gazdasági teljesítményéhez, másrészt pedig feltételeket teremt a szabadidő minőségi eltöltéséhez mind a térség lakosai, mind az ide érkező vendégek számára.

Pest vármegye számára a turizmus stratégiai ágazat, amely a legtöbb járásban fontos addicionális beruházási és jövedelemszerzési lehetőséget biztosít a vállalkozások és a munkavállalók számára. A vármegye turisztikai forgalma növekszik, relatív részesedése is javul, a szállóhelyek forgalma is egyenletesen követi a kapacitások növekedését.

A turizmusfejlesztési stratégia elkészítésének szükségessége 2025. decemberében körvonalazódott, ekkor készült el egy rövidebb elemzés a vármegye turizmusa ágazati helyzetéről, mely dokumentum rávilágított arra, hogy **az ágazat a tapasztalható fejlődés ellenére több tekintetben elmaradást mutat még az az országos átlagtól is.** Miközben Budapest turisztikai piaca és a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér utasforgalma évről évre újabb rekordot dönt meg, ennek hatását nem feltétlenül lehet érzékelni a vármegyében.

Kérdésként felmerült, hogy a Pest Vármegyére vonatkozó statisztikai adatok és folyamatok elemzése a Budapesti adatok nélküli országos adatokkal összevetésben készüljön, csupán más vármegyékkel összehasonlítva, vagy az országon belüli pozíciója legyen a vizsgálat tárgya. Véleményünk szerint Budapest és Pest Vármegye turisztikai szempontból sem választható szét egymástól, az eddigiekben készült más ágazati és stratégiai dokumentumok készítésénél is igyekeztünk nem csak a közigazgatási határok mentén elemezni a térséget, az itt zajló folyamatokat. Mindezt figyelembe véve **jelen stratégiában elsősorban az országos mutatókhoz hasonlítottuk a vármegye helyzetét,** amellet, hogy néhány esetben a más vármegyékhez való helyzete is bemutatásra került.

Pest Vármegyében a turizmus fejlesztése az ország legnagyobb fogadópiaca (Budapest) szomszédságában térségi érdek. Nem csak a fővárossal határos agglomerációs települések profitálhatnak belőle, hanem a fejlődésükben lemaradó vármegyehatáron lévő térségek is. Jó példa a Nagykátai térség, melyben egy év alatt szinte duplájára nőtt a vendégéjszakák száma, hozzájárulva ezzel a térség foglalkoztatásához is.

Az Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 (NTS2030) és a Pest vármegyei célkitűzések egybecsengenek. Az NTS2030 -ban rögzített desztinációs megközelítés alapján a vármegye területének jelentős része (Visegrád, Gödöllő, Vecsés, Ráckeve, Szentendre, Vác, Zsámbék) a Budapest és környéke turisztikai térség része. **A külföldi látogatók elsődleges úticélja Budapest, de okos és célzott marketinggel, a vármegyei adottságokra alapozva a külföldi turisták tartózkodási idejét és költséi**

hajlandóságát növelni lehet Pest vármegyében is. A térség foglalkoztatására emiatt pozitív hatást tud gyakorolni a turisztika fejlesztése is.

A külföldi turisták vármegyébe vonzása mellett éppilyen fontosnak tartjuk, hogy a térségben élő mintegy 3 millió ember számára megismerhető, elérhető és élvezhető legyen mindaz az érték, ami Pest Vármegyében rendelkezésre áll. A statisztikák szerint az országon belül Pest Vármegye a legerősebb küldő régió a belföldi turizmusban, milyen jó lenne, ha az itt élők saját közvetlen környezetüket is megfelelően ismerhetnék, bejárhatnák, kapnának olyan színvonalú szolgáltatásokat, mint az ország más tájain.

Azt szeretnénk, ha Pest vármegyében **az eddigieknél jobban tudnánk élni azzal az adottsággal, hogy Budapest, az ország legfontosabb fogadópiaca mellett, szinte karnyújtásnyi távolságban olyan aktív turisztikai-, kulturális-, természeti-, gasztronómiai értékek, vármegyei turisztikai célpontok találhatók,** melyek meghatározó és akár személyre szabott élményt tudnak nyújtani az ide látogatóknak.

A jelenleg érvényesülő nemzetközi turisztikai trendek ebben segítségünkre lehetnek, hiszen egyre inkább teret hódít a „lassú” turizmus, egyre fontosabbak az ökoturisztikai és a fenntarthatósági szempontok, egyre népszerűbb az egészségturizmus, nő a különleges gasztronómiai élmények iránti igény, a kapcsolódás és megismerés vágya a helyben élőkkel, azok közösségeivel. **A modern kor turistái a tömegturizmus által kötelezően meglátogatandó helyszínek mellett, illetve sokszor azok helyett keresik a különleges, egyénre szabott, személyes élményeket. Pest vármegyének ezeken a területeken is vannak eddig kevésbé kiaknázott tartalékai, rejtett értékei.** Ezeket az értékeket kellene tudnunk megfelelő módon piacképesé tenni, megtalálni azokat a turisztikai szegmenseket, melyekben a vármegye markánsan meg tud jelenni, kiegészítve Budapest turisztikai kínálatát.

Jelen fejlesztési programban kísérletet teszünk arra, hogy bemutassuk a vármegye turisztikai helyzetét feltárjuk azokat a körülményeket, melyek befolyásolják annak fejlődését, és javaslatot tegyünk a következő 10-15 évben megvalósítandó feladatokra.

Ezen feladatok egyrészt természetesen jelentenek infrastruktúrális elmaradások terén történő fejlesztéseket és javaslatokat esetleges új attrakciók megvalósítására, ugyanakkor több olyan területen van szükség „szoft” fejlesztésekre is, mint például a turizmus irányítás, a humánerőforrás fejlesztés, az egyes szolgáltatók közötti együttműködési hálózatok kialakítása, turisztikai programnaptár készítése, turisztikai csomagajánlatok fejlesztése, a térségmarketing erősítése, a digitalizáció, vagy az online jelenlét erősítése.

2 Vezetői összefoglaló

Pest vármegye térsége turisztikai szempontból a főváros és a vele szorosan egybekapcsolódó agglomerációs övezet rekreációs térsége. A főváros és Pest vármegye együtt egyszerre jelentik az ország legnagyobb küldőpiacát és legnagyobb fogadópiacát is a turisztikai ágazat tekintetében.

Mivel a két fogalom, a turizmus és a rekreáció között jelentős kapcsolat mutatható ki, rögzítsük, hogy mit is jelentenek azok. **Az idegen szavak magyarázata alapján a rekreáció „Szabadidőben, a tevékeny pihenés érdekében végzett minden olyan kulturális-, társas-, játékos- és mozgásos tevékenység, melyet a napi fő elfoglaltság által okozott fáradtság, feszültség feloldása, a testi-lelki teljesítőképesség és -képesség helyreállítása, fokozása érdekében tesz az ember.”**

A turizmus fogalma alatt Az ENSZ mellett működő idegenforgalmi világszervezet, a WTO 1989-ben a következő megfogalmazást fogadta el: „A turizmus természetes személyek állandó lakó- és munkahelyen kívüli minden szabad helyváltoztatása, amelynek célja nem letelepedés vagy munkavállalás, valamint az azokból eredő szükségletek kielégítésére létrehozott szolgáltatások.”

A tevékenység tehát mindkét esetben az otthontól távolabb történő, helyváltoztatást követően végzett, pihentető, feltöltődést szolgáló cselekvés.

Jelen tanulmányban **turisztikán értjük azt a tevékenységet, melyet a lakóhelyünkön kívül végzünk és eközben valamilyen szolgáltatást is igénybe veszünk.** A szolgáltatás lehet pl.: fogyasztás egy étteremben, lehet kerékpárbérlés, vagy szállás igénybevétele. **Amennyiben nem kapcsolódik hozzá helyben igénybe vett szolgáltatás, akkor rekreációt értünk a tevékenységen.**

Számos olyan, a turisztika területét érintő fejlesztési stratégia és program készült az elmúlt években, amelyekben Pest Vármegye területére vonatkozóan is fogalmazódtak meg megállapítások és célkitűzések.

Ezek közül a legfontosabbak a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 (NTS2030), a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció és a Pest Vármegyei Területfejlesztési Program 2021-2027. Miközben az országos stratégia és a megyei programok egyaránt desztináció orientált megközelítésben készültek, a célokat tekintve mégis vannak különbségek.

Pest vármegye számára a turizmus stratégiai ágazat, amely a legtöbb járásban fontos addicionális beruházási és jövedelemtermelési lehetőséget biztosít a vállalkozások és a munkavállalók számára. A jelentős bevételt biztosító kiemelt attrakciók és környezetük fejlesztése mellett a vármegyében *az is fontos, hogy a turizmusfejlesztés eszközeivel is segítsük a vármegye fejlődésben lemaradó térségei felzárkóztatását. Ezek a fejlesztések többnyire nem nagyléptékűek és nem is generálnak feltétlenül rekord nagyságú bevételeket és látogatószámot. Ugyanakkor a vidéki életforma-, kultúra- és hagyományok megőrzése, a vidék lakosság megtartó képessége javítása, valamint a megyében élők életminőségének javítása szempontjából mégis kiemelten fontosak azok.*

A turisztika helyzete kettősséget mutat a vármegyében. Jelentős forgalmi és bevételbővülés történt, új küldőpiacok jelentek meg, de a kihasználtság és a realizált haszon elmarad az országos átlagtól némely mutató tekintetében. A szektor a COVID előtti teljesítményét összességében nem érte el az eltelt idő alatt, sajnos még lemaradása tapasztalható több tekintetben is. A férőhelyek darabszáma tekintetében növekedés látható, de az országos átlaghoz nézve 2% -kal kisebb a részaránya, mint a pandémia előtt. Ebben a tekintetben Budapest jelentősen javította pozícióit.

A megyei statisztikai adatok értékelését ugyanakkor erősen befolyásolja két tényező. Az egyik a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér egyre nagyobb utasforgalma, amely részben a vármegyében jelenik meg egynapos vendégéjszakaként és a vecsési térség foglaltsági mutatóit rendkívül magasra pozicionálja. A másik pedig Budapest országon belüli hatalmas erősödése, mely az országos statisztikai adatokat aránytalanná teszi.

Pest Vármegye szálláshelyei 2025-ben 54,4 Milliárd forint árbevételt értek el, mely 16%-kal magasabb, mint az előző évben. Az egy vendégre jutó költség mértéke 49.100 Ft körül alakult, mely 2%-kal több, mint 2024-ben. Egy vendégéjszakára vetítve a 27.000 Forintot költség valósult meg, amely 5%-os növekedést jelent.

Jelentősen nőtt Pest Vármegyében a kereskedelmi szálláshelyek szobakapacitás kihasználtsága, mely elérte 2025-ben a 42%-ot. Ennél jobban csak Vas (47%), Zala (47%), Heves (43%) és Budapest (68%) növekedett. Az országos átlagérték 44%. Budapest nélkül a vármegyék átlaga 33%.

Amennyiben a szállodák szobakapacitás kihasználtságát nézzük, akkor még kedvezőbbnek tűnik a helyzet, mert ebben a mutatóban Pest Vármegye 55%-on teljesít. Országos összehasonlításban Budapest (71%) és Heves Vármegye (57%), és Vas Vármegye (57%) előzi meg, az országos átlag 55%. Ebben a mutatóban Budapest nélkül a vármegyék átlaga 45% lenne.

A szektor jövedelmezőségének egyik legfontosabb mutatója a RevPAR, mely a rendelkezésre álló szobák által termelt bevételt mutatja meg, függetlenül attól, hogy egy szoba szabad-e vagy foglalt. A szálláshelyek átlagos RevPar mutatója Pest Vármegyében 2025-ben 12.000 Ft volt, mely a szállodák esetében 19.922 Ft. A szállodák RevPar értéke országos szinten +14%-kal nőtt egy év alatt, a vármegye a maga +15% növekedésével az átlagos értékhez van közel. Kiemelkedőt ebben a mutatóban Zala Vármegye (+23%), Vas Vármegye (+23%) és Bács-Kiskun Vármegye nyújt (+20%) javulással. Érdekesség, hogy Budapest ebben a tekintetben az országos átlag alatt marad (+13%).

A vármegye legjobban teljesítő járása vendégéjszakák számát és a szállások árbevételét is tekintve a Vecsési járás, melyet a Szentendrei járás követ, itt helyezkedik el Visegrád. Az attrakciók látogatottságát tekintve a Visegrádi járást kiemelünk, hiszen itt két olyan látványosság is van, amely 200.000 Fő körüli látogatószámot ért el (Fellegrvár, Bob pálya). Ezt a két adatot vizsgálva megállapítható, hogy a vármegye turisztikailag legkiemelkedőbb járása a Szentendrei járás, melyben attrakciók és szálláshelyek is rendelkezésre állnak.

Logikus lenne, hogy hasonlóan az országos zászlóshajó projektekhez ezt a térséget erősítsük tovább, azonban a kiemelkedő teljesítménynek árnyoldalai is vannak. Véleményünk szerint a Szentendrei térség csúcsidőszakban elérte azt a határt, melyben a további forgalomnövekedés már a helyben lakók ellenállását vonná maga után. A térség infrastruktúrája (úthálózat, közösségi közlekedés, túraútvonalak, parkolók, be és kilépési pontok) csúcsidőszakban nem bírnak el több látogatót.

Az ágazat jövedelemtermelő képessége Pest vármegyében jelenleg jelentős mértékben koncentrált (Dunakanyar, Szentendre, Visegrád). A jelenleg meghatározó attrakciók, a kulturális turizmus központjai, a nagy látogatottságú események a látogatószámokhoz mérten alacsony bevételt generálnak. Jelentős változásra van szükség annak érdekében, hogy a változó igényeknek, az erősödő nemzetközi versenynek a jövőben is megfeleljen a Pest megyei turizmus.

Szükség van a térségi adottságoktól függően a szálláshely-kapacitások növelésére, attrakciófejlesztésre, a szolgáltatások minőségének fejlesztésére, digitális fejlesztésekre,

látogatómenedzsmentre, térségi kapcsolatok erősítésére, kiajánlások növelésére, szervezetfejlesztésre, valamint a szolgáltatás tartalmát és az értékesítést, kommunikációt érintő fejlesztésekre, innovációkra.

Mind a hazai, mind a nemzetközi turizmus vonatkozásában elmondható, hogy a globális népesség növekedéssel, a gyors ütemű társadalmi és gazdasági változásokkal párhuzamosan jelentős mértékben nő az a döntően a középosztályhoz tartozó fogyasztói réteg, amely a jövedelmének egyre nagyobb hányadát tudja élményszerzésre, nemzetközi turisztikai célpontok, desztinációk felkeresésére fordítani.

Az ebben rejlő lehetőségekre, valamint a térség 3 milliós lakosságának a növekvő rekreációs igényeinek kiszolgálására a fővárost körülölelő Pest vármegyének stratégiai gondolkodással, az együttműködések erősítésével és tudatos fejlesztésekkel fel kell készülnie.

A stratégia Pest vármegyére készült és törekedtünk arra, hogy a vármegye közigazgatási határain belül maradjunk (kivétel: Etyek és Rám-szakadék). Azonban fontos leszögeznünk, hogy a turisztikai fejlesztések logikája nem tervezhető közigazgatási határok mentén. Pest vármegye és Budapest, valamint Pest vármegye és a szomszédos vármegyék kapcsolatának erősítése és együttműködési lehetőségeinek megteremtése egyaránt multiplikátor hatással bírhat. A turizmus ágazati irányításának középszintje azonban jelenleg még hiányzik és ezek a kapcsolatok nem tudtak kialakulni.

A helyzetelemzés részletesen bemutatja a vármegye turisztikailag meghatározó ágazatait

- **MICE-turizmus (konferencia- és rendezvényturizmus):** A vármegye erős MICE-kínálattal rendelkezik a főváros közelségének köszönhetően, amely a céges rendezvényturizmust és esküvői rendezvényeket is magában foglalja.
- **Aktív és ökoturizmus:** A COVID-járvány után jelentősen megugrott a szabadtéri aktív tevékenységek iránti kereslet. A vármegye kijelölt **gyalogos túraútvonalakkal, kerékpáros infrastruktúrával** (köztük az EuroVelo nyomvonalakkal), **vízi túraútvonalakkal** rendelkezik. A Börzsöny, a Pilis, a Dunakanyar és a Ráckevei Duna-ág az aktív turizmus legfontosabb helyszínei. Az aktív turizmus része még a **lovas turizmus**, melyre a Pilis, a Szentendrei sziget, a Gödöllői-dombság és a vármegye keleti területei kiváló lovaglási terepet kínálnak, valamint a **horgászturizmus** is. A Ráckevei Duna-ág az ország egyik legintenzívebben halásított területe, de a megye több pontján is (Duna, Ipoly, Gödöllői-Isaszegi halastavak, Délegyháza környéki kavicsbánya tavak stb.) a horgászturizmus komoly potenciált rejt.
- **Vallási és zarándokturizmus:** Az ország gazdag szakrális örökségére és zarándokútvonalaira épülő turizmusban a vármegye fontos szerepet tölt be.
- **Fürdőturizmus, gyógyturizmus:** A vármegye gazdag gyógy- és termálvízkészlettel rendelkezik (Cegléd, Nagykáta, Ráckeve), ám a fürdők ismertsége, az általuk nyújtott szolgáltatások köre elmarad az országos hírévű fürdővárosokétól.
- **Kulturális és örökségturizmus:** Gazdag épített örökség (kastélyok, várak, templomok), sokszínű nemzetiségi hagyományok (szerb, sváb, szlovák) és a Skanzen, valamint Vác, Visegrád és Szentendre attrakciói színesítik a vármegye vonzerő palettáját.

A helyzetértékelési folyamat végén elkészítettük a Pest vármegye SWOT analízisét. Úgy véljük szükséges előre lepnünk térségi szinten a következő területeken:

- **Szervezetfejlesztés:** Vármegye szintű turisztikai irányítószervezet, TDM-rendszer megerősítése, Pest Vármegye és Budapest közötti együttműködés erősítése, a térség turisztikai szolgáltatói közötti együttműködések erősítése
- **Szálláshelyfejlesztés:** Kapacitásbővítés az attrakcióval igen, de szálláshellyel nem megfelelő mértékben rendelkező térségekben (Börzsöny vidéke, Gödöllői térség, Cegléd–Nagykátai térsége), a meglévő szálláshelyek korszerűsítése, bővítése.
- **Attrakciófejlesztés:** Elhanyagolt kastélyok (Ráday, Savoyai), zárandokhelyek, örökségi helyszínek fejlesztése, kihasználatlan táji-, természeti adottságokra építő attrakciófejlesztése.
- **Aktív turisztikai infrastruktúra:** Kerékpáros és gyalogos úthálózat bővítése, ki- és belépési pontok fejlesztése, vízi turizmus infrastruktúrájának kiépítése, lovas túra útvonalak infrastruktúra fejlesztése.
- **Marketing és digitalizáció:** Vármegyei arculat kialakítása, összehangolt programnaptár, digitális elérhetőség javítása, látogatómenedzsment-rendszer kiépítése.
- **Lemaradó térségek felzárkóztatása:** A turisztikai fejlesztést eszközként alkalmazni a gazdaságilag hátrányos helyzetű peremjárások (Ráckeve, Cegléd, Nagykátai, Szob, Dabas, Aszód) felzárkóztatásában.
- **A turisztikai megközelíthetőséget, elérhetőséget, hasznosíthatóságot segítő támogató infrastruktúra célzott fejlesztése:** közlekedési kapcsolatok, utak, parkolók, kitáblázás, közművek stb.

A stratégiai gondolkodás kiindulópontja, hogy Pest Vármegye és Budapest turisztikai szempontból nem választható szét egymástól, a főváros az ország legnagyobb fogadópiaca, amelynek közvetlen szomszédságában olyan aktív turisztikai, kulturális, természeti és gasztronómiai értékek találhatók, amelyek személyre szabott élményt nyújthatnak a látogatóknak. A jelenlegi nemzetközi trendek – a lassú turizmus térhódítása, az ökoturisztikai szempontok előtérbe kerülése, az egészségturizmus növekvő népszerűsége – kedveznek a vármegyei adottságok kiaknázásának.

Megfogalmaztuk a vármegye jövőképét, mely alapján 2034-ben:

Pest Vármegye meghatározó szerepet tölt be Magyarország turizmusában, mint olyan sokszínű és vonzó úti cél, amely a kulturális értékeket, a természetközeli élményt és a modern szolgáltatásokat harmonikusan egyesítő programkínálatot nyújt. A régió turisztikai kínálata a kreatív marketing tevékenységnek és a szolgáltatók közötti együttműködéseknek köszönhetően ismert és népszerű mind a hazai, mind a külföldi vendégek körében, és innovatív módon reflektál a változó piaci igényekre, miközben fenntartható, élményszerű és személyre szabott szolgáltatásokat biztosít az ide látogatóknak és itt élőknek. A jól kialakított infrastruktúra és a szívélyes vendéglátás révén jelentős mértékben nőnek a turisztikai bevételek, ami erősíti a helyi gazdaságot és munkahelyeket teremt, miközben a térség megőrzi és továbbfejleszti egyediségét és értékeit.

A célrendszer kialakítása a fenti jövőkép alapján történt meg. A célok között átfogó célt, három stratégiai célt, tizenöt specifikus célt, területi célt és horizontális célokat határoztunk meg.

Az **átfogó cél** a turisztikai szektor versenyképességét kívánja erősíteni a szolgáltatások minőségének, az attrakciók vonzerójának és az elérhetőség javításán keresztül, továbbá a jövedelemtermelő képesség javítására is törekszik, azaz arra, hogy a látogatók ne csupán érkezzenek a vármegyébe, hanem többet is költsenek és hosszabb ideig maradjanak.

Az **első stratégiai cél** a vármegye turisztikai kínálatának fejlesztésére irányul, azokra az **ágazatokra összpontosít**, amelyekben Pest vármegye versenyelőnnyel rendelkezik, és amelyek az aktuális keresleti trendekhez is illeszkednek.

A **második stratégiai cél** elérése azért fontos, mert a legvonzóbb turisztikai tartalom sem érvényesül kellőképpen, ha az azt **kiszolgáló infrastruktúra** a megközelíthetőségtől az információs rendszereken át a digitális tartalmakig nem megfelelő.

A **harmadik stratégiai cél** a vármegye jobb pozicionálását és ismertségének növelését célozza **a térségi marketing fejlesztésén, az együttműködések** szorosabbá tételén és a humán erőforrás megerősítésén keresztül. Ez a cél különleges fontossággal bír, hiszen a másik két stratégiai cél eredményei csak akkor érvényesülnek a piacon, ha megfelelő szervezeti háttér, erős márka és összehangolt kommunikáció támogatja őket.

A **területi cél** illeszkedik Pest vármegye kiemelt törekvéséhez, mely a Budapest környéki, dinamikusan fejlődő **agglomerációs gyűrű** és a vármegye szélein elhelyezkedő, több szempontból **lemaradó periférikus területek** közötti olló zárására irányul. A cél elsősorban olyan további elképzeléseket rögzít, melyek a lemaradó térségek fejlődésére hatással lehetnek.

A **horizontális célok** minden fejlesztésnél **érvényesítendő**ek:

- Fenntarthatóság – zöld turizmus, klímatudatos fejlesztések, ökológiai teherbírás figyelembevétele.
- Esélyegyenlőség és szolidaritás – akadálymentesítés, inkluzív turisztikai kínálat.
- Szezonális csökkentése – egész éves programkínálat, év közbeni tartózkodási idő növelése.
- Hátrányos helyzetű csoportok helyzetének javítása – szociálisan érzékeny turisztikai fejlesztés.

Elkészítettük a beavatkozási területek intézkedéseit is. Öt beavatkozáson belül 42 db intézkedést rögzítettünk, amelyek:

- Turisztikai ágazatok komplex fejlesztése [B1]
- Infrastruktúra fejlesztése [B2]
- Marketing, együttműködés és szervezetfejlesztés [B3]
- Lemaradó járások felzárkóztatása [B4]
- Horizontális célok hatékony érvényesítése [B5]

Az intézkedések egymást erősítik, az ágazati kínálatfejlesztés csak erős infrastrukturális alapokon és hatékony marketingen keresztül tud érvényesülni a piacon. A stratégiában a beavatkozási területek egy-egy főszámot kaptak és ehhez rendeltünk tevékenységek alapján további alszámokat. Ezalatt a szintek alatt lévő tényleges intézkedések viszont folyamatos sorszámozást kaptak egytől kezdődően.

Az egyes intézkedések további akciókra, vagy teendőkre lettek felbontva, amelyek szükséges lépések annak érdekében, hogy az egyes intézkedés maradéktalanul megvalósuljanak. Rögzítettük a felelősök körét és az adott intézkedés kapcsolódását a célrendszerhez.

Szeretnénk leszögezni, hogy ugyan az intézkedések tartalmaznak néhány új turisztikai projektjavaslatot is, az elsődleges célunk a meglévő értékek fenntartható használata, a célcsoportokra szabott termékkínálat megújítása és fejlesztése, a teljes utazási és szolgáltatási lánc fejlesztése, a helyi szereplők felkészítése és együttműködésének javítása, valamint a természet- és klímavédelmi korlátok tiszteletben tartásával való attrakció fejlesztés.

Az intézkedések megvalósításához szükséges forrásnagyságot nem rögzítettünk. Egyik oka, hogy több intézkedés első akciója maga a helyzet feltárása. (pl.: Milyen állapotban van valójában az attrakció parkolója)? A másik ok, hogy több olyan fejlesztési javaslatot is tettünk, (pl.: történelmi helyszínek immerzív rekonstrukciója), amelyre nem tudunk jelenleg piaci árat meghatározni. Harmadik okunk pedig az, hogy jelen stratégia jelentősen túlmutat pontszerű fejlesztéseken és ágazati szintű összehangolt tervezést igényel.

A beavatkozási területek struktúrája követi a célrendszer felépítését és mégis komplexebb nála. Egy-egy intézkedés nem csupán egy célnak feleltethető meg.

Nem utolsó sorban **monitoring mutatókra való javaslatokat tettünk** a nyolcadik fejezetben. A stratégiai célok alapján külön tematizáltuk őket. Az egyik legfontosabb feladat az egyes akciókra fordított forrás hasznosulásának mérése, majd az ezt követő folyamatos finomhangolás.

fotó: Bencze Zoltán

2.1 A terv készítése során alkalmazott módszerek, adatforrások

A stratégiakészítés során figyelembe vett elsődleges dokumentum az NTS2030 – Turizmus 2.0. című turisztikai stratégia, mely a magyar turizmus valamennyi szereplőjére kiterjedő orientáló, szakmai és döntéstámogatói anyag. Megvizsgáltuk továbbá a Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégiát, az elkészült vármegyei területfejlesztési dokumentumokat, stratégiákat, így a Pest Megyei Területfejlesztési Konceptiót, a Pest Megyei Területfejlesztési Programot, Pest megye Integrált Területi Programját, valamint a Pest Megyei Foglalkoztatási-Gazdaságfejlesztési Stratégia és Akciótervet.

Feldolgoztunk több, a vármegyére vonatkozóan készült tanulmányt is. Így a Századvég által készített „A Közép-Magyarország Régió Fejlesztési Lehetőségei” című anyagot, továbbá a leszakadó járásokra készített saját vizsgálati anyagainkat is, ezek között a „Ráckevei Járás Komplex Felzárkóztatási Programot”, a „Dabasi Járás Komplex Felzárkóztatási Programot” és az „Aszódi Járás Komplex Felzárkóztatási Programot”.

A tervezési folyamat során alkalmazott munkamódszerek között megvizsgáltuk a KSH idősoros adatait, melyek az országos turisztikai folyamatokat rögzítik és a területi atlasz alapján külön tanulmányoztuk a Pest vármegyei adatokat. Az információkat feldolgoztuk és saját szerkesztéssel a stratégiában is bemutatjuk. Adatgyűjtést végeztünk a www.igyutazunk.hu oldalon, amelyről az MTÜ turisztikai trendriportjait vizsgáltuk és vontuk le belőlük következtetéseket.

Interjúkat készítettünk Pest vármegyében működő szállodákkal, vizsgálva olyanok működését, amelyek a legmagasabb foglaltsági adatokkal rendelkeznek és tőlük eltérően olyanokat, melyek kevésbé frekvenciált térségben működnek. Igyekeztünk felmérni, hogy a szállásadók milyen stratégiát alkalmaznak eltérő adottságú üzleti környezetben.

Egyeztetést folytattunk a Magyar Turisztikai Ügynökség megbízottjaként eljáró Visit Hungaryval, kitérve arra, hogy a turisztikai ágazat irányítója miként látja a vármegye helyzetét, és milyen fejlesztésekben gondolkodik.

2.2 Az ágazatban működő vállalkozásokra vonatkozó jogszabályi környezet bemutatása

A turisztikai fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény kiterjed az államháztartás központi alrendszeréből, valamint az európai uniós forrásokból nyújtott költségvetési támogatás igénybevételeivel megvalósuló turisztikai fejlesztésekre, továbbá a szálláshely- szolgáltatókra, a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő és a szálláshelyet vele együtt igénybe vevő személyekre, a vendéglátó üzlet üzemeltetőkre és a vendéglátó üzlet szolgáltatásait igénybe vevő személyekre, a turisztikai attrakció üzemeltetőkre, a turisztikai attrakciót látogató és igénybe vevő személyekre, továbbá a kikötő üzemeltetőkre. Ezt a törvényt mondhatjuk a turisztikai ágazat alapjogszabályának.

A törvény alapján a turisztikai fejlesztések tervezésének alapegysége a turisztikai térség. A módosítás szemléletbeli váltást is eredményezett azzal, hogy a korábbi attrakció fókuszú turisztikai térségekre (desztinációkra) helyezte át.

A 2018. évi XCVII. törvény számos pontban kiegészítette az alapjául szolgáló jogszabályt elsősorban az Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ (NTAK) működése kapcsán a korábbi ellentmondásokat feloldva, illetve részletesebben szabályozva. Egy évvel később született meg a 235/2019. (X. 15.) Korm. rendelet, mely lényegében a 2016. évi CLVI. törvény végrehajtási rendelete. Szabályozásra kerül benne az NTAK működtetésért, a bekerülő adatok kezelésének, feldolgozásának és továbbításának, valamint a szálláshely-szolgáltatók és a tárhelyszolgáltató közötti adatfeldolgozási jogviszonyért, továbbá a tárhely

működtetéséért felelős szervezet, mely a Magyar Turisztikai Ügynökség Zártkörűen Működő Részvénytársaság lett.

A turisztikai térségekben való gondolkodást több jogszabály segítette elő. Létrejött a Balaton kiemelt turisztikai térség (1861/2016. (XII. 27.) Korm. határozat), majd a Sopron-Fertő kiemelt turisztikai fejlesztési térség (1862/2016. (XII. 27.) Korm. határozat). A következő a Tokaj, Felső-Tisza és Nyírség kiemelt turisztikai fejlesztési térség (1092/2017. (II. 21.) Korm. határozat) volt, melyet a Debrecen, Hajdúszoboszló, Hortobágy és Tisza-tó kiemelt turisztikai fejlesztési térség (1522/2017. (VIII. 14.) Korm. határozat) követett. A Dunakanyar kiemelt turisztikai fejlesztési térségről az 1550/2017. (VIII. 18.) Korm. határozat döntött.

A 429/2020. (IX. 14.) Korm. rendelet településszinten definiálta a turisztikai térségeket, melyeket a 3.1 fejezetben térképen is bemutattunk.

- Balaton turisztikai térség;
- Budapest környéke turisztikai térség;
- Bükk-Sárvár turisztikai térség;
- Debrecen és térsége turisztikai térség;
- Győr-Pannonhalma turisztikai térség;
- Gyula és térsége turisztikai térség;
- Mátra-Bükk turisztikai térség;
- Pécs-Villány turisztikai térség;
- Sopron-Fertő turisztikai térség;
- Szeged és térsége turisztikai térség;
- Tokaj és Nyíregyháza turisztikai térség;

A turizmus ágazatban működő vállalkozásokra további jogszabályok is vonatkoznak melyeket az 1.sz. mellékletben részletezünk.

- turizmusirányítás és fejlesztés,
- szálláshely-szolgáltatás,
- utazásszervezés,
- vendéglátás,
- adózás és gazdasági működés,
- fogyasztó- és adatvédelem.

2.3 A turisztika szervezeti háttere, intézményi környezete

A 2026-os kormányváltást követően az új kormányzati struktúrában a Gazdasági és Energetikai Minisztérium (korábban: Nemzetgazdasági Minisztérium) felel Magyarországon a turizmus és vendéglátás ágazatért a 599/2023. (XII. 22.) Korm. rendeletben meghatározott felelősségi kör alapján. A jogszabály alapján a turizmushoz kapcsolódóan a miniszter feladatai:

- jogszabályok kialakítása;
- a turizmus kormányzati irányítási és intézményrendszerének irányítása és működtetése;
- a turizmusfejlesztés koncepciójának és támogatási rendszerének kidolgozása;
- a hivatásturizmus koncepciójának, fejlesztési irányainak kidolgozása és megvalósításuk koordinálása;
- az európai uniós tagságból adódó kormányzati turisztikai feladatok összehangolása;

- a belföldi és nemzetközi turisztikai marketing irányítása;
- a világkiállításokon való magyar részvételre irányuló javaslatok kidolgozása, valamint a világkiállításokon való magyar részvétellel kapcsolatos szervezési és lebonyolítási feladatokat ellátása;
- a turizmusdiplomáciai feladatok végrehajtásának irányítása;
- a turizmussal összefüggő projektek, fejlesztések, programok kialakítását előzetesen véleményezi és egyetértési jogkört gyakorol.

Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ a 2016. évi CLVI. törvényben létrehozott és definiált szervezet, mely létrehozásakor a **Kisfaludy2030 Turisztikai Fejlesztő Nonprofit Zrt.** nevet kapta. Megalakításának célja, hogy egy olyan informatikai rendszer jöjjön létre, mely a szálláshely-szolgáltató, a vendéglátó üzlet üzemeltető és a turisztikai attrakció üzemeltető részére adminisztrációs kötelezettségének könnyítése, adóbevallás-tervezet összeállításának előkészítése és adatelemzés, hivatalos statisztikai adatok előállításának segítése, valamint gazdasági és pénzügyi stabilitás elősegítése érdekében a turisztikai és vendéglátóipari célú támogatás vagy hitel és kölcsön igénybeviteléhez és nyújtásához szükséges adatokat biztosít.

A Kisfaludy2030 Zrt. alapvető feladatai:

- a fejlesztési projektek keretében szolgáló támogatási jogviszonyok létrehozása, pályázatok, támogatási igények kezelése;
- a fejlesztési projektek menedzselésében való aktív közreműködés a projektek valamennyi életszakaszában;
- közreműködés az adatvezérelt ágazatirányítás fenntartásában,
- különösen az NTAK rendszerének működtetése, üzemeltetése révén.

A **Magyar Turisztikai Ügynökség**¹ 2016-ban jött létre, mint a turisztikai ágazat kormányzati szervezete. A XXI. századi igények és elvárások szerint szervezett, piaci logikával felépített, korszerű Ügynökség legfontosabb törekvése a magyarországi turizmus lehetőségeinek hatékonyabb kihasználása és fejlődési ütemének gyorsítása. Hozzá tartozik valamennyi turizmust érintő kérdés.

Az Ügynökség fő feladatai közé tartozik a turizmusfejlesztés irányítása és stratégiájának meghatározása a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló törvény alapján, desztinációs megközelítésben. Emellett országos szinten koordinálja a turizmusmarketinget, beleértve a magyarországi turisztikai márkarendszer kialakításával kapcsolatos feladatokat és a belföldi, illetve nemzetközi marketing- és kommunikációs tevékenységet is.

- Tevékenységéhez tartozik a turisztikai országmárka fejlesztése és annak kommunikációja, valamint nemcsak a turisztikai, de a teljes Magyarország-arcú megjelenés kidolgozása.
- Elvégzi a küldőországokban folyó szakmai munka irányítását, továbbá a nemzetközi piacépítésben egy új szemléletű, innovatív értékesítésösztönzés kidolgozását.
- Ellátja a törvényben foglalt desztinációfejlesztési feladatokat, a térségek településsoros lehatárolását, a turisztikai helyzetelemzéseket, a problémák és lehetőségek feltárását, a prioritizálási és beavatkozási pontok meghatározását, a térségi és kormányzati egyeztetéseket.
- Eljuttatja a nemzeti ünnepek és emléknapok összetartozást erősítő üzeneteit.

¹ forrás: www.mtu.gov.hu

- Fontos szerepet játszik a világhiállításokon való megjelenésekben is, hiszen közreműködik a világhiállításokon való magyar részvételre irányuló javaslatok kidolgozásában, valamint ellátja a magyar részvétellel kapcsolatos szervezési és lebonyolítási feladatokat is.
- Mindezekon túl szakmai kutatás-elemzési és képzési feladatokkal is bővült az Ügynökség tevékenysége. Utóbbi révén lehetőség nyílik arra, hogy átfogó szemléletben megkezdődhessen a turisztikai szakma minőségi utánpótlásának biztosítása egy hosszú távú képzési stratégia keretében.
- Részt vesz a szálláshely-szolgáltatási környezet átláthatóságának javításában állásfoglalásokkal és javaslatokkal.
- Részt vesz a vendéglátás ágazat megújításában a digitalizáció és adat vezérelt fejlesztések előtérbe helyezésével.
- attrakciófejlesztéshez kötődő alpinfrastruktúrák fejlesztésével (szálláshely, vendéglátóhely, közlekedési kapcsolatok). az attrakciók látogatottságát segíti elő.
- Fenntartja a Tourinform hálózatot, mely országszerte közel 100 irodából áll. A Tourinformok olyan irodák, melyeket önkormányzatok, turisztikai desztináció menedzsment szervezetek vagy turisztikai egyesületek tartanak fenn.
- Az ügynökség a fentiekén túl programokat szervez, részt vesz az idegenforgalmi jelzőtáblák engedélyeztetésében, a Virágos Magyarország programban is.

A **Kisfaludy Turisztikai Hitelközpont (KTH)** 2025-ben jött létre olyan magyar pénzügyi vállalkozásként, mely kifejezetten a turisztikai szektor fejlesztésében kíván részt venni. Tevékenységének fókuszában a szálláshelyek, vendéglátó egységek és turisztikai attrakciók szolgáltatói vannak. Államilag támogatott konstrukcióban kínál hiteltermékeket forgóeszköz vásárlásra, vagy beruházás megvalósítására.

A **Turisztikai Desztináció Menedzsment (TDM)** irodák rendszere a turizmus versenyképességének növelését, a desztináció turisztikai teljesítményének fokozását kívánja elérni a látogatói elégedettség fokozásával, a helyben elérhető jobb információk biztosításával. A TDM rendszer alulról (helyben) szerveződő önkormányzatok, civil szervezetek, egyesületek, magánszemélyek, vállalkozások által tulajdonolt helyi irodákból áll. Az irodák legfontosabb tevékenysége az információmegosztás a potenciális vendégek felé. Elvégzik emellett a helyi hálózatok fejlesztését partnerségi együttműködések kialakításával, valamint a helyi marketingtevékenységet is.

2.4 Ágazati stratégiai dokumentumok – NTS2030 - Turizmus 2.0

A jelenleg hatályos nemzeti turizmusfejlesztési stratégia első lépése a 1747/2017. (X. 18.) Korm. határozattal elfogadott Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 dokumentum elkészítése volt, melyet a 1348/2021. (VI. 3.) Korm. határozatban elrendelt módon felül kellett vizsgálni, a 2020-2021-es COVID-19 járvány turisztikai ágazat működésére gyakorolt hatásai miatt. A felülvizsgálat után készült új ágazati stratégiai dokumentum az NTS2030 – Turizmus 2.0 nevet kapta. A 2020-2021 során összeállított, kiegészített és felfrissített dokumentum így tízéves távlatban határozza meg a turizmusról való gondolkodást. A stratégia 2023 elején kiegészítésre került a zöld és digitális átállást, valamint az energiahatékonyságot jobban szem előtt tartó beavatkozásokra fókuszálás tekintetében.

A dokumentum célja² a korábban elfogadott alapstratégia felfrissítése, kiegészítése, valamint a COVID-19 járvány által felerősített trendek, kihívások és lehetőségek megtárgyalása. A vendéglátás, egészségturizmus, MICE-szegmens, valamint a vallásturizmus jelennek meg külön fejezetben is

² forrás: NTS2030-Turizmus 2.0

kidolgozott alágazati stratégiaként. Végül, a marketing- és értékesítési stratégia adja meg a hazai turizmus kommunikációs és piacra viteli eszközrendszerét mind az ernyőstratégia, mind az alágazati stratégiák tekintetében. Utóbbi fejezetnek része a megújulás előtt álló képviselői működési modell is, mely a magyar turizmus külföldi képviselői és értékesítési hálózatának működési rendszerét fekteti le.

A Turizmus 2.0 Stratégia megvalósításának kiemelt szereplője az állami turizmusirányítás legfőbb szervezete, a Magyar Turisztikai Ügynökség, amely az első, felépíti a megújult turisztikai országmárkát és a kapcsolódó márkarendszert, emellett megteremti az ágazat transzparens és versenyképes működésének keretfeltételeit, jelentős figyelmet fordítva a humán feltételek fejlesztésére is.

A stratégia alapgondolata nagyon beszédes,

„Azért dolgozunk, hogy megoszthassuk Magyarországot iránt érzett szeretetünket.”

A stratégia jövőképe alapján 2030-ra a magyar turizmus jellemzői:

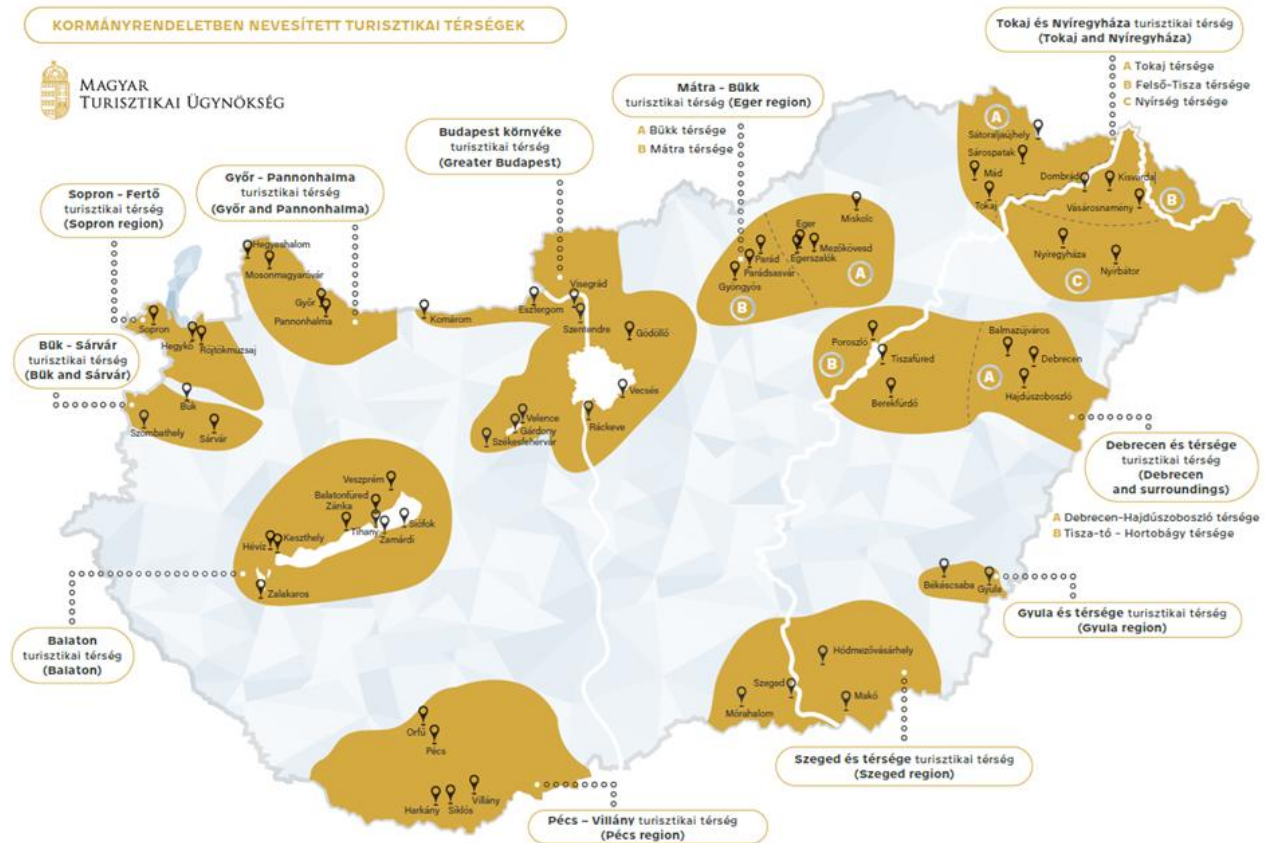
- a fenntartható gazdasági fejlődés húzóágazata,
- minőségi élménykínálat,
- elérhetőség és széles körű hozzáférés, innovatív
- megoldások,
- erős turisztikai országmárka,
- vonzó karrier,

lesznek.

Az NTS2030 – Turizmus 2.0 két vezérmotívuma a desztinációs logikán alapuló termék- és attrakciófejlesztés, az ehhez kapcsolódó alpinfrastruktúra-fejlesztés és marketingkommunikáció, valamint a korábban szétagolt turizmusirányítást felváltó, domináns állami szerep az ágazatban.

A stratégia hazánk turisztikai potenciáljának növelését a szinergikus hatások maximalizálása érdekében desztinációs alapra helyezi. A célrendszer tizenkét irányvonalon, stratégiai célon alapul. Négy horizontális cél fogja át az NTS2030-at, amelyeknek valamennyi turisztikai fejlesztés esetében érvényesülniük kell. A horizontális logikához tartozik az attrakciók és az alpinfrastruktúra családbarát jellege, kialakítása, valamint ehhez a szinthez tartozik a fenntartható turizmus elveinek érvényesítése is, ezen belül a klíma- és környezettudatos fejlesztések megvalósítása.

A turisztikai térségek meghatározásáról szóló 429/2020 (IX.14.) kormányrendelet 11 turisztikai térséget jelölt ki. Ezeknek a térségeknek a határai turisztikai szempontok figyelembevételével lettek meghatározva, nem esnek egybe a megyehatárokkal, ugyanakkor jelzik, hogy hol a legerősebb hazánkban a turizmus teljesítménye.

1. ÁBRA | MAGYARORSZÁG TURISZTIKAI TÉRSÉGEI

forrás: Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030

A stratégia Budapesttel, mint Magyarország elsőszámú nemzetközi desztinációjával is foglalkozik. Budapest már jelenleg is jelentős nemzetközi ismertséggel, és jól felismerhető, erős arculattal rendelkezik, amelyet a „Spice of Europe” márkanév is tovább erősített. A főváros széles körben értékesíthető értékajánlata elsősorban a kulturális, egészségturisztikai, valamint gasztronómiai termékek köré csoportosul.

A Budapest és környéke turisztikai desztináció 133 település közigazgatási területére terjed ki. A térség kijelölésére akár úgy is tekinthetünk, hogy az agglomerációs gyűrűvel együtt Budapest 10-szer nagyobb lett, 10-szer több élményt nyújt. Ezzel nő a Budapestre érkező turisták tartózkodási ideje és költsége, valamint csökken a területi koncentráció, a forgalom széthúzása, a jobb mobilitás és a hatékony látogató-menedzsment révén.

2.4.1 Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia 2030

A turisztikai trendek a COVID-ot követő időszakban átalakultak. A bezártság idején szinte az egyetlen kikapcsolódási formát a természetben való túrázás, kerékpározás, vízi sportok jelentették. A pandémia lecsengését követően a már részben megszokott magatartás formák megmaradtak és az emberek egyre

több időt igyekeznek eltölteni a természetben egészséges körülmények között mozgással. Az aktív turisztika, mint ágazat ettől az időszaktól kezdődően kiegészülve a rekreációs tevékenységekkel a lakosság egyre nagyobb aránya számára vált természetes cselekvéssé. **Az aktív turizmus népszerűsége így, a meglévő hagyományokra és természeti adottságokra építkezve folyamatosan növekszik.**

Magyarország Kormánya 2022-től államtitkárságot hozott létre a társadalom fizikai aktivitásának növelése érdekében. Az aktív turizmus területén jelentkező feladatok ellátásában további előrelépés volt a 2019-ben létrehozott Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ, majd 2026-tól Aktív Magyarország Fejlesztési Központ (AMFK). Az AMFK egyik legfontosabb feladata, hogy összefogja a szakterületén történő beruházásokat, fejlesztéseket, illetve a területtel foglalkozó állami, önkormányzati, civil és piaci szereplők munkáját. Az AMFK feladatköréhez kapcsolódóan a hazai aktív turizmus fejlődéséhez szükséges célok és tevékenységek kijelölésére és összehangolására szükségessé vált egy Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia elkészítése, amelynek időtávja a 2021–2027-es európai uniós ciklushoz is kapcsolódik.

A Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia (NATS) 2030-ig jelöli ki a hazai aktív turizmus fejlesztési irányait, illeszkedve a 2021–2027-es európai uniós ciklushoz. Célja egy iránymutató szakpolitikai keret, amely szinergiát teremt a fejlesztési intézkedések között, összehangolja az állami, önkormányzati és magánforrásokat, valamint erősíti az egészségesebb, környezettudatosabb szemléletet – már gyermekkortól. A dokumentumot az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ (AÖFK) készítette, szoros együttműködésben az Aktív Magyarországért Felelős Államtitkársággal.

A Stratégia létrehozásának célja³ egy olyan iránymutató szakpolitikai dokumentum készítése, amely szinergiát teremt az aktív turizmus fejlesztéséhez szükséges intézkedések között, ezzel garantálva a szegmens kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődését. Mindezek mellett keretrendszert biztosít az aktív turizmus fejlesztéséhez mobilizálható állami, önkormányzati eszközök és privát fejlesztések lehető leg szélesebb körének összehangolására, a források hatékony felhasználására. Erősíti továbbá a hazai aktív turizmushoz kapcsolódó oktatási és nevelési tevékenységeket, hozzájárulva ezzel a magyar társadalom egészségesebb és környezettudatosabb szemléletformálásához, egészen gyermekkortól.

„Az aktív turizmus olyan szabadidőeltöltési forma⁴, amely során a turista intenzív testmozgással járó tevékenységeket végez, gyakran a lakóhelyétől eltérő helyszínen, és ezen tevékenység természeti és társadalmi környezetet terhelő hatása minimális. A tevékenységben részt vevő turista mindeközben aktív turisztikai infrastruktúrát használ, helyi szolgáltatásokat vesz igénybe, helyi termékeket fogyaszt. A Stratégia hat túratípussal foglalkozik behatóan, ezek a gyalogos természetjárás, a kerékpárosturizmus, a víziturizmus, a síturizmus, a vitorlásturizmus és a lovas turizmus. Emellett kisebb jelentőséggel szerepet kap benne a futás, a via ferrata, a sziklamászás, a kite surf és a siklóernyőzés is. A Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia 2030-ig jelöli ki a magyarországi aktív turizmus fejlesztési irányvonalait.”

Stratégia missziója a következő: *az aktív turizmus jelentősen járuljon hozzá ahhoz, hogy Magyarország egy évtizeden belül a legélhetőbb európai országok közé tartozzon – elsősorban egészségügyi és környezetvédelmi szempontból, de egyre erősebb nemzetgazdasági szereplőként is.*

³ forrás: Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia 2030

⁴ forrás: Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia 2030

A stratégia jövőképe szerint 2030-ra a lakosság legalább fele hetente legalább egyszer aktív mozgással tölti szabadidejét, az egészségben eltöltött évek száma és a várható élettartam eléri az uniós átlagot, az elhízottak aránya 20% alá csökken, és az emberek nem csak járják, de óvják is a természetet.

A stratégia fejlesztési céljai:

- **Vonzerők fejlesztése** – a meglévők attraktivitásának fenntartható növelése, kilátók, tanösvények, látogatóközpontok, attraktív túraútvonalak, land art és történetmesélés fejlesztése.
- **Útvonalhálózat fejlesztése** – gyalogos, kerékpáros, vízi- és lovastúra-útvonalak, síközpontok, vitorlásinfrastruktúra, valamint a megközelítést szolgáló közösségi közlekedés, parkolók és belépési pontok fejlesztése.
- **Szolgáltatások fejlesztése** – szálláshelyek és vendéglátás, pihenőhelyek, túratípus-specifikus szolgáltatások és szolgáltatói hálózat, csomagajánlatok, valamint az aktív turizmus iskolai oktatásba emelése.
- **Információ, marketing, promóció, kommunikáció** – márka és arculat, kommunikációs kampányok, központi platform és honlap, véleményvezérek bevonása, rendezvények és versenyek.
- **Koordináció és menedzsment** – monitoring és értékelés, oktatás és szemléletformálás, szervezet- és hálózatfejlesztés, valamint az Aktív Magyarország Alap működtetése.

A célokon belül rögzített intézkedések elősegítik az átfogó cél elérését, vagyis *„Növekedjen a magyar lakosság körében a rendszeresen aktív turisztikai tevékenységet végzők aránya”*.

A stratégiában megjelenik egy nagyon fontos megállapítás, amely jelen dokumentum későbbi fejezeteiben is megtalálható és nem csak az aktív turizmus területén, vagyis:

„Az aktív turizmus egyes tájak, tájegységek természeti és kulturális vonzerőjére épít, amelyek túlmutatnak egy-egy település, vármegye közigazgatási határán. A települések együttes és térségi szemléletű fejlesztése (amennyiben összehangoltan történik) nagyobb eredményt és sikert ér el, mintha pontszerű fejlesztésekben gondolkodunk. A térségben való gondolkodás, az egymásra építő fejlesztések nagyobb területet képesek bevonni az aktív turizmus által gerjesztett pozitív turisztikai hatásokba”.

A stratégia térségi léptékben gondolkodik. Magyarországot 18+8 egyedi karakterű, jól meghatározott célcsoportoknak szóló térségre építi, ahol a magas minőségű országos és térségi útvonalhálózat köti össze a legjelentősebb vonzerőket. A dokumentum szorosan illeszkedik számos nemzeti szakpolitikához (erdő-, táj-, KKV-, digitalizációs, egészségügyi és ifjúsági stratégia), valamint a 2021–2027-es uniós kohéziós célokhoz (intelligensebb, zöldebb, jobban összekapcsolt és szociális Európa).

A stratégia nagyon praktikus elemeket is bemutat, például részletezi a belépési pontok osztályba sorolásához alkalmas szempontokat és öt minősítési kategóriára javaslatot is tesz.

Megállapításra került az is, hogy térségi szinten szükséges olyan erős és kompetens szervezet, aki a megfelelő források birtokában kész és képes az aktív turizmus fejlesztését koordinálni együttműködve civil és egyéb szervezetekkel.

2.4.2 Nemzeti Kerékpáros Stratégia 2030

Az aktív turizmus egyik ága a kerékpárral, mint közlekedési eszközzel végrehajtott túrázás. A szegmens az aktív turizmus legjobban vizsgált ága, hazánkban a gyalogos turizmus után a második legkedveltebb ágazat. Elterjedését segíti, a kiépülőben lévő kerékpárutak hossza és a kapcsolódó kerékpáros infrastruktúra fejlődése.

A lakossági igényekre reagálva, és a várható hasznok eléréséhez szükség volt egy hosszú távú, a kormány által is elfogadott stratégiára, amely kijelöli a hazai kerékpározás fejlesztésének irányait. A Nemzeti Kerékpáros Stratégiát az aktív Magyarországért felelős államtitkár felkérésére az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ Nonprofit Kft. készítette el szakmai és civil szervezetek, az érintett minisztériumok, háttérintézmények bevonásával. A Stratégia egyrészt olyan fejlesztési irányokat határoz meg, melyek az elmúlt időszak eredményeire és trendjeire építenek, másrészt a hiányosságok felmérésével és az új kihívások számba vételével az eddigiektől eltérő módszereket, beavatkozásokat is javasol.

A stratégia által szükségesnek vélt fejlesztések teljes becsült költsége 247,97 milliárd forint 2023-2030 között. A stratégia átfogó céljai között a mindennapi kerékpározás feltételeinek javítása, a kerékpáros turizmus lehetőségeinek bővítése és a közlekedésbiztonság fejlesztése szerepelnek.

2.4.3 Nemzeti Víziturisztikai Stratégia

A 2024-ben készült stratégia szintén az aktív turisztikai ágazathoz tartozik. A Nemzeti Víziturisztikai Stratégia célja, hogy a hazai víziturizmusban rejlő lehetőségeket fenntartható módon fejlessze. Ehhez hálózatos, folyószakaszokra és útvonalakra kiterjedő infrastruktúra és szolgáltatásfejlesztésekre, komplex turisztikai termékek kialakítására van szükség a stratégia alapján. A dokumentum akcióterületekben gondolkodik, az intézkedések a vonzerő, az infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés, a szabályozás, a marketing, a kommunikáció, a szemléletformálás és az oktatás területét is érintik. Időtávja 2035-ig terjed, így magában foglalja a 2021-2027-es európai uniós (a továbbiakban: EU-s) tervezési ciklust, és a következő ciklus forrástervezését is segíti.

A Stratégia a hazai víziturizmus jelenlegi helyzetét és problémáit figyelembe véve egységes elvek mentén fogalmaz meg fejlesztési irányokat, célokat és intézkedéseket, igazodva a NATS alapelveihez és célkitűzéseikhez. A dokumentumban rögzített fejlesztések teljes becsült költsége 26,5 milliárd forint 2023-2030 között.

Négy stratégiai cél mentén került a végrehajtás megtervezésre:

- Magas minőségű, biztonságos infrastruktúra;
- Komplex szolgáltatások és attrakciók;
- Széleskörű elérés;
- Kedvező szabályozási és szervezeti környezet.

A dokumentum illeszkedve a felsőbb szintű stratégiához nem pontszerű fejlesztésekben, hanem akcióterületekben gondolkodik. Az emberi erővel, vagy szélerővel segített vízi eszközökön végzett tevékenységet tekinti a víziturizmushoz tartozónak. Vagyis kifejezetten a következőkre koncentrálni:

- Evezőlapátos túratípusok (kajak, kenu, evezős hajó, SUP, sárkányhajó)
- Szélerővel hajtott eszközök (vezetői engedély nélkül használható vitorlás csónak, surf, kitesurf)

2.4.4 Nemzeti Horgászturisztikai Stratégia 2030

A horgászat ősi gyökerekkel, hagyományokkal rendelkező, igen elterjedt szabadidős tevékenység, amely számos országban a szabadidő hasznos eltöltésére, a rekreációra, élményszerzésre szolgál. A Kormány a hazai szabadidős és sporthorgászat új keretrendszerének megalkotására, pozicionálására irányuló, többéves jogalkotási és szervezetfejlesztési tevékenység egyik legjelentősebb lépéseként a horgászati célú Nemzeti Halgazdálkodási és Horgászati Stratégiáról és az Országos Horgászati Hálózati Programról szóló 1564/2016. (IX.29.) Korm. határozattal elfogadta az első, akkor még a halgazdálkodási feladatokkal összevont stratégiát és programot.

A⁵ horgászturizmus olyan aktív szabadidős tevékenység, amely vízen vagy vízparton történik, elsődleges célja a halfogás, és általában kapcsolódik hozzá helyszíni szolgáltatások igénybevétele.

A Nemzeti Horgász Stratégia (NHTS) a nemzeti stratégiákról szóló 38/2012. (III.12.) Korm. rendelet rendelkezéseit figyelembe véve a Miniszterelnökségen működő Aktív Magyarországért felelős államtitkárság, és az AÖFK felügyeletével, a Miniszterelnökség mellett a Miniszterelnöki Kabinetiroda, az Agrárminisztérium, a MOHOSZ, valamint a Széchenyi István Egyetem és a Pécsi Tudományegyetem szakembereinek bevonásával megalakult munkacsoport által készült el.

A horgászturizmus kevésbé sérülékeny, mint más turizmus termékek, amit jól bizonyított a COVID-19 világjárvány alatti nagy arányú horgászlétszám növekedés és az a tény, hogy a közelmúltban megtapasztalt inflációs gazdasági nehézségek (következményként a jelentős ár- és díjemelések) idején is csak csekély mértékű volt a visszaesés. A horgászat Magyarországon ma **mindenki számára elérhető**, minőségi egyéni vagy társas szabadidő eltöltési forma, mely napjainkban egyértelműen felívelő szakaszban van.

A horgászturizmus az NHTS célrendszere alapján az aktív turizmus egyéb ágazatokhoz hasonlóan:

- növekvő gazdasági tényező a turizmuson belül,
- a vidékfejlesztés egyik hatékony eszköze,
- mindenki számára elérhető, minőségi szabadidő-eltöltést biztosít,
- közösségformáló tevékenység,
- az egészséges, környezettudatos életmód és az arra nevelés megtestesítője,
- pozitív hozadék a környezetvédelem terén.

2.4.5 Kincsem – Nemzeti Lovasprogram

A magyar kormány által 1061/2012. (III. 12.) Korm. határozattal elfogadott, a lovas ágazat fejlesztését célzó stratégiai dokumentum. Célja többek között a magyar lovaskultúra, a lótenyésztés, az infrastruktúra (például a Nemzeti Lovarda, Szilvásvárad Lovasközpont, Ludovika lovarda, Lovasberény – Cziráky-kastély) és az iskolai lovasoktatás átfogó megújítása, a hagyományok megőrzése mellett. A program kiemelt területei:

- A lovaskultúra oktatásának köznevelésbe történő bevezetésének akcióterve.
- A szabad terephasználat jogszabályi biztosítása, erdőtörvény módosítása, lovastúra-hálózat és annak digitális térképe kialakítása Magyarországon.
- A lovaságazat önfinanszírozó képességének megteremtése, a lóverseny fogadási rendszer és hálózat bővítése, önálló lóversenytörvény megalkotása.

⁵ Forrás_ NHTS-2030

- Állami ménestörvény.
- A lovaságazat támogatási rendszerének felülvizsgálata, hatósági intézményrendszerének megerősítése, egységes informatikai rendszerének továbbfejlesztése.
- A lovaságazatot érintő képzési rendszer átalakítása.
- Lovaságazati vagyonszázter, új szervezeti és irányítási rendszer bevezetése.
- A lovasterápia hazai terápiás kezelésekre történő beépítése, egészségbiztosítási rendszerbe való befogadásának lehetősége.
- A Szilvásvárad Lovasközpont, a Nemzeti Lovarda, a Ludovika Lovarda, a Lovasberényi Lovasközpont, a Bábolnai Nemzeti Ménesbirtok, a Mezőhegyesi Állami Ménes és a Kincsem Park fejlesztésére álló források felmérése.
- A lovaságazati marketing akcióterv elkészítése.
- Átfogó forrástérkép a lovaságazathoz kapcsolódó épített örökségi helyszínek feltárása, újrahaznosítási és felújítási lehetőségeinek vizsgálata céljából.

2.4.6 Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió 2014-2030

A koncepció megállapítja, hogy Pest vármegye természeti, kulturális öröksége rendkívül gazdag, ami turisztikai szempontból különleges desztinációvá teszi és nagy turisztikai potenciállal ruházta fel. Az Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér a külföldről érkező vendégforgalom számára is jól elérhetővé teszi a megye településeit. Ennek ellenére a **megye turizmusa nem választható el Budapeستől, amely mára Európa egyik legnépszerűbb turisztikai célpontjává vált. Ennek a kölcsönhatásnak része, hogy a főváros közelsége erősen felértékeli a megye turisztikai attrakcióit, ugyanakkor a külföldi turisták többsége számára Pest megye csak másodlagos célpont, ahová egy hosszabb városlátogatás esetén kiegészítő programok keretében látogatnak el.** Mindez megmutatkozik a megyei szálláshelyek vendégforgalmán, különösen az átlagos tartózkodási időn. A megye önálló, egységes turisztikai brandet nem épített ki, az országos szempontból jelentősebb, kiemelt turisztikai helyszínek külön-külön próbálnak meg saját márkacsaládot kialakítani.

A megye közlekedéshálójai helyzete és adottságai kiváló lehetőséget teremtenek a belföldi turizmus, különösen a konferenciaturizmus számára. A fővárosból könnyen gyorsan elérhető helyszínek a hétvégi kikapcsolódásra vágyók, családi rendezvények, illetve a vállalati ügyfelek rendezvényei számára ideálisak. Azonban ez csak bizonyos, gyorsforgalmi utak vonzásában lévő térségekre igaz, sajnos a megye ebből a szempontból sem kínál egységes feltételeket.

Pest megye számára a turizmus stratégiai ágazat; amely a legtöbb kistérségben fontos addicionális beruházási és jövedelemtermelési lehetőséget biztosít a vállalkozások és a munkavállalók számára.

Az ágazat jövedelemtermelő képessége ugyanakkor jelentős mértékben koncentrált (Visegrád közvetlen környezete). A jelenleg meghatározó attrakciók, a kulturális turizmus központjai, a nagy látogatottságú események a látogatóhoz mérten jelentősen alacsony bevételt generálnak. Jelentős változásra van szükség annak érdekében, hogy a változó igényeknek, az erősödő nemzetközi versenynek a jövőben is megfeleljen a Pest megyei turizmus. **Térségi adottságoktól függően szálláshelykapacitásokra, attrakciókra, a szolgáltatások minőségének fejlesztésére, digitális fejlesztésekre, látogatómenedzsmentre, térségi kapcsolatok erősítésére, kiadványok növelésére, valamint a szolgáltatás tartalmát és az értékesítést, kommunikációt érintő fejlesztésekre, innovációkra.**

A dokumentumban megfogalmazott célok a következők.

Operatív célok

- Vendégérkezések, vendégéjszakák és átlagos tartózkodási idő növelése;
- Az erős szezonális oldása;
- Turizmus területi koncentrációinak csökkentése;
- Aktív és szabadidős szolgáltatások fejlesztése;
- Hivatásturisztikai szolgáltatások fejlesztése;
- A térség turisztikai szolgáltatásainak mennyiségi és minőségi növelése;
- Szoft infrastruktúra és marketing kommunikáció erősítése;
- Együttműködések erősítése a turizmus szereplői között;
- Turizmus szereplőinek továbbképzése.

Kistérségi tematikus hangsúlyok

- Duna-kanyar: kulturális örökség, aktív, öko, illetve egészségturizmus fejlesztése;
- Duna (a Duna-program alapján): hidak és vízvédelmi gátak építése, öko- és aktív turizmus fejlesztése, a kapcsolódó hajós infrastruktúra létrehozása;
- Gödöllő és térsége: lovasturizmus, kulturális és örökségturizmus, események, aktív turizmus.
- Börzsöny-Pilis: ökoturizmus, aktív turizmus, falusi turizmus fejlesztése a Börzsöny stratégiára építve;
- Ráckeve: vízi és aktív, termál- és örökségturizmus (kiemelten építve a szerb nemzetiség hagyományaira – „Déli Szentendre”);
- Tápióság (kiemelten Tápiószentmárton): egészségturizmus, örökségpark, a térség egészében aktív és ökoturizmus, falusi turizmus;
- Cegléd: egészség- és aktív turizmus.

2.4.7 Pest Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027

A program azt állítja, hogy a vármegyei gazdaság egyik kiemelt, területi szempontból jól definiálható kiterjedéssel rendelkező ága a turizmus. **Bár a fővároshoz való közelsége miatt bármely térségben pontszerűen kialakíthatók turisztikai szempontból értékes attrakciók, vagy rentábilisan működtethető szálláshelyek, a program alapvetően a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségekre koncentrál.** Ezek közül hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség, amely megyében található területe a Dunakanyar egészét, a Visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel. Szintén országos jelentőségű természeti és kulturális öröksége miatt, ám jelenleg még az előbbinél jóval inkább alulhasznosított térségei a Gödöllői dombság és Galga mente, illetve a Ráckevei-Duna turisztikai térségei. A fővárosiak által leginkább kedvelt és általában aktív turisztikai tevékenység számára lehetőségeket rejtő komplex turisztikai hasznosításra alkalmas a Pilis-Budai térség is. A megye délkeleti részének termálforrásaira és már korábban kiépült fürdőire, valamint az ökológiai szempontból nagy potenciált jelentő vizes élőhelyekre épülve, fürdő és egészségturizmus és ökoturizmus építhető ki. A megyének talán ezek a legkevesbé feltárt, turisztikai lehetőségekkel rendelkező területei.

A dokumentum tervezett beavatkozásokat is meghatároz a turisztikai ágazatban a vármegye egészére.

Az első a **Turizmus, mint stratégiai ágazat fejlesztése.**

Pest Vármegye a beavatkozás keretében a kiemelt megyei turisztikai térségek komplex fejlesztését kívánja megvalósítani. Ennek keretében a turisztikai attrakciók infrastruktúrájának, tematikus

kínálatának, szolgáltatási palettájának fejlesztése valósul meg. Ez magában foglalja a természeti látnivalók, kulturális és épített örökség (kiemelten a megyében található paloták, kastélyok, kúriák, várak, templom-, és kolostorromok) megőrzését és a bemutatását lehetővé tévő infrastruktúra kiépítését, a megyei termál és gyógyvizek turisztikai hasznosítását. Az aktív turizmus fejlesztése a lovas túra útvonalak, a bakancsos turizmushoz köthető útvonalak, valamint az infrastrukturális háttér fejlesztését (lovardák, turista és kulcsos házak) öleli fel. Szintén fontos a helyi turisztikai, kulturális, tematikus rendezvények támogatása is. A beavatkozás keretében új szálláshelyek létrehozását a szálláshely-kapacitások bővítését, minőségének javítását is támogatni kívánja. Végül talán a legfontosabb, hogy a megye és az egyes turisztikai térségek arculatának kialakítása, megfelelő marketingje megvalósuljon.

A második a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése beavatkozás keretein belül egy turisztikai fejlesztési javaslatcsomag definiálása.

A **Szobi járásban támogatandó** az aktív turizmus keretei között a Duna és az Ipoly turisztikai hasznosításának elősegítése, látogatóközpont, kisvasút fejlesztése, a Börzsöny kevésbé értékelt természeti látnivalóinak feltárása, népszerűsítése. Új attrakciók kialakítása, a turisztikát támogató vendéglátó vállalkozások fejlesztéseinek támogatása, Minőségi szálláshely fejlesztések támogatása. Kulturális rendezvények támogatása, önálló arculat kialakítása.

A **Nagykátai, Nagykőrösi és Ceglédi járásokban a fürdőturizmus** és az erre épülő egészségügyi szolgáltatások fejlesztésének támogatása. A vizes élőhelyeket bemutató tanösvények, ökoturisztikai látványosságok fejlesztése. A fenti fejlesztésekhez kapcsolódóan kiemelten támogatható e térségben a kereskedelmi és magánszálláshelyek fejlesztése.

A **Ráckevei járásban** a kulturális örökség megőrzésén túl a Duna-ág turisztikai hasznosítását, a helyi aktív és rekreációs turisztikai fejlesztéseket, az ehhez kapcsolódó turisztikai célú kulturális rendezvényeket kívánja támogatni, továbbá a kereskedelmi és magánszálláshelyek fejlesztését.

Az Aszódi térségben támogatandó a kulturális örökséghez tartozó értékek megőrzése és bemutatása.

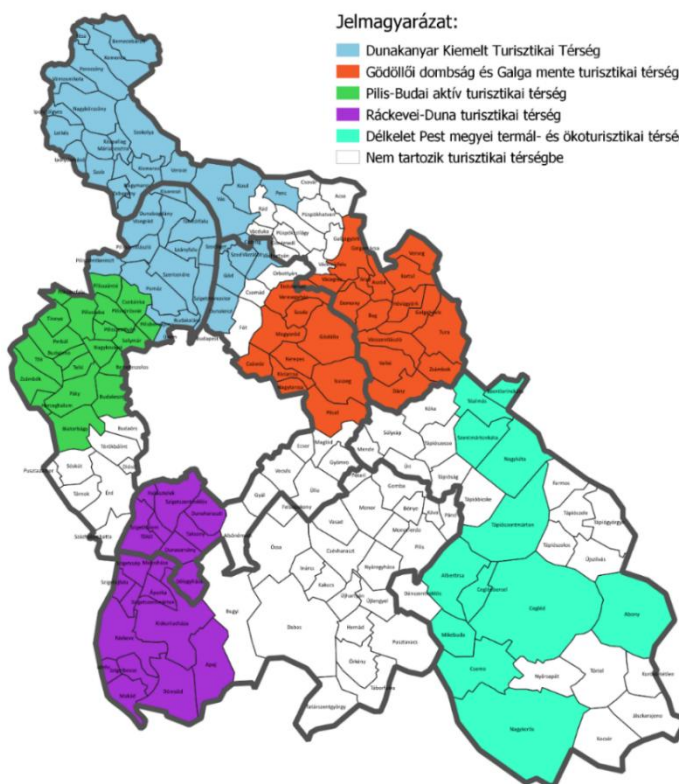
2.4.8 Pest Vármegyei Integrált Területi Program

Az Integrált Területi Program (ITP) már kifejezetten 2021-2027 között elérhető a Széchenyi Terv Plusz program (TOP Plusz) keretében megjelenő pályázati forrásokat orientálja.

A vármegyei TOP Plusz forráskeret felhasználásnak elsődleges szempontja a vármegye teljes területének a felosztása kisebb területegységekre, egybefüggő fejlesztési célterületekre. Ezek a földrajzi célterületek komplex módon értelmezhető földrajzi egységek, tehát nem csak egyegy TOP Plusz tématerület vonatkozásában értelmezhetőek.

Az ITP egy stratégiai alapokon nyugvó, helyi igényekre építő dokumentum, amely meghatározza a vármegyére jutó TOP Plusz források szerkezetét, felhasználási módját, területi lehatárolását, valamint az elvárt eredményeket és ütemezést. A program a megyei fejlesztési célokat – mint például a gazdaság dinamizálása, társadalmi felzárkózás, közlekedésfejlesztés, élhető települési környezet megteremtése és humán kapacitások erősítése – öt prioritás mentén rendezi, és ezekhez konkrét intézkedéseket és projektkiválasztási szempontokat rendel, valamint meghatározza a vármegye Területi Kiválasztási Kritériumait is.

2. ÁBRA | PEST VÁRMEGYE TURISZTIKAILAG KIEMELT TELEPÜLÉSEI

forrás: Pest Vármegyei Integrált Területi Program

Az ITP-ben kijelölt turisztikai körzetekhez összesen 117 db település tartozik, melyek az összes vármegyei település 63%-át jelentik.

ÖSSZEGZÉS

A magyar turizmus működését irányító jogszabályi környezetben az elmúlt évtizedben több átalakítás is történt, erős központi irányítást és hatásköröket kapott az ágazat. A turisztikai fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény alapján a turisztikai fejlesztések tervezésének alapegysége a turisztikai térség lett. A módosítás jelentős szemléletbeli váltást is eredményezett azzal, hogy a korábbi attrakció fókuszot turisztikai térségekre (desztinációkra) helyezte át.

A Magyar Turisztikai Ügynökség 2016-ban jött létre, mint a turisztikai ágazat kormányzati szervezete. A XXI. századi igények és elvárások szerint szervezett, piaci logikával felépített, korszerű Ügynökség legfontosabb törekvése a magyarországi turizmus lehetőségeinek hatékonyabb kihasználása és fejlődési ütemének gyorsítása. Hozzá tartozik valamennyi turizmust érintő kérdés.

A turisztikai térségek meghatározásáról szóló 429/2020 (IX.14.) kormányrendelet 11 turisztikai térséget jelölt ki Magyarországon. Ezeknek a térségeknek a határai turisztikai szempontok figyelembevételével lettek meghatározva, nem esnek egybe a megyehatárokkal, ugyanakkor jelzik, hogy hol a legerősebb hazánkban a turizmus teljesítménye.

A Budapest és környéke turisztikai desztináció 133 település közigazgatási területére terjed ki. A térség kijelölésére akár úgy is tekinthetünk, hogy az agglomerációs gyűrűvel együtt Budapest 10-szer nagyobb lett, 10-szer több élményt nyújt.

Mivel az NTS2030-ben meghatározott turisztikai térségek lehatárolása más logikát követ, mint a közigazgatási egységek lehatárolása, ezért a KSH által közzétett térségi-, megyei-, járási adatgyűjtések nem teljesen feleltethetők meg és csak részben hasonlíthatók össze a turisztikai térségek szerint gyűjtött adatokkal.

A Magyar Turisztikai Ügynökség a bevezetett NTAK rendszernek köszönhetően frissebb és pontosabb adatokkal rendelkezik a szektor piaci helyzetéről, az ágazati szereplőkről, a vendégforgalomról, mint a KSH. A létrejött további szervezetek a pályázati folyamatokban, az ország márkaépítésében vettek részt. Úgy érezzük, hogy az ország legerősebb fogadópiaca Budapest erős állami szervezeti és célzott marketing támogatást kapott általuk, mely Pest Vármegyében már kevésbé volt érzékelhető. A vármegyének jelenleg nincs olyan szervezete, mely hasonló márkaépítést és koordinációt tudna végezni.

Úgy gondoljuk, hogy Pest Vármegye esetében a desztinációs logikának van relevanciája. Ahogyan az agglomerációs települések turizmusa sem függetleníthető Budapesttől, úgy a vármegyehatár menti térségek sem nem választhatók le turisztikailag a szomszédos vármegyék térségeiről (pl.: Ráckevei Duna-ág esetében Tass (Bács-Kiskun Vármegye), vagy északon a Dunakanyar esetében Esztergom (Komárom-Esztergom Vármegye), hiszen egy turisztikai térségbe tartoznak.

Pest vármegye számára a turizmus stratégiai ágazat, amely a legtöbb járásban fontos addicionális beruházási és jövedelemtermelési lehetőséget biztosít a vállalkozások és a munkavállalók számára. Kiemelt fontossága van a turizmus fejlesztésnek a vármegye fejlődésben lemaradó térségei felzárkóztatása szempontjából.

Nem kerültek be a turisztikai térségek közé, pedig a vármegye szempontjából fontos lenne, a délkeleti járások fürdőhelyszíneinek, illetve természeti értékekkel rendelkező településeinek turisztikai célú fejlesztése (pl.: Cegléd, Albertirsa, Tápiószentmárton, Nagykáta, Tóalmás), melyek termál, vagy gyógyfürdőkkel rendelkeznek. A Pest Vármegyei Integrált Területi program emiatt is támogatja a fürdőturizmus és az erre épülő egészségügyi szolgáltatások fejlesztését, valamint az ökoturisztikai fejlesztéseket ebben a térségben.

A Pest Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027 hasonlóan az NTS2030-hoz a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségek fejlesztését tűzi ki célul. A vármegyei program fejlesztési javaslatai egyaránt vonatkoznak a turisztikai attrakciók infrastruktúrájának, tematikus kínálatának, szolgáltatási palettájának fejlesztésére. A program kitér a természeti látnivalók, kulturális és épített örökség (kiemelten a megyében található paloták, kastélyok, kúriák, várak, templom-, és kolostorromok) megőrzésére és a bemutatásának javítására. A vármegye számára fontos a megyei termál- és gyógyvizek turisztikai hasznosítása, valamint a természeti értékekre alapozott aktív turizmus fejlesztése is. A vármegye büszke a meglévő helyi turisztikai-, kulturális-, tematikus rendezvényeire, mely események az év jelentős részében programot biztosítanak az ide látogatóknak.

A Területfejlesztési Konceptióban foglaltak szerint Pest Vármegyében a térségi adottságoktól függően egyaránt szükség van szálláshely-kapacitások és attrakció fejlesztésre, a szolgáltatások minőségének fejlesztésére, digitális fejlesztésekre, látogatómenedzsmentre, térségi kapcsolatok erősítésére, a kajaánlások növelésére, valamint a szolgáltatás tartalmát és az értékesítést, kommunikációt érintő fejlesztésekre, innovációkra.

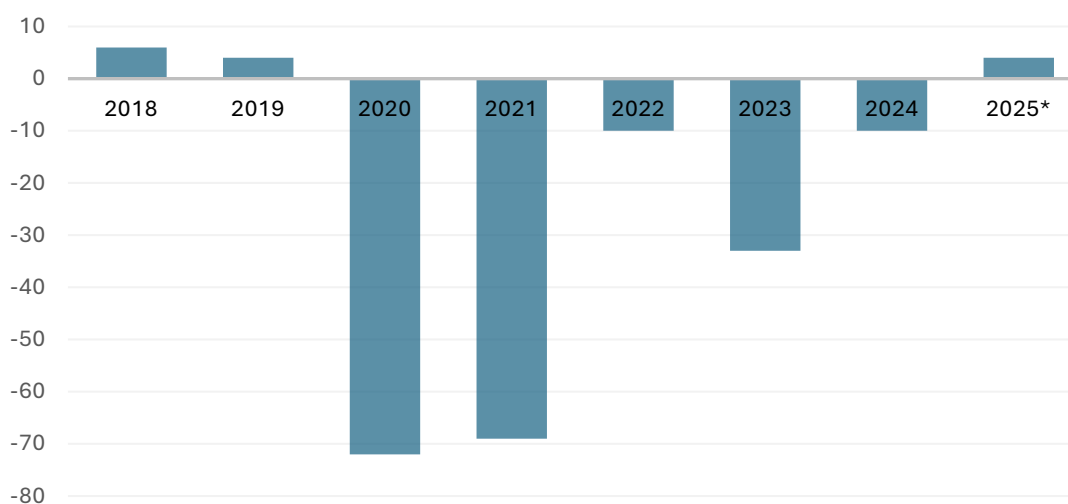

fotók: Bencze Zoltán

2.5 A turisztikai ágazat globális helyzete bemutatása, nemzetközi turisztikai trendek, azok hatása a hazai turizmusra

A fejezetet a World Travel & Tourism Council (WTTC) *Travel & Tourism Economic Impact 2025: Global Trends* című jelentése alapján állítottuk össze, amely a turizmus legfrissebb nemzetközi folyamatait és kilátásait foglalja össze.

A COVID járvány okozta megtorpanás után a turisztikai szektor 2024-ben és 2025-ben is látványos fejlődést mutatott, és a világ gazdaság egyik leggyorsabban bővülő ágazatává vált, túlszárnyalva a pandémia előtti szintet is. Közben továbbra is kulcsszerepet játszik a foglalkoztatásban, hiszen világszerte több százmillió ember megélhetése kötődik közvetlenül vagy közvetve hozzá. A globális adatok alapján a turizmus egyre inkább az élményekre épül, miközben a technológiai fejlődés – különösen a mesterséges intelligencia – és a változó utazói igények alapvetően formálják át a kereslet szerkezetét.

3. ÁBRA | NEMZETKÖZI TURISTAÉRKEZÉSEK SZÁZALÉKOS VÁLTOZÁSA A VILÁGON AZ ELŐZŐ ÉVHEZ KÉPEST⁶

A nemzetközi turisták (egynapos látogatók) száma 4%-kal nőtt 2025-ben. Becslések szerint 1,52 milliárd nemzetközi turistát regisztráltak világszerte, ami közel 60 millióval több, mint 2024-ben. Ezek a számok a világjárvány előtti növekedési trendekhez való visszatérést tükrözik, hasonlóan a 2009 és 2019 közötti évi átlagos 5%-os növekedéshez. **Az eredményeket az erős kereslet, a nagy küldőpiacok stabil teljesítménye, valamint az ázsiai és csendes-óceáni térségbeli célállomások folyamatos fellendülése vezérelte.**

A növekedés egyik legfontosabb mozgatórugója a fogyasztói kereslet élénkülése volt. A pandémiát követően felhalmozott megtakarítások, a javuló munkaerőpiaci helyzet és a növekvő fogyasztói bizalom egyaránt hozzájárultak ahhoz, hogy az emberek ismét nagyobb arányban költsenek utazásra. A turizmus így a diszkrécionális kiadások, (nem létfontosságú költségek, amelyeket az emberek szabad döntésük alapján, jövedelmük függvényében – például utazásra, szórakozásra vagy luxuscikkekre – fordítanak) egyik legfontosabb területévé vált, amely gyorsan reagált a gazdasági környezet javulására.

⁶ A százalékos változás évenként értendő, kivéve a 2021 és 2024 közötti időszakot, amely 2019-hez viszonyított érték

A szektor társadalmi jelentősége szintén kiemelkedő. **2024-ben a turizmus világszerte mintegy 357 millió munkahelyet támogatott, ami közel 19 millióval több, mint 2019-ben.** Ez azt jelenti, hogy globálisan minden tizedik munkahely közvetlenül vagy közvetve a turizmushoz kapcsolódik, ami jól mutatja az ágazat kulcsszerepét a foglalkoztatásban és a társadalmi stabilitásban.

A turisztikai költségek szerkezetét vizsgálva látható, hogy továbbra is a belföldi turizmus dominál. **2024-ben a belföldi utazásokhoz kapcsolódó kiadások elérték az 5,3 billió dollárt, ami 5,4%-os növekedést jelent az előző évhez képest, és 8,1%-kal haladja meg a 2019-es szintet.** Ezzel szemben a nemzetközi turisták költsége 1,9 billió dollár volt, ami ugyan 11,6%-os éves növekedést mutat, de még mindig 1,3%-kal elmarad a pandémia előtti csúcstól. **A nemzetközi turizmus ugyanakkor továbbra is kulcsfontosságú, hiszen jelentős exportbevételt generál: a globális szolgáltatásexport mintegy 13,7%-át adja.**

A kereslet szerkezetében az is jól látszik, hogy az utazások döntő többsége szabadidős céllal történik. **2024-ben a szabadidős turizmus költsége elérte az 5,74 billió dollárt, ami a teljes turisztikai kiadások közel 80%-át tette ki, és már meghaladta a pandémia előtti szintet.** Az üzleti turizmus ezzel szemben lassabban áll helyre, a 1,44 billió dolláros költség mindössze 1,4%-kal haladja meg a 2019-es értéket. Ez a különbség jól jelzi a turizmus szerkezeti átalakulását, ahol az élményalapú, szabadidős utazások kerülnek egyre inkább előtérbe.

A kínálati oldalon a beruházások alakulása szintén fontos indikátor. **2024-ben a turizmushoz kapcsolódó beruházások értéke 1,08 billió dollár volt, ami közel 10%-os növekedést jelent egy év alatt.** Ugyanakkor ez még mindig 4,8%-kal elmarad a 2019-es szinttől, ami arra utal, hogy a befektetői bizalom ugyan erősödik, de még nem teljes a visszarendeződés.

Mindeközben azonban a kilátásokat számos kockázat árnyalja. **A geopolitikai feszültségek, a kereskedelmi konfliktusok és a globális gazdasági bizonytalanságok hatással lehetnek az utazási keresletre és a turizmus működési feltételeire.** Emellett a klímaváltozás és a fenntarthatósági kihívások is egyre hangsúlyosabbá válnak: 2024-ben a turizmus a globális üvegházhatású gázkibocsátás mintegy 7,3%-áért volt felelős, ami hosszú távon komoly alkalmazkodást igényel az ágazattól.

2.5.1 Nemzetközi turisztikai trendek

Mind a hazai, mind a nemzetközi turizmus vonatkozásában elmondható, hogy a globális népesség növekedéssel, a gyors ütemű társadalmi és gazdasági változásokkal párhuzamosan **jelentős mértékben nő az a döntően a középosztályhoz tartozó fogyasztói réteg,** amely a jövedelmének egyre nagyobb hányadát tudja élményszerzésre, nemzetközi turisztikai célpontok, desztinációk felkeresésére fordítani.

A fogyasztói kosárban **egyre nagyobb szerepet kap az élmények és az élmény típusú szolgáltatások megszerzése,** a távoli, egzotikus, korábban kevésbé látogatott kontinensek, országok, helyszínek felkeresése.

A kínálati oldal **egyre színesebb,** kezdve az utazási irodák által nyújtott szolgáltatásoktól, a globális információs háló nyújtotta lehetőségeken, az elérhető és megfizethető közlekedési lehetőségeken át szinte az egész földgolyó, valamennyi kontinens és régió bekapcsolódásának köszönhetően **minden utazni vágyó megtalálhatja a kedvére való desztinációt, programot, utazási módot.** Mára marginalizálódtak az esetleges nyelvtudás hiánya miatti gátlások is, hiszen egyrésről a fiatal generációknál ez egyre kevésbé jellemző, a szolgáltatók is egyre felkészültebbek, valamint a fordítógépek is kezelni tudják ezt a problémát.

2.5.1.1 Generációs változások

Változik az utazók generációs összetétele is, bár jelenleg még az „idősebb” X generáció, a 46-61 év közötti utazó dominál a turizmusban, **a súlypont a jövőben azonban eltolódik a fiatalabb korosztályok irányába**, megjelennek az első generációs utazók, azok a fiatalok, akik egyrészt egyre nagyobb költségi potenciállal bírnak, másrészt **a fogyasztói preferenciáik is eltérnek a korábban megszokottaktól**. Jelenleg tanúi vagyunk egy radikális generációváltásnak, bár ma még az X generáció a meghatározó, de 2030-ra a milleniálok és a Z generáció válik majd a legfontosabb utazói csoporttá.

Ennél a korosztálynál az anyagi javakhoz való viszonyulás teljesen más irányú, mint az a szüleiknél, nagyszüleiknél volt, **a hangsúly az anyagi javak megszerzése helyett a kiemelkedő életminőség elérésére, a szabadidő értékes eltöltésére, az élményszerzésre helyeződött át**, részben éppen annak köszönhetően, hogy az előző generációk és a gazdasági fejlődés megteremtették a jobb élet alapjait számukra. Ennek következtében **a költsési lehetőségeik és hajlandóságuk is lényegesen magasabb**.

Az utazás egyrészt **trendivé lett, másrészt az önkifejezés egyik eszközeként vált**, az emberek önmagukba való befektetésként tekintenek rá.

Az utazás jelentősége nem pusztán a helyszínben, hanem a hangulatban, társaságban és az útközben megélt élményekben születik.

Az új generációk másként működnek, mint a korábbiak, **sokan az ide tartozók közül kizárólag a közösségi médiából inspirálódnak**. Ebből pedig egyenesen következik, hogy **az utazási trendeket ma már egyre inkább az influenszerek alakítják** és gyakran érvényesül egyfajta „csordaszellem”, egy-egy felkapott desztináció vagy szálloda gyorsan jelentős keresletnövekedést tud produkálni.

Éppen emiatt ugyanakkor amilyen gyorsan népszerűvé tud válni egy-egy helyszín, attrakció, vagy szolgáltatás, ugyanolyan sebességgel ki is tudnak szeretni belőle az ilyen módon motivált utazók.

A hagyományos hirdetések és egyéb marketing eszközök egyre kevésbé hatnak ezekre a generációkra, emellett többet költenek élményekre, egyre tudatosabbak és érték orientáltabbak.

Drasztikusan **változik az utazók küldő kontinensek és országok közötti megoszlása is**, míg korábban a fejlett nyugati országokból, az USA-ból és Európából indult a legtöbb turista világot látni, mára túlsúlyba kerültek az ázsiai országokból útnak indulók.

A régió növekvő, fiatal és egyre tehetősebb utazói rétege olyan élményeket keres, amelyek túlmutatnak a hagyományos turizmuson, és új elvárásokat támasztanak a szolgáltatókkal szemben.

2.5.1.2 Globális turisztikai trendek

Az alábbiakban röviden áttekintjük, hogy melyek azok a **globális turisztikai trendek**, amelyek meghatározzák az utazási szokásokat, fejlesztéseket és fogyasztói elvárásokat:

1. Fenntarthatóság és felelős turizmus

A **környezetbarát utazás** mára már nem csak trend, hanem üzleti és társadalmi elvárás is.

- Az utazók egyre nagyobb arányban választanak **zöld szálláshelyeket és környezetbarát közlekedést**.
- Egyre fontosabb lesz a **regeneratív turizmus**, amely a közösségek megőrzését és fejlesztését helyezi előtérbe.

- Az Európai Unió területén számos desztináció integrálja a fenntarthatóságot a stratégiájába, pl. energiahatékonyság és emisszió-monitoring.

2. Technológiai innováció – AI, digitális élmények

A technológia jelentősen alakítja az utazási élmény, megkönnyíti az utazás megtervezését, a desztinációk közötti választásokat, illetve az utazás során javítja a megszerzett élmények minőségét:

- Az **AI és automatizáció** használata növekszik — chatbotok, személyre szabott ajánlatok, prediktív tervezés.
- **Okos desztinációk** és digitális irányítás (IoT, AR, VR) javítja az ügyfélményt és a desztináció menedzsmentet.

3. Élmény- és értelmes utazás

A turisták már nem csak látnivalókat keresnek, hanem mélyebb, személyes élményeket:

- Az **autentikus kulturális-, gasztronómiai- és közösségi élmények** iránt egyre jobban nő az érdeklődés.
- Új szegmensként erősödnek az **astroturizmus, a farm- és wellness-élmények**.
- Megjelentek a **noctourism** (éjszakai turizmus) és más niche-élmények is.

4. Wellness, egészség és jólét

- Az **egészség-orientált utak** (jóga, spa, meditáció, digitális detox) tovább növekednek, ahogy az utazók stresszcsökkentő élményeket keresnek.
- A **regeneratív farmturizmus** („agritourism”) a wellness és fenntarthatóság ötvözeteként új trend.

5. Szabadság és rugalmasság: Off-season és remote working

- Egyre többen utaznak **off-season** (hagyományos szezonon kívül), mind a kedvezőbb árak, mind a nyugodt élmény miatt.
- A **remote work** trend („dolgozás útközben”) növeli a hosszabb tartózkodásokat és úti munkavállalási lehetőségeket.

6. Utazási motivációk változása

- A motivációk ma gyakran az **élmény intenzitására, értelmes kapcsolatokra és tiszteletteljes utazásra** épülnek.
- Erősödik a **solo utazás**: a solo travel napjainkban az individualizmus és a személyes szabadság szimbóluma. A fiatalok – különösen a milleniálok és a Z generáció – 18–39 százaléka rendszeresen egyedül utazik, saját tempóban, saját célokkal.
- Ezzel párhuzamosan, különösen Ázsiában, kulturális okokból a tágabb családdal történő utazás is kifejezetten népszerű, ezért a **multigenerációs utazások is** folyamatosan erősödnek.

7. Gazdasági és piaci változások

- Néhány régióban tovább növekszik a turistaforgalom (pl. Marokkó rekordot döntött 2025-ben), másutt viszont lassabb a nemzetközi utazás növekedése.
- **A sportturizmus globálisan egyre fontosabb húzóágazat.**
- Különleges szegmensek, mint a **spirituális vagy zárandokturizmus**, növekednek bizonyos régiókban.

2.5.2 Globális kitekintés a legfontosabb turisztikai célpontok helyzetére

Afrika

Afrikában a turizmus 2024-ben 211 milliárd dollárral járult hozzá a GDP-hez, ami a régió gazdaságának 7,8%-át jelenti, és közel 27,9 millió munkahelyet támogatott. A szektor teljesítménye már meghaladta a pandémia előtti szintet, és 2025-ben további 8%-os növekedés volt átlagosan a földrészen, Észak - Afrikában ezt is meghaladta +11%-os adattal.

Karib-térség (Americas: Caribbean)

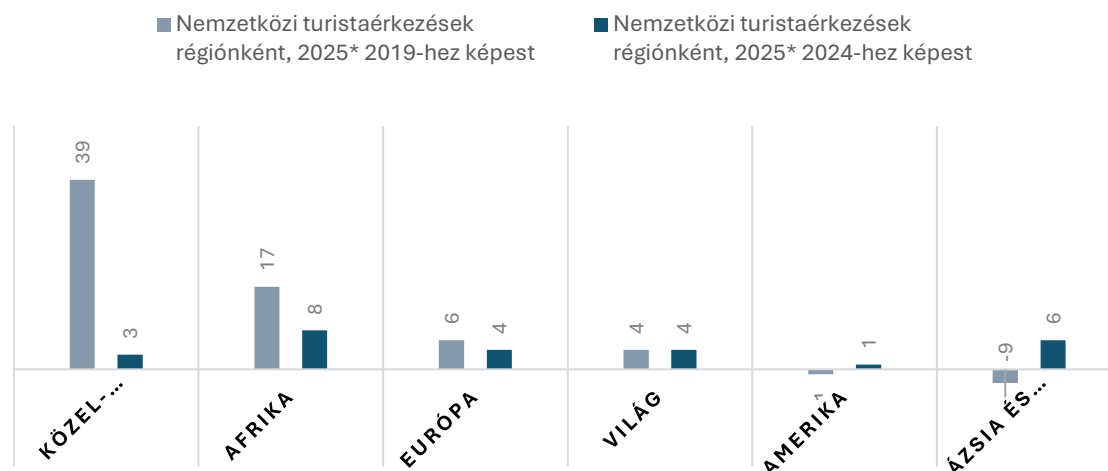
A Karib-térségben a turizmus kiemelkedő jelentőségű: 81,4 milliárd dolláros hozzájárulása a GDP 17,6%-át adja, ami a legmagasabb arány világszinten. A régió különösen erősen támaszkodik a nemzetközi turistákra, akik a teljes turisztikai költség mintegy 76%-át adják.

Észak-Amerika (Americas: North America)

Észak-Amerika turizmusa közel 3 billió dolláros gazdasági hozzájárulással a világ egyik legnagyobb piaca, amely 8,9%-os GDP-arányt képvisel. A régióban a belföldi turizmus dominál (88,1%), miközben a nemzetközi kereslet lassabban áll helyre, ami visszafogja a növekedési kilátásokat.

Közép- és Dél-Amerika (Americas: Central & South America)

Ebben a régióban a turizmus 358,7 milliárd dollárral járult hozzá a gazdasághoz, ami 7,5%-os GDP-arányt jelent, és mintegy 17,5 millió munkahelyet támogat. A belföldi turizmus meghatározó (77,3%), míg a nemzetközi költségek ugyan növekednek, de továbbra is kisebb súlyt képviselnek.

4. ÁBRA | NEMZETKÖZI TURISTAÉRKEZÉSEK %-OS VÁLTOZÁS RÉGIÓNKÉNT (2025*)

Ázsia–Csendes-óceáni térség (Asia-Pacific)

A régió globális súlya kiemelkedő: a turizmus itt 3,1 billió dollárral járult hozzá a GDP-hez, és mintegy 196 millió munkahelyet támogatott, ami a világ turisztikai foglalkoztatásának több mint fele. Ugyanakkor a nemzetközi turizmus lassabb helyreállása miatt a régió turisztikai teljesítménye még elmarad a pandémia előtti szinttől.

Közel-Kelet (Middle East)

A Közel-Kelet turizmusa 3%-os növekedést produkált 2025-ben, ami 39%-kal haladja meg a világjárvány előtti szintet, és ez a 2019-es évhez képest a legerősebb eredmény. A régió elérte a 100 milliós nemzetközi látogatószámot 2025-ben.

2.5.3 Európa, Európai Unió

A World Travel & Tourism Council (WTTC) elemzése szerint Európa továbbra is a világ egyik legfontosabb turisztikai térsége, amely a globális utazási kereslet egyik központja maradt. A kontinens vonzerejét a sokszínű desztinációk, a gazdag kulturális örökség és a jól kiépített infrastruktúra együttesen biztosítják, ami stabil alapot ad a szektor teljesítményének.

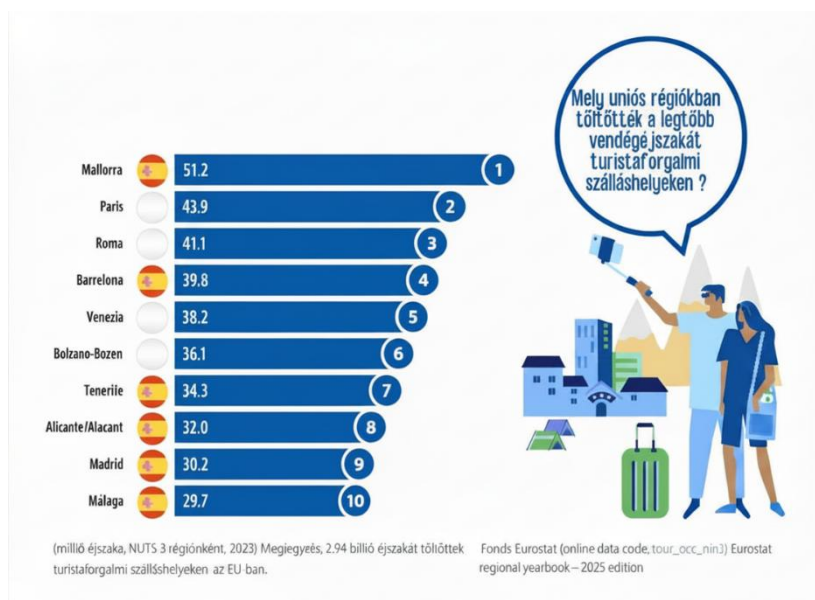
2024-ben a turizmus teljes gazdasági hozzájárulása Európában elérte a 2,7 billió dollárt, ami a régió GDP-jének 9,6%-át jelenti. A szektor növekedése tovább folytatódott: éves szinten 5%-kal bővült, és már 6,3%-kal meghaladta a 2019-es, pandémia előtti szintet. A legnagyobb turisztikai piacok közé Németország, az Egyesült Királyság és Franciaország tartoznak, ahol a belföldi kereslet különösen erős szerepet játszik.

A foglalkoztatás terén is jelentős a turizmus súlya, **2024-ben mintegy 39,4 millió munkahely kapcsolódott közvetlenül vagy közvetve az ágazathoz, ami az összes foglalkoztatott közel 9,9%-át teszi ki.** Ez azt mutatja, hogy a turizmus nemcsak gazdasági, hanem társadalmi szempontból is meghatározó ágazat Európában.

⁷ forrás: ENSZ Turizmus 2026. januári adatok

A keresleti szerkezetet vizsgálva látható, hogy a belföldi turizmus továbbra is domináns, a teljes turisztikai költsékek 66,8%-át adja, míg a nemzetközi – azaz inbound – költsékek aránya 33,2%. Ugyanakkor több ország – például Ciprus vagy Görögország – esetében a külföldi turisták szerepe ennél jóval nagyobb, ami rámutat a régió belüli eltérő turisztikai modellekre.

Az Eurostat statisztikai évkönyve alapján a turizmus az egyik leginkább érintett ágazat volt a pandémia során, 2020-ban a vendégéjszakák száma drámaian visszaesett, a belföldi turizmus 33,4%-kal, míg a nemzetközi turizmus közel 70%-kal csökkent. A helyreállítás fokozatosan indult meg, **kezdetben elsősorban a belföldi utazások húzták a növekedést, majd 2022-től a nemzetközi kereslet is erőteljesen visszatért.** Ennek eredményeként 2023-ra a turizmus teljesítménye már meghaladta a pandémia előtti szintet, az EU-ban összesen 2,94 milliárd vendégéjszakát regisztráltak. **A növekedés dinamikája ugyanakkor lassulni kezdett: míg 2022-ben még több mint 50%-os bővülés volt tapasztalható, addig 2023-ban ez már „csak” 6,8%-ot tett ki, ami a normalizálódás jeleként értelmezhető.**

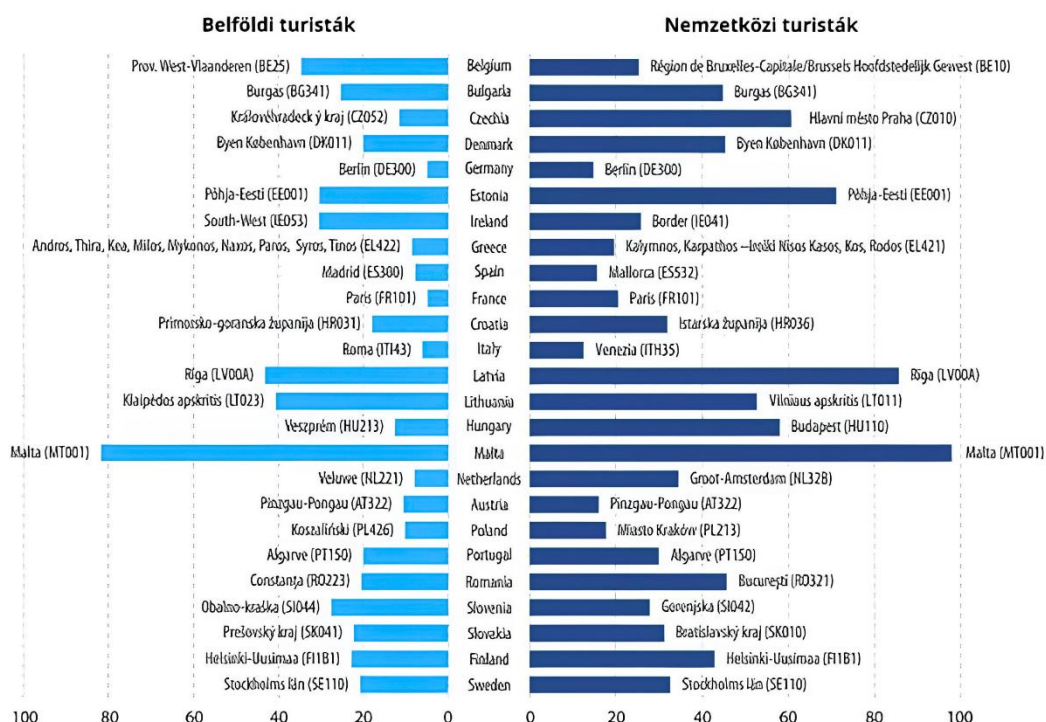
5. ÁBRA | LEGTÖBB VENDÉGÉJSZAKÁVAL RENDELKEZŐ RÉGIÓK AZ EU-BAN.

forrás: Eurostat regional yearbook - 2025

régiók között egyszerre találunk tengerparti, városi és hegyvidéki desztinációkat, ami jól mutatja az európai turizmus sokszínűségét. A vezető célpontok között szerepelnek spanyol szigetek, nagyvárosi régiók és alpesi térségek is, amelyek különböző típusú turisztikai élményeket kínálnak.

A túlturizmus veszélyére figyelmeztet az európai turizmus egyik legfontosabb jellemzője az erős területi koncentráció. **A vendégéjszakák jelentős része viszonylag kevés régióban összpontosul, miközben számos – főként vidéki – térség alacsony turisztikai intenzitással rendelkezik.** A turizmus intenzitását mérő mutató szerint 2023-ban átlagosan 6 574 vendégéjszaka jutott 1 000 lakosra az EU-ban, ugyanakkor ez az érték jelentősen eltér a különböző régiók között. A legnagyobb turisztikai nyomás jellemzően a fővárosi, tengerparti és szigeti régiókban jelentkezik, míg az alacsony értékek elsősorban Kelet- és Észak-Európa vidéki térségeire jellemzők. Ez a különbség komoly tervezési és fejlesztési kihívásokat vet fel.

A turizmus szerkezetében továbbra is meghatározó a belföldi kereslet. 2023-ban a vendégéjszakák 53,2%-át hazai turisták adták, és a legtöbb régióban ők jelentették a fő keresleti bázist. Ezzel szemben a nemzetközi turisták jellemzően koncentráltabban jelennek meg, főként a legismertebb, ikonikus desztinációkban. Ez a koncentráció erősíti a turisztikai „forrópontok” kialakulását, és növeli a túlzott terhelés kockázatát bizonyos térségekben. A legnépszerűbb

6. ÁBRA | TURISTÁK REGIONÁLIS KONCENTRÁCIÓJA

forrás: Eurostat regional yearbook - 2025

Az előzőekben ismertetett veszélyt erősíti, hogy Európában a turisztikai szezon nagyon koncentrált. Jellemzően a harmadik negyedév – azaz a nyári hónapok – adták az összes vendégéjszaka 41,9%-át, ami jól mutatja a szezonális erősségét. Egyes tengerparti régiókban ez az arány még magasabb: például Horvátországban vagy a francia Korzikán a vendégéjszakák több mint 65%-a a nyári időszakra koncentrálódik. Ez a koncentráció komoly kihívásokat jelent az infrastruktúra, a munkaerőpiac és a környezet szempontjából, miközben a szezonon kívüli időszakokban alacsony kihasználtság jellemző.

A turizmus növekedése egyre erősebb nyomást gyakorol bizonyos desztinációkra. A túlzott látogatószám, az infrastruktúra túlterhelése és a környezeti hatások egyaránt ráirányítják a figyelmet a fenntartható turizmus fontosságára.

A jövő egyik kulcskérdése, hogy miként lehet egyensúlyt teremteni a gazdasági előnyök és a társadalmi-környezeti hatások között. A fenntartható turizmus nemcsak környezetvédelmi, hanem versenyképességi kérdéssé is válik, hiszen a desztinációk hosszú távú vonzereje nagymértékben függ az erőforrások megőrzésétől.

ÖSSZEGZÉS

A nemzetközi trendek alapján a globális turisztikai piac a COVID utáni sokkot követően magához tért és évente körülbelül 5%-ot bővül a teljesítménye. A növekedést a fogyasztói kereslet erős élénkülése okozza, melyet a megtakarítások, a javuló munkaerőpiaci helyzet és a javuló fogyasztói bizalom táplál. A szektor társadalmi jelentősége szintén kiemelkedő. 2024-ben a turizmus világszerte mintegy 357 millió munkahelyet támogatott, ami közel 19 millióval több, mint 2019-ben. Ez azt jelenti, hogy globálisan minden tizedik munkahely közvetlenül vagy közvetve a turizmushoz kapcsolódik, ami jól mutatja az ágazat kulcsszerepét a foglalkoztatásban és a társadalmi stabilitásban.

A turisztikai költséket a belföldi turizmus dominálja, az utazások többségét a szabadidős turizmus adja, mely a turisztikai kiadások 80%-át teszi ki. Az üzleti turizmus háttérbe szorult és látható a turizmus szerkezeti átalakulása a szabadidős utazásokat előtérbe helyezve.

A globális népesség növekedéssel, a gyors ütemű társadalmi és gazdasági változásokkal párhuzamosan jelentős mértékben nő az a fogyasztói réteg, amely a jövedelmének jelentős hányadát tudja élményszerzésre, turisztikai célpontok, desztinációk felkeresésére fordítani. Emiatt a turizmus gazdasági és társadalmi szerepe egyre erősebb, különösen a fiatalabb generációk értékrendjében és preferenciáiban egyre fontosabb helyet foglal el az utazás élmény, ami gyakran az önmegvalósítás egyik módja számukra.

Jelentős változáson mennek át az utazási motivációk, a desztináció kiválasztásának módja, erősödik a környezetbarát szemlélet, a fókuszban a kulturális, gasztronómiai és közösségi élmények kerülnek, és mind az utazók, mind a turisztikai szolgáltatók egyre erőteljesebben támaszkodnak az információs hálózatok és a mesterséges intelligencia nyújtotta lehetőségekre.

Kiegyensúlyozott teljesítménye van Európának, melynek turisztikai teljesítményét elsősorban Németország, az Egyesült Királyság és Franciaország befolyásolja. Jelentős a foglalkoztatásban betöltött szerepe 39,4 millió munkahellyel, amely a foglalkoztatottak közel 10%-nak ad munkát. Európa átlagában a belföldi turizmus domináns, a teljes turisztikai költsékek 66,8%-át adva, ugyanakkor a mediterrán országokban, különösen Ciprus, vagy Görögország esetében ez az arány jóval magasabb a külföldről érkező turisták tekintetében. Az erős szezonális miatt Európa legfelkapottabb térségei, a leghíresebb attrakciók környezete jelentős túlturizmussal küzd.

Fontos elmondani, hogy a Közel-Kelet térsége rendkívül dinamikus növekedett az elmúlt években, mely folyamatot az Amerikai-Iráni háború megroppantotta.

2.6 A turisztikai ágazat helyzete Magyarországon

A turizmus stratégiai ágazat Magyarországon. 2024-es adatok alapján a nemzetgazdaságban foglalkoztatottak 9,4 %-a dolgozott a szektorban, a turizmusra jellemző ágazatok összes hozzáadott értékének aránya a nemzetgazdaság egészét tekintve 7% volt. A turizmusra jellemző tevékenységek 6,8, a multiplikátor termelési hatásokat is figyelembe véve 9,9%-kal járultak hozzá a nemzetgazdaság egészéhez. A külföldiek magyarországi turisztikai kiadásai összesen 3245 milliárd forintot tettek ki, mely 7%-ot meghaladó módon növekedett a megelőző évhez képest. A belföldi turisták magyarországi turisztikai kiadásai 14%-ot meghaladó módon (1236 milliárd forint) növekedtek. A kiadások 80%-a hazai, 20%-a külföldi utazásokhoz kapcsolódott. A magyarországi turisztikai kiadás összesen 4481 milliárd forint volt, amely 9,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit.

A turizmusra jellemző ágazatok kibocsátása 2024-ben alapáron az előző évihez képest 11%-kal több, 10.529 milliárd forint volt, a növekedés mértéke jelentősen meghaladta a teljes nemzetgazdaság bővülését.

A megnövekedett kiadások 78%-a négy ágazatban jelentkezett: a szálláshely-szolgáltatásban, a vendéglátásban, a sport- és szabadidős tevékenységben, valamint a légiforgalmi személyszállításban

2024-ben a turizmusban foglalkoztatottak 30%-a vendéglátásban, 9,4%-a szálláshely-szolgáltatásban dolgozott. A dolgozói létszám abszolút mértékben a gyógyfürdő-szolgáltatásnál, a szállítást kisegítő tevékenységeknél és a kulturális szolgáltatásoknál bővült a legjelentősebben (4,3–12,3 ezer fővel), míg a vendéglátás esetében enyhén emelkedett, a szálláshely-szolgáltatásban 1,3 ezer fővel csökkent. 2024-ben az üres álláshelyek aránya (1,5%) a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágban 0,1 százalékponttal volt kisebb az egy évvel korábbinál, és továbbra is alacsonyabb, mint a teljes nemzetgazdaságban (2,1%).

A legnépszerűbb magyarországi úti célok Budapest, Hajdúszoboszló, Siófok, Hévíz, Balatonfüred, Zalakaros, Bük, Sárvár, Gyula és Eger voltak. A felsorolásban Budapesten kívüli települések jellegüket tekintve elsősorban fürdőhelyeikről ismertek.

Budapest, Prága és Bécs mellett az egyik leglátogatottabb közép-európai városi desztináció, ahol a vendégéjszakák száma meghaladja a 10 milliót évente, ezzel az EU jelentősebb városi turisztikai központjai közé tartozik. A főváros turizmusát erősen a nemzetközi kereslet határozza meg, a vendégéjszakák többsége külföldi turistákhoz köthető, ami jóval meghaladja az uniós átlagot. Ez a magas inbound arány jól mutatja Budapest globális beágyazottságát, ugyanakkor sérülékenyebbé is teszi a külső sokkokkal szemben.

Területi szempontból a turizmus erősen koncentrált. Magyarországon belül Budapest dominálja a vendégforgalmat, míg a vidéki térségek – beleértve Pest vármegye nagy részét – jóval alacsonyabb turisztikai intenzitással rendelkeznek. **Pest vármegye ugyanakkor sajátos helyzetben van, mivel a főváros közelsége miatt részben „túlcsoorduló” turizmust fogad, különösen a rövid tartózkodások és kirándulóturizmus esetében.**

A turisztikai intenzitás Budapest esetében kiemelkedően magas, az egy lakosra jutó vendégéjszakák száma többszöröse az uniós átlagnak, ami erős gazdasági hatást, de egyben jelentős városi terhelést is jelent. Ez a koncentráció hozzájárul az olyan jelenségekhez, mint a túlzott turizmus (overtourism), különösen a belvárosi kerületekben.

Időbeli szempontból Budapest turizmusa kevésbé szezonális, mint a klasszikus tengerparti desztinációké, ugyanakkor a nyári hónapok és a kiemelt események továbbra is csúcsidezőszakot jelentenek. Ezzel szemben Pest vármegye turizmusa inkább szezonálisabb jellegű, és erősebben kötődik a szabadidős, rekreációs utazásokhoz.

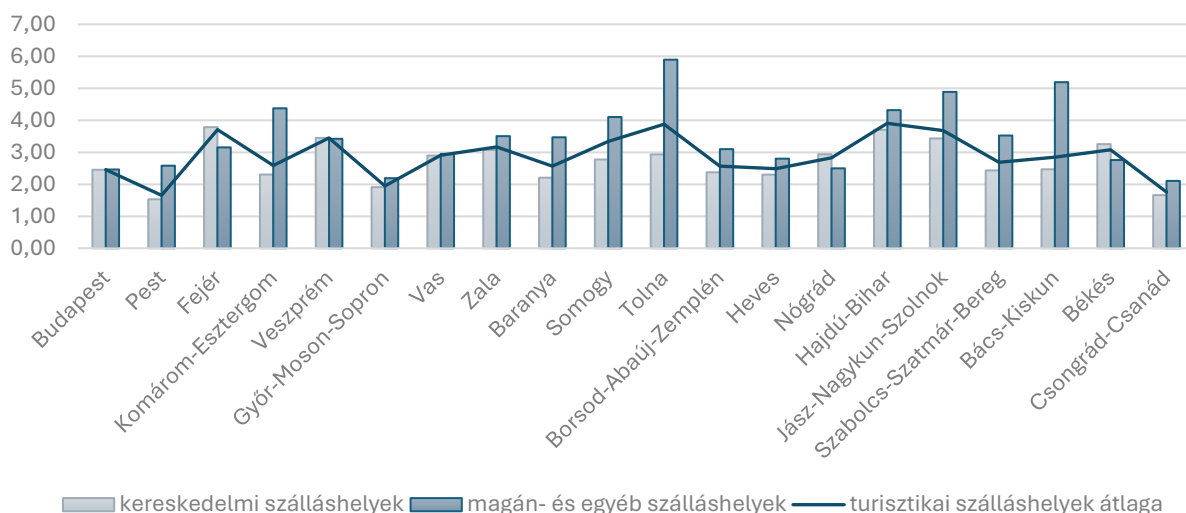
kép forrása: <https://csodalatosbudapest.hu/>

2.6.1 Vendégéjszakák

A turizmus statisztikai adatait vizsgálva 2010 óta az eltöltött vendégéjszakák száma folyamatosan növekedett, melyhez részben hozzájárult a magán szálláshelyek számának bővülése (AirBnB) is. 2019 végére 42,9 millió vendégéjszakát regisztráltak. Jelentős visszaesés a **koronavírus-járvány kitöréséhez köthető. A bevezetett utazási korlátozások a korábbi években virágzó turisztikai ágazatot válságba taszították néhány hét leforgása alatt.** Nem csak a nemzetközi, de a belföldi turizmus is megbénult ezen időszak hatására, melynek következtében a szállodák foglaltsága jelentősen csökkent, a turizmushoz köthető vendéglátóhelyek egy része pedig bezárt. **A visszarendeződés 3-4 évet vett igénybe, melyet alátámasztanak a KSH 2024 utáni adatai.**

2024-ben a vendégéjszakák számát tekintve Budapest volt a legvonzóbb turisztikai célpont Magyarországon. Az országos szinten regisztrált 44,8 millió vendégéjszaka 36,6%-ban itt realizálódott. Budapest kivételével a belföldi utazók száma mindenhol magasabb volt a külföldiekénél. A 22,6 millió külföldi vendégéjszaka 62,5%-a viszont a fővárosban valósult meg. A belföldi vendégéjszakák száma Veszprém vármegyében a legmagasabb, melyet Somogy megye és Budapest követ.

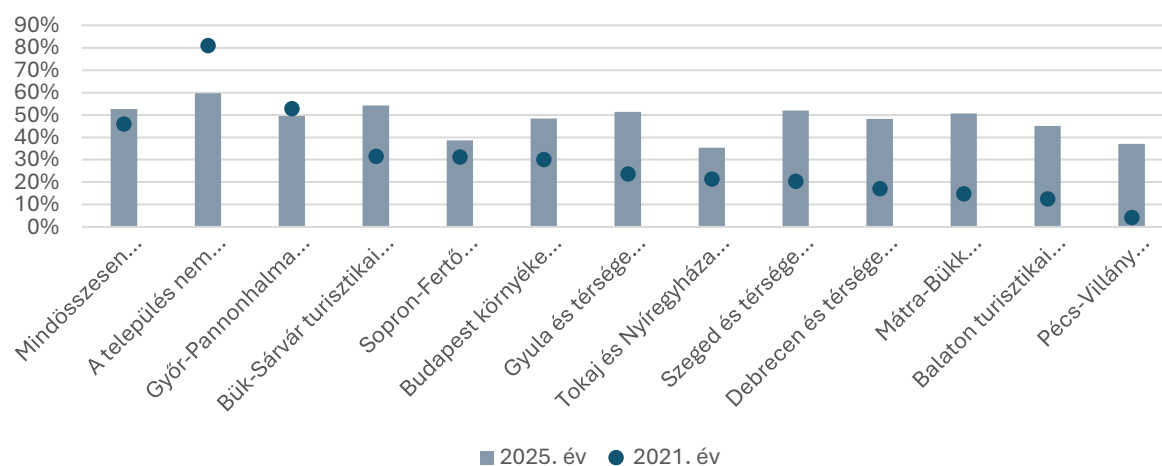
Az országban 2,55 éjszaka volt a külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje. Az adatok megmutatják, hogy a Budapestre érkező külföldiek több vendégéjszakát töltenek magán és egyéb szálláshelyeken, mint kereskedelmi szálláshelyeken.

7. ÁBRA | KÜLFÖLDI VENDÉGEK ÁTLAGOS TARTÓZKODÁSI IDEJE A TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEKEN, 2024

forrás: KSH saját szerkesztés

Magyarország turisztikai helyzetében az utóbbi években jelentős fellendülés tapasztalható, 2025-ben a vendégek száma átlépte a 20 millió főt. **A vendégéjszakák száma 2025-ben 46,7 millió volt, mely 2024-hez képest 7 %-os növekedést mutat. A külföldi vendégek száma 2025-ben megközelítette a 10,5 milliót, mely a 2024-es rekordot 12%-kal meghaladta.** A belföldi vendégéjszakák száma is meghaladta a 10 milliót, mely 2 %-os növekedést jelent a 2024-es évhez képest. Fontos kiemelni, hogy a jelenleg minden hetedik forint, ami megjelenik a GDP-ben az a turizmushoz köthető. A turizmus a központi költségvetés bevételeinek közvetlen és közvetett módon közel 10 %-át teszi ki.

8. ÁBRA | SZOBAKAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁG (%) TÉRSÉGENKÉNT, 2025

Forrás: KSH saját szerkesztés

2024-es adatok alapján a legtöbb eltöltött vendégéjszaka szállodákban realizálódott, ahol 54% volt a külföldi, 48% a belföldi vendégek aránya. Népszerűek voltak a magánszálláshelyek is 20% körüli vendégéjszakával. Budapesten az országos átlagnál magasabb a magán- és egyéb szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák aránya.

A szobakihasználtság országos átlaga 2025-ben meghaladta a 50%-ot. A 2021-es évhez képest a Győr-Pannónhalma turisztikai térségen kívül minden nevesített térségben meghaladta a szobakapacitás kihasználtság mértéke a 2021-es értékeket, kivétel még a turisztikai térséghez nem tartozó települések, ahol erős visszaesés következett be. Ennek oka lehet, hogy a pandémia lecsengése után a hagyományos turisztikai térségek látogatottsága növekedésnek indult. **A legnépszerűbb térségek azok, ahol látogatók rendelkezésére áll a gyógy- és wellness turizmus, ugyanis is ezek esetében nem szezonális és időjárás függő a látogathatóság.** A Balaton turisztikai térségben annak ellenére, hogy az egyik legnépszerűbb turisztikai térség az országban, a szobakapacitás kihasználtság a népszerű fürdővárosok mutatói alatt marad.

kép forrása: Budapest Airport Hotel Stáció Wellness & Konferencia

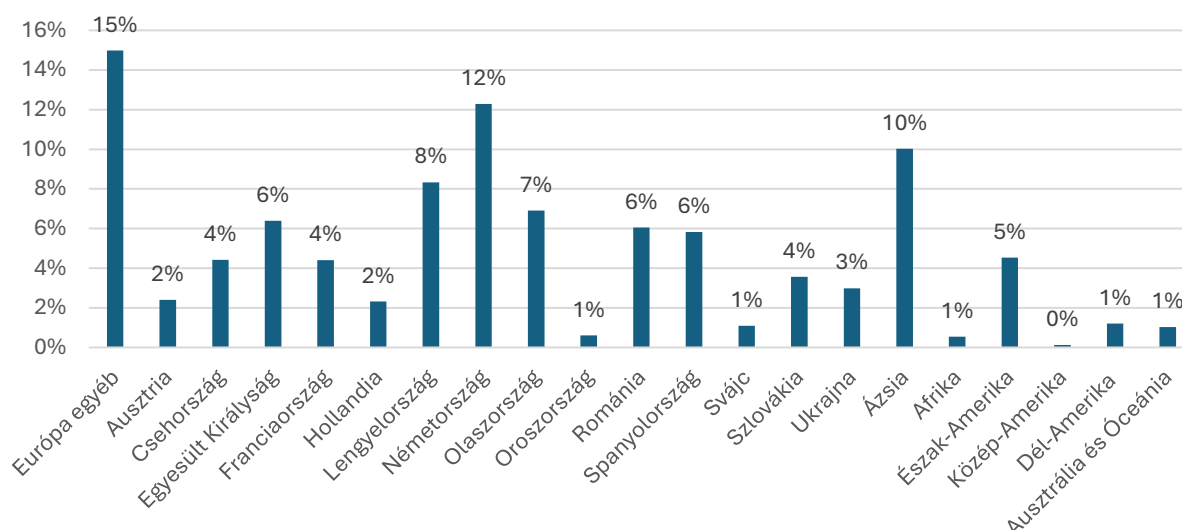
2.6.2 Határon átlépő turizmus

A magyarok 2024-ben több mint 22 millió alkalommal látogattak külföldre, az utazások száma 4,6%-kal meghaladta az egy évvel korábbi értéket, 11%-kal elmaradva a 2019. évitől. A külföldre utazó magyarok 66 millió napot töltöttek külföldön, 0,2%-kal többet, mint 2023-ban, azonban a 2019. évi adatokhoz képest még mindig 12%-kal kevesebbet.

Az egynapos utazások száma (13 millió) 1,3%-kal növekedett, ezekre gyakran munkavégzési vagy vásárlási szándékkal került sor, és nagy számban a szomszédos országokat keresték fel a látogatók.

Az utazásokon eltöltött idő 80%-a többnapos utazásokhoz kötődött, ez alig változott (-0,1%) az egy évvel korábbihoz képest. **A szomszédos országok mellett kedvelt úti cél volt többek között Németország, Olaszország és Görögország is.** A külföldön tett utazások fő célja a szabadidő, szórakozás és az egészségmegőrzés volt, ezt követi a vásárlás, üzleti út és a rokonlátogatás. A lakosság összesen 1.733 milliárd forintot költött el külföldi utazásaik során, a költségek több mint a fele (52%) szabadidő, szórakozás, és egészségmegőrzéshez kapcsolódik.

A legtöbb külföldi turista Németországból, Lengyelországból, Olaszországból, Spanyolországból, az Egyesült Királyságból, Ázsiából és az Amerikai Egyesült Államokból érkezett, de jelentős számú a környező országokból, Romániából, Szlovákiából és Csehországból érkezettek száma is. A külföldiek körében legnagyobb népszerűségnek Budapest mellett Győr, Bük, Sárovar örvendtek.

9. ÁBRA / A TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEK VENDÉGÉJSZAKÁINAK ARÁNYA FÖLDRÉSZEK ÉS KIEMELT ORSZÁGOK SZERINT MAGYARORSZÁGON (2025)⁸

forrás: KSH saját szerkesztés

Kiemelkedő eredményt produkált **Ázsia**, melynek az oka valószínűleg az, hogy több ázsiai ország is, mint például Kína és Japán Magyarország legnagyobb külföldi befektetői közé tartoznak. A hozzájuk kapcsolható beruházások nagy számban vonzanak üzleti partnereket, akik hosszabb időt töltenek el munkájukból fakadóan hazánkban. Ahogy az alábbi ábra egyértelműen mutatja, Németország a magyar turizmus legstabilabb pillére. Ez visszavezethető arra, hogy a német turisták számára Magyarország a 70-es, 80-as évek óta kultikus úticélnak számít, hiszen azóta is sok a visszajáró vendég, bár az árak Magyarországon is jelentősen emelkedtek, ár-érték arányban számukra továbbra is kedvezőnek minősül.

2024-ben Magyarországon a külföldi turisták összesen 3 245 milliárd forintot költöttek, mely 6,5%-os növekedést jelent 2023-as adatokhoz képest. A legtöbbet a német és osztrák vendégek költötték, mely a teljes külföldiektől származó kiadás 34%-át adta. 2019-es évhez viszonyítva 2024-re 45%-kal nőtt turisták által hazánkban külföldiek által elköltött összeg.

2025-ben a hazai szállodákban 24 millió vendégéjszakát regisztráltak, melyből 11,1 millió belföldi és 12,9 millió külföldi vendégekhez köthető. 2024-es adatokhoz képest 5,4%-os emelkedés figyelhető meg. A legtöbb látogató Budapest-Közép Dunavidékhez – 11,1 millió - és a Balatoni régióhoz – 4,2 millió – köthető. A 2024-es adatokhoz képest országos szinten majdnem mindenhol meghaladta az előző évi értéket csak a Tisza-tavi és a Közép-Dunántúli idegenforgalmi régiókban maradt néhány százalékkal alatta.

2026 januári adatok alapján 1,5 millió vendégéjszakát töltöttek el a magyar szállodákban, amely 6,4 %-os növekedést mutat 2025 ugyanezen időszakához képest. **A főváros népszerűsége kiemelkedő volt ebben az időszakban az összes eltöltött vendégéjszaka 44%-át adta, emellett vidéken is az előző évhez képest 3,5%-os emelkedés tapasztalható. A második legnépszerűbb úticél a Balaton volt, ahol**

⁸ Forrás: KSH saját szerkesztés

az összes vendég – 204 000 fő- 78 %-a belföldi volt. Februárban 1,55 millió vendégéjszakát regisztráltak mely a korábbi évhez viszonyítva 8 %-kal magasabb vendégszámot mutat.

2.6.3 Turizmus gazdasági jelentősége

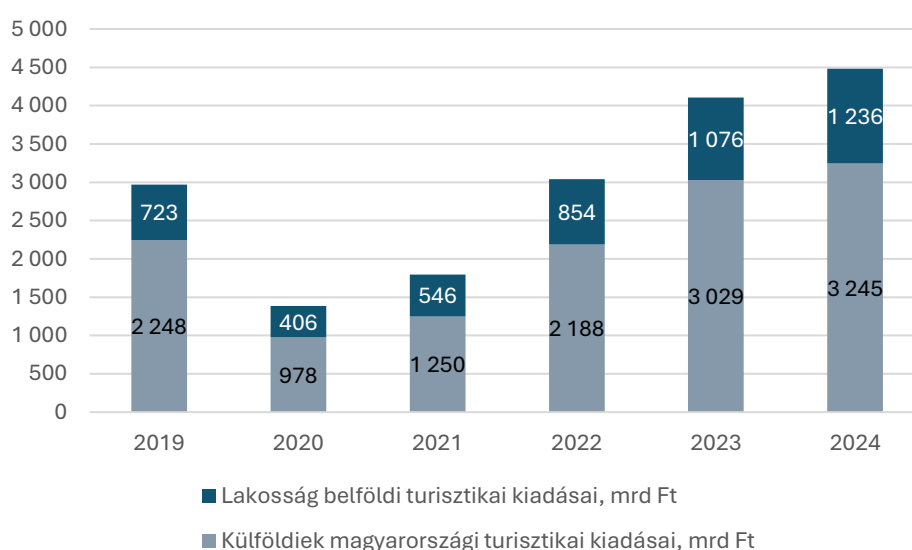
2019-ben a COVID19-járványt megelőző utolsó turisztikai csúcs időszakban 2.248 milliárd forintot tettek ki a külföldiek magyarországi turisztikai kiadásai, mely a 2018-as értékét a negyedével meghaladták. A kiadások fele négy ágazathoz köthető szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, légi szállítás és a sport- és szabadidős tevékenység. **A külföldi és a hazai turisták költsége összesen 2.971 milliárd forint volt, ennek ismeretében megállapítható, hogy a teljes költség háromnegyedét a külföldi piac adta.** A GDP-hez a turizmus 6,4%-kal járult hozzá 2019-ben. A teljes foglalkoztatottság 10%-át adta a turizmus, összesen 421 ezer főt, melynek 58%-a férfi, 42%-a pedig nő volt.

A pandémia alatt a turizmus teljesítménye jelentősen visszaesett, majd a kilábalás során bekövetkező, 2022-ben kezdődő orosz-ukrán háború okozta energiaválság ismét lefékezte a gazdasági növekedést.

Mindezek ellenére 2022-ben a turisták 2.188 milliárd forintot költöttek nálunk, mely folyó áron 75%-kal több, mint 2021-ben. A szabadidős és a vásárlási célú utazások száma megduplázódott, a kiadások közel fele 3 ágazathoz köthető: szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás és sport- és szabadidős tevékenység. Jelentős növekedés figyelhető meg a hazai lakosság belföldi turisztikai kiadásai esetében is. Érdemes megemlíteni, hogy 2022-ben a kiadások 82%-a hazai utazásokhoz kapcsolódott, melynek egyik fő okozója az orosz-ukrán háború miatta geopolitika bizonytalanság, valamint a növekvő infláció lehetett. Foglalkoztatottság tekintetében 3,8%-os növekedés volt tapasztalható 2021-hez képest.

2024-ben a külföldiek magyarországi turisztikai kiadásai 3 245 Mrd Ft, a lakosság belföldi turisztikai kiadásai pedig 1 236 Mrd Ft volt. Az utóbbi szegmens bővülése alapján a hazai turisztikai kereslet növekedési dinamikája jelentősen felülmúlta a nemzetközi forgalomét. A turisztikai ágazatokban 2024-ben 441 ezer főt foglalkoztattak, melyek adat meghaladta a COVID előtti mutató értékét.

A turizmusban foglalkoztatottak 30%-a vendéglátásban, 9,4%-a szálláshely – szolgáltatásban dolgozott. A legnagyobb mértékű dolgozói létszámbővülés gyógyfürdőszolgáltatásnál, a szállítást kiegészítő tevékenységeknél és a kulturális szolgáltatásoknál bővült.

Az adatok alapján megállapítható, hogy a magyar turizmus kilábal a pandémia okozta válságból, már 2023-ban felülmúlta a korábbi 2019-es évben mért legmagasabb értéket. Magyarország nemzetközi vonzerőjének növekedése egyértelmű, 2024-ben a belföldi forgalommal együtt közel 4.500 milliárdos évet tudhat maga mögött.

Érdemes megemlíteni, hogy a forintosított növekedés ilyen mértékű bővüléséhez hozzájárul az időszakra jellemző magasabb infláció is, azonban így is egyértelmű a volumen növekedés.

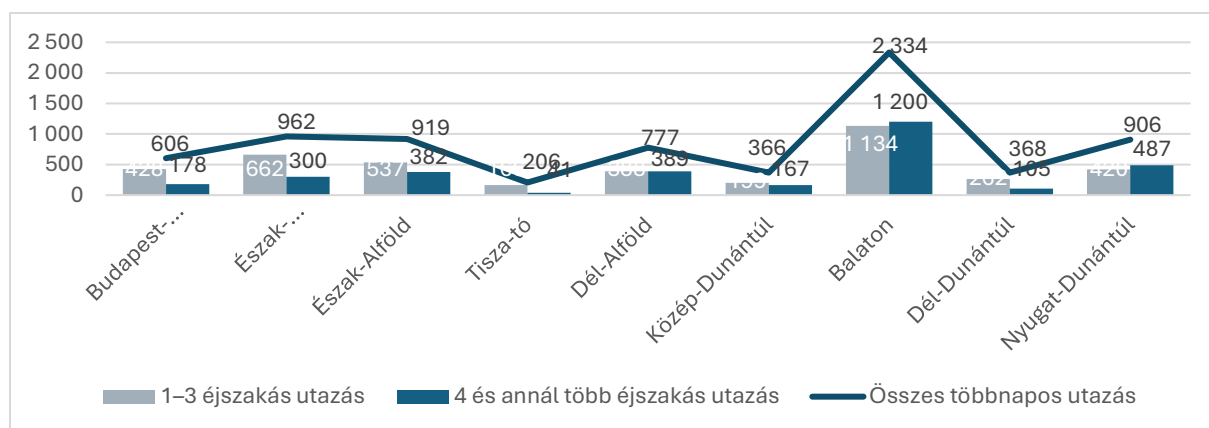
2.6.4 Attrakciók-belföldi utazások

Magyarország 10 legnépszerűbb turisztikai attrakciója a Szallas.hu foglalási adatai alapján a 2025-ös év tekintetében a következők:

- Zalakarosi Fürdő;
- Sárvári Gyógy- és Wellnessfürdő;
- Egri vár;
- Gyulai Várfürdő;
- Nyíregyházi Állatpark;
- Széchenyi Gyógyfürdő és Uszoda – Budapest;
- Hungarospa Hajdúszoboszló;
- Fővárosi Állat- és Növénykert;
- Visegrádi Fellegvár;
- Festetics-kastély – Keszthely;

2024-ben is kiemelt szerepet kaptak a fürdőkomplexumok, ugyanis a 10 legnépszerűbb attrakcióból 5 helyszín kapcsolódik fürdővároshoz (Zalakaros, Sárvár, Gyula, Budapest, Hajdúszoboszló). Ezeken kívül nagy népszerűségnek örvendenek a történelmi helyszínek, valamint az állatkertek. A listán szereplő attrakciók egyike sem szerzonális, az év bármely szakaszában látogathatóak.

A többnapos belföldi utazások legfontosabb célpontja a Balaton turisztikai régió volt, mely az összes hazai utazás 32%-át tette ki. Budapest és a Közép-Duna-vidéke Észak-Magyarországgal együtt 13%-13%-ban részesül a megvalósult többnapos utazások arányából. A három régió összesen az utazások több, mint felét leköti. Amennyiben a rövidebb utazások esetén választott célrégiókat vizsgáljuk, akkor némileg kiegyenlítettebb arányokkal találkozunk. A Balatont választók száma csökken, viszont tovább nő a Budapestet és a Közép-Duna-vidéke Észak-Magyarországot választók aránya. Érdekeség, hogy TOP turisztikai attrakciók 70%-a nem a leginkább kedvelt célrégiókban található, tehát az attrakciók önálló, akár egynapos utazásokat képesek kiváltani és nem feltétlenül kell kiemelt turisztikai régióban elhelyezkedniük ahhoz, hogy közvetlen látogatást váltsanak ki.

11. ÁBRA | A TÖBBNAPOS BELFÖLDI UTAZÁSOK IDŐTARTAMA LAKÓHELY ÉS CÉL RÉGIÓ SZERINT, 2024 [EZER NAP]

forrás: KSH saját szerkesztés

ÖSSZEGZÉS

Magyarország turisztikai teljesítménye erősen függ Budapeستől, melynek teljesítménye kiemelkedő a nemzetközi vendégérkezések tekintetében. Az ágazat országos statisztikai mutatóit minden szegmensben Budapest dominálja. Nagy előnye a fővárosnak más európai versenytársal szemben, hogy turizmusa kevésbé szezonális, ugyanakkor a nyári hónapok és kiemelt időszakok itt is csúcsidezőszakot jelentenek. Budapesten kívül a belföldi turizmus adja a gerincét a vendégérkezéseknek. A turizmus a központi költségvetés bevételeinek közvetlen és közvetett módon közel 10 %-át teszi ki. Az ágazatban közel 450 ezer fő dolgozik, legnagyobb arányban a vendéglátásban, mely a nemzetgazdaságban foglalkoztatottak közel 9,5%-át teszi ki.

Legkedveltebb turisztikai célpontok Magyarországon a fürdőkomplexumok és a történelmi helyszínek. A belföldi utazások legnagyobb mértékben a Balaton turisztikai régió volt, melybe az összes utazás közel egyharmada irányult.

fotó: <https://csodalatosmagyarorszag.hu/helyek/furdok-wellness/egerszalok-gyogyfurdo-saliris-resort/>

3 Pest vármegye turisztikai adatai – Helyzetelemzés

Pest megye természeti kulturális öröksége rendkívül gazdag, ami turisztikai szempontból különleges desztinációvá teszi és nagy turisztikai potenciállal ruházta fel. Magyarország nemzetközi repülőtere a külföldről érkező vendégforgalom számára is jól elérhetővé teszi a vármegye településeit. **Ennek ellenére a megye turizmusa nem választható el Budapeستől, amely mára Európa egyik legnépszerűbb turisztikai célpontjává vált. Ennek a kölcsönhatásnak része, hogy a főváros közelsége erősen felértékeli a vármegye turisztikai attrakcióit, ugyanakkor a külföldi turisták többsége számára Pest Vármegye csak másodlagos célpont, ahova egy hosszabb magyarországi tartózkodás esetén kiegészítő programok keretében látogatnak el.** Mindez megmutatkozik a megyei szálláshelyek vendégforgalma után különösen az átlagos tartózkodási idő tekintetében. A megye önálló egységes turisztikai brandet nem épített ki.

A megye közlekedés földrajzi helyzete és adottságai rendkívül jó lehetőséget teremtenek a belföldi turizmus számára. A fővárosból könnyen és gyorsan elérhető helyszínek, a hétvégi kikapcsolódásra vágyók, családi rendezvények, illetve a vállalati ügyfelek rendezvényei számára is ideálisak. Ugyanakkor a vármegye ebből a szempontból nem kínál egységes feltételeket és a megállapítás csak bizonyos gyorsforgalmi utak vonzásában lévő térségekre igaz. **Pest vármegye számára a turizmus stratégiája ágazat, amely a legtöbb kistérségben fontos addicionális beruházási, és jövedelem termelési lehetőséget biztosít a vállalkozások és a munkavállalók számára.**

Az ágazat jövedelemtermelő képessége ugyanakkor jelentős mértékben koncentrált. Visegrád közvetlen környezete, a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér közvetlen környezete a vármegyén belül, de országos viszonylatban is kedvező turisztikai mutatókkal rendelkezik, ugyanakkor több jelenleg meghatározó attrakció a látogatószámhoz mérten relatív alacsony a bevételt generál.

Bár a fővároshoz való közelsége miatt bármely térségben pontszerűen kialakíthatók turisztikai szempontból értékes attrakciók, vagy rentábilisan működtethető szálláshelyek, úgy gondoljuk **pest vármegye erősségét a megye és a kedvező turisztikai adottságokkal rendelkező térségek komplexitása adja. Ezek közül hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar turisztikai térség melyik megyében található területe a visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel. Szintén országos jelentőségű természeti és kulturális öröksége miatt, ám az előbbinél alulhasznosítottabb térségek a Gödöllői domborzat, a Galga mente, illetve a Ráckevei Duna-ág. Az említett turisztikai térségek a fővárosi lakosság által leginkább kedvelt és általában aktív turisztikai tevékenységre és rekreációra használtak. Komoly lehetőségeket rejtő komplex turisztikai hasznosításra is alkalmas a pilis budai térség, a megye délkeleti részén található termál forrásokra és a már korábban kiépült fürdőkre fürdő és egészségturizmus fejleszthető, valamint az ökológiai szempontból nagy potenciált jelentő vizes élőhelyekre épülő és ökoturizmus alakítható ki.**

3.1 Pest vármegye fontosabb turisztikai ágazatai

A Turizmus 2.0 Stratégiában megfogalmazásra került, hogy a tengerentúli és a távolról érkező turisták számára Budapestet kell meghatározni elsőszámú turisztikai célpontként. Meghatározásra került, hogy a Pest vármegyei régiót a stratégia Budapest kiterjesztéseként pozicionálja, ennek megfelelően a turisták érdeklődését leginkább egynapos látogatásként kívánja meghatározni. Budapest környékének tehát néhány órás időtöltést szán elsősorban a belföldi turizmus és a régióból érkező utazók számára. A dokumentum alapján a Budapest környéki desztináció *„elősegíti a budapesti látogatások idejének meghosszabbítását, lehetővé teszi komplex turisztikai csomagok létrehozását és a desztináció*

értékesítését”. Rögzítésre kerül, hogy a „desztináció vendégéjszakáinak harmadát külföldi turisták adják”. „A térség célcsoportjai elsősorban kirándulni induló családok és fiatal párok, valamint Budapestre city break jelleggel érkező, vidéki kirándulásokra nyitott utazók – ezen a Turizmus 2.0 Stratégia sem kíván változtatni. A fővárosi lakosság turisztikai jellegű érdeklődése és költsége Budapest környékén részben kirándulásként, egynapos látogatásként fogható fel, mely nem elhanyagolható az attrakciók gazdaságos fenntartásában”.

A Turizmus 2.0 Stratégia Pest vármegyében a célközönség számára leginkább az aktív és ökoturisztikai látnivalókat, a kultúra és city breakhez kapcsolódó élményeket, mellettük a gasztro eseményeket, a fürdőket és a vízparti fürdőzést ajánlja.

A Pest Vármegyei Turisztikai Stratégia készítőiként a fenti szemléletet tágítani és jobban részletezni szeretnénk az általunk fontosnak tartott és fejlődési potenciállal rendelkező térségekkel és ágazatokkal. A vármegye térségeit nem lehet homogénként meghatározni. Változatos környezettel rendelkeznek és eltérő gazdasági-fejlettségi szinttel. A turizmusnak fontos szerepe van a lemaradó térségek fejlődésében. A turisztikához kapcsolódó tevékenységek kiegészíthetik a foglalkoztatást és bevételhez juttathatják a családokat.

3.1.1 MICE turizmus

A MICE egy angol mozaikszó, ami négy területet jelöl:

- **Meetings** (értekezletek, találkozók, szakmai tréningek). Ide tartoznak a kisebb-nagyobb értekezletek, üzleti megbeszélések, igazgatósági ülések, ahol a cél az információmegosztás és az azonnali problémamegoldás. Leggyakrabban szállodák üzleti termeiben, irodaépületek konferenciatermeiben vagy akár egy exkluzív, bérelt helyszínen rendezik meg ezeket az eseményeket.
- **Incentives** (jutalomutak, motivációs utazások). Olyan utazások, melyek a vállalati csapatnak, egyéni teljesítőknak vagy éppen partnereknek kerülnek megszervezésre. Általában exkluzívabb helyszíneken rendezik meg, ahol a hangsúly a kikapcsolódás mellett az élményalapú csapatépítésen van.
- **Conferences** (konferenciák). Elsősorban nagyvárosokban kerülnek megrendezésre. Ezek lehetnek kis létszámú szakterületi rendezvények vagy nagy volumenű, akár több ezer főt megmozgató nemzetközi események. A középpontban a szakmai előadások, szekcióülések, kerekasztal-beszélgetések állnak.
- **Exhibitions** (kiállítások). Egy konkrét téma köré szerveződő (iparági vásárok, termékbemutatók, szakmai kiállítások) melyen a szakma és az érdeklődők/ügyfelek számára specifikus szakmai tudást osztanak meg a kiállítók.

A MICE esemény általában egy központi téma köré szerveződik, amelynek világos üzleti vagy szakmai célja van. Gyakran üzleti partnerek, kollégák vagy a szakma képviselői gyűlnek össze, hogy megvitassanak egy-egy aktuális témát, üzleti együttműködéseket kössenek, vagy éppen bemutassák a legújabb termékeiket, szolgáltatásaikat.

kép: <https://www.flowhotel.hu/>

Pest vármegye és a főváros az ország legnépesebb régiója, kiemelkedő a vállalkozások sűrűsége, az átlagnál magasabb a cégek jövedelmezősége, számos nemzetközi cég rendelkezik székhellyel a térségben. A céges rendezvények, értekezletek, csapatépítő programok számossága és költségkerete jóval magasabb az országos átlagnál. A vármegyei szállodák és hotelek rendelkeznek azzal az infrastruktúrával melyek szükségesek az ilyen típusú események megrendezésére. Igényszinttől függően konferenciatermet, wellness szolgáltatást, látnivalók megismertetését tudják biztosítani a résztvevőknek.

Miért fontos Pest vármegye számára a MICE ágazata?

- A szálloda kapacitások csúcsidőn kívül leköthetők az üzleti vendégekkel.
- Bemutathatóvá válik a szűkebb régió.
- Visszatérő vendégeket eredményez.

A vármegyei MICE főleg két régióban koncentrálódik, amellet, hogy minden térségben található ilyen típusú szolgáltatást nyújtani képes vállalkozás. A Vecsés környékén és a Zsámbéki medencében elsősorban a jelenlévő nemzetközi és hazai cégek vesznek részt Meetings és Conferences tevékenységekben. Mellettük még Szentendre is vonzó a maga látnivalóival, történelmi sétálóutcaival és rendezvényhelyszíneivel.

A kulcs a jó lokáció, ahol együtt van jelen a jó megközelíthetőség (autópályák, repülőtér) és az elvonulásra alkalmas pihentetőbb környezet. Apróbb előnynek tűnik, de a cégek helyszínválasztásánál olyan szempont, mint az egyszerű parkolás is kiválasztási szempont.

A MICE szegmensnél fontos a szálláshelyek felszereltsége és komplexitása is. Lehetőség szerint legyen wellness részleg, felszerelt előadóterem, a közelben olyan program, amely valamilyen helyi specialitás fogyasztását is lehetővé teszi (sajt, bor, sonka). A program lehet outdoor jellegű kikapcsolódás, vagy valamilyen aktívabb turisztikai elemet felvonultató embert próbálóbb feladat is.

3.1.2 Aktív és Ökoturisztika

Az aktív turizmus olyan turisztikai ágazatot jelöl, amelyben fizikai aktivitással hajtjuk végre a tevékenységet. Motivációja rekreáció a mozgás a természetközelség és a sport. Az aktív turizmus résztvevői fizikailag is aktívak a tevékenység közben, de amit végeznek az nem minősül versenysportnak, inkább szabadidős és rekreációs céllal valósul meg. Az aktív turisták az aktív helyváltoztatás során valamilyen árut vagy szolgáltatást is vásárolnak és ettől minősül aktivitásuk turisztikai tevékenységnek.

Ez a turizmusforma az **egészséges életmód támogatását is szolgálja**, miközben ötvözi az utazás és a sportolás élvezetét. Az aktív turizmus színterei között találjuk a folyókat, holtágakat is, melyek kiváló helyszínei a fürdőzés, **vízi túráknak, kajak-kenu kirándulásoknak, horgászatnak, evezésnek vagy akár folyómenti kerékpározásnak.** Tehát az aktív turizmus egy része közvetlenül kapcsolódik a sportoláshoz, míg más elemei a természettel való kapcsolatot erősítik, amely

fotó: Mészáros Gábor

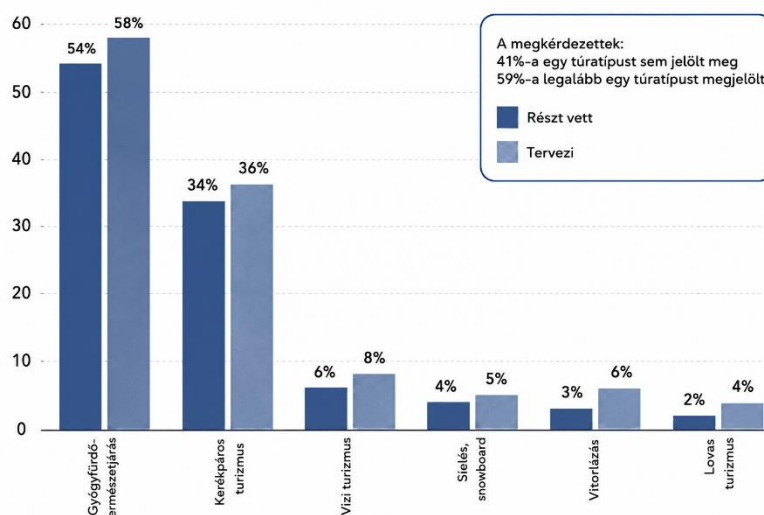
pihenést, kikapcsolódást és maradandó élményeket nyújtanak – jelen projekt esetében ez utóbbi a releváns motiváció. Emellett a természetközeli élővíz, szabadstrand ezekhez az aktív turisztikai ágakhoz is szervesen kapcsolódik: mind kerékpárral, mind vízen megközelíthető és lehetőséget ad a természetben, szabad levegőn történő passzív és aktív, illetve rekreációs pihenésre.

Az **aktív pihenés az aktív turizmus egyik alapvető eleme, amely lehetőséget kínál a turisták számára, hogy kikapcsolódjanak és feltöltődjenek fizikai tevékenységek által**, de ki kell emelni, hogy az utóbbi időben ebben is kiemelt szerepet kap az **élményközpontúság**, élményszerzési lehetőség. A belföldi turisták jelentős része a passzív pihenés mellett tehát a természetközeli, különleges élményeket keresi, valamint vonzódik az organikus, holisztikus környezethez.

A **Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégiában (NATS)** az aktív turizmus fogalma „*olyan szabadidő eltöltési forma, amelynek során a turista intenzív testmozgással járó tevékenységeket végez gyakran a lakóhelyétől eltérő helyszínen és ezen a tevékenység természeti és társadalmi környezetre kifejtett negatív hatása minimális. A tevékenységben részt vevő turista mindeközben aktív turisztikai infrastruktúrát használ, esetenként helyi termékeket fogyaszt és helyi szolgáltatásokat vesz igénybe.*”

A **NATS 6 típust sorol az aktív turizmus meghatározó tevékenységei közé.** Ezek a **gyalogos természetjárás, a kerékpáros turizmus, a vízi turizmus, (kifejezetten a lapáttal fizikai erővel hajtott eszközökkel végzett tevékenységek) a lovas turizmus, a sí turizmus, és az elsősorban kis hajós vitorlázásra koncentráló vitorlás turizmus.** Ide érthetjük még a sziklamászást, a via ferratát, a siklóernyőzést, és a kite-szörföt is.

Az ökoturizmus⁹ olyan természetközeli területeket tájakat és élővilágot mutat be, amelynél a természetvédelem és a turizmus ötvözete folytán a látogatóknak természetközeli állapotú területek legszebb és leglátványosabb részeit mutatják be. Az ökoturizmusból származó bevételek jelentős részét a természeti értékek megőrzésére és fenntartására fordítják. Az ökoturisztikai tevékenységre elsősorban a természetvédelmi területek és Nemzeti Parkok területei alkalmasak. A fentiek alapján az aktív turizmus megvalósulhat akár városokban is, ahol a fizikai tevékenységgel érzük el a helyváltoztatást és történhet természetközeli környezetben, melyben a tevékenység élményét tovább erősíti a természetben megtapasztalt egyedi atmoszféra, élővilág és környezet. Az ökoturisztika felelős és fenntartható utazást jelent olyan úti célokhoz, ahol a növényvilág az állatvilág és a kulturális örökség az elsődleges vonzerő.

12. ÁBRA | A SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGET ELMÚLT EGY ÉVBEN VÉGZŐK ÉS RÉSZVÉTELT TERVEZŐK ARÁNYA (2020)

forrás: Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia 2030

A természetalapú, illetve - központú aktív turizmus jelentősége abban egyrészt abban rejlik, hogy - ellentétben a tömegturizmussal, ahol a költség nagy része általában nemzetközi cégekhez kerül - a költség jelentős része, mintegy 66%-a a felkeresett desztinációban marad. Másrészt a látogatóktól zsúfolt célpontok helyett érintetlen, kevésbé „bolygatott” és látogatott helyekre vezeti el a turistákat, sokszor ezeknek eléréséhez a turista saját erőforrásaira is szükség van (pl. gyalogtúra, kajak-kenu túra, kerékpározás). Ez nemcsak gazdasági előnyökkel jár a helyi közösségek számára, hanem hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, a helyi örökség és a természeti környezet megőrzéséhez is.

Pest Vármegyében számos olyan gyűjteményes érték található, melyek kiemelkedő kapcsolatot biztosítanak a természeti értékekkel. Ilyenek a botanikus kertek.

Gödön található a Huzella Kert, melyben az örökzöldek mellett lépcsőzetesen kialakított tórendszer is található. Gödöllőn az erdészeti arborétum mellett a Szent István Egyetem botanikus kertje is meglepetéseket rejt. Budakeszin a vadasparktól rövid autóútra a Budakeszi arborétum található meg. Itt madárház, állatsimogató, játszótér és fedett tűzrakó is várja a látogatókat. Visegrádon a Bertényi Miklós Fűvészkertben lehet kellemes látogatást tenni, ahol a legnagyobb látványosságot a többszáz éves fák jelentik. Mind között a legismertebb a Nemzeti Botanikus Kert Vácrátóton. A kert sok látnivalót kínál. Benne üvegházak, tavak mellett egyedi növénytársulásokat lehet látni és a tavakat beborító gyönyörű, rózsaszín lótuuszokat.

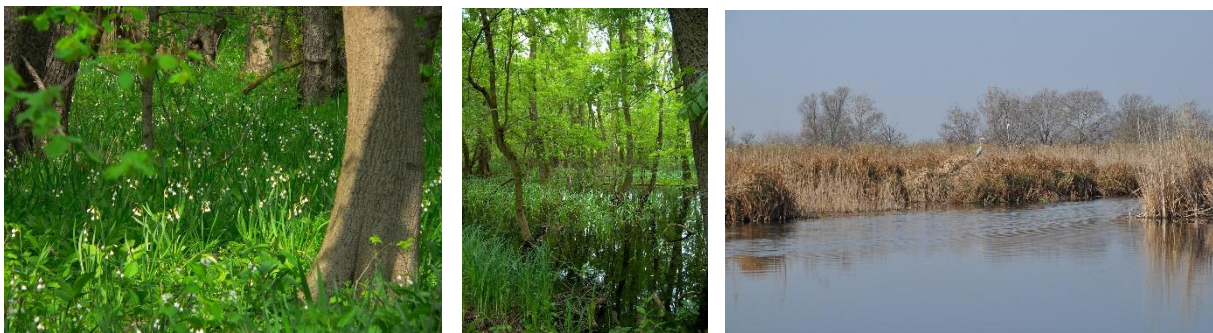
⁹ forrás: Aktív turizmus elméleti és módszertani kézikönyv

Pest Vármegyében 180 db helyi jelentőségű természetvédelmi terület található összesen 6.633 Ha nagyságban, ezek a települési önkormányzatok által védetté nyilvánított természeti értékek megőrzésére kerültek kijelölésre.

Államilag kijelölt természetvédelmi területek a tájvédelmi körzetek.

- A Budai Tájvédelmi Körzet;
- Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet;
- Ócsai Tájvédelmi Körzet;
- Tápió-Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet;

A tájvédelmi körzetekben védettségi besorolásuktól függően már korlátozottabb a látogatók mozgása. Leginkább a kijelölt túraútvonalakon haladhatnak, hogy az élővilágra minél kisebb káros hatást gyakoroljanak. A természetvédelmi területeken több helyen találhatunk olyan tájékoztató táblákat, melyek az adott környezet élővilágát mutatják be digitális segítséggel, vagy az útvonal mentén elhelyezett táblákkal.

fotók: dunaipoly.hu

A természetvédelmi területek megőrzésére kijelölt szervezet a Duna-Ipoly Nemzeti Park. Területe a Pilis, a Visegrádi- és a Börzsöny hegységeket, az Ipoly-völgy Hont és Balassagyarmat közötti szakaszát és a Szentendrei-sziget egyes területeit foglalja magában. A Nemzeti Park térségének egyedi sajátosságát a három nagy tájképi egység, a folyóvölgyek, a hegységek és a síkság találkozási pontja adja. Ebből következik a terület nagyfokú változatossága, amely egyedülálló határainkon belül. A Nemzeti Park térségének egyedi sajátosságát a három nagy tájképi egység, a folyóvölgyek, a hegységek és a síkság találkozási pontja adja. Ebből következik a terület nagyfokú változatossága, amely egyedülálló határainkon belül.

Alulról építkező kezdeményezés keretében működnek a Naturparkok Magyarországon. Ezek olyan tájszintű együttműködések, melynek célja az érintett tájak természeti és kulturális örökségének a megőrzése, bemutatása és a vidék fejlődését elősegítő hasznosítása. A natúrpark az integratív védelem elvére építve a tájat és a természetet nem a tájban élő embertől, hanem azt vele együtt hasznosítva kívánja védeni.

A natúrparkok főbb tevékenységi területei a „négy pilléres modell” alapján a következők:

1. **pillér – A természeti és kulturális örökség védelme:** a táj és a kulturális értékek gondozása, ápolása és megőrzése. A táj érdekes karakterelemeinek és a tájértékeknek védelme, az élőhelyek, fajok fennmaradását szolgáló tudás és ismeretek alkalmazása.

2. **pillér – Környezeti nevelés, szemléletformálás:** a helyi lakosság és a natúrpark területére érkező látogatók szemléletének formálása a helyi természeti és kulturális örökségek, valamint a megőrzésükre tett erőfeszítések bemutatásán keresztül.
3. **pillér – Vidékfejlesztés:** a természeti és kulturális örökségen, valamint a táji adottságokon alapuló, a táji értékeket a helyi közösségek bevonásával megőrző, gyarapító fejlesztések támogatása (pl. helyi termékek, piacok, a megőrzést és bemutatást támogató infrastruktúra fejlesztése, gazdasági együttműködések).
4. **pillér – Turizmus és pihenés:** a táj szépségére, harmóniájára, természeti és kulturális adottságaira, sajátos értékeire építő és azt fenntartó turisztikai és rekreációs kínálat megfogalmazása, a gyógyulást és pihenést elősegítő termékfejlesztés, desztináció-építés, turisztikai piacra vitel, közös értékesítés segítése, támogatása.

A vármegyében a Pilisi Sziklák Natúrpark¹⁰ és a Tápió Natúrpark¹¹ található.

A Pilisi Sziklák Natúrpark két vármegyében helyezkedik el, A fővárostól északnyugati irányba 5 település együttműködésével jött létre (Keszthely, Piliscsév, Piliscsaba, Pilisszentkereszt és Pilisszántó). A Pilisi-hegység és a Pilisi-medencék kistájak alkotják a natúrpark területét. A két kristály eltérő természeti adottságokkal rendelkeznek, a Pilisi-hegység kistáját magasabb tengerszint feletti magasság, tagolt középhegység és sűrű hölgy hálózat jellemzi. Jellemzők a majdnem függőleges hegyoldalak, a meredek lejtők, szirtek, kőfolyások. A Pilisi-medencék kristálykistáját a hegyek között megbúvó, azokat csoportokra tagoló patakok völgyek, szurdokvölgyek és kiszélesedő medencék alkotják.

fotók: <https://tapionaturpark.hu/>

A Tápió Natúrpark a Gödöllői-dombság és az Alföld találkozásánál fekszik, ezért mind domborzatában, mind tájkarakter szempontjából meglehetősen sokszínű. Területén számos különböző élőhely fordul elő egymás közvetlen szomszédságában a löszdombok erdein, vadvirágos gyepein keresztül a vizenyős réteken át egészen a kopár szikésekig. Települései több szomszédos kistájat is magukba foglalnak, mely tovább gazdagítja az élőhelyek sokféleségét. Központi részét a *Tápió-vidék* mint földrajzi kistáj alkotja, nyugati része a *Gödöllői- és Monor-Irsai-dombsággal* határos, északról és keletről a *Hatvani-sík*, valamint a *Jászság* határolja, délről pedig a *Gerje-Perje-sík* szegélyezi. Névadó folyója a Tápió, melynek Alsó és Felső ága északnyugatról délkeletre fut, sok helyütt egymással szinte párhuzamosan.

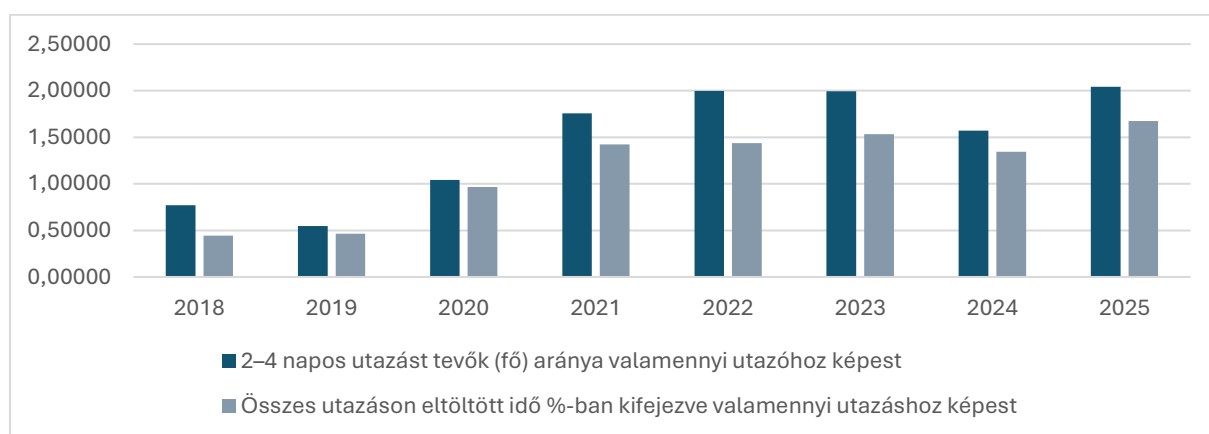
¹⁰ forrás: <https://pilisizsiklak.hu/>

¹¹ forrás: <https://naturparkok.hu/tapio-naturpark/>

Legjelentősebb mellékfolyója a *Hajta-patak*, melynek oldalágai mentén egykor kiterjedt mocsárvilág nyújtózott Farmostól egészen Jászberényig, és ma is az egyik legjelentősebb védett természeti terület.

Kiemelt látnivalók, turisztikai célpontok, bemutatóhelyek

- Tápiószele: Blaskovich Múzeum és Nemzeti Biodiverzitás- és Génmegőrzési Központ
- Farmos: tanösvények (Sóvirág, Kékbegy), Vízparti Élet Háza Természetvédelmi Oktatóközpont és Madárvárta
- Kincsem Lovaspark (Tápiószentmárton)
- Tápiómenti Bemutató Csillagvizsgáló (Sülysáp)
- Nemzeti Biodiverzitás- és Génmegőrzési Központ (Tápiószele)
- Gyógyfürdők: Nagykáta, Tápiógyörgye, Tápiószentmárton és Tóalmás
- Erdei iskolák: Bíbicfészek Erdei Iskola (Tápiógyörgye), Hajta Partja Erdei Iskola (Tápiószentmárton)

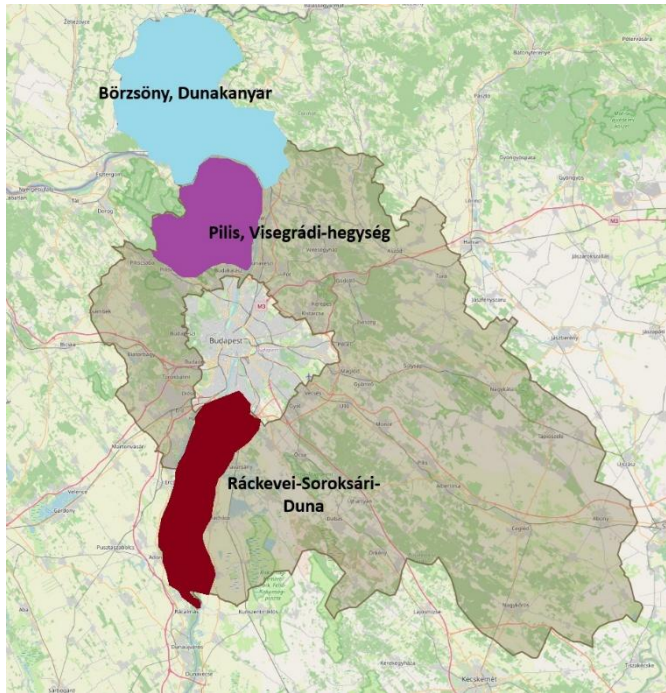

13. ÁBRA | AKTÍV KIKAPCSOLÓDÁS ÉS SPORTOLÁS MOTIVÁLT UTAZÁSOK ADATAI A TELJES BELFÖLDI UTAZÁSI ADATOKRA VETÍTVE

forrás: KSH saját szerkesztés

A hazai aktív turizmus szerepe növekszik a turizmuson belül. A KSH adatait vizsgálva a többnapos, turisztikai célú belföldi utazások számát és időtartamát tekintve az utazás célja és a tartózkodási idő szerint rangsorolva úgy értékelhetjük a szegmens szerepét, hogy a kifejezetten aktív kikapcsolódás és sportolási motivációval útnak indulók száma 2018-hoz képest 243%-kal nőtt, az ilyen céllal eltöltött idő pedig 479%-kal. Természetesen érdemes figyelembe venni azt a tényt is, hogy a megjelölt időszak alatt a turisták száma is növekedett. Amennyiben a szektor szerepét úgy vizsgáljuk, hogy minden évben az összes turisztikai célú utazásra vetítjük az aktív kikapcsolódást keresők számát, akkor szintén megfigyelhetünk egy erős fejlődést.

Az aktív turisztikai szolgáltatások bővítésére több program is irányult az elmúlt években Magyarországon. Kiemelkedik közülük a Bejárható Magyarország Program, az erdei vasutak fejlesztése, a Téry Ödön Nemzeti Turistaház Fejlesztési Program, valamint a fiatalok bevonását célzó Vándortábor Program.

A Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégiában három, területileg jól elkülöníthető egyedi arculattal rendelkező térség került megjelölésre Pest vármegyében. A térségek jellemzője, hogy olyan természeti adottságokkal rendelkeznek, amelyek egyedivé teszik őket Magyarországon. A Pilis és a Börzsöny is jól ellátott kiépített túraútvonalakkal, a Duna és az Ipoly pedig természetes túraútvonalként funkcionál.

A megjelölt térségeken kívül a hálózatos túraútvonalak szerepe és a ráfűződő szolgáltatások is fontos tényezők a vármegye életében. A természetjárás, a lovas, a zarándok, a kerékpáros és evezős túraútvonalakat részletesen a következő fejezetekben mutatjuk be.

3.1.2.1 Természetjárás

A gyalogtúrázás és természetjárás a legnépszerűbb túratípus Magyarországon. Szerepe a COVID-19 járvány ideje alatt tovább erősödött. A legnépszerűbb túrázási területek a hazai középhegységek, melyek közül kiemelkedik a Mátra és az Országos Kéktúra útvonala. Utóbbi hazánk legismertebb és leghosszabb turistaútja. specialitása, hogy szakaszokra is lehet bontani. Pest vármegyén keresztülhaladva az első szakasz a Piliscsaba-Húvösvölgy szakasz, az utolsó pedig a Nagymaros-Nógrád szakasz. A teljes vármegyei útvonal hossza több, mint 125 km.

Az Országos Kéktúra útvonalán kívül a Börzsöny-hegységben és a Pilis vonulatai között haladnak az ország legjobban jelölt és nagyon forgalmas túraútvonalai.

A Börzsöny látnivalói között fontos megemlíteni a kisvasutakat (Szob és Nagy-Börzsöny között, Kismaros és Királyrét, Kemence és Fekete-völgy között). Számtalan kilátópont és természeti szépség mellett haladnak el az útvonalak (Remete barlang, Csóványos, Nagy-Hideg-hegy).

Nem csak a profi túrázók számára, hanem rekreációs szempontból is fontos a Királyrét, melyet a Börzsöny szívének is szoktak nevezni. Erdei iskola, látogatóközpont és a Duna-Ipoly-Nemzeti Park által fenntartott Hiúz ház is itt található.

15. ÁBRA | JELÖLT TURISTAUTAK PEST VÁRMEGYÉBEN

forrás: <https://www.mtsz.org/turistaut-nyilvantartas-terkep>

Jól megközelíthető gyermekbarát lokáció, ahol a házikedvencek is részt vehetnek a programokban. Különböző nehézségű túrák között lehet választani az edzettségi állapotnak megfelelőt.

16. ÁBRA | PEST MEGYEI PIROS TÚRAÚTVONAL

¹²A Pest Megyei Természetbarát Szövetség tartja karban a Pest Megyei Piros túraútvonalat, mely Verőcétől Dömsödig 243,5 kilométer hosszan haladva tárja fel a Dunától keletre fekvő tájat.

Az útvonal egy nagyjából 120 kilométeres dombsági és egy 110 kilométer hosszú alföldi szakaszra bontható. A Naszály környékén 330 méter magasra kapaszkodik fel az útvonal, legmagasabb pontja pedig a 344 méterrel a tengerszint felett található Margitán van.

A túra teljesítése során az ellenőrzőpontokon lebélyegzésre kerül a túra igazolófüzete is. A kalandozás összesen 15 településen halad keresztül, változatos tájakon, a Cserhától indulva, érintve a Vácrátóti Botanikus Kertet, áthaladva a Gödöllői-dombságon, megérkezve az Alföld homokbuckáira.

A túra kerékpárral is teljesíthető.

A Pilisi Parkerdő az ország legkedveltebb úti céljai közé tartozik. Kiemelkedő látogatottsággal bír a Rám-szakadék, mely egy víz vájta szurdokvölgy, benne nehezen járható útvonallal. A túra nehézségét egyben kiemelkedő vonzerőjét a legnehezebb szakaszok jelentik, ahol létrák és korlátok segítségével lehet feljutni. Ismertebb attrakció még a Vadálló-kövek sziklája, a Holdvilág-árok, Dera-szurdok, valamint több kilátó (Boldog Özséb-kilátó, Prédikálószi ki látó, Bölcső-hegyi kilátó, Dévényi Antal kilátó). Itt található a Dunakanyar legismertebb attrakciója a csodálatos panorámával rendelkező Visegrádi vár és leglátogatottabb helyszíne a BOB pálya is. Mindkét helyszínre gyalogosan is fel lehet jutni kijelölt túraútvonalakon.

A profi természetjárók számára fontos az útvonalukon lévő szálláshelyek jelenléte, melyek közül az alábbiak felújítva várják a turistákat.

¹² forrás: http://old2022.mtsz.org/turamozgalmak/pest_megyei_piros

- Márianosztrai fogadóház (19 fő);
- Kismagosi túraközpont (40 fő);
- Som-hegyi turistaház (30 fő);
- Kőhegyi Czibulka János menedékház (26 fő);

A jó megközelíthetőség, a természeti értékek magas száma, az egyre célzottabb marketingtevékenység, a COVID okozta lezárások miatt a bemutatott attrakciók látogatószáma jelentősen megnőtt és elérte a kritikus szintet. Kijelenthetjük, hogy szezonban a Pilis és Börzsöny útvonalai annyira zsúfoltak, hogy már az élményt rontja. A megnövekedett látogatószám okozta környezeti terhelés továbbá rontja a védett állat és növényfajok életterét is. A belépési pontokon jellemző a zsúfoltság, a parkolók telítettsége miatti közlekedési problémák. Érdekellentét kezd kialakulni a helyben élők és látogatók között. A pontos látogatószámok mérése nem történt még meg, bizonyos adatok ugyan rendelkezésre állnak például a kisvasutakra való jegyvásárlás, vagy a frekvenciált pontokon történő fogyasztás, vagy szállásdíjak (turizmus szatelit számlák) statisztikái alapján, de mivel a helyek könnyen megközelíthetőek létezik egy nem regisztrált vendégmennyiség.

3.1.2.2 Kerékpáros turizmus

A Nemzeti Kerékpáros Stratégia (NKS) 2023 júniusában készült el. A benne megfogalmazott jövőkép alapján „Magyarországon 2030-ban a kerékpározás gyors, biztonságos, hozzáférhető és gazdaságos, így vonzó alternatívát jelent a mindennapi közlekedésben, ezen felül a legkedveltebb szabadidős eszköz is egyben. Így Magyarország Kelet-Közép-Európa elsőszámú kerékpárosbarát országa lesz.”

A kerékpár napjainkban reneszánszát éli. Korábban a vidéki településeken elképzelhetetlen volt az utcakép kerékpározó lakosok nélkül. Napjainkra egyre fontosabb közlekedési eszköz a városokban is, hiszen gyors helyváltoztatást tesz lehetővé, nem jelentkezik vele parkolási problémák, fenntartása olcsó és gazdaságos, bekerülési költsége pedig relatíve alacsony. A fenntartható és környezetközpontú gondolkodás egyik emblemikus járművévé vált, melyre a városi lakosság a legfogékonyabb.

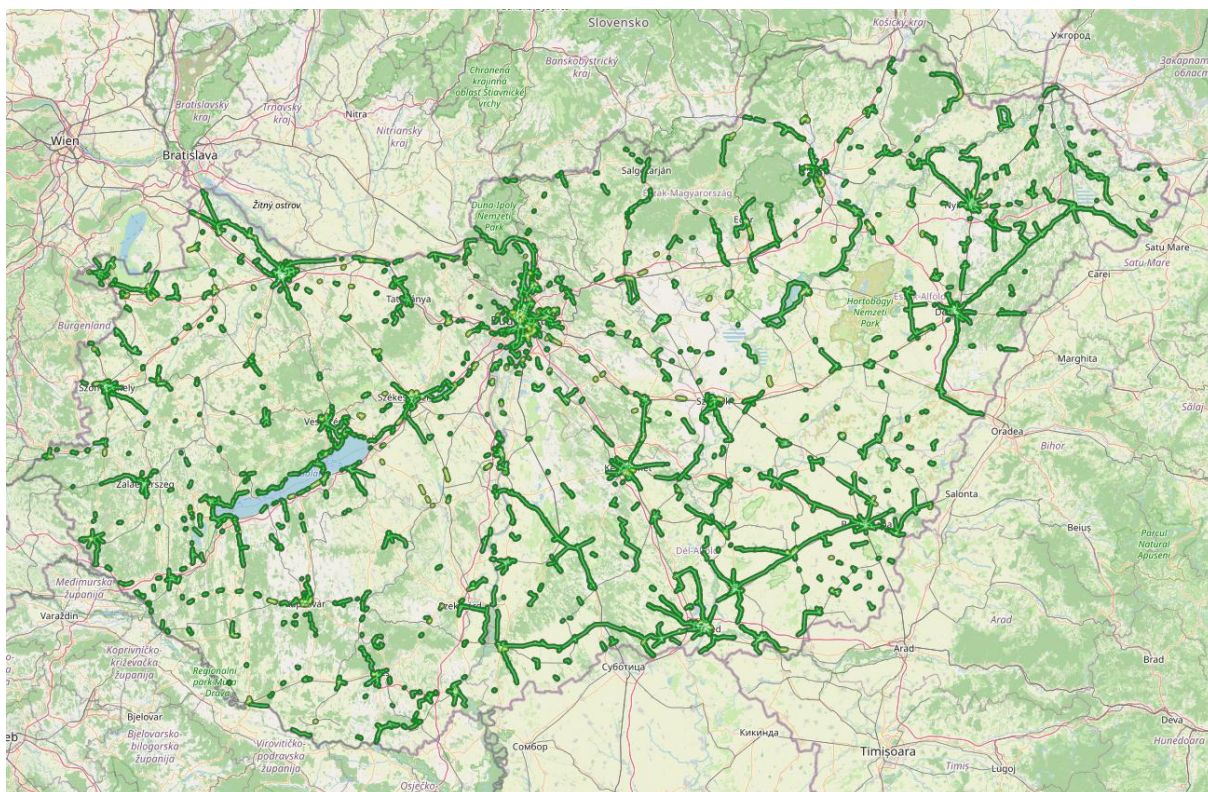
Az NKS-ben szereplő kiemelt kerékpáros turisztikai térségek közül több is Pest megyében található, ezek a Pilis, a Visegrádi-hegység, Börzsöny, Dunakanyar, Ráckevei-Soroksári-Duna mente. A nemzetközi kerékpáros túraútvonalak (EuroVelo) hálózat több útvonala is áthalad Pest megyén:

- EuroVelo 14 (Közép-Európa Vizei útvonal): Szentgotthárd-Keszthely-Balatonfüred-Székesfehérvár-Budapest-Gödöllő-Hatvan-Gyöngyös-Eger-Tiszafüred-Debrecen
- EuroVelo 6 (Folyók útja útvonal): Rajka-Győr-Esztergom-Budapest-Dunavecse-Baja-Mohács.

A kerékpáros infrastruktúra legfontosabb eleme az a hálózat milyen a kerékpározás tevékenységét meg lehet valósítani. Elemeit alapvetően 3 fő csoportba lehet sorolni.

- **Önálló kerékpárforgalmi létesítmény:** kerékpársáv, kerékpárút, egyesített gyalog és kerékpárút, gyalogos és kerékpáros övezet;
- **Meglévő útpálya felületén önálló burkolati jellel jelölt kerékpárforgalmi létesítmény:** kerékpáros nyom, nyitott kerékpársáv;
- **Kerékpározás céljára igénybe vehető egyéb létesítmények:** forgalmi sáv, autóbusz forgalmi sáv, útpadka, kis forgalmú utca, szervízút, árvíz védelmi töltés, erdészeti út, mezőgazdasági út, egyéb út.

Meg kell állapítanunk, hogy a kerékpárosok számára legnagyobb védelmet biztosító önálló kerékpárforgalmi létesítmények száma Pest megyében alacsony. Valószínűleg ebben nagy része van a korábbi uniós fejlesztéspolitikai ciklusokban a megye nem megfelelő pozíciójának és a támogatások elmaradásának. A megyei kerékpárforgalmi létesítmények az EuroVelo 6 Duna mellett haladó és a fővárosba északi irányból belépő nyomvonalán kívül nem kapcsolódnak össze. Jól látható az országos térképen, hogy a fejlesztéspolitikai nagy hangsúlyt helyezett a pihenést szolgáló nagyobb tavaink, mint a Balaton vagy a Tisza tó kerékpáros infrastruktúra fejlesztésére.

17. ÁBRA | MEGÉPÜLT ÖNÁLLÓ KERÉKPÁRSÁV ÉS KERÉKPÁRÚT NYOMVONALAK MAGYARORSZÁGON (2026)

forrás: KENYI lekérdezés (2026.05.)

A Magyar Közút tájékoztatása alapján a KENYI adatbázisból kinyerhető információk szerint befejezett projektekre vonatkoztatva a következő adatokat találjuk. Az adatbázisban szereplő mennyiségek vélhetően nem 100%-ban tartalmazzák a létező hosszúságokat, ugyanis jelenleg futó körülbelül 30 db projektről nincs információ, vagy csak tervezési adatszolgáltatás érkezett.

létesítménytípus	hosszúság (km)	ebből földút (km)
kerékpárút	208,5	
gyalog- és kerékpárút	88	
kerékpársáv	20	
nyitott kerékpársáv	10	
kerékpáros nyom	28	
vegyes forgalmú út	558	83

A KENYI adatbázisban kitáblázással szereplő nyomvonalak hossza Pest megyében a következők.

- Az Ipoly mentén halad a 6-os számú kerékpáros turisztikai nyomvonal, mely nemrég kerül kitáblázásra.

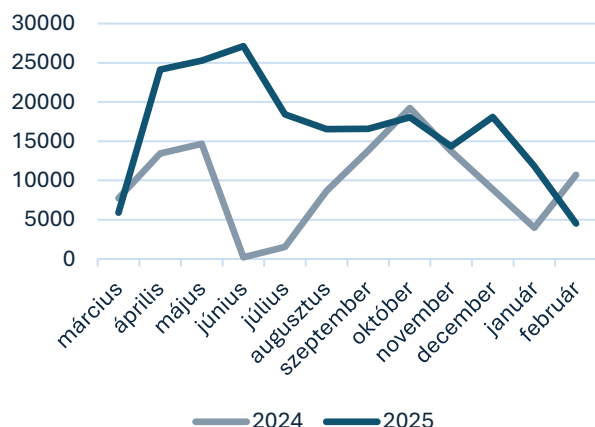
- Szintén a közelmúltban készült el a Horizont kerékpáros kalandtúra útvonal, mely kelet-nyugati irányban szeli át az országot és Pest vármegyén is áthalad.

Nyomvonal neve	Pest vármegye területére eső hosszúság (km)
EV6 Budapest-Szentendre nyomvonal	5,73
EV6 Szob-Dunakeszi	46,301
EV6 Budapest-Dunakeszi	5,766
EV6 Ipolydamásd - Szob	4,147
Horizont kerékpáros útvonal - 16. Budapest-Dorog	37,17
Horizont kerékpáros útvonal -14. Diósjenő-Nagymaros	33,341
Horizont kerékpáros útvonal - 13. Nagyroszi-Diósjenő	21,562
Horizont kerékpáros útvonal - 15. Visegrád-Budapest	47,264
EV14 Balatonakarattya-Budapest, ill. BUBA	19,907
Csepel-sziget (Ráckeve) - (Budapest-Ráckeve; Ráckeve-Szalkszentmárton; Szalkszentmárton-Dunavecse)	18,094
Csepel-sziget (Ráckeve) - (Budapest-Ráckeve; Ráckeve-Szalkszentmárton; Szalkszentmárton-Dunavecse)	1,318
Csepel-sziget (Ráckeve) - (Budapest-Ráckeve; Ráckeve-Szalkszentmárton; Szalkszentmárton-Dunavecse)	40,061
EV14 Eger Gödöllő közötti szakasza	26,403
EV14 Gödöllő Eger közötti szakasza	26,738

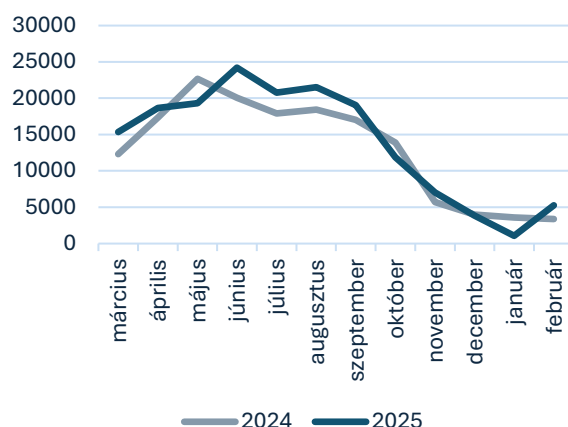
A Magyar Közút NZRt. több kerékpáros forgalomszámlálót¹³ is üzemeltet Pest vármegyében. A hét mérési pont közül összehasonlítható adatot a Törökbálinti és a Szentendrei állomás szolgáltatott. A következő oldalon található két diagramm a 2024 és 2025-ben mért éves forgalmat és annak volatilitását mutatja. A diagrammok mintázata alapján megállapítható, hogy a Szentendrei útvonalnak a hivatásforgalomban is nagy szerepe van, nem csak a turisztikai szezonban mutatható ki a használata. A Törökbálinti állomás adatai szintén ezt mutatják. Amennyiben összehasonlítjuk a Balaton körüli mérőállások mintázatával akkor láthatjuk, hogy a Balaton körül október végétől március végéig szinte nincs forgalom, majd ugrásszerűen emelkedik a nyári főszezonban, augusztusban elérve a csúcspontot gyorsan le is cseng a rosszabb idő beköszöntével.

¹³ forrás: <https://veloclass.kozut.hu/hu/mapy>

Szentendre

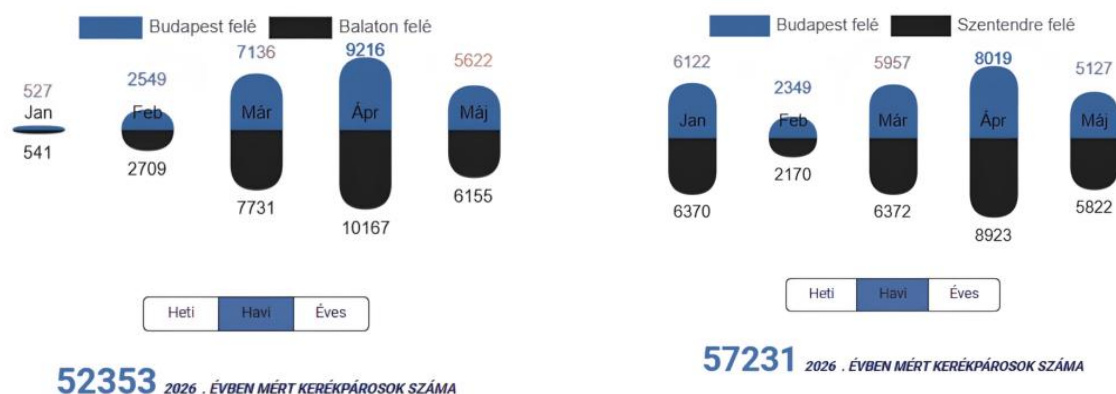
Törökbálint

Zánka (Veszprém Vármegye)

Pest megyében tehát a kiépített, önálló kerékpárforgalmi létesítményeknek nem csak turisztikai, de hivatásforgalmi és rekreációs szerepe is van.

A kerékpáros számlálók mérési adatait nem csak a szezonális megállapítására lehet használni, hanem arra is, hogy az áthaladó forgalom irányát meghatározzuk, vagyis következtetést lehet tenni a használók szándékaira. A már említett Szentendrei mérőpont 2026-os havi megbontású adatai mutatják, hogy Budapestről Szentendre irányába február kivételével minden hónapban többen haladtak át. A Törökbálinti mérési ponton pedig a Balaton irányába hajtottak többen át.

A kiépített kerékpárforgalmi létesítményeket a hobbi kerékpárosok is tudják használni, míg a domborzati viszonyok, a Pilis és Börzsöny lankáin kijelölt erdészeti, vagy turista útvonalakat már inkább a profik. Mindkét rekreációs övezetben uniós támogatás bevonásával jelenleg is kerékpáros fejlesztések vannak folyamatban (Pilis Bike hálózat fejlesztése, Kerékpáros turisztikai hálózat kialakítása a Dunakanyar térségében). A pilisi projekt célja a minőség javítása, belépési-kilépési pontokon parkolók építésével, pihenőpontok építésével, kerékpáros ösvény kialakításával. Kialakításra kerülnek illemhelyek és vízvételi lehetőségek. Börzsöny térségében pedig kerékpáros centrum épül majd meg verőcei központtal, továbbá Nagymaros és Szob településeken, valamint Zebegény, Kismaros, Nagymaros, Szokolya, Márianosztra, Kóspallag közigazgatási területén.

A 22. ábra alapján megállapíthatjuk, hogy biztonságos kerékpáros útvonalak kialakítása messze van még az ideálisnak mondható szinttől. Sok a szakadási pont, vagy olyan kerékpárút, ahol az út hirtelen véget ér. Az OTRT tartalmazza országos szinten a kerékpárutak nyomvonaltervét. Pest megyében még jelentős összefüggő hálózatot kell kialakítani annak érdekében, hogy a tervek megvalósuljanak. A kerékpárosturizmus nagyon erősen kötődik az infrastruktúra fejlettségi szintjéhez, vagyis ahol jó és biztonságos kerékpáros úthálózat van, ott nagy számú kerékpáros turista található. A kerékpáros szolgáltatások megléte, illetve a helyszínek kerékpár szállítására is alkalmas közösségi közlekedéssel való megközelíthetősége ehhez további plusz vonzerőt képes adni. A rendszeresen kerékpártúrázóknak jellemzően több napos túrák keretében űzik a tevékenységet kör- vagy csillagtúrák formájában, évente több alkalommal. Rendkívül népszerűek hazánkban a tókerülő kerékpárutak (pl.: a Balaton, a Velencei-tó, a Fertő tó és a Tisza-tó körül) és az olyan, térségi kerékpárúttal, vagy alacsonyforgalmú úthálózattal rendelkező tájak, mint például az Őrség vagy Dél-Zala.

Pest megyében kiváló adottságok találhatók hasonló fejlesztések megvalósítására. A megye északi részén az Eurovelo 6 Budapestről a Duna mentén jól kiépített és kedvelt kerékpáros útvonalat alkot Budapestről Verőce irányában és így a Börzsöny is kellően megközelíthetővé válik. A Budapest-Szob vasútvonal modernizációja következtében a közlekedési mód váltások is rugalmasabban alakíthatóak a

résztvevők számára. A Szentendrei sziget alacsonyabb forgalmú útjai szintén alkalmasak a kerékpározásra. A Duna másik oldalán a Budapest-Szentendre-Visegrád viszonylatban több helyen is kiépített önálló nyomvonalevezetésű kerékpárút található. A már említett kerékpáros fejlesztések a Pilisben jobban kinyitják a lehetőségeket a kerékpárosok széles köre számára. A Csepel sziget és a Ráckevei Dunaág természeti környezete, a Budapesthez való közelsége kedvelt célponttá teheti a kerékpárosok számára. A jelenleg folyamatban lévő aktív turisztikához kapcsolódó fejlesztések megállópontok kialakítására, belépőpontok kialakítására, transzfer biztosítására jelentős minőségi javulást fognak okozni, mely által az eddig méltatlanul alulértékelt térség is a fejlődés útjára tud lépni.

3.1.2.3 Aktív víziturizmus

Az evezős turizmus a nagyobb bázissal rendelkező túratevékenységek közé tartozik, de a gyalogos és a kerékpáros túratípusokat kedvelők számát némiképp lemaradva követi. Pest megyében a Duna és az Ipoly jelenti azt a természetes útvonalat, melyet igénybe tudnak venni a turisták. A víziturizmus legnagyobb vonzerőjét a vizes élőhelyek, a természeti környezet adja.

A Duna északi, Budapest feletti szakasza ismert és jobban ki is épült, mint a déli, a Ráckevei Dunaág. Megkülönböztető erővel bír továbbá, hogy az északi részen a motoros kishajók, uszályok és személyszállító hajók is közlekedhetnek. A magas hajóforgalom miatt a vízijártasság a biztonság szempontjából elengedhetetlen. A Szentendrei-Duna 32 km hosszú Duna-ág, amelyet a Szentendrei-Sziget választ el a folyam fő ágától. A keskeny (100-300 m) folyó ág lassú folyású, így figyelembe véve a vízállást, a sodrást, a szelet, a hajóforgalmat, a túrázók felkészültségétől függően biztonságosan túrázható akár folyásiránnyal szemben is.

A Dunakanyar közelsége és a gyönyörű kisvárosok (kiemelkedik közülük Visegrád, Vác és Szentendre) kedvelt kiránduló és nyaralóhellyé teszik ezt a folyószakaszt.

18. ÁBRA | RSD LEHATÁROLÁSA

A Ráckevei Duna-ág a folyam főágától zsilipekkel leválasztott folyószakasza. A beruházás oka az árvizek okozta károk megszüntetése volt. Északi részén a Kvassay-zsilip, míg délen a Tassi-zsilip határolja. A Ráckevei-Duna ág hossza 57,8 km, a nyugati Öreg (Nagy) Duna 59,8 km hosszú. A Ráckevei-Duna átlagosan 6-10 méter mély, és 200-500 méter széles. A zsilipek közep szorított folyó jellegében egy „tógazdasággá” alakult. 14 km² területével a Tisza-tó után az egyik legnagyobb „állóvízünk”. A Ráckevei (Soroksári) Duna partvonalának hossza – a mellékágakat is figyelembe véve - 180 km. Ez az érték a Velencei-tó partvonalhosszához képest hatszorosa.

Nyáron 1,5-2,5 hét alatt, télen 3-5 hét alatt cserélődik ki a vize. Ez a terület az ország legintenzívebben halasított területe.

Az RSD mind zoológiai, botanikai és tájképi szempontból is fontos értékekkel rendelkezik, európai mércével nézve is. Magas a védett fajok száma, a növény és állatvilága is gazdag és sokszínű. A terület központja Ráckeve, ami épített örökségéről (Nagyboldogasszony Szerb Templom, Tűztorony Kilátó, Hajómalom) és színes rendezvényeiről (Summerfest Folklórfesztivál, János Vitéz Mesefesztivál, Őszi Ászok Fesztivál, Kis Duna Vízi Fesztivál), valamint gyönyörű természeti környezete miatt vált kedvelt turisztikai célponttá. A legmagasabb színvonalú 4 csillagos szálloda is itt található.

Az Ipoly nagyon vadregényes, gazdag állat és növényvilággal rendelkezik, jó horgászvíz is egyben. Kanyargós, helyenként gyors folyású, fás-bokros szigetekkel tarkított, természetes meder jellemzi. Szeszélyes folyó a vízjárást tekintve, nagyon érzékenyen reagál a lehulló csapadék mennyiségére. Emiatt a víziturisztika szempontjából nem kiszámítható a folyó vízszintje. A parti infrastruktúra kiépítése hiányos.

A nemzeti Víziturisztikai Stratégia mindhárom említett folyószakaszt a vízitúrázás szempontjából fontos folyóink közé sorolja.

A vízi turizmus bemutatásának fontos része a vízi turizmus fajtáinak leírása, mivel az ágazat igen sokrétű, sokféle szempontból behatárolható üdülési forma.

1. Az igénybe vett közeg, terület szerinti csoportosítás alapján megkülönböztethetünk például evezést, horgászatot, hajózást, fürdőzést, vízparti üdülést, vagy ezek kombinációit.

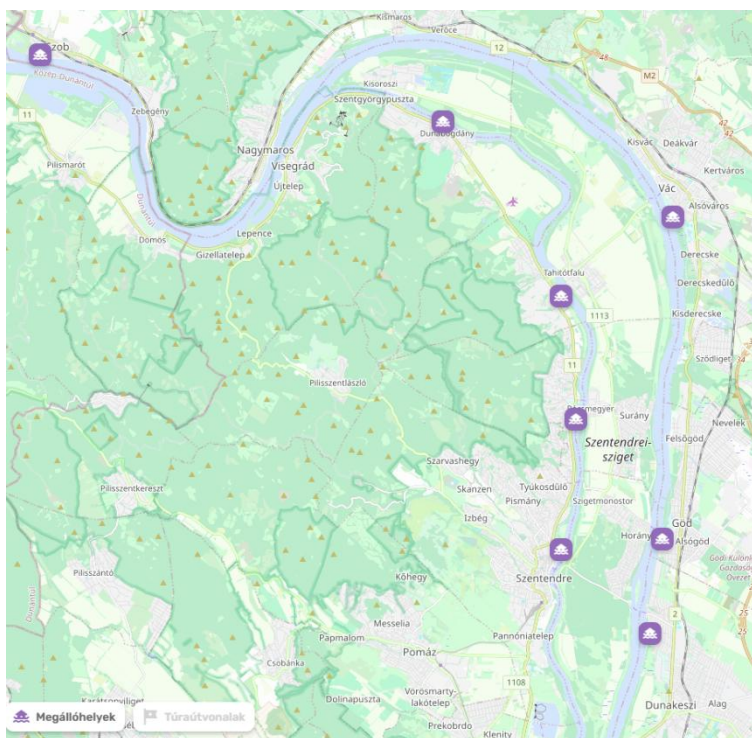
2. A motiváció alapján történő csoportosítás szerint a turisták azon igényeihez kapcsolódó, amelyek a vízen és vízparton történő időtöltésre ösztönzik őket. Így megkülönböztethetünk vízparti táborozást és kempingezést. Előbbi esetében a táborozó helyek egyszerűbbek, míg a kempingek több szolgáltatást nyújtanak, több felszereléssel rendelkeznek. A másik típus a horgászat, amely kisebb természetes és mesterséges vizeken, tavakon, holtágakban, morotvákban is űzhető aktív üdülési forma. A harmadik elem a vízitúra, amely a vízen történő időtöltést jelenti, altípusait az igénybe vett eszközök alapján különíthetjük el.

3. Az igénybe vett eszközök alapján is besorolhatjuk a vízi turizmust. Ennek az eszközök széles tárháza következtében számos altípusa van, például kézzel hajtott csónakos túrázás. Amely módszer a kajakok, kenuk, evezős csónakok, ladikok különféle fajtáival történő túrázást jelenti. Általában fiatal, néhány fős csoportok, baráti társaságok kapcsolhatóak ehhez a turizmusformához. Ennek a csoportnak a legfontosabb kategóriája a klasszikus vízitúra.

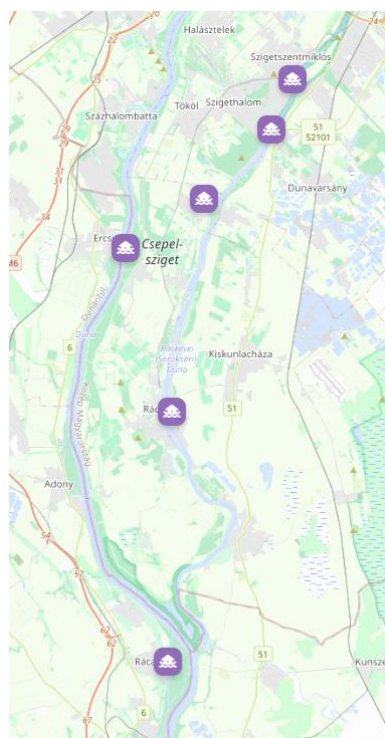
A túrák két fő változata, amikor a teljes felszerelést a túrázók a kenuban, a vízen viszik magukkal, illetve amikor a felszerelést a parton gépkocsival szállítják. Az előbbi változat kevésbé kötődik kiépített kikötőrendszerhez, gyakorlatilag bármelyik arra alkalmas homokpadon meg tud állni éjszakára.

A második változat partról is jól megközelíthető, többé-kevésbé kiépített kikötőhálózatot igényel. A kikötővel, megállóhellyel szemben támasztott igény a sátorozó hely, WC, tisztálkodási, valamint az evés, ivás és bevásárlási lehetőség. Két kikötőhely között a túrázók gyakran megállnak – fürödni, pihenni –, ezeken a helyeken is igénylik a büfé jellegű vendéglátóhelyeket.

Az *evezzithon.hu* oldalon megtalálható megállóhelyeket tartalmazó térkép alapján az Ipolyon Ipolytölgyesnél található egyedül megállópont, míg a Dunán Budapesttől északra és délre is több megállóhely is rendelkezésre áll.

20. ÁBRA | VÍZITÚRA MEGÁLLÓPONTOK A DUNA ÉSZAKI SZAKASZÁN

19. ÁBRA | MEGÁLLÓPONTOK A DUNA DÉLI SZAKASZÁN

Az igénybe vehető túraútvonalak kapcsán az északi szakasz jobban megtervezett. Nagyon kedvelt a Visegrád-Tahi útvonal, amely elhalad a fellegrvár alatt és szintén népszerűek a Szentendrei szigetet felfedező túrák is. A déli szakaszon jelenleg még kevesebb a megtervezett túraútvonal, amelyen a folyamatban lévő projektek jelentősen változtatni fognak.

A vízitúrázók számára a megállópontokon kívül az igénybe vehető táborhelyek és szállások is fontos szerepet töltenek be. A Szentendrei Duna-ágon és a Ráckevei Duna-ágon a *viziturazz.hu* weboldal ajánlása alapján 71 db ilyen létesítmény található, melyből, ha a Budapest közigazgatási területén lévő 5 db szálláshelyet levonjuk, akkor az északi szakaszon 16 db található, míg a déli szakaszon 50 db. A szálláshelyek méretét jelen esetben nem vizsgáltuk, de megállapítható, hogy az apartmantól, az egyesületi evezőstelepen át a gyermektábor méretű létesítményig többféle kiépítettség áll rendelkezésre.

Az megállópontok számbavételén túl fontos lenne megállapítani, hogy működik-e valós evezős hálózat és milyen annak használhatósága, vizsgálva a következőket:

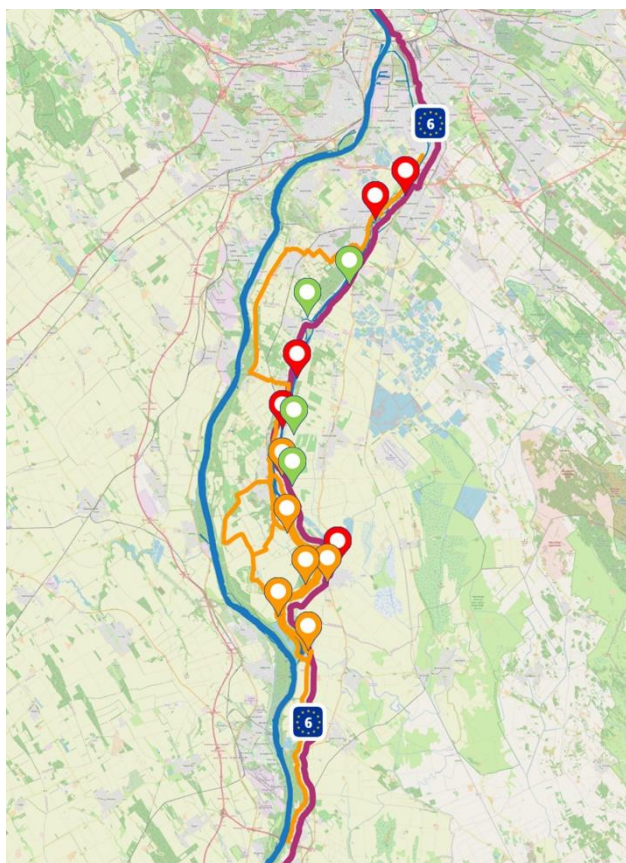
- közvetlen vízi elérhetőség;
- nyitvatartás és szezonális működés;
- kapacitások;
- mosdó-, vízvételi és hajótárolási lehetőségek;
- eszközbérlési és transzfert szolgáltatások megléte;
- közösségi közlekedési kapcsolatok;

- egymástól való evezési távolság.

Jelen stratégiában ilyen mélységben ezt nem tudjuk megtenni, bízunk abban, hogy az ágazati fejlesztési dokumentumok között bemutatott Nemzeti Vízituristicai Stratégia és a Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia készítői a következő években ezt megteszik.

Úgy gondoljuk, hogy az északi és déli Duna szakasz esetében turisztikai szempontból lehet és érdemes is különbséget tenni, amely különbözőség a megcélzott turisztikai szegmens szempontjából fontos lehet.

Az északi szakasz ismertebb, és turisztikailag komplexebb (Duna, Börzsöny, Pilis, Szentendre) része a vármegyének. A turistafogadás feltételei jobban kiépültek és több látnivaló is található benne. Itt működik a vármegye két leglátogatottabb attrakciója a Visegrádi vár és a Visegrádi Bobpálya. Vízituristicai szempontból ugyanakkor nehézséget jelent az aktív hajóközlekedés és a folyó nagyobb sodrása. Szükséges tehát a nagyobb tapasztalat.

21. ÁBRA | ÚJ MEGÁLLÓK, BE ÉS KILÉPÉSI PONTOK A RÁCKEVEI DUNA-ÁGON

A déli szakasz kevésbé ismert. A megállópontok ritkábbak, az attrakció is kevesebb, amit attrakciónak tekinthetünk azok a látnivalók még nem kellően bevezetettek a piacra. Ugyanakkor hatalmas előnye a folyószakasznak a tószzerű vízfelület, mely a teljesen kezdők számára is élvezhető és kevésbé embert próbáló kikapcsolódást tud jelenteni. A természeti értékek (úszóláp, állat és növényvilág) nagyobb sűrűségben jelennek meg rajta, több látnivalót kínálva.

A Top Plusz források bevonásával jelentős számú és sűrűségű új megállópont, belépő és kilépő pont épül jelenleg a folyószakaszon.

Új csónakház épült Kiskunlacházán, új csónakház épül Dunaharaszttiban. Megújul a strand és bisztró épülettel bővül Dömsödön. Ráckevén pedig az eddig is aktív turisztikai csomópontként működő Vadkacsa szabadstrand melletti volt MHSZ épület teljeskörű felújításával egy új belépési pont jön létre valamennyi szükséges infrastruktúrával ellátva.

22. ÁBRA | KISKUNLACHÁZI CSÓNAKHÁZ - KAVICS

3.1.2.4 Lovas turizmus

A lovas turizmus Magyarország egyik hagyományos és folyamatosan fejlődő turisztikai ágazata. Az ország kedvező természeti adottságai, a magyar lovaskultúra és a pusztai hagyományok miatt a lovaglás, lovastúrák, lovasbemutatók és lovas wellness-programok egyaránt népszerűek a hazai- és külföldi turisták körében.

Magyarországon a lovas turizmus erősen kapcsolódik a vidéki turizmushoz és az ökoturizmushoz is. Sok helyen szállás, wellness és gasztronómiai programok egészítik ki a lovas élményeket.

A magyar lovas turizmus főbb formái a tereplovaglás és lovastúrák, lovas oktatás kezdőknek és haladóknak, gyermek lovastáborok, western és hagyományőrző lovaglás, fogathajtás, lovasterápia, lovas rendezvények és versenyek

A legismertebb lovas régiók a Hortobágy, Bugac, a Mátra vidéke, a Pilisi hegység és a Kiskunság, de az egész országot lóhátton bejárhatóvá tevő Eurohorse hálózat kialakítását tűzte ki célul a 2013-ban a parlament által elfogadott Kincsem Nemzeti Lovas Program.

A program célja, hogy Magyarország Európa vezető lovasbarát turisztikai régiójává váljon. A helyzetelemzés alapján a lovas turizmus a szolgáltató szektor egyik fejlődő, elsősorban speciális igényeket kielégítő ágazata, amely hosszú távon a magyarországi kínálat egyedi, a versenyképességet javító eleme lehet. Ehhez azonban folytatni kell a megkezdett minőségjavító fejlesztéseket, illetve ki kell egészíteni a lovas szolgáltatások kínálatát új, csak Magyarországra jellemző sajátosságokkal. A Nemzeti Lovas Program segítségével a várakozások szerint létszám és minőségbeli változás következik be a lovasszolgáltató helyek tekintetében, és jelentős mértékű növekedés várható a szolgáltatást igénybe vevő vendégek, valamint az ágazatban résztvevő lovak létszámában is. Fontos célkitűzés, hogy a lólétszám növekedését minőségbeli növekedés is kövesse, a program szorgalmazza a hagyományos

magyar lófajták előtérbe helyezését, ezzel is hangsúlyozva a szolgáltatás egyediségét. A programnak munkahelyteremtő hatása is van.

A program megvalósulásával kialakulhat a Magyarországról induló, döntően a Kárpátmedencére kiterjedő, hálózatszerűen működő, más turisztikai attrakciókkal összekötött, egységes minőségbiztosítással bíró lovastúra útvonal (Eurohorse).

Ez a világ leghosszabb összefüggő lovastúra útvonala (kb. 10 000 km), megvalósításával létrejöhethet a lovasturizmus területén a világon egyedülálló magyar modell.

Néhány fontosabb országos lovastúra útvonal:

- Vértesi Natúrpark lovastúra-kör: kb. 150 km-es, kiépített körtúra 17 település érintésével; pihenőhelyek, lóikötők, stilizált lófej jelzés és útirány-nyilak.
- Bükk-fennsík túralovaglás (Szilvásvárad – Csipkés-kút): szervezett, egész napos vagy többnapos csillagtúrák lipicai lovakkal, szállásopciókkal.
- Eurohorse kezdeményezés (Észak-Magyarország és Észak-Alföld mintamodell): több régió átívelő, GPS-alapú lovasturisztikai hálózat fejlesztése, tervezetten országos bővítéssel.

3.1.2.5 Lovas turizmus Pest vármegyében

A lovas turizmus szempontjából Pest vármegye különösen kedvező helyzetben van, hiszen közel van Budapesthez, kiválóak a természeti adottságok, sok erdős és természetvédelmi terület található itt, ezzel adottak az egyedülálló szabad tereplovaglási lehetőségek és viszonylag fejlett a lovardák és lovasközpontok hálózata. A pest vármegyei települések jelentős hányadában működik lovarda, az agglomerációs településeken, de még Budapest külső kerületeiben is található belőlük.

Az elmúlt évtizedben jelentős növekedés volt tapasztalható a lovas beruházások területén (fedeles lovardák, lovas pályák, lovas fogadók), döntően piaci alapon, magánberuházások keretében.

Negatívumként elmondható ugyanakkor, hogy kevés a megfelelően képzett szakember, és a képzett lovak száma, nem egységes vendéglátói, fogadói, szolgáltatási kapacitás, a szükséges fejlesztések pénzügyi finanszírozási háttere pedig bizonytalan.

23. ÁBRA | PEST MEGYEI LOVASSZOLGÁLTATÁSOK

forrás: https://mkeh.gov.hu/kereskedelmi/idegenforg_nyilv/lovasszolg

Az egyes lovardák által nyújtott szolgáltatások elérhetősége változó, a legjellemzőbbek ezek közül:

- lovaglás gyerekeknek, lovarda, lovasoktatás kezdőknek, táboroztatás
- bértartás
- lovasterápia
- tereplovaglás, természetközeli lovaglás
- családi lovas programok,
- lovastúrák

Néhány ismertebb lovas központ Pest vármegyében:

- Mythos Resort Domonyvölgy — hagyományőrző programok, magyaros vendéglátás, lovasbemutatók és turisztikai programok.
- Texas Ranch Budakeszi — western és angol lovaglás, túrák, táborok és rendezvények.
- Nemzetközi Gyermekekmentő Szolgálat, Lovasterápiás Központ Fót — lovasterápia és oktatás.
- Szálender Lovastanya Göd — természetközeli lovaglás és családi környezet.
- Wackor Tanya Lovasiskola Dömös- lovaglás gyerekeknek, lovarda, lovasoktatás kezdőknek, bértartás — gyermek- és hobbilovaglás.
- Lupai Lovasklub — Budakalász környékén népszerű lovas szolgáltatás.
- Budakeszi Lovarda — tereplovaglás és oktatás.
- Egyszarvú Lovastanya — kisebb, családi lovastanya Pécelen.

3.1.2.6 Fontosabb lovastúra útvonalak Pest vármegyében:**Pest vármegye – Pilis és Visegrádi-hegység (Pilis Ride) lovas túraútvonalak**

- Útvonalhálózat: kialakított, lóval járható szakaszok Visegrád–Dunabogdány–Tahitótfalu–Pilisszentlászló térségében, valamint Csobánka–Pilisszentkereszt és a Pilisvörösvár–Pilisszántó–Piliscsév–Keszthely vonalon.
 - Nyári istállók és lovasbarát megállópontok:
 - Visegrád, Apátkúti Vadászház – útvonalak: Apátkúti-völgy–Pilisszentlászló–Királykunyó; Apátkúti-völgy–Kék-kúti-völgy–Erdőanyai-rét–Pap-rét–Pilisszentlászló; Apátkúti-völgy–Tahitótfalu/Dunabogdány; Apátkúti-völgy–Mogyoró-hegy.
 - Visegrád, Mogyoró-hegy – útvonalak: Mogyoró-hegy–Dunabogdány/Tahitótfalu; Mogyoró-hegy–Pilisszentlászló–Királykunyó; Mogyoró-hegy–Apátkúti-völgy.
 - Pilisszentkereszt, Som-hegyi Turistaház – 6 állás, előzetes bejelentkezés; díjszabás megadva (istállóhasználat és abrak opció). Útvonal példák: Som-hegy–Csobánka (Shell-kert).
 - Szentendre, Kő-hegy (Czibulka J. Menedékház) – 6 állás, előzetes bejelentkezés; díjszabás megadva.
- Részletek, elérhetőségek és további szakaszok: Pilisi Parkerdő hivatalos oldala.
Megjegyzés: a hálózatot gyakorlott lovasoknak ajánlják a változó terep és a vegyes erdőhasználat miatt.

Budapesti Lovas Körgyűrű

A Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Egyesület „Aktív lovasturisztikai hálózat létrehozása Közép-Magyarország régió területén” című, VEKOP-4.1.1-15-2017-00010 azonosítószámú projektje keretében kialakításra került egy 509 kilométeres közép-magyarországi lovasútvonal – budapesti lovas körgyűrű. A lovasokat támogatórendszerek segítik, a lovasturisztikai megállópontok alkalmasak a túrázók és lovaik fogadására, kiszolgálására, és más turisztikai szolgáltatások is rendelkezésre állnak, így étkezés, szállás, kulturális és egyedi programok is.

A projekt közvetlen célja egy egységes, fenntartható, „minőségbiztosított”, aktív lovasturisztikai hálózat rendszerszerű létrehozása volt Közép-Magyarország régióban; hazánk természeti kincseinek és ember alkotta értékeinek aktív- és ökoturisztikai szemléletű bemutatása érdekében. 15 helyszínen létesült lovasturisztikai megállópont, melyek alkalmasak a túrázók és lovaik fogadására, kiszolgálására.

A Közép-magyarországi lovasútvonal, a „budapesti lovas körgyűrű” csatlakozik a GINOP-7.1.2-15-2017-00016 sz. „Aktív lovasturisztikai hálózat létrehozása Észak-Magyarország és Észak-Alföld régiók területén” c. projektben kialakításra került lovasútvonal hálózathoz. Az Ósagárd-Vanyarc közötti szakasz - Nógrád vármegye érintésével - biztosítja a hálózat folyamatosságát.

Körülbelül 60 kilométer a Szentendrei szigeten található, amely a legújabb fejlesztéseknek köszönhetően lóháton is teljesen megközelíthető.

Fotó: Facebook/Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Egyesület

Egy lovastúra általában napi 35-40 kilométert tesz meg két részben: 2-2,5 órás délelőtti lovaglás, majd 1-1,5 órás pihenő, majd további 2-2,5 órás délutáni lovaglás. Ezért fontos, hogy a területen megfelelő pihenőhelyek, kísérő tevékenységek és szálláshelyek legyenek. Az újonnan kialakított, GPS-koordinátákkal jelölt ösvények összekötik a lovas szolgáltatókat. Az ösvény nem csak lovakkal, hanem lovaskocsikkal is megközelíthető, így a lovagolni nem tudók is élvezhetik a tevékenységet.

A vendégeket fogadó idegenvezetők és szolgáltatók célja a lovasok és lovak minőségi kiszolgálása, valamint a helyi konyha ízelítője.

Fotó: Facebook/Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Egyesület

A megállóhelyeken különböző farmok és lovardák találhatók. Léteznek szervezett lovastúrák, tereplovass tanfolyamok és gyerektáborok, amelyek közül sok saját termékeiből kóstolót kínál, bemutatja farmjait és állatait, vagy lovasbemutatót kínál a vendégeknek. Ezen túlmenően azok számára, akiknek saját lovaik vannak, minden kezelőnek van fedett istállója, ahol az állatok megpihenhetnek és pihenhetnek az út során. Az Eurohorse Lovas Barangoló a Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Egyesület által kialakított lovastúra-útvonalhálózat, melynek célja, hogy a lóháton való kalandozás minél több ember számára váljon elérhetővé és biztonságossá. Az újonnan elkészült, GPS-koordinátákkal kijelölt útvonalak Budapest környéki lovas szolgáltatókat fűznek össze és kínálnak élményteli programot Pest vármegyében.

A hazai forrásból kialakított közép-magyarországi lovastúra útvonalhálózat létrehozásának vezérlő elve az volt, hogy az igen nagy számú budapesti- és Budapest környéki, Pest vármegyei lovas vehessen részt a lovas túrázásban – részben saját, részben bérelt lovakkal, illetve lehetővé váljon számukra az Észak-Magyarország és Észak-Alföld régiókban létrehozott szakaszokhoz való csatlakozást.

Összegzés

A lovas turizmus Magyarország egyik hagyományos és folyamatosan fejlődő turisztikai ágazata, amely erősen kapcsolódik a vidéki turizmushoz és az ökoturizmushoz is. A lovas turizmus szempontjából Pest vármegye különösen kedvező helyzetben van, hiszen közel van Budapesthez, kiválóak a természeti adottságok, sok erdős és természetvédelmi terület található itt, ezzel adottak az egyedülálló szabad tereplovaglási lehetőségek és viszonylag fejlett a lovardák és lovasközpontok hálózata is. Az elmúlt években lovastúra útvonalak is kialakításra kerültek a térségben, azonban a lovasturizmusban rejlő lehetőségek még messze nincsenek kellően kihasználva, célirányos fejlesztésekkel és marketing munkával mind a belföldi, mind a külföldi keresletet és piaci részesedést növelni lehetne.

3.1.2.7 Horgászturizmus

A COVID-19 világjárvány idején a természetben végzett tevékenységek aránya ugrásszerűen megnőtt. A horgászok létszáma szintén megnövekedett a horgászat kevésbé korlátozott volta miatt, és ezt a tendenciát a jelentős infláció és díjemelés sem vetette jelentősen vissza.

Állampolgárság	Regisztrált, okmányt adott évben nem váltott	Állami horgászjeggyel rendelkezik	Turista állami horgászjeggyel rendelkezik	Összesen
Magyar	502 680	371 338	15 839	889 857
Külföldi	21 552	35 062	2 260	58 874
Összesen	524 232	406 400	18 099	948 731

Vármegye	Regisztrált, okmányt adott évben nem váltott	Állami horgászjeggyel rendelkezik	Turista állami horgászjeggyel rendelkezik	Összesen	Regisztrált horgászok száma lakosság arányosan (%)
Bács-Kiskun	32 232	23 357	876	56 465	11
Baranya	19 969	14 884	313	35 166	10
Békés	23 571	16 397	607	40 575	13
Borsod-Abaúj-Zemplén	30 845	23 221	1 177	55 243	9
Csongrád-Csanád	18 602	15 881	782	35 266	9
Fejér	27 669	18 779	608	47 056	11
Főváros	51 085	44 523	2507	98 115	6
Győr-Moson-Sopron	23 872	16 561	1 123	41 556	9
Hajdú-Bihar	23 766	17 324	1028	42 118	8
Heves	17 145	11 170	493	28 808	10
Jász-Nagykun-Szolnok	27 367	20 787	489	48 643	14
Komárom-Esztergom	17 056	12 698	536	30 290	10
Nógrád	8 495	5 709	211	14 415	8
Pest	77 597	59 299	2429	139 325	10
Somogy	16 869	13 449	393	30 711	10
Szabolcs-Szatmár-Bereg	28 634	18 942	544	48 120	9
Tolna	15 141	10 354	346	25 841	12
Vas	10 438	7 226	529	18 193	7
Veszprém	18 454	12 019	565	31 038	9
Zala	13 873	8 758	283	22 914	9
Külföldi	21 552	35 062	2 260	58 874	
Összesen	524 232	406 400	18 099	948 732	10

24. ÁBRA | HORGÁSZOK SZÁMA ÉS MEGOSZLÁSA VÁRMEGYEI BONTÁSBAN

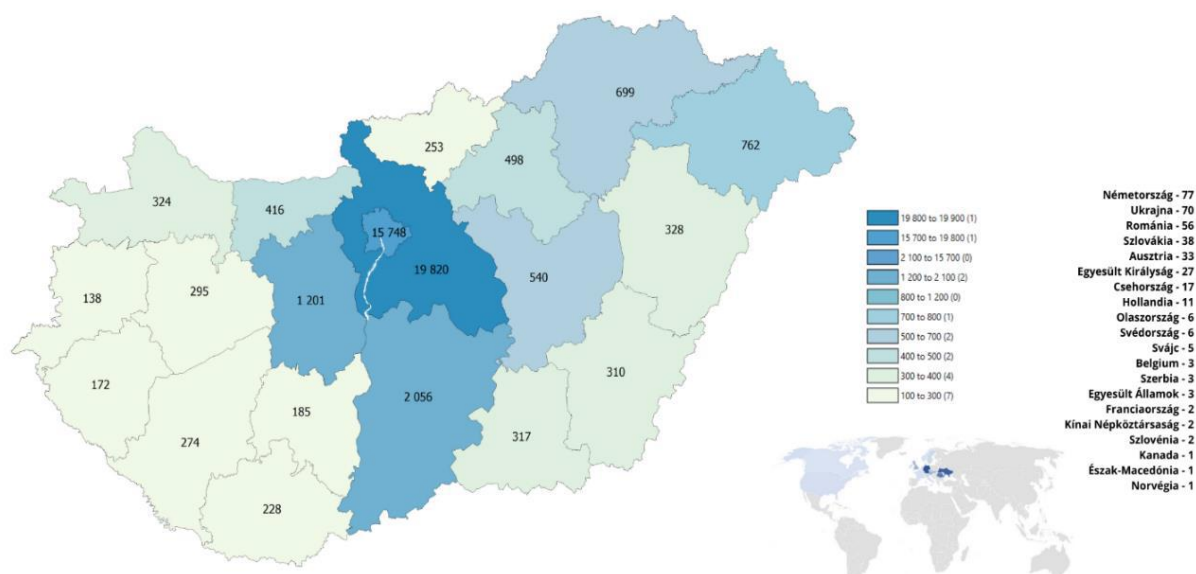
forrás: NHTS-2030

Pest Vármegye gazdag horgászvizekben. Legjelentősebb folyónk a Duna áthalad a vármegyén. Emellett több tó is található a vármegyében (elsősorban felhagyott bányatavak), valamint a Duna ágrendszeréhez tartozik a Ráckevei Duna-ág is. Budapest környékének egyik legkedveltebb horgászparadicsoma a Ráckevei-Duna-ág déli részén lévő makádi Ezüstpart és a tassi Rózsa-sziget. A terület a Ráckevei Dunaági Horgász Szövetség (RDHSZ) kezelésében van, aki, mint az ország legnagyobb infrastruktúrával rendelkező területi szövetsége folyamatosan dolgozik a horgászok és családtagjaik természetközeli környezetben zajló magas szintű kiszolgálásán.

A Ráckevei Duna-ág az NHTS szerint országos jelentőségű halgazdálkodási vízterület, A Duna folyam szerves része, ugyanakkor horgászati-horgászturisztikai szempontból külön kezelt terület múltja, eredményei és jelentősége miatt.

Az RDHSZ saját üzemeltetésben működteti a tassi Rózsa-szigeti Horgásztanyát. A4 hektáros sziget ideális lehetőséget biztosít a békés és a ragadozóhalas módszerekhez. A Rózsa-szigeten 2–4 ágyas szobák, valamint sátor- és lakókocsihelyek állnak a vendégek rendelkezésére. A teljes közművel rendelkező területen vizesblokkok, melegkonyhas büfé és csónakkölcsönzési lehetőség teszik még vonzóbbá a horgászatot.

Szintén az RDHSZ üzemeltetésében működik a Makádi Ezüstpart, mely elsősorban a bojlis horgászok paradicsoma. A 3,5 kilométer hosszú partszakaszon 100 számozott horgászhely található. A rendszeresen karbantartott, filagóriákkal, illemhelyekkel és szeméthyűjtőkkel ellátott helyszínen jól megfér egymás mellett a teljes szezonra sátor- vagy lakókocsihelyet bérlő vendég, és a szabad helyeket tetszés szerint elfoglaló vándorhorgász.

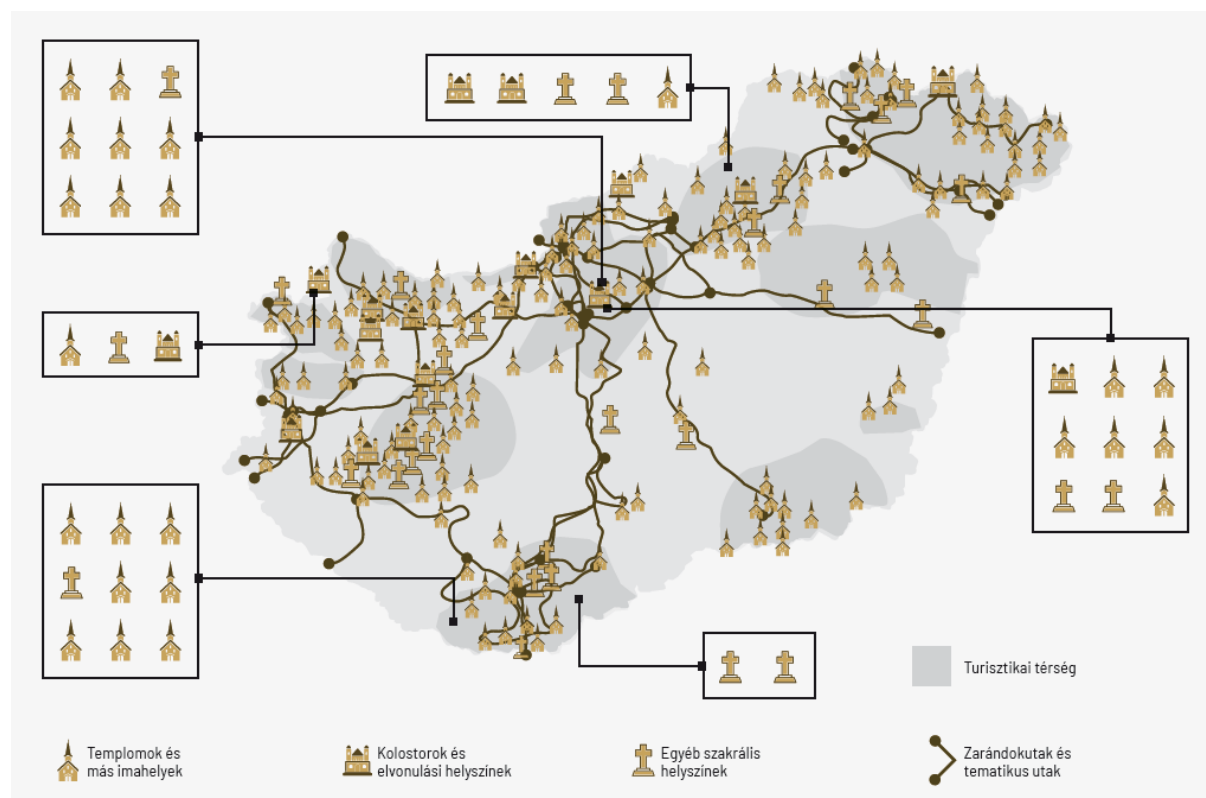
forrás: NHTS-2030

A kiemelt és szinte kultikus horgászhelyek mellet a teljes Duna-ágon számtalan horgász hely és stég található. Az ország legintenzívebben halasított területén gyakori a rekordméretű fogás.

3.1.3 Vallási-zarándok turizmus

A Pest vármegyei zarándokturizmusról nem áll rendelkezésre statisztikai adat, de még országos adatokat sem lehet találni. Emiatt a fejezet kidolgozásánál elsősorban a rendelkezésre álló anyagok másodlagos feldolgozást végeztük el.

A vallási és a zarándok turizmus egymáshoz nagyon közel álló fogalmak¹⁴. A vallási turizmus célközönsége leginkább két csoportra osztható, akik hitük gyakorlása céljából keresnek fel egy kegyhelyet, valamint azokra, akiket elsősorban annak kulturális értékei vonzanak. Hasonlóan igaz ez a zarándokokra is hiszen elsősorban azok járják végig a zarándokutakat, akik hívők, de mellettük azok is elindulhatnak ezeken az utakon, akiket a természet szeretete, vagy a kulturális örökség felfedezése, esetleg a helyi értékek jobb megismerése ihlet meg. Közös bennük, hogy valláshoz kapcsolódó helyeket,

26. ÁBRA | MAGYARORSZÁG SZAKRÁLIS ÉRTÉKINCSEI ÉS ZARÁNDOKÚTJAI

forrás: NTS2030 Turizmus 2.0

útvonalakat vagy fesztiválokat keresnek fel. A vallási és zarándok turizmus minden olyan vallási indíttatású utazást magában foglal, amely a megszokott környezeten kívülre irányul és nem szakmai természetű. Közös bennük az elvonulás iránti vágy lelki feltöltődésre való törekvés.

Budapest és környéke rendkívül gazdag szakrális értékekben. Ide soroljuk:

- Kegyhelyek, búcsújáróhelyek, templomok;
- Kolostorok és elvonulási helyszínek;
- Zarándokutak és tematikus utak;

¹⁴ forrás: Aktív turizmus elméleti és módszertani kézikönyv vonatkozó fejezete alapján

- Egyéb szakrális értékek.

A zarándokutak különlegességét az adja, hogy ötvözik a természetet és a kultúrát elősegítve ezzel a hatékony elmélyülést a táj és térség értékeinek bemutatásával. A hazai zarándokutak száma 16 darab, hosszuk 4900 kilométer körüli. A zarándokutakat zömmel nem profitorientált szervezetek üzemeltetik. A magyarországi útvonalakra jellemző, hogy jelenleg nincsenek egységes szabványok és előírások a zarándok útvonalak kijelölésével kapcsolatban, és eltérő elvárás mutatkozik a szálláshelyekkel kapcsolatban is. 2020-ban elkészült a nemzeti vallási turisztikai intézkedési terv¹⁵, amely összefoglalja a vallási turizmus azon belül pedig a zarándokturizmus jelenlegi helyzetét és fejlesztési célokat fogalmaz meg.

Pest Vármegyén a dedikált zarándokútvonalak között az alábbiak haladnak keresztül:

- Gyöngyök útja – Mindnyájan úton vagyunk;
- Magyar zarándokút;
- Mária út – Közép-Európa zarándokútja;
- Szent Jakab Zarándokút;

A zarándokok számára kiemelt Pest Vármegyei települések Makkosmária, Máriabesnyő, Márianosztra, Vác.

Pest Vármegyében kifejezetten vallásturisztikai fejlesztés Hévízgyörkön és Perbálon valósult meg. A Mária út – zarándokút vármegyei be és kilépési pontjain történt fejlesztés. mindkét helyszínen modern infrastruktúra jött létre, mely tartalmaz pihenőhelyet, mosdókat, kerékpártárolókat.

27. ÁBRA | MEGVALÓSULT ZARÁNDOKHÁZ PERBÁLON

A hazai és Pest vármegyei zarándokutak nem minden esetben felelnek meg az elvárásoknak. Problémát jelent az útvonalak jelölésének elmaradása, illetve nem egységes kivitelezése. A szálláshelyek kiépítettsége elmarad az optimálistól, a zarándoklatok és egyéb nem dedikáltan zarándokszállásokon kívüli szállások között kevés a kapcsolat. Nem lehetőséget fel egységes és központi online jelenlét, ahol teljeskörű információt lehet szerezni az egyházi értékekről és zarándoklatokról. Nincs egységes nyilvántartás a látogatószámáról,

nincs célcsoport marketing.

¹⁵ 1695/2022. (XII.30.) Korm. határozat

3.1.4 Pest megye hagyományos értékei

Pest vármegye számos településén ma is aktív sváb, szerb, szlovák és más nemzetiségi közösségek működnek, amelyek jelentős kulturális örökséget őriznek, színesítve a vármegye kulturális és épített örökségét is. Turisztikai szempontból ez a jellegzetesség nagy előnye a vármegyének. Nem csak színes és jellegzetes

- hagyományőrző rendezvényeket,
- tájházakat és helytörténeti gyűjteményeket,
- helyi gasztronómiát,
- népviseleti és népművészeti értékeket,
- kézműves hagyományokat,
- nemzetiségi intézményeket,
- testvérvárosi és kulturális kapcsolatokat,

őríz a vidék, hanem potenciális lehetőségeket a meglévő kapcsolatokon keresztül a helyi turizmus erősítésére.

3.1.4.1 Gasztronómia

Pest vármegye gasztronómiája rendkívül gazdag, mely egyedi és karakteres ízvilágának, illetve változatos ételeinek köszönhető. Sokszínűsége abból fakad, hogy a hagyományos ételek ötvöződnak a különböző nemzetiségek, például szlovákok, svábok és szerbek ételkészítési szokásaival, de ezen szokások mellett vannak kifejezetten a vármegyei településekre jellemző ételek is. A vármegye ízvilágát az alföldi, a hegyvidéki (Börzsöny) és a Duna menti tájegységek határozzák meg.

A vármegye főbb gasztronómiai tájegységei és jellemzői:

- **Alföldi rész (Cegléd és környéke):** Jellemzőek a hagyományos magyaros, tartalmas ételek. Ceglédi specialitás a helyi laska, amely a róla elnevezett gasztrofesztivál legfőbb étele.
- **Tápió mente:** Tápiószecső és környéke, ahol a hagyományos paraszti konyha fogásai élnek tovább.
- **Agglomeráció és Központi rész:** Vecsés (savanyúságok), Fót és Kistarcsa környéke, ahol a sváb hagyományok és a modern konyha keveredik.
- **Csepel-sziget:** Különleges színfolt a nemzetiségi ételekkel, mint a lórévi szerb receptek vagy a szigetújfalu német (sváb) ételek, valamint a szigetcsépi borok.
- **Galga mente:** Acsa és Hévízgyörk környéke, erős szlovák gasztronómiai hatásokkal és palóc elemekkel.
- **Dunakanyar és Börzsöny:** Nagymaros és a Börzsöny vidéke, ahol a hegyvidéki alapanyagok (erdei gyümölcsök, gomba) és a dunai halételek a meghatározóak.
- **Zsámbéki-medence:** Tök és a környező települések, szintén erős sváb kulináris hagyományokkal.
- **Szentendrei-sziget:** Tahitótfalu környéke, ismert a helyi termékekről és a dunai hagyományokról.

A megye gasztronómiai hagyományait a változatos paraszti kultúra, továbbá a fent említett nemzetiségek határozzák meg. A legfőbb népszokások a jeles napokhoz, a vallási ünnepekhez és a mezőgazdasági munkákhoz kapcsolódnak. A hagyományokat tekintve a farsangi időszakban a farsangi fánk és a hájastészta sütése jellemző közösségi esemény, húsvétkor a kalácsok, a sonka, a főtt tojás és a tojásos ételek fogyasztása kerül előtérbe, míg ősszel, a betakarítási időszakban a savanyú káposzta készítése dominál. A sváb hagyományokat ápoló településeken, mint Vecsés, a káposztás ételeknek és a savanyításnak évszázados kultúrája van.

Vecsés gasztronómiájában keveredik a hagyományos magyar konyha és a sváb konyha ízvilága. A város a káposztájáról híres, melynek termesztését az ott letelepült svábok honosították meg és a savanyú káposztát a mai napig az ő eljárásuk szerint készítik. Vecsés városa idén szeptemberben XXVIII. alkalommal rendezi meg a térség legnagyobb szabású gasztronómiai, kulturális fesztiválját, a **Vecsési Káposztafesztet**.

¹⁶Ez az esemény, melyet már a kezdetektől fogva a helyi értékekre építettek fel, minden évben érdeklődők tízezreit vonzza a településre. A fesztivál célja, hogy bemutassa, megkóstoltassa és megismertesse az oda látogatókkal a vecsési savanyú káposztát, a helyben készülő savanyúságokat, valamint az ezekből készíthető ételeket. Ennek érdekében minden évben megrendezik a Vecsési savanyúságok versenyét, ahol a helyi

savanyúságok előállításával foglalkozó őstermelők, vállalkozások mutatkoznak be termékeikkel. Számos egyéb bemutatóval és játékos versennyel ismertetik meg a látogatókkal a káposztát, például káposzta pucoló verseny, káposzta pakoló verseny, savanyúság vásár stb. Minden évben megrendezik a főzőversenyüket is, ahol savanyú káposztából készült ételekkel indulnak a nevező csapatok és neves zsűri értékeli az elkészült fogásokat. Különösen fontosnak tartják, hogy ezen a versenyen a helyi egyedi ízek, receptek is megjelenjenek. **A Hungarikum Bizottság döntése értelmében a „Vecsési savanyú káposzta” felvételt nyert a Magyar Értéktárba, így a kiemelkedő nemzeti érték címet viselheti.** A fesztiválon a gasztronómia mellett igyekeznek a hagyományait interaktív módon bemutatva a sváb kultúrából is minél többet megmutatni a vendégeknek, így az ország több pontjáról érkező német nemzetiségi táncsoportok, énekkarok és fúvós együttesek lépnek fel a fesztiválon.¹⁷

Cegléd híres étele a Laskaleves, amely egy pásztorétel. **Minden év júniusában megrendezik a Ceglédi Laskafesztivált, mely rendezvény ennek az ételnek állít emléket.** Az eseményt évekkel ezelőtt Cegléd gasztró hagyományának életben tartására hozták létre. Célja többek között, hogy az érdeklődők megismerkedjenek a ceglédi laska elkészítésének módjaival és hogy megkóstolják a főzőverseny legjobbainak egyedi receptje alapján készült ételeket. A fesztivál nem csak gasztró élményekben gazdag, de színes zenei programokat is kínál.

¹⁶ kép forrása: <https://dunaharasztonline.hu/cimke/vecsesi-kaposztafesztival/>

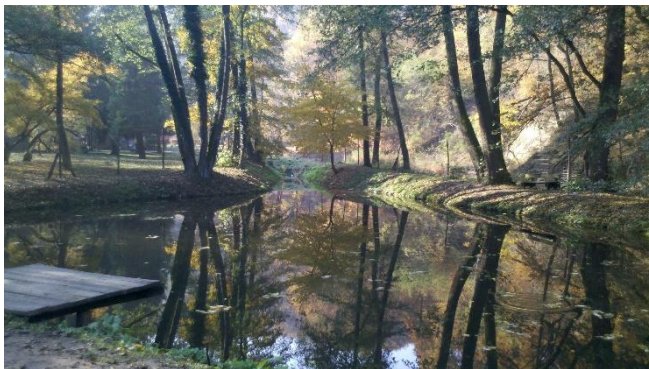
¹⁷ <https://www.vecsesikaposztafesztival.hu/rolunk-al>

¹⁸A természetet kedvelők számára az egyik legnépszerűbb és leggazdagabb hazai gombagyűjtőhely a Börzsöny, ahol a savanyú talaj és a változatos mikroklíma miatt rengeteg ehető gomba terem, például a vargánya, a téli fülőke vagy a róka-gomba. A vargánya fő fűszere a krémleveseknek és húsos főételeknek, illetve leggyakrabban a sűrű mártások és raguk alapja. A téli fülőkének csak a kalapja ehető és levesekbe, mártásokba vagy pörköltnek kiváló, míg a sárga róka-gombát rizottókhoz és tojásos ételekhez használják.

A börzsönyi gyógynövény- és gombaismereti túrák keretén belül lehetőség nyílik vezetett túrákon, szakértők segítségével elsajátítani a különböző gyógyhatású növények és ehető gombák felismerésének képességét. A börzsönyi gombás sertésmáj a legismertebb börzsönyi gombás étel, melyet hagymás, paprikás szaftban párolnak és kiválóan illik hozzá a nokedli, vagy tócsni, más néven matutka. A Börzsöny hegység környékének legérdekesebb és legkülönlegesebb eseménye, egyben a chilitermesztők és csípőskedvelők országos és nemzetközi ünnepe a Nagymarosi Csípős Fesztivál, mely már jelentős múltra tekint vissza.

¹⁹A halételek szerelmeseinek a Dunakanyar a legmegfelelőbb desztináció. A Dunakanyar gasztronómiája a tradicionális folyami halászlevek, valamint a modern halspecialitásokra épít. A

legfőbb gasztronómiai élményt a helyi alapanyagokból – például harcsából, pontyból és süllőből – készült ételek, a bognácsos halászlevek és a különleges fűszerezésű fogások jelentik. A kísérletező kedvűek akár modern, fine dining elemekkel ötvözött fogásokat is kóstolhatnak a klasszikus dunai halászlé és a sült hekk mellett. A térségben kiemelendő a tahitótfalui és visegrádi pisztráng, mint helyi

specialitás, mely a szomszédos településeken, például a dunabogdányi Forster Vadászkastély és Rácz Fogadó étlapján is rendszeresen megtalálható.

A halételek kapcsán szintén megemlítendő a Ráckevei-(Soroksári)-Dunaág, mely évszázadok óta összefonódik a gazdag halászhagyományokkal és a sporthorgászattal. Dömsödön, a nyár eleji időszakban, leggyakrabban júniusban ingyenes programok és családi események várják a látogatókat a **Dömsödi Hal-Víz Napok** gasztronómiai és kulturális fesztivál keretén belül, melynek célja elsősorban a helyi halgasztronómia bemutatása, továbbá főzőversenyek szervezése és a szabadtéri kapcsolódás.

¹⁸ kép forrása: <https://www.idokep.hu/keptar/tag/gomba/kep/41374>

¹⁹ kép forrása: <https://visegradipisztrang.hu/>

A környéken népszerűek a halételeket kínáló éttermek, a **Ráckevei Horgásztanya Vendéglő**ben például minden halászlé mellé egy kosár ropogós kenyeret és hegyes erős paprikát adnak, a **Tókert Csárdában** pedig a magyaros ételek dominálnak. 2026. június 13-án kerül megrendezésre Ráckevén a **KeveFeszt** ingyenes nemzetiségi és gasztronómiai rendezvény, ahol a főszerepet az idei évben a magyarországi német nemzetiség kapja. A fesztivál országosan

ismert és igen sokszínű, mivel 13 hazánkban élő nemzetiség képviselteti magát és mutatja be kultúráját és konyháját.

Édességek terén is bőven büszkélkedhet desszertekkel a vármegye. A régióban, különösen a hagyományőrző helyeken, a **frissen nyújtott, különféle töltelékkel (túró, meggy, mák, alma) készülő rétesek** nagyon népszerűek.²⁰Dabas városának egyik leghíresebb gasztronómiai különlegessége a Sári rétes, mely hivatalosan is bekerült a Dabasi Települési Értéktárba. A rétest a mai napig kézzel, kizárólag tiszta, minőségi alapanyagok felhasználásával készítik, tölteléke rendkívül szaftos és dús, tésztája

ellenben leheletvékony. A helyi hagyományok része, hogy a megszokottól eltérően krumplis, sós káposztás, valamint tökös változatot is készítenek belőle, de azoknak, akik nem szeretnek kísérletezni az új ízekkel, természetesen a szezonális gyümölcsös, almás, mákos vagy túrós ízek is rendelkezésre állnak. A rétes kultúráját a Sári Szlovák Tájház mellett közvetlenül megtalálható, kék-fehérré festett épület, a **Sári Rétesház** őrzi, amit az autentikus és családi hangulat, továbbá a hatalmas adagok jellemeznek.

²¹A rétesfesztiválok közül kiemelkedik a **Püspökháti Rétesfesztivál** és a **Sági Rétes & Halat, s mi jó falat fesztivál** Tápióságon a Cifrakertben, illetve a **Dabasi Rétesfesztivál**. Ezek az események hagyományos, házi húzott rétesekkel, koncertekkel és főzőversenyekkel várják a látogatókat nyáron.

A réteseken kívül mindenképp érdemes szót ejteni a **somlói galuskáról is, mely egy országosan ismert desszert, története mégis Pest vármegyéhez kötődik.** Az 1958-as brüsszeli világkiállításra Szőcs József Béla, egy főtí cukrászmester alkotta meg és a hagyomány szerint nevét a Fót melletti Somlyó-dombról kapta. Somlói azért lett a neve, mert Brüsszelben valaki véletlenül le hagyta az ipszilont a díjnyertes

²⁰ kép forrása: <https://www.kalohirek.hu/kiskoros/haromnapos-unnep-kiskoroson-jon-a-varosalapitok-napja-es-az-orszagos-retesfesztival>

²¹ kép forrása <https://sutnijo.hu/receptek/somloi-galuska-1601362517>

somlyói-galuska desszert nevéből, így végül somlói-galuska névvel került a gasztronómiába. Érdekesség, hogy 2010-ben egy internetes szavazáson „Magyarország kedvenc süteménye” lett. A **Soml(y)ói Feszt** Fót városának egyik legjelentősebb gasztronómiai eseménye, melyen 2023-ban az Ambrosia Cukrászda által rekordméretű, több ezer adagos somlói galuska készült. Az új magyar rekorder somlói galuska több mint 9 négyzetmétert foglalt el és 580 kilogramm alapanyag felhasználásával készült. Az elkészített 5000 adagot pedig végül ingyen osztották szét a szervezők.²²

Az édesség témaköréhez kapcsolódóan kiemelhető a kajsziparack, amely kiváló alapanyag friss, üde desszertekhez.

A nagykőrösi meggy, vagy helyi néven „möggy” méltán híres díjnyertes ízvilágáról és minőségéről. A gyümölcs tiszteletére rendezik meg minden év júniusában a nagykőrösi Cifrakertben a **Kőrösi Möggyfesztivált**. A fesztivál programjai a meggyes ételek, sütemények, pálinkák és borok bemutatójára és kóstolójára épülnek. A rendezvény egyediségét az adja, hogy a méltatlanul elfeledett gyümölcsöt, a meggyet helyezi a középpontba és jeleníti meg azt az elkészített ételeken, italokon és a hagyományok felelevenítésén keresztül. Fontos célja a fesztiválnak az egyedi, sajátos magyar alkotások, termékek bemutatása, a figyelem felhívása a kőrösi, illetve a nemzeti értékekre, továbbá a kistermelők ösztönzése, hogy újra belevágjanak a kőrösi meggy termesztésébe. Ezen a meggy ünnepen Nagykőrös meggyből készült ételek és italok kóstolójával, valamint kulturális és gyerekprogramokkal várja látogatóit. A rendezvényre főleg kistermelőket várnak, akik térítésmentesen mutathatják be a termékeiket. A kitelepülők közül nem maradhatnak el a meggyörösök, meggyborosok és a meggy-, illetve gyümölcspárlatokkal foglalkozó vállalkozások sem.²³ Különleges színfoltja a rendezvénynek a „Nagykőrös kedvenc meggyes süti” verseny, amelyre évről évre izgalmas alkotások érkeznek. A győztes sütemény a fesztivál teljes ideje alatt megvásárolható.²⁴

3.1.4.2 Borok, pálinkák

A vármegyében a borturizmus is jelentős szerepet kap, hiszen számos pincefalu és pincesor megtalálható, melyek népszerű turisztikai attrakciók. Pest vármegye bortermelése elsősorban az Etyek–Budai borvidékre és a Kunsági borvidék északi részére épül. Etyek ugyan nem Pest vármegye közigazgatási határán belül található, de hasonlóan a Rám-szakadékhhoz, a település

A régióban a 13. század óta hagyománya van a szőlőtermesztésnek, Tök és Monor pedig hagyományos kialakítású pincefalvakkal rendelkezik. A **Monori Pincefalu** nem csak Magyarországon, de Európában is egyedülálló. Mintegy 960 összefüggő pince alkotja a pincefalut és különböző, kóstolókkal egybekötött bortúrákon vehetnek részt a bort kedvelők.

²² <https://index.hu/belfold/2023/06/20/fot-somloi-galuska-somlyoi-fesztival-rekord/>

²³ <https://www.moggyfesztival.hu/miamoggy-mi>

²⁴ <https://www.elmenyeknagykoroson.hu/korosi-moggyfeszt/>

²⁵Tökön érdemes ellátogatni a falu északkeleti végén, a Zsámbékról Pilisjászfalu felé vezető út mellett elhelyezkedő prэшázakhoz, amelyek a helyi pincesor részei. A **töki pincék** története a helyi szőlőtermesztéssel egyetemben több százéves múltra tekint vissza.

A török hódoltságot követően elsősorban vörösbort állítottak elő a környéken, azonban a 19. században a fehérborok iránti kereslet

megnövekedése miatt ezen a borvidéken is átálltak más fajták termesztésére. A töki borászok ma a Nyakas hegyközséghez tartoznak, mely az Etyek-Budai borvidék része, és napjainkban is elsősorban a fehérborok dominálnak a területen: az Irsai Olivér, a chardonnay, a sauvignon blanc, a zöldvettelini, a királyleányka vagy a szürkebarát. A pincéket többféleképpen alakították ki a pincesoron: akad egyszerűen a löszbe vájt lyukpince, de kőboltozattal ellátott verzió is és számtalan esetben prэшáz is kapcsolódik ezekhez. A prэшáznak is több fajtája van, lehet kisebb vagy nagyobb, egy- vagy kétszintes, de általánosságban elmondható, hogy különleges kovácsoltvas kapuval és homlokzattal rendelkeznek. Tökön minden évben megrendezik a **Bor és Művészet Fesztivált**, amely a borra, a művészetre, az ott élő borászokra, a vendégszerető falubeliekre és a helyi ételkülönlegességekre irányítja a figyelmet.²⁶

Ócsán, az **Öreg-hegyi pincesoron** mintegy száz nádtető, különös formájú pince látványa nyújt egészen meghökkentő és példátlan élményt. A tetők földbe vájt pincéket takarnak, melyek hazánkban egyedülálló mezőgazdasági műemlék együttest alkotnak. Az ollóágas, nyeregtető, nádfedeles pincék közt háromszáz éves is akad. A nádtetők olyanok, mint egy-egy

különleges műgonddal megformált, konttlyal lezárt, művészi frizura.²⁷ Ócsán nem működik önálló, helyi borlovagrend, így a pincesor életét, kulturális eseményeit és a helyi borkultúra védelmét az Ócsa Öreghegyi Pincesor Egyesület fogja össze és koordinálja. A pincesoron az egyik legnépszerűbb tavaszi program az **Orbán-napi Nyitott Pincék Napja**, amelyre minden évben május végén kerül sor. Az érdeklődők borversenyeken, főzőversenyeken, zenés pincenyitogatókon és kulturális programokon vehetnek részt. A környéken gyakran rendeznek futóversenyeket, így a sportos közönség megmérettetheti magát a hagyományos **Pincesorfutáson**.

²⁵ kép forrása: Mészáros Gábor

²⁶ <https://www.termesztajaro.hu/hu/poi/epiteszeti-kueloenlegesseg/toeki-pincesor/43874581/>

²⁷ <https://kirandulastippek.hu/budapest-kornyeke/ocsai-pincesor>

²⁸A ráckevei Duna-ág ölelésében: Szigetcsép, Szigetszentmárton és Szigetújfalu Kis-Duna menti községek dűlőiben fekvő, jelenleg 66 hektár termő- és 12 hektár 2020-ban telepített fiatal, saját szőlőültetvény adja a **Gál Szőlőbirtok és Pincészet** 2004-ben épült borházának szőlő-alapanyagát. Minőségi fajtaösszetételben a Rajnai rizling, Olaszrizling, Szürkebarát, Ezerjő, Nektár, Cserszegi fűszeres, Zweigelt, Kékfrankos, Pinot noir és a Cabernet sauvignon a meghatározó. A pincészet a megtermelt szőlőnek évjárattól függően mindössze 50-60 %-át dolgozza fel, a fennmaradó szőlőmennyiséget értékesíti. A minőségi fajtákon túl, a szőlőértékesítésre termelt további fajták: a Bianca, Generosa, Viktória gyöngye, Csillám, Dunagyöngye és a Bíbor. A családi cég a szőlő- és bortermelő tevékenységén túl a térségben mintegy 60 hektáron szántóföldi növénytermesztéssel is foglalkozik. Termőhelyi jellemzők: A sziget lepelhomokkal fedett, mélyebb rétegben kötöttebb, karbonátos dunai öntéstalaja számos előnyt hordoz magában, úgymint a ropogós borokhoz szükséges kiváló savmegtartó képesség. Az egyensúlyos savakon túl az e területen termelt szőlők borait fajtajelleges, gyümölcsös karakter jellemzi.²⁹

Ceglédén és környékén járva több kiváló lehetőség érhető el bérfőzésre és prémium kereskedelmi pálinkák vásárlására. A pálinkakultúra iránt érdeklődőknek ajánlott ellátogatni a térségbe, ugyanis rendszeresen szerveznek gasztronómiai eseményeket, ahol a pálinka is főszerepet kap. Időszakos program a **Dunakanyar Bor- és Pálinkafesztivál Vácon**, mely egy évente megrendezésre kerülő nagyszabású gasztronómiai fesztivál a váci Duna-parton, ahol a régió legjobb főzdéi állítanak ki, a kóstolókat pedig koncertek és kézműves vásárok kísérik. Az év bármely időszakában élményt jelenthet a visegrádi **Zugfőzde Pálinkamúzeum**, ahol a látogatók interaktív kiállítást tekinthetnek meg a tiltott pálinkafőzés történetéről. Ezen felül tematikus, vezetett pálinkatúrákat kínálnak sörpereccel vagy fatálakkal. Kifejezetten népszerűek a születésnap programok és a legény-/leánybúcsúk, ahol egyedi palackcímkét is lehet tervezni. Ezen a helyen keveredik a gasztronómia a kultúrával, hiszen egy múzeumi kiállítás keretében nyerhetünk betekintést a pálinkafőzés rejtelmeibe.

3.1.4.3 Pest megyei múzeumok

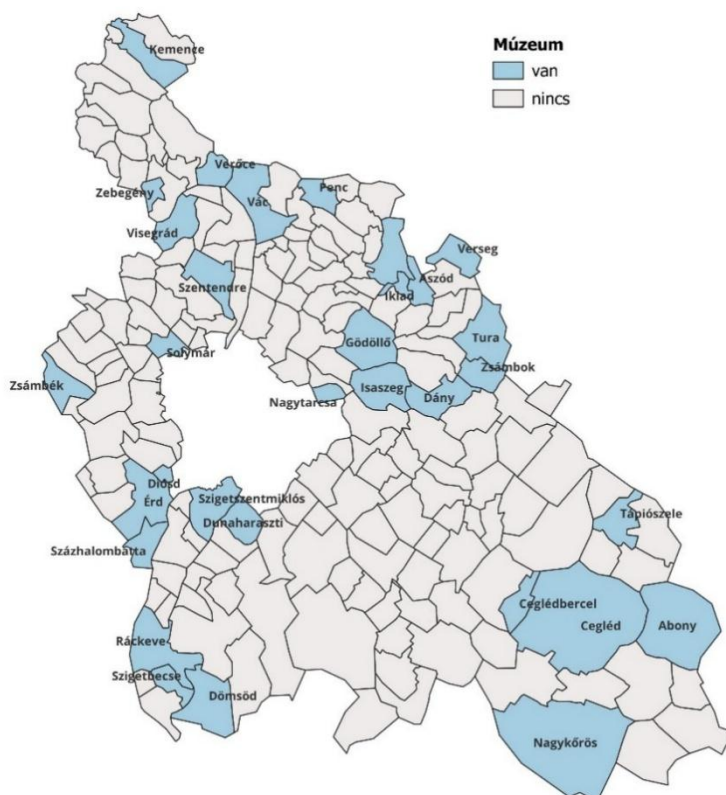
Pest vármegye kulturális turizmusának gerincét a főváros vonzáskörzetében található, rendkívül gazdag és sokszínű múzeumi hálózat alkotja. A térség sajátos helyzetéből adódóan a vármegyei gyűjtemények nem egyetlen nagy városi centrumban összpontosulnak, hanem területileg kiegyensúlyozottan veszik körbe Budapestet. Ez a decentralizált elhelyezkedés kiváló alapot nyújt az egynapos és hétvégi szabadidős utazásokhoz, mivel a vármegye bármely pontjáról gyorsan elérhető egy-egy kulturális attrakció is.

²⁸ Kép forrása: Mészáros Gábor

²⁹ <https://galpinczeset.hu/kis-duna-mente/>

A múzeumok, tájházak kulturális örökség helyszínei kapcsán jelen stratégia 3. sz. melléklete ad bővebb felsorolást.

28. ÁBRA MÚZEUMOK FELLELHETŐSÉGE PEST VÁRMEGYÉBEN (SAJÁT SZERKESZTÉS)

A vármegye múzeumi kínálatát mutatja be a „Múzeumok fellelhetősége Pest Vármegyében” című térkép, amely hűen mutatja be, hogyan gyűrűzik körbe a hálózat a főváros körül. A térképen kék színnel kiemelt települések négy földrajzi-turisztikai folyosó szerint különülnek el, amelyek mentén a látogatók célzottan tervezhetik meg utazásaikat.

Ez a vizuális elrendezés egyúttal rávilágít arra is, hogy a vármegyei múzeumok akár képesek lehetnek kilépni Budapest árnyékából.

A Dunakanyar és Észak-Pest tekintetében Szob, Zebegény, Visegrád, Szentendre, Verőce, Vác, Kémence és Penc

települések kerültek megjelölésre. Ezen térségben több kiemelkedő jelentőségű és méltán népszerű múzeum található, melyek közül a legjelentősebb a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum, mely sokszínűségének köszönhetően minden korosztály számára érdekes programlehetőséget biztosít. Az egyik legkiemelkedőbb és történelmi szempontból a magyarság szempontjából megkerülhetetlen a Mátyás Király Múzeum Visegrádon tekinthető meg, mely a középkori Magyar Királyság fénykorát és udvari kultúráját idézi meg. A régió művészettörténi súlyát a szentendrei Kovács Margit Kerámiámúzeum, valamint a Verőcei Gorka Géza Kerámiámúzeum bizonyítja, melyek a magyar iparművészet sokszínűségét mutatják be. A térség történelmi emlékeit a szobi Börzsöny Múzeum teszi teljessé, amely az Ipoly-mente és hegység régészeti, néprajzi és helytörténelmi leletanyagát szemlélteti. A Dunakanyar és Észak-Pest térségben az alábbi múzeumok és gyűjtemények várják az érdeklődőket.

- Kémence: Helytörténelmi Gyűjtemény
Kémencei Erdei Múzeumvasút
- Leányfalu: Ravasz László Emlékház, Egyházi Gyűjtemény és Rendezvényház.
- Penc: Cserhát Táj- és Falumúzeum
- Szentendre: Szabadtéri Néprajzi Múzeum
Anna Margit Emlékmúzeum Ámos Imre gyűjtemény
Barcsay gyűjtemény
Bornemissza Tibor Emlékház
Czóbel Béla Múzeum
Ferenczy Múzeum

- Szentendrei Képtár
- Kmetty Múzeum
- Kovács Margit Kerámiámúzeum
- MANK Galéria
- Népművészetek Háza
- Szerb Egyházi Múzeum
- Vajda Lajos Emlékmúzeum
- Szob: Börzsöny Múzeum
- Vác: Tragor Ignác Múzeum - Görög Templom Kiállítóhely
- Verőce: Gorka Géza Kerámiámúzeum
- Visegrád: Mátyás Király Múzeum
- Visegrádi alsóvár Salamon-torony
- Zebegény: Szőnyi István Emlékmúzeum

A Kelet-pesti és Galga-menti térségben, Aszód, Dány, Iklad, Isaszeg, Galgamácsa, Gödöllő, Nagytarcsa, Tura, Verseg és Zsámbok települések múzeumait és gyűjteményeit találjuk. Érdemes megemlíteni, hogy ezen tengelyen keveredik a történelmi turizmus és a néprajzi értékek. Kiemelt turisztikai jelentőséggel bír a Gödöllői Királyi Kastély, amely Magyarország legnagyobb alapterületű barokk kastélyegyüttese. Különlegessége, hogy I. Grassalkovich Antal gróf építette, melynek köszönhetően létrejött a „Grassalkovich-stílusú” magyar kastélyépítészet.

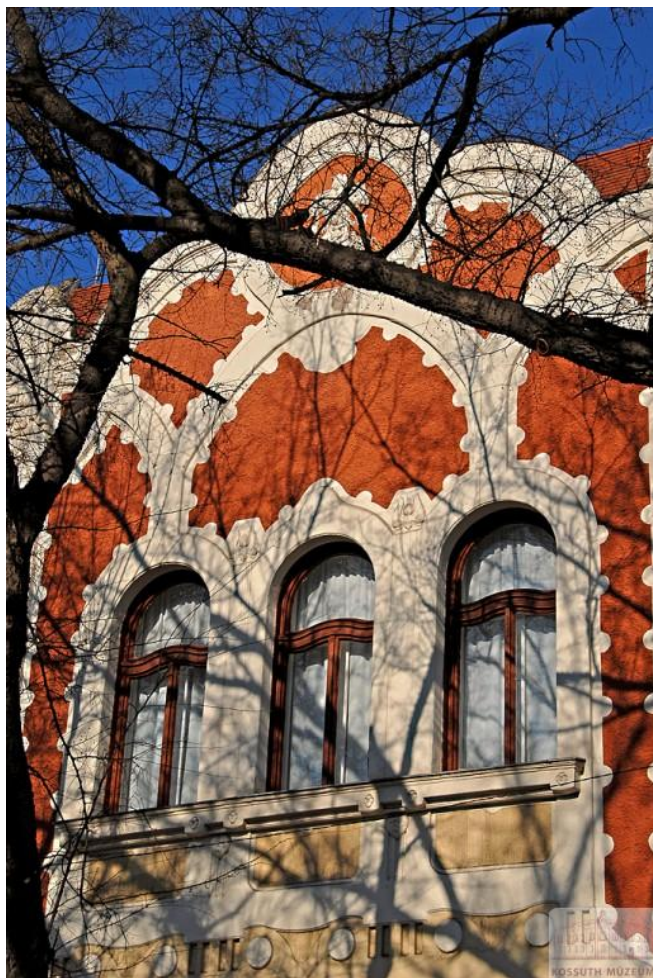
fotó: <https://www.tajhazigazgatosag.skanzen.hu/isaszegi-muzeumi-kiallitohely.html>

A főúri ragyogás mellett a térségben jelentős szerepet kap a néprajzi és irodalmi örökség, melyet megfelelően szemléltet az aszódi Petőfi Közérdekű Muzeális Gyűjtemény, mely bemutatja a Galga mente népviseletét, valamint Petőfi Sándor itteni diákéveit, az isaszegi Falumúzeum, mely számos régészeti-, néprajzi-és történeti- anyagot szemléltet, valamint Galgamácsa és Zsámbok, melyek felelevenítik a paraszti kultúrát tájházai és néprajzi gyűjteményeinken keresztül. A térségben az alábbi múzeumokat tekinthetik meg az érdeklődők.

- Aszód: Petőfi Közérdekű Muzeális Gyűjtemény
- Dány: Néprajzi Ház
- Iklad: Falumúzeum
- Isaszeg: Falumúzeum
- Galgamácsa: Vankóné Dudás Juli Emlékház
- Gödöllő: Mezőgazdasági Eszköz- és Gépfejlődés-történeti Szakmúzeum
- Gödöllői Királyi Kastély

Gödöllői Városi Múzeum

- Nagytarcsa: Falumúzeum
- Tura: Falumúzeum
- Verseg: Falumúzeum
- Zsámbok: Falumúzeum

fotó: Kossuth Múzeum - Cegléd

- Abony: Abonyi Lajos Falumúzeum
- Cegléd: Kossuth Múzeum
- Ceglédbercel: Falumúzeum
- Nagykőrös: Arany János Múzeum
- Tápiószele: Blaskovich Múzeum

A Dél-Pesti térségre jellemzők a klasszikus értékek, ide sorolhatóak Abony, Cegléd, Ceglédbercel, Nagykőrös és Tápiószele települések múzeumai és gyűjteményei. A régió egyedülálló nemzeti relikviákat őriz, mint például Kossuth és Arany örökség, melyek közül az előbbit a ceglédi Kossuth Múzeumban, utóbbit pedig a nagykőrösi Arany János Múzeumban fedezhetik fel az kulturálódni vágyók. A Tápió-vidék ezzel szemben a nemesi életmód bemutatására szolgál élen a tápiószelei Blaskovich Múzeummal. Ez Magyarország egyetlen olyan kúriamúzeuma, amely épségben átvészelte a II. világháborút és hiteles betekintést nyújt a 19. századi köznemesi életmódba. Érdekességgént megemlítendő, hogy a Blaskovich fivérek nevéhez fűződik Kincsem, a csodakanca tenyésztése. A térség teljességét az abonyi helytörténeti emlékek, valamint a ceglédberceli sváb nemzetiségi néprajzi gyűjtemény adja. Dél-Pest és az Alföld kapujának múzeumait az alábbi lista tartalmazza:

A Csepel-szigeten és a Zsámbéki medencében további múzeumok találhatók. Az érintett települések között megtalálható Diósd, Dömsöd, Dunaharaszti, Érd, Ráckeve, Solymár, Százhalombatta, Szigetbecse, Szigetszentmiklós, Törökbálint és Zsámbék. A szerkezeti egység elsődleges vonzereje ezeréves régészeti múltjához kapcsolódik, valamint a multikulturális – magyar, szerb, sváb - együttélés bemutatására épül. Egyik kiemelkedő jelentőségű régészeti és építészeti szimbólum a Zsámbéki premontrei romtemplom, amely a késő román és kora gótikus építészetünk jelképe, szintén régészeti

témában meg kell említeni a Százhalombattai Régészeti Parkot, ahol interaktív módon nyerhetünk betekintést vaskori halomsír belsejébe és felfedezhetjük a rekonstruált őskori házakat. Ezen egységhez sorolható hazánk egyetlen az utazások és földrajzi felfedezésekhez kapcsolódó tematikus központja, melyet az érdi Magyar Földrajzi Múzeum mutat be. A multikulturalizmus központja Ráckeve, ahol az Árpád Múzeum, valamint a gótikus szerb monostor a szerb-magyar keveredés emlékét őrzi. Dunaharaszti és Törökbálint pedig a helyi sváb nemzetiségi gyökereket és helytörténeti értékeket ápolja. Az fent elemzett térségben az alábbi múzeumok várják az érdeklődőket.

- Diósd: Rádió- és Televíziómúzeum
- Dömsöd: Pertőfi Emlékmúzeum
- Dunaharaszti: Baktay Ervin Gimnázium Képzőművészeti Kiállítóhely
- Érd: Magyar Földrajzi Múzeum
- Ráckeve: Árpád Múzeum
- Solymár: Dr. Jablonkay István Helytörténeti Gyűjtemény
- Százhalombatta: Matrica Múzeum
Régészeti Park
- Szigetbecse: André Kertész Emlékmúzeum
- Szigetszentmiklós: Városi Helytörténeti Gyűjtemény
Ádám Jenő Emlékház
- Törökbálint: Falumúzeum
- Zsámbék: Lámpamúzeum

3.1.4.4 Tájházak

fotó: Mészáros Gábor

A Pest vármegyei tájházak bemutatása kiemelten fontos, hiszen a hazai örökségvédelmi nyilvántartásokban is külön fejezetet kaptak színes intézményhálózatuknak köszönhetően. Funkciójuk nem más, mint hogy bemutassák a helyi hagyományos népi építészetet, lakáskultúrát, valamint helyiek mindennapi eszközeit és életmódjukat egy-egy helyben megővött épület segítségével. A multikulturális jelleg abban rejlik, hogy az ide

települt népcsoportok szerint három jól elkülöníthető rétegre tagolódik. A magyar népi kultúra hagyományos paraszti életmódját Ócsa, Túra vagy Bugyi tájházai tökéletesen szemléltetik. A sváb örökséget, a Budai-hegység és Pilisi sváb falvak mutatják be (Budaörs, Vecsés, Dunaharaszti).

A szlovák és szerb hagyományok Dabas-Sári, vagy Ecser településen láthatók. A Pest vármegyében megtekinthető tájházakat az alábbi lista tartalmazza:

- Acsa: Acsai Tájház
- Albertirsa: Albertirsai Faluház (Szlovák tájház)
- Alsónémedi: Alsónémedi Faluház és Tájház

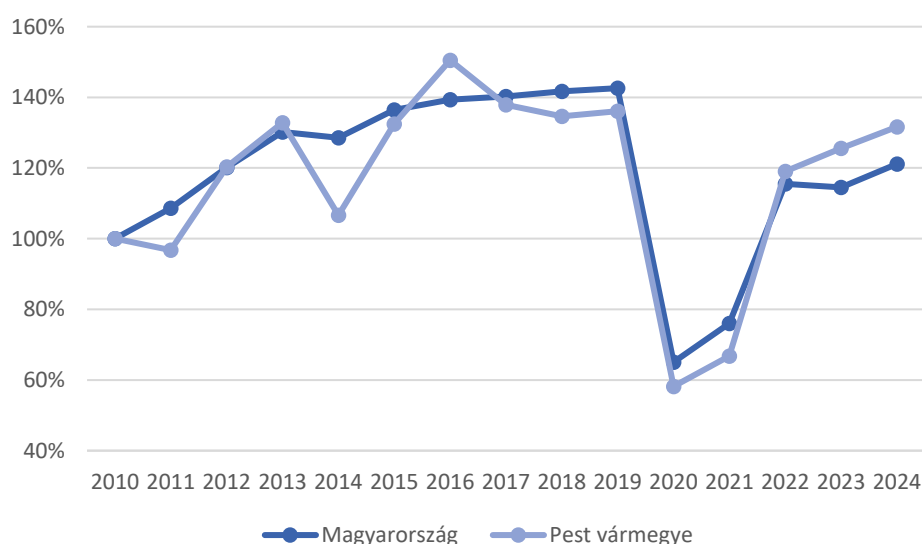
- Bernecebaráti: Bernecebaráti Falumúzeum
- Biatorbágy: Bechtold Sváb Tájház (Bechtold Heimethaus)
- Budaörs: Bleyer Jakab Helytörténeti Gyűjtemény
- Budakalász: Budakalászi Német Nemzetiségi Tájház
- Budakeszi: Budakeszi Helytörténeti Gyűjtemény és Tájház
- Bugyi: Bugyi Nagyközség Tájháza
- Csomád: Csomádi Szlovák Tájház
- Csömör: Csömöri Tót Hagyományok Háza
- Dabas: Sári Szlovák Tájház
- Diósd: Diósd Sváb Tájház
- Dömsöd: Szőgyényi Sándor Emlékház
- Dunaharaszti: Német Nemzetiségi Tájház
- Ecser: Ecseri Szlovák Tájház
- Fóti: Fóti Tájház és Helytörténeti Gyűjtemény
- Gomba: Gombai Tájház (Nemzetőrház)
- Gyömrő: Gyömrői Tájház
- Inárcs: Inárcsi Tájház
- Kakucs: Kakucsi Tájház
- Kemence: Tájház
- Kistarcsa: Kistarcsai Szlovák Tájház
- Kóka: Kókai Helytörténeti Kiállítóhely
- Letkés: Letkési Tájház
- Nagybörzsöny: Nagybörzsönyi Tájház és Vízimalom
- Nagykáta: Nagykátai Tájház
- Nagymaros: Nagymarosi Sváb Tájház
- Ócsa: Ócsai Tájházegyüttes (Öregfalu)
- Pánd: Pándi Tájház
- Perőcsény: Perőcsényi Tájház
- Pilisszentiván: Pilisszentiváni Tájház
- Pilisszentkereszt: Pilisszentkereszti Szlovák Tájház
- Pilisvörösvár: Pilisvörösvári Német Nemzetiségi Tájház
- Pomáz: Pomázi Örökség Tájház
- Szada: Szadai Tájház
- Sződ: Sződi Tájház és Helytörténeti Gyűjtemény
- Taksony: Taksonyi Tájház (Heimatmuseum)
- Tápiógyörgye: Tápiógyörgyei Falumúzeum és Tájház
- Vasad: Vasadi Tájház
- Vecsés: Vecsési Tájház (Heimatmuseum)
- Verseg: Versegi Falumúzeum
- Visegrád: Visegrádi Sváb Tájház
- Zsámbék: Szent Vendel Domborműves Népi Lakóház

Annak érdekében, hogy a vármegye egyedülálló kulturális és muzeális adottságai a jövőben megfelelően kihasználásra kerülhessenek több tekintetben is előrelépés lenne szükséges. A legnagyobb kihívás, hogy a múzeumok és tájházak önálló attrakcióként vannak kezelve. Erre megoldást nyújthat,

egy esetleges régiós összefogás, közös marketingtevékenység kíséretében, melynek keretében létrehoznak egy kombinált belépőjegyet a turisták ösztönzése céljából. A másik lehetőség az önálló attrakciók szerepéből való kilépésre a turisztikai termékcsomagok létrehozása és népszerűsítése, mely magába foglalhat múzeumlátogatást, kerékpáros- vagy vízi turizmust, és a helyi gasztronómiát.

3.1.5 Fürdők Pest vármegyében

Magyarországon nagy hagyománya van a fürdőturizmusnak, így nem meglepő, hogy 2024-ben (előzetes adat) közel 36 milliós volt a hazai fürdők személyforgalma. **Ennek a látogatószámnak a 6 százalékát (2 millió 261 ezer fő) tették ki a pest vármegyei fürdők.** Idősorosban vizsgálva látható, hogy a 2024-es adatok esetében koránt sem beszélhetünk historikus rekordokról. 2010-től 2020-ig a fokozatosan javuló nemzetközi és hazai kereslet nyomán Magyarország esetében egyenletes, míg Pest vármegyénél kissé hektikusabban alakuló és korábban (2016) tetőző, de összességében emelkedő trendet látunk a személyforgalmat tekintve. Ebben súlyos törést hozott azonban a COVID-járvány, aminek hatására a 2019-es év forgalmának kevesebb mint felére és a 2010-es szint nagyjából 60 százalékára esett vissza a forgalom országos és vármegyei szinten egyaránt. Ez követően bár gyors visszapattanás következett be, azonban 2022-től, különösen országos szinten **lelassult az emelkedő trend, így a 2020 előtti csúcs éveket továbbra sem sikerült újra megközelíteni.**

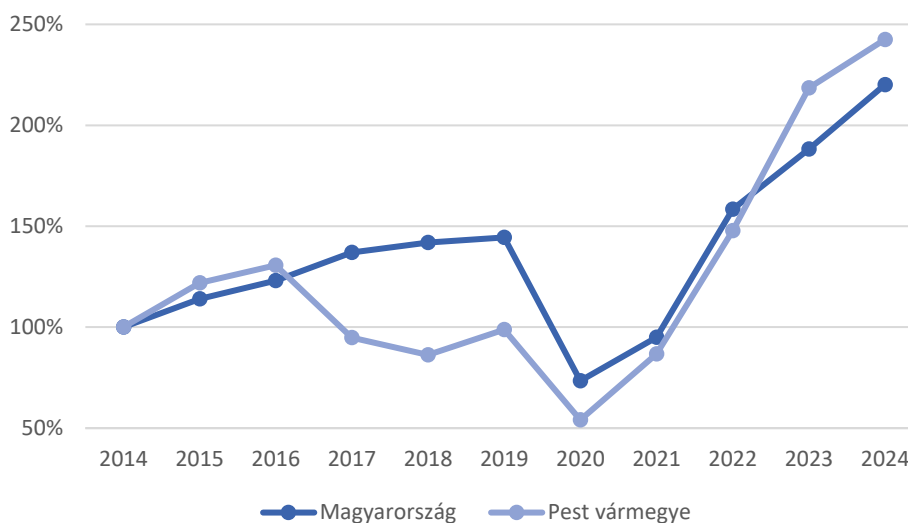

30. ÁBRA | A MAGYAR ÉS PEST VÁRMEGYEI FÜRDŐK SZEMÉLYFORGALMÁNAK VOLUMENVÁLTOZÁSA (2010 = 100%), 2010-2024

Forrás: KSH

A működés szempontjából a látogatószám mellett kulcsfontosságú tényező az árbevétel is, ami országosan megközelítette a 300 milliárd, míg **vármegyei szinten a 16 milliárd forintot, ami a személyforgalomhoz hasonlóan 6 százalékos súlyt jelent az utóbbi esetében.** A fürdők árbevételének alakulásánál 2014-től 2022-ig párhuzamosan alakult a személyforgalom trendjével. Azonban a két adatsor 2022-ben elvált egymástól és az egyre lassabban növekvő látogatószám mellett az árbevétel dinamikus emelkedése megmaradt és 2022 és 2024 között országosan és vármegyei szinten is másfélszeresére nőtt. Ez bár jelenthetné a fürdők profitabilitásának drasztikus növekedését, azonban a valóságban az elszabaduló infláció és különösen a drasztikus mértékben megemelkedett energiaárak, így a **megugró működési költségek szülte kényszerű jegyár-emelések álltak a megugró árbevételek mögött.**

A magyar és pest vármegyei fürdők árbevételének változása a 2014-es bázisához képest, 2014-2024

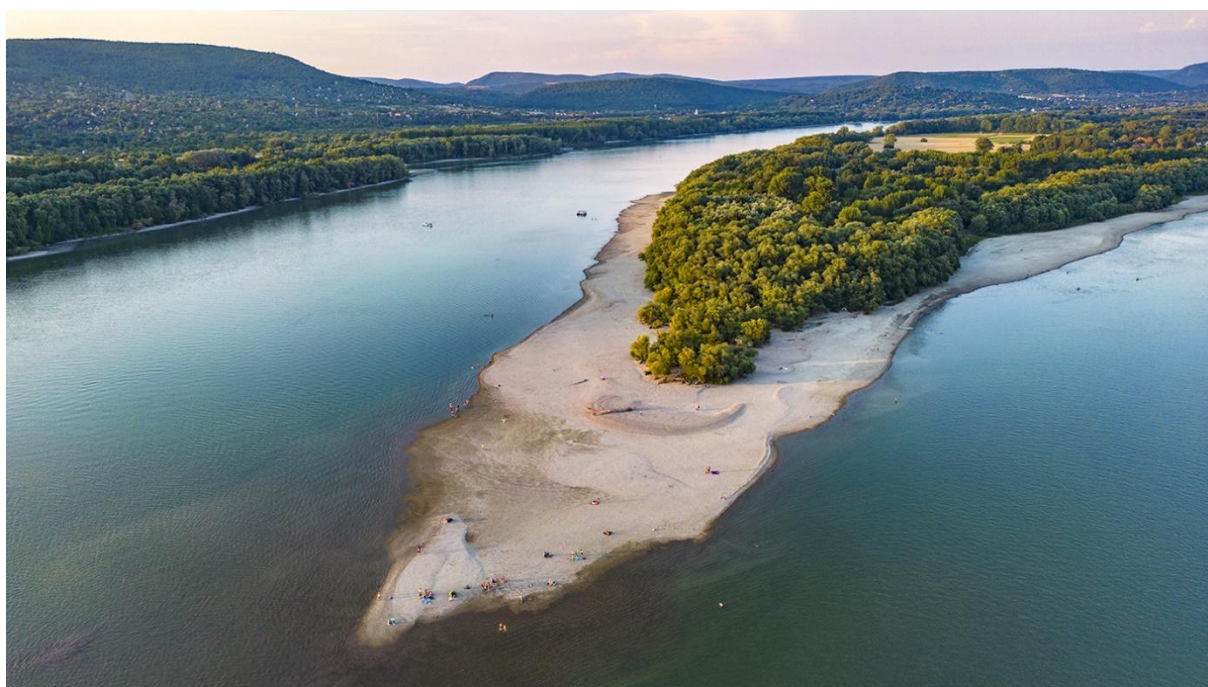

ű

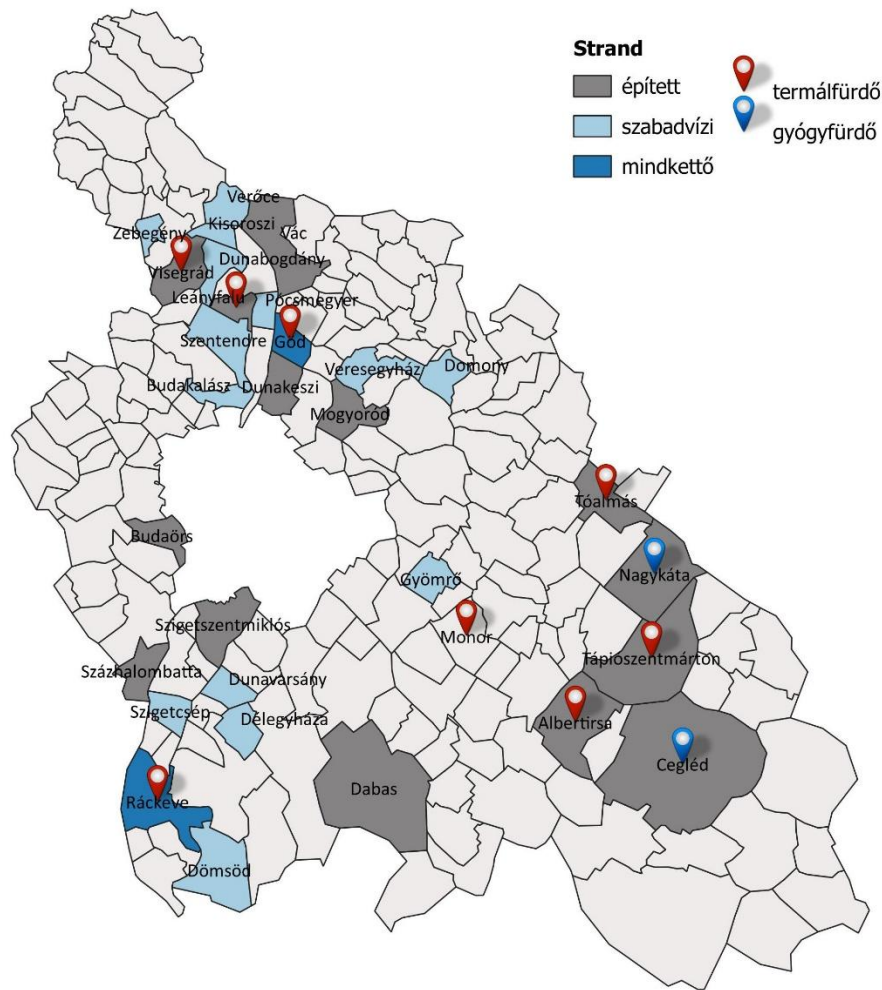
31. ÁBRA | A MAGYAR ÉS PEST VÁRMEGYEI FÜRDŐK ÁRBEVÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA A 2014-ES BÁZISÉVHEZ KÉPEST, 2014-2024

forrás: KSH saját szerkesztés

Pest vármegye kihasználatlan potenciáljaira utal az előzőekben bemutatott statisztikák alapján látszó mérsékelt súlya a hazai fürdőturizmusban, miközben kedvező adottságokkal rendelkezik mind a fürdőturizmus, mind pedig a szabadvízi strandturizmus fejlesztése szempontjából. A vármegye turisztikai potenciálját elsősorban változatos vízföldrajzi adottságai, jó megközelíthetősége és jelentős lakossági vonzáskörzete alapozza meg. A térségben egyaránt megtalálhatók a termál- és gyógyvizekre épülő fürdők (Dunakanyar, valamint a vármegye délkeleti része), valamint a természetes (Duna, Ráckevei Duna-ág, bányatavak) és mesterséges vízfelületekhez kapcsolódó szabadvízi strandok, amelyek sokszínű rekreációs kínálatot biztosítanak.

fotó: <https://csodalatosmagyarorszag.hu/>

32. ÁBRA | PEST VÁRMEGYEI STRANDOK, VALAMINT TERMÁL- ÉS GYÓGYFÜRDŐK

Forrás: adatgyűjtés, saját szerkesztés

A vármegye egyik legfontosabb erőssége a **kedvező földrajzi elhelyezkedés**. A Budapest környezetében fekvő települések több millió potenciális látogató számára biztosítanak könnyen elérhető kikapcsolódási lehetőséget. Az agglomerációs és fővárosi lakosság körében jelentős az igény a rövid időtartamú, hétvégi rekreációs programokra, amely kedvez mind a strandok, mind a fürdőlétesítmények látogatottságának. A fejlett közúti és vasúti infrastruktúra lehetővé teszi, hogy a vármegye turisztikai attrakciói az ország más részeiből is gyorsan megközelíthetők legyenek.

A térség turisztikai kínálatát tovább erősítik a **változatos természeti adottságok**. A Dunakanyar és a Duna menti települések kedvező feltételeket biztosítanak a vízparti rekreációhoz, míg a tavakhoz, bányatavakhoz és zöldterületekhez kapcsolódó strandok egyre népszerűbb alternatívát jelentenek a látogatók számára. A természetközeli környezet jól kombinálható az aktív turizmus különböző formáival – például kerékpározással, vízisportokkal vagy kirándulással –, ezáltal komplex turisztikai élményt kínálva.

Pest vármegye **termál- és gyógyvízkincse** országos viszonylatban is jelentős turisztikai és egészségügyi potenciált képvisel. A térség földtani adottságainak köszönhetően számos településen található

termálvíz, amelyek közül több hivatalosan is gyógyvíz-minősítéssel rendelkezik. Pest vármegyében jelenleg több mint tíz olyan termálkút működik, amely minősített gyógyvizet szolgáltat, ami országos összehasonlításban is kedvező adottságnak számít.

A termálvízkincsre épülő fürdők a vármegye turisztikai kínálatának fontos elemei. Az egyik legismertebb létesítmény a **Ceglédi Gyógyfürdő és Szabadidőközpont**, amely gyógyvizet medencéivel, wellness-szolgáltatásaival és családbarát kínálatával egyszerre szolgálja a gyógyturizmust és a rekreációs célú látogatókat. A ceglédi termálvíz elsősorban mozgásszervi problémák kezelésére alkalmas, miközben a komplexum jelentős szabadidős vonzerővel is rendelkezik.

Forrás: <https://szallas.hu/programok/cegledi-gyogyfurdo-es-szabadidokozpont>

Szintén jelentős szerepet tölt be a **Leányfalu Termálfürdő**, amely a Dunakanyar térségében, természeti környezetben helyezkedik el. A fürdő gyógyvizet medencéivel egész évben fogadja a látogatókat, és kedvező fekvése miatt elsősorban a budapesti és agglomerációs lakosság körében népszerű. A Duna-parti környezet és a rekreációs szolgáltatások kombinációja különösen vonzóvá teszi a rövid tartózkodású wellness- és egészségturisztikai utazások számára.

A dél-pesti térségben található **Aqua Land Termál- és Élmenyfürdő** a ráckevei gyógyvízre épülve kínál egész éves szolgáltatásokat. A fürdő komplex wellness- és élmenyelemeket ötvöz a gyógyvízre alapozott kezelésekkel, ezáltal egyszerre célozza a rekreációs és egészségturisztikai vendégkört. A ráckevei fejlesztések jól mutatják, hogy a termálvízkincs nemcsak gyógyászati, hanem turisztikai és gazdaságfejlesztési szempontból is fontos erőforrás a vármegye számára.

Kiemelendő továbbá a **Nagykátai Gyógy- és Strandfürdő**, ahol a hivatalosan minősített „Káta-víz” magas ásványianyag-tartalmú gyógyvízként ismert. A fürdő elsősorban mozgásszervi és reumatológiai panaszok kezelésére építi szolgáltatásait, ugyanakkor családbarát strandfunkciókat is ellát.

A termál- és gyógyvízkincsre épülő fürdők jelentősége a jövőben tovább növekedhet, mivel az egészségtudatos életmód, a wellness- és rekreációs szolgáltatások iránti kereslet folyamatosan

erősödik. Pest vármegye ebből a szempontból kedvező helyzetben van: a **főváros közelsége, a jó közlekedési kapcsolatok és a változatos termálvízbázis egyaránt hozzájárulnak ahhoz, hogy a térség hosszú távon is versenyképes szereplője legyen a hazai fürdő- és egészségturizmusnak.**

ÖSSZEGZÉS

A turisztikai ágazatot tekintve a vármegyében sok erősséget találunk. A térség rendelkezik természeti erőforrásokkal (dombok, víz, védett természeti értékek, kulturális örökség), és közlekedéshez kapcsolható előnyökkel is.

A turisztikai ágazatokat tekintve erős szegmensként határozhatjuk meg a MICE turizmust, mely teljesítménye szorosan kapcsolódik a vármegyében lévő nemzetközi és hazai cégek rendezvényeihez. A Zsámbéki medencében lévő szállások magas teljesítménye nagymértékben ettől az ágazattól függ. Hozzátehetjük, hogy az M0 térségében lévő szállások előnye a rendezett parkolási lehetőségekben és az egész országból való jó megközelíthetőségben rejlik. A cégek jelentős része egyre kevésbé szereti Budapesten tartani a céges eseményeiket a kiszámíthatatlan közlekedés, a megoldatlan és drága parkolás miatt.

Az aktív turisztika szinte minden ága (vitorlázást kivéve) kedvező természeti környezetben végezhető a vármegyében. Mivel nehezen megtérülő beruházásokkal lehet a be és kilépési pontokat, megállókat fejleszteni, ezért az állami támogatások és pályázatok szerepe nélkülözhetetlen ebben a tekintetben.

A természetjárás feltételei kedvezőek, az útvonalak jól kitáblázottak különösen a Pilis és Börzsöny területein. A be és kilépőpontok kiépítettsége viszont nem elégséges az olyan mennyiségű látogató megfelelő és minőségi kezeléséhez, amekkora terhelés csúcsidőszakban jelentkezik.

A legkedveltebb Pilisi és Börzsönyi (Dunakanyar mindkét oldala) relációkban csúcsidőszakban már most a túrturizmus jellegzetességeit tapasztaljuk, ezért a legfontosabb a minőség fejlesztése lenne a mennyiségi szempontok helyett. A vármegye más térségeiben viszont szükséges lenne a mennyiség fokozása, különösen a Ráckevei Duna-ág és a Tápió vidékén. A látogatószámot megfelelőnek találjuk a Gödöllői Királyi Kastély esetében, itt viszont szálláshely problémát tapasztalunk, valamint az egy látogatásra felfűzhető további programok megfelelő összekapcsolását (látogatómenedzsment).

Az aktív turisztikai ágak között a kerékpáros turizmus feltételeit véleményünk szerint szükséges tovább fejleszteni legalább a nemzeti (EUROVELO) útvonalak jelentős mértékű dedikált kerékpárforgalmi létesítmény fejlesztéssel, amely a közlekedésbiztonság javítását is segíti. Ugyanis hiába vannak alacsonyabb forgalmú kitáblázott útvonalak a vármegyei külsőbb területein, az odavezető út az ország legforgalmasabb régióin halad keresztül. Az adatok alapján Pest Vármegyében sokkal kevésbé szezonális a kerékpáros útvonalak használata, mint az ország egyéb régióiban, tehát a rekreációt és a munkába járás feltételeit is egyaránt javítaná minden ilyen irányú fejlesztés.

Az evezős turizmus útvonala maga a víz, amely a vármegyében a Duna és az Ipoly. A komolyabb felkészültséget kívánó északi szakasz és a kezdőknek is ajánlható déli szakasz más-más felkészültséget és élményt tud nyújtani a kalandvágyóknak. A szálláslehetőségek magasabb számban érhetők el a Ráckevei Duna-ág mentén, itt a kikötés okoz főként problémát a part sűrű beépítettsége miatt. Kevés még a közösségi stég és a megfelelő vízre szállóhely is.

A kulturális értékek és épített örökség szorosan kapcsolódnak a vallásturizmushoz. Számos zarándokút halad át a vármegyén, valódi turisztikai teljesítménye azonban rejtve van, nincsenek mért adatok ebben a szegmensben. Mérhetővé akár az egyes attrakciók látogatottságával tudna válni, azonban ebben a tekintetben komoly hiányosságokat tapasztaltunk.

A vármegyében lévő nemzetiségi összetétel olyan kulturális sokszínűséggel rendelkezik, mely a gasztronómiában és fesztiválok érdekes kínálatában mutatkozik meg. Sok vármegyei rendezvény több évtized óta megrendezésre kerül nem veszítve népszerűségéből és hozzájuk új fesztiválok igyekeznek felzárkózni. Vármegyei szinten ugyanakkor ezek összehangolása nem történik meg, nincs központi programnaptár és hiányzik a célzott marketingtevékenység is. A rendezvények sikeressége ezért legtöbbször a helyi rendezőcsapat elszántságán és tehetségén múlik.

A vármegyei tájházak és múzeumok működésére szintén nincs ráhatása a vármegyének. Annak ellenére, hogy számos ilyen jellegű kulturális értékkel rendelkezik Pest Vármegye, közöttük nem tapasztalunk megfelelő összefogást és párbeszédet, egymás kiajánlását.

A helyi turizmust segítő intézményrendszer (TDM irodák) bevonását és szerepét ebben a tekintetben szintén nem tapasztaljuk.

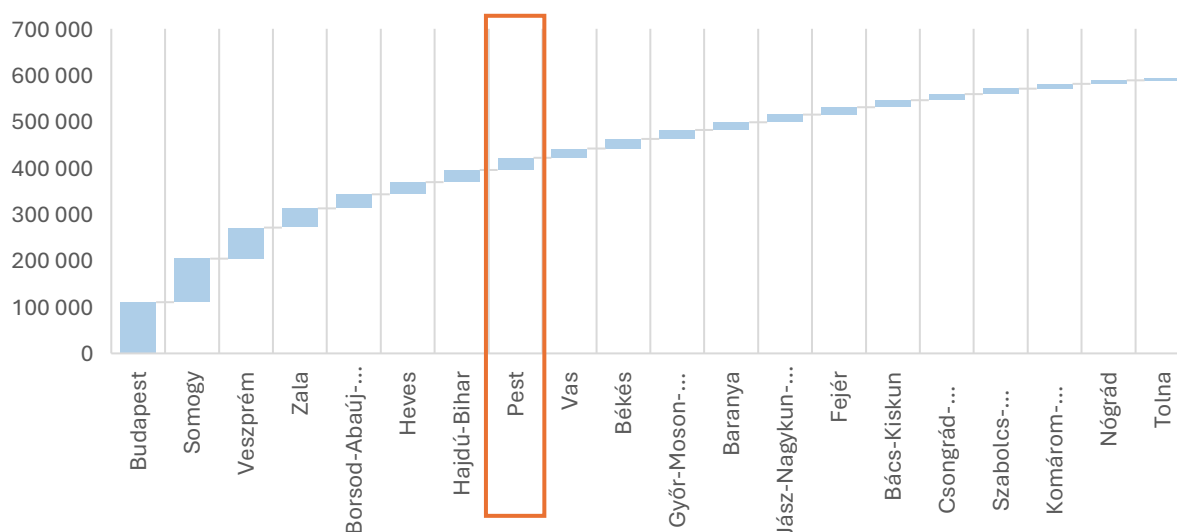
3.2 Pest vármegye jellemző turisztikai adatai

A vármegyébe 2024-ben turisztikai céllal és legalább egy éjszakát a térségben töltve 973.893 fő érkezett, a következő évben már 1,1 millió vendég szállt meg a vármegye szálláshelyein, akik összesen 2 millió vendégéjszakát generáltak. 2024-ben országba érkezők kicsit több mint 5%-a választotta a fővárost körbe ölelő vármegyét. Az érkező vendégek közel négyötöde (79%) a kereskedelmi szálláshelyeket, 21%-a magán és egyéb szálláshelyeket vette igénybe. Országosan ez az arány 70-30, de Budapest esetében 65-35, köszönhetően a fővárosban nagy népszerűségnek örvendő rövid távú lakáskiadásnak (Airbnb) is.

Érdemes összevetni a COVID járvány előtti utolsó év turisztikai statisztikáit és napjaink turisztikai adatait

2019-ben Pest vármegyében állt rendelkezésre a kereskedelmi szálláshelyek 5,7%-a (198 db), férőhelyeinek 4,11%-a (14.387 db).

2020-ban kitört a COVID járvány, amely a korlátozások időszakát hozta el. Ekkor a szálláshelyek egy jelentős része – ideiglenesen vagy végleg – bezárt. A kiadható férőhelyek száma több mint 10%-kal, a szálloda típusú egységeknél hozzávetőlegesen 20% csökkent a megelőző évhez képest. Ekkor a vármegyében található szállodák 10 %-kal, a panziók 30%-kal kevesebb férőhelyet kínáltak. A csökkenő kínálat mélypontja 2021-ben volt.

33. ÁBRA | TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEKEN KIADHATÓ FÉRŐHELYEK SZÁMA (2024)

forrás: KSH Saját szerkesztés

Az egyéb kereskedelmi szálláshelytípusok kapacitás-kínálatában 2020-ra 25%-os csökkenés történt, amelyet egy évvel később viszont már egy hasonló mértékű fellendülés követett. A kempingek és a közösségi szálláshelyek esetében csak minimális csökkenés történt, sőt 2021-ben a kapacitások már meghaladták a járvány előtti mennyiséget is. Ez annak köszönhető, hogy a Covid időszaka alatt a természeti attrakciókat és az természetben élvezhető gyakorolható szabadidős attrakciókat egyre többen keresték fel. Így az aktív- és az ökoturizmus, a szabadban végezhető aktív tevékenységek, mozgásformák iránti kereslet megugrott. **Ehhez kapcsolódóan a természetközeli, kevesebb kapacitással rendelkező,**

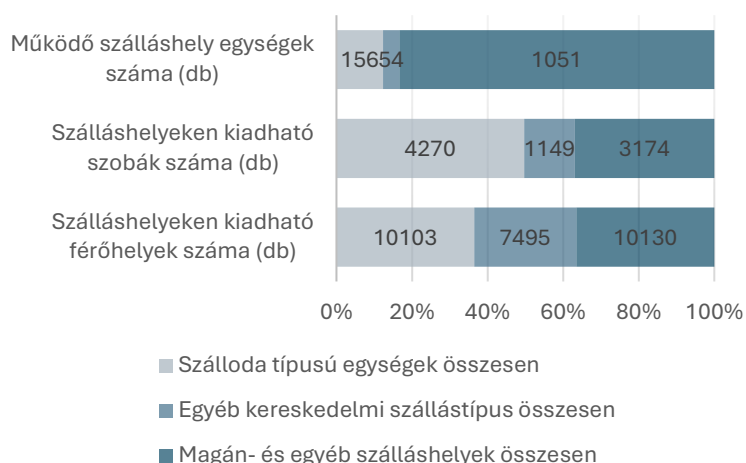
kisebb szálláshelyek – amelyek működését kevesebb korlátozó intézkedés sújtotta - kulcsosházak, családi vendégházak népszerűsége is növekedett.

A korlátozások feloldását követően számos szálláshely nyitotta meg újra kapuit. **Míg 2021-ben mindössze 822 működő szálláshely volt a vármegyében, 2024-ben – egy folyamatos bővülés eredményeként – már több mint másfélszer annyi, 1184 egység kínálta kicsi több mint 25 ezer férőhelyet biztosítva a vendégek számára.**

2024-ben az országban található turisztikai szálláshelyek 4,3%-a volt a vármegyében, amely ugyan kisebb részarányt jelent a COVID előtti időszakhoz képest, viszont mindeközben bővült a férőhelyek száma. Nem meglepő módon a kínálati oldalon (is) Budapest van az első helyen.

Tíz év alatt közel megkétszereződött a szálláshelyek száma, ahol kétharmaddal több férőhely áll rendelkezésre, mint 2015-ben. A bővülés a kereskedelmi szálláshelyeknél 37,5%-os, a magán és egyéb szálláshelyek esetében még nagyobb, közel háromszor nagyobb kapacitást jelent.

A Pest vármegyében található kereskedelmi szálláshelyek átlagosan 25 szobával és 83 férőhellyel rendelkeznek, ezek közül is a kempingek biztosítják fajlagosan a legtöbb férőhelyet (198 db/egység), míg a legkevesebbet a panziók (30 db/egység). A 2010-es években a kereskedelmi szálláshelyek egységenként még átlagosan csak kb. 70 férőhelyet kínáltak, azóta ez közel 20%-kal bővült.

2025-ben a szálláshelyek már csak 16%-a szálloda vagy panzió (210 db), de ezen egységek kínálják a vármegyében összesen kiadható férőhelyek több mint 60%-át. Ez az arány 2015-ben az egységek esetében még 27% volt, és a férőhelyek vonatkozásában pedig 78% volt. Vagyis **megfigyelhetjük Pest vármegyében is a magán és egyéb célú szálláshelyek számának jelentős növekedését.**

34. ÁBRA / VÁRMEGYEI TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEK SZÁMA ÉS ARÁNYA (2025)

Utóbbit két tényezőnek tudhatjuk be. Az egyik a **2012-körül először Budapesten megjelenő, majd a vármegyébe is kigyűrűző airbnb hatás,** a másik ok pedig a tulajdonviszonyokban és tulajdonhasználatban bekövetkező változás lehet, ami azt okozta, hogy a korábban kizárólag nyaralónak használt ingatlanokat magán szálláshelyekként (is) elkezdték üzemeltetni.

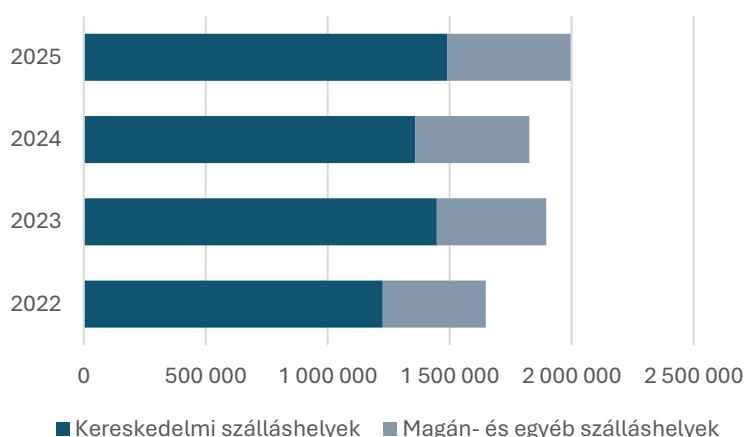
2015-től vizsgálva Budapest és Pest vármegye turizmusának teljesítményét, a kereslet kapcsán az elmúlt tíz évet három időszakra oszthatjuk.

- 2015-2019: a növekedés időszaka;
- 2020-2021: a COVID időszaka;
- 2022-2024: a visszarendeződés éve;

A Covid-járvány kirobbanása előtti időszakot vizsgálva megállapítható, hogy 2019 rekordévnek bizonyult Pest vármegyében, a fővárosban és országosan is, mind a vendégszámok, mind a

vendégéjszakák tekintetében. A járvány berobbanásával a kereslet is “bezuhant”, amihez nagymértékben hozzájárultak a járványhelyzet kezelését célzó korlátozó intézkedések.

2022-ben a Pest vármegyébe turisztikai céllal érkező 835.232 vendég 1.758.707 vendégéjszakát, majd 2024-ben 973.893 vendég 1.825.952 vendégéjszakát töltött Pest vármegye szálláshelyein, mely adat 2025-ben 1.100.000 vendégre növekedett.

A vendégéjszakák számának növekedéséhez hasonlóan a vendégek száma is növekedésnek indult 2022-től kezdődően. Ebben az évben 198.136 külföldi vendéget és 465.074 belföldi vendéget regisztráltak a kereskedelmi szálláshelyeken. 2024-re sikerült a korábbi csúcsev közelébe kerülni, majd 2025-ben ezt meghaladni. Ebben az évben a szálláshelyek vendégforgalma is élénkült Pest Vármegyében.

35. ÁBRA | PEST VÁRMEGYÉBEN TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEKEN ELTÖLTÖTT VENDÉGÉJSZAKÁK SZÁMA

2024-hez képest 14 % emelkedett meg a vendégszám, a belföldiek 13 % al, külföldiek 16%-kal érkeztek többen. A vendégéjszakák száma 10 %-os átlagos növekedést ért el (11 %-os belföldi és 9 %-os külföldi). Az átlagos tartózkodási időt tekintve a belföldiek átlagos tartózkodási ideje változatlan maradt a külföldiek 0,1 éjszakával csökkent.

A vármegyét sorrendben állítva Budapest után Pest vármegye a negyedik legjobb adatokat produkálja és csak olyan vármegyék előzik meg, melyek a Balatonnál találhatók. A 2025-ös országos vendégforgalom 6 %-a keletkezett Pest vármegyében, a Budapesten kívüli területek forgalmából pedig 9 %-os részesedéssel bírt. **A belföldi turisták 7 %-a választotta 2025-ben Pest vármegyét, a fővároson kívül megszálló külföldiek 12 %-a tette ugyanezt. A vármegyébe érkező külföldi vendégek 43 %-ban a Vecsési járásban szálltak meg.**

A külföldi vendégek többségében Németországból Romániából Szlovákiából Lengyelországból és Ukrajnából érkeztek. Ezekből az országokból érkező vendégek a külföldi vendégforgalom 43 %-át adták 2025-ben, amelyből 11 % -al német vendégek voltak a legtöbben. Ebben az évben a lengyel vendégéjszakák száma nőtt leginkább (+20 %) valamint románoké (+16 %). Kisebb mértékű növekedést

mutattak a németek és a szlovákok. A hazai vendég éjszakákat vizsgálva legtöbbször Debrecenből, Szegedről, Miskolcra, Nyíregyházára és Győrről érkeztek Pest vármegyébe.

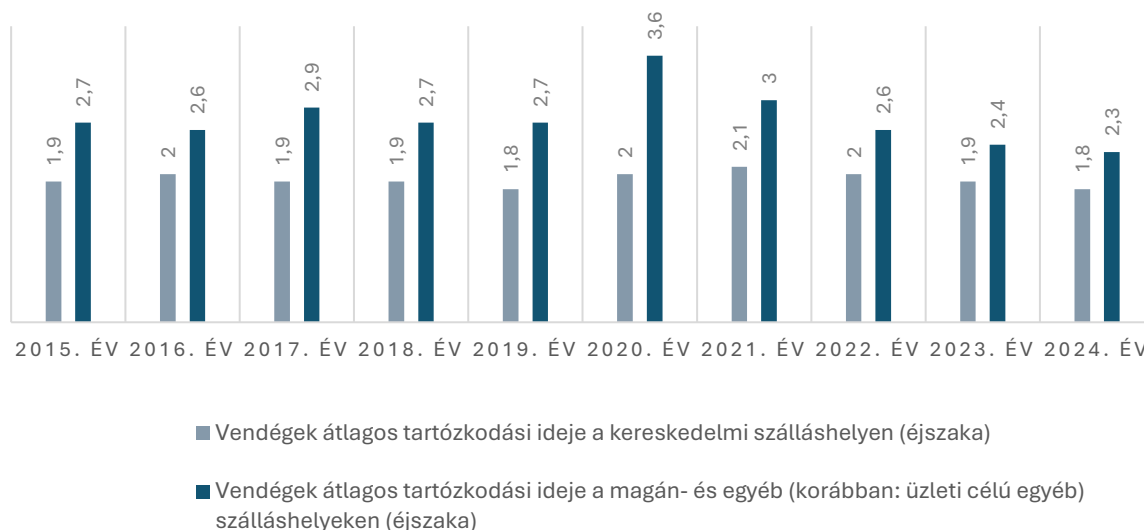

Kereskedelmi szálláshelyeken átlagosan 1,8 éj időtartamra, a magán- és egyéb szálláshelyeken 2,3 éjszakára maradnak a vendégek. Előbbi hozzávetőlegesen hasonló (-0,1 éj), utóbbi esetében már nagyobb csökkenésről beszélhetünk (-0,4 éj) a tíz évvel ezelőttihez képest. A tartózkodási idő csökkenése általános tendencia, az utazók egyre inkább előnyben részesítik az akár többszöri, rövid tartózkodású (hosszú hétvégék)

36. ÁBRA | VENDÉGEK SZÁMA A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEKEN PEST VÁRMEGYÉBEN

forrás: KSH saját szerkesztés

utazásokat. Az átlagos tartózkodási idő az elmúlt tíz évben alapvetően nem változott. De míg a külföldi vendégek esetében csökkenésről beszélhetünk (-0,2 éj), a belföldi vendégek vendégejszakák nem változott 2015-höz képest (2,0 éj).

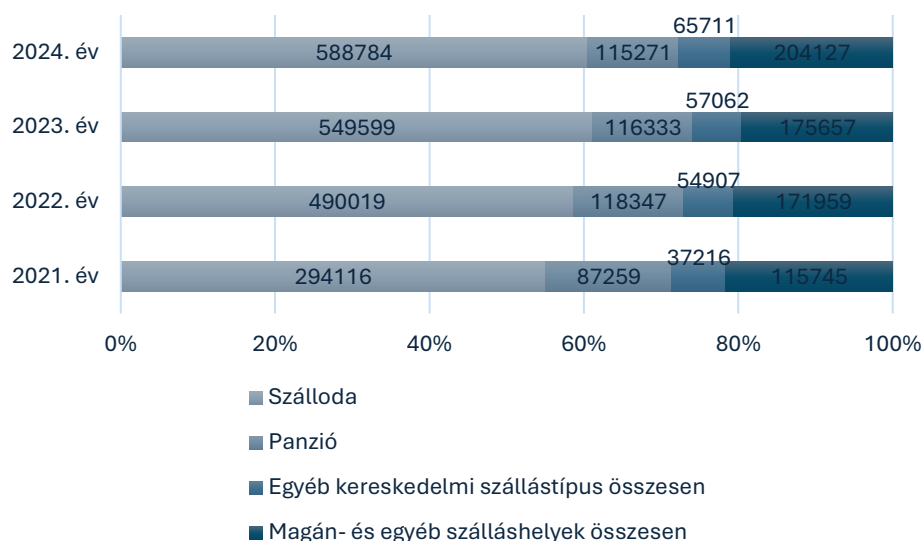

37. ÁBRA | VENDÉGEK ÁTLAGOS TARTÓZKODÁSI IDEJE PEST VÁRMEGYE SZÁLLÁSHELYEIN

forrás: KSH saját szerkesztés

Az elmúlt évben az érkező vendégek 61%-a választotta a szállodákat, amely az egyéb típusú szálláshelyek kereslete fokozódásának (is) köszönhető, hiszen tíz éve még minden száz emberből 73 vette igénybe a hotelek szolgáltatásait. Az üzleti célú egyéb (magán) szálláshelyek felé fordulás már a

2010-es években megindult, míg 2015-ben csak minden tizenhatodik látogató (6,5%), 2019-ben már minden kilencedik (11,5%) vendég találta meg a megfelelő szálláshelyet e kategória kínálatában. A COVID-járvány a folyamatot tovább gerjesztette, hiszen azok, közül, akik abban az időszakban utazást terveztek, egyre többen azokat a szálláshelyeket részesítették előnyben, ahol önmagukban, társadalmi érintkezéstől mentesen tudtak kikapcsolódni. 2020-21-ben már közel 20% volt azok aránya, akik az üzleti célú, egyéb szálláshelyen találták meg a számukra megfelelő szolgáltatásokat. Azóta stabilan minden ötödik ember választja a magánszálláshelyeket (21%, 2024).

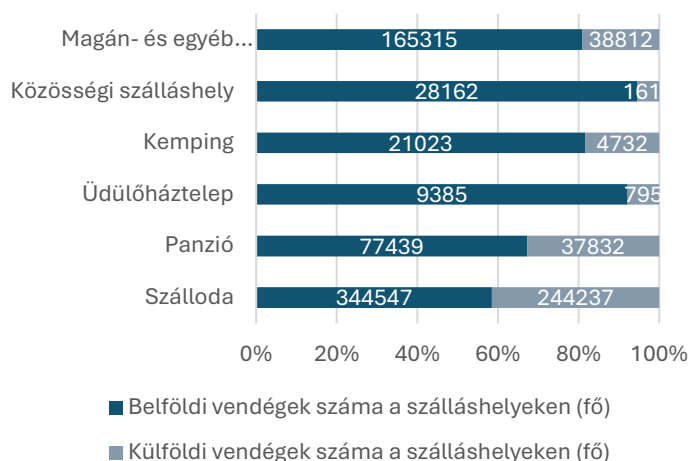

38. ÁBRA | TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEK VENDÉGFORGALMA PEST VÁRMEGYÉBEN SZÁLLÁSHELYTÍPUSONKÉNT

forrás: KSH saját szerkesztés

Az érkező vendégek többsége, mind a külföldiek, mind a belföldiek vonatkozásában, a szállodák szolgáltatását veszi igénybe (74,4%, ill. 53,3%). A határon túlról érkezők az egyéb kereskedelmi szálláshelyeket (pl. kemping, üdülőházttelep, közösségi szálláshelyek) szinte nem igénylik és a magánszálláshelyeket is csak tizedük preferálja. A belföldi turisták már nagyobb arányban keresik az egyéb kereskedelmi, és a magánszálláshelyeket is. A belföldi látogatók leginkább az Észak-Alföldi és az Észak-Magyarországi régióból érkeznek többnapos utazásra a vármegyébe.

Napjainkban a külföldiek körében a szálloda típusú szálláshelyek iránti kereslet ugyan továbbra is jelentős, de a koncentrálttság immár kisebb, ugyanis míg a Covid járvány kitörése előtt még a külföldiek több mint háromnegyede választotta a szállodákat, 14%-a a panziókat, addig napjainkban a szálloda típusú egységek kereslete a külföldi vendégek között közel 5%-kal csökkent (86%). A belföldi vendégek szálláshelyválasztása esetében a magánszálláshelyek és a kempingek aránya hozzávetőlegesen

39. ÁBRA | PEST VÁRMEGYÉBE ÉRKEZŐ TURISTÁK SZÁLLÁSHELYVÁLASZTÁSA (2024)

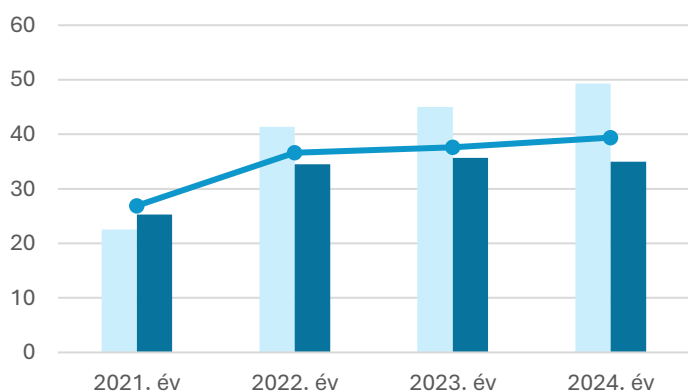
forrás: KSH saját szerkesztés

megduplázódott (25,6%, ill. 3,5%). A vendégek korosztályos megoszlását vizsgálva megfigyelhető 2025-ben, hogy a 45-55 évesek 21%-ban, a 35-44 évesek 20%-ban voltak a legnagyobb számban. Őket a 25-34 évesek követték (16%), majd egyenlő arányban (14-14%) következtek a 55-65 évesek és 18. évet be nem töltöttek.

Pest megye vendégeinek nemek szerinti megoszlását tekintve a férfiak nagyobb arányban (57%) voltak jelen a nőknél (43%).

Pest vármegyében 1.500 Szálláshely fogadott vendéget 2025-ben. A térségben 9.300 regisztrált szoba található melyek 43 %-ban magán és egyéb szálláshelyekhez köthetők. A szobák 33 %-ban szállodában, 13 %-ban panziókban, 9 %-ban a közösségi szálláshelyeken, 2 %-ban üdülőház telepen találhatók. Az adatok összehasonlításában a panziók részesedése magasabb, mint az ország más területein.

2025-ben a kereskedelmi szálláshelyek kapacitás kihasználtsága 42%-os volt, mely mutató a vidéki átlagot (35%) felülmúlta, de az országos átlagot nem érte el. A vármegyei szállodák magasabb kihasználtsággal működtek (55%) mely az országos átlaggal megegyező mértékű, felülmúlja a vidéki átlagot 9%-kal. Legmagasabb kihasználtsággal a 4*-os intézmények működtek (64%) mely az országos átlagnál egy picit jobb mutató.

40. ÁBRA | SZÁLLODAI FÉRŐHELYKAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁGA %-BAN

A vármegye különböző járásaiban jelentős eltérés mutatkozik az adatokban. A rendelkezésre álló kapacitások viszonylatában a férőhelyek kihasználtsága a vecsési és szentendrei járásban a legmagasabb, ezt követi a Gyáli járás. Leggyengébb kihasználtsággal az Érdi járás rendelkezik kicsivel több, mint 10% feletti mutatóval.

A szálláshelyek esetében a férőhelyek kihasználtsága mellett fontos mutató a szobák kiadhatósága is. Míg országosan 51%-os, Pest vármegyében 47%-os volt a telítettség 2024-ben. Szabad szobához jutni tehát a vecsési és a gyáli járásban a legnehezebb. E térségekben - a budakeszi járással kiegészülve - az országos átlagot is meghaladó a szobák kihasználtsága, a Szentendrei járás pedig az országos átlag kiadhatósági mutatójával megegyezik. A mutató tekintetében szintén az Érdi járás teljesít a leggyengébben Pest vármegyében 20% körüli teljesítménnyel.

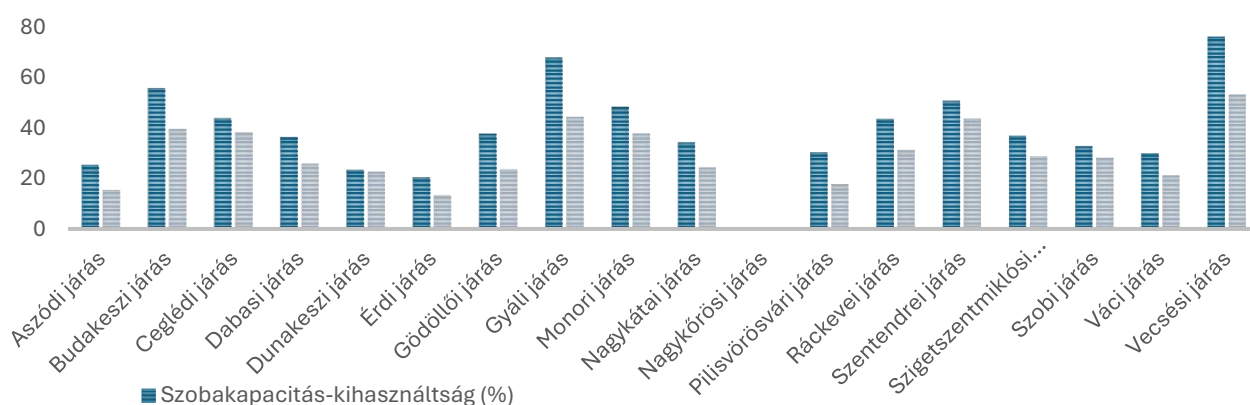
A kapacitások kihasználtsága jól láthatóan mutatja melyek Pest Vármegye leginkább vendégvonzó térségei. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér utasforgalmának növekedése az országos átlagnál jóval nagyobb kapacitás kihasználtságot okoz a közeli járásokban (Vecsés, Gyál, Monor). A Budakeszi járáshoz a Budai-hegység tartozik, amely a gyalogtúrázók és természetkedvelők célpontja, ugyanakkor a magas kihasználtságot véleményünk szerint a térség számos multinacionális cégéhez kapcsolódó MICE³⁰ szegmens jelenléte okozza. A Szigetszentmiklósi járás szintén ebben a tekintetben erős.

Országosan is ismert turisztikai célpont a Dunakanyar térsége (Királyi Vár). A Szentendrei járás mutatói emiatt kiemelkedőek. A szálláshelyek legnagyobb része Visegrádon található.

A Ceglédi Termálfürdő és a hozzá kötődő szolgáltatások fejlesztése egyre több vendéget vonz, csakúgy, mint a Ráckevei járás, melynek egyértelmű profilja az RSD-hez kapcsolódó aktív, és ökoturisztika és a horgászturizmus.

2025-ben a vármegye teljes vendég forgalmából Vecsés képviselte a legnagyobb részt a forgalom 20%-át adva. Ezt követték a legnépesebb települések Visegrád 14 %, Budaörs 4 %, Herceghalom 3 %, és Cegléd 3 %.

A Gödöllői járásban található Királyi Kastély a leglátogatottabb attrakció Pest vármegyében.

41. ÁBRA | PEST VÁRMEGYE JÁRÁSAINAK SZÁLLÁSHELY KAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁGA

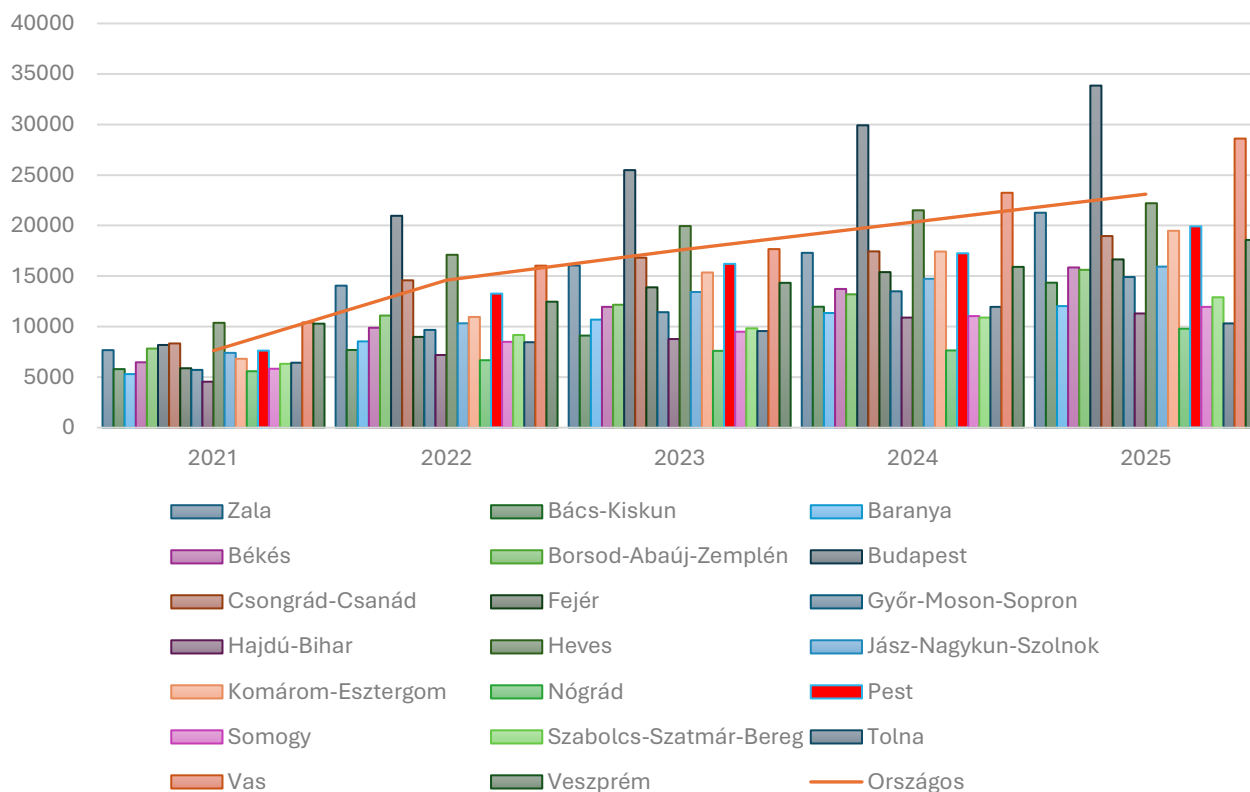
forrás: KSH saját szerkesztés

A vármegye szálláshelyei 2025-ben 54,4 milliárd forint bevételt értek el, amely 16 % magasabb volt, mint az előző évben. Az egy vendégre jutó költség mértéke 49.100 Forint körül alakult, amely 2 % volt több mint egy évvel korábban. Az egy vendég éjszakára jutó költség 27.000 Forint volt, amely 5 % múlta felül a 2024-es értéket. Az értékek ugyan növekedést mutatnak, de az inflációt is vizsgálva, reálértéken csökkenés volt megfigyelhető. Egy szoba átlagára átlagosan 34.300 Forint volt a REVPAR

³⁰ Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions kifejezés mozaikszava

12.000 Forint volt 2025-ben, az ADR tekintetében a mutató azonos a vidéken mérttel, az országos átlagtól azonban 7 % elmarad.

A legmagasabb áron a szállodák tudták értékesíteni szobáikat átlagosan 36.100 Forintos áron (+9%), a REVPAR ugyanitt 20.000 Forint (+15%) volt. Az ADR az országos és a vidéki átlagtól elmaradt, a REVPAR

42. ÁBRA | REVPAR ORSZÁGOS MUTATÓI

forrás: KSH saját szerkesztés

az országos átlag alatti, de a vidéki átlag feletti eredményt mutat. A növekedési ütem a szobák átlagára esetén az országos átlaggal megegyező mértékű volt, a vidéki növekedés ütemétől enyhén elmaradt. A magánszálláshelyek a szállodájához hasonló áron 36.000 Forintért tudták értékesíteni a szobáikat, azonban a REVPAR tekintetében elmaradtak a szállodáktól.

3.3 Vármegyei munkaerőpiac jellemzői a turizmus területén

A turizmusra jellemző ágazatok kibocsátása 2024-ben alapján az előző évihez képest 11%-kal több, 10.529 milliárd forint volt, vagyis a növekedés mértéke jelentősen meghaladta a teljes nemzetgazdaság bővülését.

A megnövekedett kiadások 78%-a négy ágazatban jelentkezett: a szálláshely-szolgáltatásban, a vendéglátásban, a sport- és szabadidős tevékenységben, valamint a légiforgalmi személyszállításban

2024-ben a turizmusban foglalkoztatottak 30%-a vendéglátásban, 9,4%-a szálláshely-szolgáltatásban dolgozott. A dolgozói létszám abszolút mértékben a gyógyfürdő-szolgáltatásnál, a szállítást kisegítő tevékenységeknél és a kulturális szolgáltatásoknál bővült a legjelentősebben (4,3–12,3 ezer fővel), míg a vendéglátás esetében enyhén emelkedett, a szálláshely-szolgáltatásban 1,3 ezer fővel csökkent. 2024-ben az üres álláshelyek aránya (1,5%) a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágban

0,1 százalékponttal volt kisebb az egy évvel korábbinál, és továbbra is alacsonyabb, mint a teljes nemzetgazdaságban (2,1%).

Az elmúlt évek kormányzati intézkedéseinek köszönhetően a turisztikai szektor kifehéredett Magyarországon, a bérek nőttek. Az NTS2030 alapján a turisztikai szektor ugyanakkor nincs egyensúlyban sem a kereslet kínálat területén, sem a szektoron belüli státusok tekintetében és továbbra is erős a nyugati országok (Ausztria, Svájc) elszívó ereje. **Mivel a turisztikához kötődő munkaerőpiacra nagy hatással van az Európai Unión belüli szabad munkavállalás lehetősége, ezzel élnek is a magyar munkavállalók. Előzőek miatt nincs értelme Pest Vármegyei munkaerőpiaci sajátosságról megállapításokat tenni. A vármegyei turisztikai szektor nyitott és munkaerő tekintetében közvetlenül a nyugati országokkal van versenyben.**

A munkavállalás szabadsága mellett egy másik tendenciára is fel kell hívni a figyelmet³¹. **A turisztikai ágazat ma mintegy 400 ezer munkavállalót foglalkoztat, ami a teljes foglalkoztatottság közel 10 százaléka. A hazai aktív munkavállalói létszám – az elöregedő társadalom és a külföldi munkavállalás következtében – ugyanakkor évente legalább 30–50 ezer fővel csökken, arányosan számolva a turizmus nagyságrendileg évi 3–5 ezer munkavállalót veszít el.**

A munkaerőhiány mögött egyre markánsabban kirajzolódik egy generációs törésvonal. A fiatal munkavállalók jelentős része már nem tekint vonzó életpályaként a szakmára, ami részben a bérezési szinttel, részben pedig a munkarend sajátosságaival magyarázható. A hétvégi, ünnepnapra és éjszakai munkavégzés a korábbi évtizedekben természetes velejárója volt az ágazatnak, ám a mai generáció számára mindez egyre kevésbé összeegyeztethető az egyre markánsabb magánéleti elvárásokkal és a munka-magánélet egyensúly új felfogásával.

A szektor így kettős nyomás alá került: miközben a vendégigények és a szolgáltatási színvonal iránti elvárások folyamatosan nőnek, a rendelkezésre álló munkaerő bázisa szűkül.

Az MTÜ adatai szerint a magasan képzett munkavállalók körében az egy állásra jelentkezők száma magasabb, mint a kereslet, és ebben az tekintetben többszörösen meghaladja az alacsonyan képzett szegmensben egy állásra jelentkezők számát.

A stratégia készítése során a szakmában működő szolgáltatókkal készített interjúkból kiderült, hogy az ágazatot elsősorban a szakképzett munkavállalók hiánya érinti (szakács, konyhai kisegítő, szobalány, karbantartó felszolgáló, cukrász, séf). A probléma tehát több rétegű:

- A szakképzés megszerzése utáni azonnali pályaelhagyás.
- Munkavállalók elhivatottsági, hozzáállási problémái.
- Képzett munkaerő kivándorlása/külföldi munkavállalás.
- Képzettségi szint nem elégséges a munkahelyi elvárásokhoz.
- Hazai képzett munkavállalói réteg elöregedése.
- Generációs probléma.

A turisztikai szektorban ezért honi munkavállaló hiányában megjelentek a távol keleti (filippínó) munkások.

³¹ <https://turizmus.com/cikk/business-travel/fulop-szigetek-munkaerohiany-munkaerokolcsonzes-jahny-akos-gws>

ÖSSZEGZÉS

A vármegye turisztikai adatai növekedést mutatnak. A 2019-es rekordévet a COVID időszaka követte, mely szálláshelykapacitásokat szüntetett meg és átrendezte a szektor belső viszonyait a természeti attrakciókat előtérbe helyezve. Megugrott az aktív- és az ökoturizmus, a szabadban végezhető aktív tevékenységek, mozgásformák iránti kereslet.

Továbbra is a kereskedelmi szálláshelyek kínálják a legtöbb férőhelyet, ugyanakkor a vármegyében is növekszik a magán és egyéb célú szálláshelyek száma és a feléjük támasztott kereslet. Az országos átlagtól jelentősen elmarad a térségben töltött vendégéjszakák száma mely csökkenés elsősorban a külföldi vendégek esetében bekövetkező trendváltozásnak köszönhető, ugyanis a belföldi vendégek esetében nem változott a vendégéjszakák száma.

A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér utasforgalmának növekedése az országos átlagnál jóval nagyobb kapacitás kihasználtságot okoz a közeli járásokban. Vecsés település képviselte a legnagyobb részt a teljes vármegyei vendégforgalom 20%-át lekötve. Ezt követték a legnépszerűbb települések Visegrád 14 %, Budaörs 4 %, Herceghalom 3 %, és Cegléd 3 %.

A vármegye szálláshelyei 2025-ben 54,4 milliárd forint bevételt értek el, amely 16 % magasabb volt, mint az előző évben. Az egy vendégre jutó költség mértéke 49.100 Forint körül alakult, amely 2 % volt több mint egy évvel korábban. Az egy vendég éjszakára jutó költség 27.000 Forint volt, amely 5 % múlta felül a 2024-es értéket. Az értékek ugyan növekedést mutatnak, de az inflációt is vizsgálva, reálértéken csökkenés volt megfigyelhető.

3.4 Pest vármegye, mint „küldő régió”

A legfrissebb adatok szerint Pest vármegye, Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom vezette 2024-ben a hazai utazóforgalmat megyék alapján, Budapesten kívül, tehát a Pest megyei lakosok utazási aktivitása kiemelkedően magas volt. Pest megye kiemelkedően aktív „küldő régió” a hazai turizmusban – sok turistát indít az ország más részeire, különösen a Balaton, Eger vagy Hajdúszoboszló irányába. A vármegyei lakosok által generált vendégéjszakák száma közel 7,5 millió nap volt országos szinten, melyből a saját régióban több, mint hatszázezer látogatás valósult meg. A Balaton régió hasonlóan az országos adatokhoz itt is kiemelkedik, azonban mellette egyenlő arányban kedvelt Észak-Magyarország, az Észak-Alföld, és Nyugat-Dunántúl is.

Bár Pest megyét gyakran nem önálló idegenforgalmi célpontként említik (mivel Budapest külön statisztikai egység), azonban a megyében lakók turisztikai aktivitása és kiadása fontos üzenetet hordoz. Amennyiben a megyén kívülre irányuló turisztikai aktivitást meg tudjuk régión belül tartani, akkor a szezonalitást csökkenteni, a szolgáltatók árbevételét pedig növelni lehetne.

3.5 Fontosabb Turisztikai desztinációk a vármegyében

Pest vármegye TOP5 turisztikai attrakciói látogatószámának elmúlt 10 évi alakulását vizsgálva három karakteres időszak határozható meg. 2015-2019 között egy évről évre növekvő látogatószámú periódus, 2020-2021 a Covid járvány időszaka- amely a különböző járványügyi intézkedések hatására bezuhanó alacsony látogatottsággal jellemezhető -, végül 2022-től egy fellendülési időszak, a korlátozó intézkedések és tiltások feloldásával bővülő kereslettel. Jól látható, hogy a szigorúbb járványügyi intézkedésekkel sújtott többségében zárt térben működő kulturális attrakciók a Covid időszakában elvesztették látogatóik felét-háromnegyedét, míg a természethez kapcsolódó nyílt térrel rendelkező helyszínek csak 10-20%-át és ezt is csak egy rövidebb időszakra (a járvány berobbanása). Az emberek az elhúzódó járvány és a különböző korlátozások elől „menekülve” megindultak a természetbe, felfedezték a környezetüket, a szabadtéri attrakciókat. Mindezek a helyszínek váltak a Covid időszakának kedvelt rekreációs és turisztikai célterületeivé.

Míg 2020 előtt tíz emberből hat ember választotta a kulturális attrakciókat a TOP5 attrakció vonatkozásában, a járvány időszakában már csak négy, majd az elmúlt években ismét 60% feletti lett ez az arány (64%). Ehhez természetesen nagymértékben hozzájárultak a járványügyi korlátozásszámok és később azok feloldása is, amelyek zárt térben működő – többségében kulturális jellegű – attrakciókat sokkal inkább érintették, mint a nyitott és a természetben található látnivalókat. 2024-ben a TOP5 attrakció összesített látogatószáma elérte a 2015 évi értéket 770.968 fővel.

kép forrása: Bencze Zoltán

3.5.1 Gödöllői Királyi Kastély

Magyarország legnagyobb alapterületű barokk kastélyát a XVIII. század közepén az ország egyik legtekintélyesebb főura, Grassalkovich I. Antal (1694-1771) építtette. A magyar állam 1867-ben vásárolta meg, és egy gyors felújítást követően koronázási ajándékként adta I. Ferenc Józsefnek és Erzsébetnek a kastély és a park használati jogát. Erzsébet királyné sok időt töltött Budán és Gödöllőn uralkodásuk alatt megalapozva a mai napig is élő Sissi kultuszt.

A Gödöllői Királyi Kastély egy erősen pozitívan értékelt turisztikai attrakció, ahol a látogatók főleg a kastély történelmi hangulatát, barokk építészetét és a Sisi-hez kötődő kiállításokat dicsérik. A negatív visszajelzések jellemzően szolgáltatási és szervezési jellegűek, nem pedig a hely kulturális értékére vonatkoznak — ezért ez a hely kiemelt élménynek számít az idelátogatók számára.

		
• 4,2	• 4,6	• 9,5

forrás: <https://kiralyikastely.hu/>

3.5.2 Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum

1972-ben önálló, országos múzeumként megalakult a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szentendrén, a Sztaravoda-patak völgyében, egy 46 hektáros területen. Alapításának célja, hogy bemutassa a magyar nyelvterület népi építészetét, lakáskultúráját, gazdálkodását és életmódját eredeti, áttelepített épületekkel, hiteles tárgyakkal, régi településformák keretében. Az építmények egy-egy parasztporta hagyományos rendjébe illeszkednek, melyekhez olyan szakrális, közösségi és gazdasági építmények

kapcsolódnak, melyek egykor részei voltak a hagyományos faluképnek.

A Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Skanzen) erősen pozitívan értékelt turisztikai attrakció, amelyet különösen családok, történelmet és népi életmódot kedvelők ajánlanak. A látogatók kiemelik a gazdag, autentikus történelmi bemutatást, a természetközeli környezetet és a rendezvények sokszínűségét, míg a negatív megjegyzések főként operatív jellegű finomhangolásokra vonatkoznak (séta táv, étkezés).

 Tripadvisor	 Google	 Szallas.hu
• 4,3	• 4,6	• 9,5

forrás: www.skanzen.hu

3.5.3 MNM Mátyás Király Múzeum, Királyi Palota és Salamon torony

A település számos műemléke közül a Magyar Nemzeti Múzeum kezelésében a királyi palota, az alsóvár (Salamon-torony) van. A múzeum kiállításai a Salamon-torony és a királyi palota helyreállított termeiben láthatóak. Gyűjteményei közül a legjelentősebb a régészeti gyűjtemény és a kőtár, de rendelkezik a település XVIII-XIX. századi emlékeit őrző helytörténeti gyűjteménnyel és jelentős fotó-, rajz- és szöveganyagot kezelő adattárral is. A legjelentősebb programok közé tartoznak az állandó és időszakos történelmi kiállítások megtekintése, a reneszánsz kert és a középkori konyha felfedezése, valamint

múzeumpedagógiai foglalkozások. A legkiemelkedőbb esemény a **Visegrádi Nemzetközi Palotajátékok**, amelyet hagyományosan **július második hétvégéjén** rendeznek meg, látványos lovagi tornákkal és királyi menettel.

A Várhegy tetején található meg a Fellegvár, rendkívüli panorámával a Dunakanyarra. A várépületen belül állandó kiállítások találhatók, Szent Korona kiállítás, panoptikum, középkori vadászati kiállítás.

		
• 4,5	• 4,7	• 9,6

A Visegrádi Királyi Palota erős kulturális és történelmi turisztikai attrakció, amit a látogatók magas pontszámmal értékelnek, különösen a történelemkedvelők, családok és panorama-élményre vágyók. A negatív visszajelzések inkább szervezési vagy elvárásbeli eltérésekből adódnak, nem pedig a hely alapvető értékéből.

3.5.4 Veresegyházi Medveotthon

Az önkormányzat által fenntartott látványosság 1998-tól fogadja a látogatókat. A közel 6 hektáros területen az állatok természetes környezetben, barlangokkal és tavakkal kialakított kifutókban élnek. A megnyitástól eltelt idő alatt számos más állatfaj is otthonra lelt. Többek között farkasok, oroszlánok, hiúzok, mosómedvék és simogatható háztáji állatok is megtalálhatóak benne. Az intézmény programjai is az állatokhoz kapcsolódnak. Látványtetés és predator program (farkasok) is megvalósul a kijelölt napokon. A parkon belül étterem és kisvasút szolgálja a látogatók kényelmét.

A Veresegyházi Medveotthon egy erősen közösségi elismertséggel bíró turisztikai attrakció, amely különösen családi és természetközeli élményként értékelődik magasra. A legtöbb látogató kiemeli a medvék és más állatok közelségét, a nagy területet és az interaktív programlehetőségeket, miközben a negatív hangok jellemzően szolgáltatási vagy szervezési finomításokra vonatkoznak.

		
• 4,2	• 4,6	• 9,4

forrás: <https://medveotthon.hu/>

3.5.5 Budakeszi Vadaspark

A 26 Ha területen lévő, a Pilisi Parkerdő Zrt kezelésében működő vadasparkot 1979-ben hozták létre, azzal a céllal, hogy a hazánkban élő vadfajokat és házi állatokat is egyaránt bemutassa. A park területén összesen 32 állatfaj található meg, közülük néhányan vadon élnek, nem bekerített területen. A parkot kifejezetten szívesen látogatják gyerekek. Legfontosabb programja a madarak és fák napja, mely minden évben megrendezésre kerül. A programkínálatban megtalálhatóak a látványteretése, a táborok, erdei iskolák is. A park a látogatók élményszerzését interaktív elemekkel, tematikus játszótérekkel, és a fák törzseire telepített kalandparkkal fokozza. Újabb fejlesztések a megépült parasztudvar és a dínó park is.

A Budakeszi Vadaspark erős pozitív közösségi visszacsatolást kap, különösen családok látogatói és gyerekek körében a természetes környezet, állatok közelsége és séták miatt. A negatív és javítandó kommentek többsége operatív vagy szolgáltatási jellegű, így a hely kiváló félnapos kirándulóprogramként ajánlható Pest vármegyei turisztikai attrakcióként.

		
• 4,3	• 4,5	• 9,4

forrás: <https://budakeszivadaspark.hu/>

3.5.6 Nemzeti Botanikus Kert Vácrátót

A 27 hektáros kertben közel 13 000 növényfajt bemutató botanikus kert a leggazdagabb élő növénygyűjtemény Magyarországon. A kert helyt ad dendrológiai gyűjteménynek, üvegházi gyűjteménynek, évelő, sziklakerti és hagymás-gumós növénygyűjteményeknek. Állandó kiállítás található a Berkenyeház nevű látogatóközpontban, mely a biológiai sokféleség megőrzésének fontosságát mutatja be. Szintén állandó kiállítás működik a Karbonházban, mely az éghajlatváltozás jelentőségét és élővilágra gyakorolt hatását mutatja be. A Történeti Kertek Európai Útvonalának tagja.

A Nemzeti Botanikus Kert látogatói értékelései összességében pozitívak, főleg a természeti élményeket és hangulatot emelik ki. Fontos, hogy gyermek szemléletének alakítását nagyban elősegítik a helyben megrendezett programok.

		
• 4,6	• 4,7	• 9,8

forrás: <https://botanikuskert.hu/>

3.5.7 Hungaroring

A Hungaroring 35 éve épült. A versenypálya az első volt az akkori „kommunista blokk” területén épült pályák között. Az akkor használatos pályák közül már csak egy mondhatja el magáról a Hungaroringen kívül, hogy folyamatosan szerepel az F1 versenyek között. A létesítmény 73 Hektáron terül el. Építése óta háromszor esett át jelentősebb felújításon. A létesítmény a magyarországi autósport fellegvára, az évenkénti F1 verseny megrendezésén kívül több eseménynek is helyszínt biztosít. Itt kerül megrendezése az International GT Open is. A komplexum versenydíszakon kívüli szolgáltatásai között élményvezetés, gokartpálya off-road pálya, airosoft, miniring is megtalálható. A

szolgáltatások között meg kell említeni a driving centert, mely autós tréningeket tart magánszemélyeknek és cégeknek egyaránt.

A Hungaroring nem pusztán motorsport-helyszín, hanem kiemelkedő turisztikai attrakció a versenyzők és a verseny-rajongók számára, különösen a Forma 1 Magyar Nagydíj idején. A látogatói értékelések erősen pozitív élményről számolnak be, bár operatív és szolgáltatási szempontból (étkezés, sorok, közlekedés) lehetnek javítandó pontok — amit érdemes figyelembe venni a feldolgozott véleményadatok elemzésekor.

		
• 4,3	• 4,7	• 9,8

3.5.8 Rám-szakadék

Nem Pest vármegye közigazgatási határán belül helyezkedik el a magyarországi túraútvonalak legizgalmasabbjaként számontartott Rám-szakadék. A stratégiában a Pilis hegység kiemelt figyelmet kap a turizmus és rekreáció területén is, főként a természetjárás kapcsán. Emiatt kívánjuk megemlíteni az egyik legismertebb és legvadregényesebb túraútvonalat, amelynek megközelítése jellemzően a Pilis pest vármegyei túraútvonalain keresztül, Dobogókő felől történik.

A Rám-hegy tömbjébe vágódó Három-forrás-völgy a Pilis hegység különösen szép és vadregényes része. Az itt kialakult szurdokvölgy a rajta átvezető turistaúton kellő óvatossággal végigjárható. A kirándulás közben érdekes földtani jelenségeket láthatunk. A turistáknak összességében 112 m-es szintkülönbséget kell leküzdeniük. A turisták közlekedését a kiépített korlátok, kapaszkodók segítik. A zuhatagok mellett több helyen is biztonságos létrák segítik a több méteres szintkülönbségek legyőzését. Hétfvégén az igen nagy turistaforgalom már problémát jelent. Biztonsági okok miatt a Rám-szakadékot Dömös irányából („zöld” turistajelzés) egyirányúsították.

A Rám-szakadék Magyarország egyik legnépszerűbb természetközeli attrakciója, amelyet túrázók és kirándulni vágyók rendkívül pozitívan értékelnek. A hely különleges technikás szurdokélményt kínál létrákkal és sziklás útvonalakkal, amit sokan élménynek, kihívásnak és közeli természetközeli kirándulásnak írnak le — miközben néhány praktikus szempont (parkolás, felszerelés, időjárás) odafigyelést igényel

		
• 5/5	• 4,9/5	• 9,8/10

forrás: <https://greendex.hu/ram-szakadek>

ÖSSZEGZÉS

Pest Vármegye kiemelkedően erős küldőrégió. A vármegyei lakosok által generált vendégéjszakák száma közel 7,5 millió nap volt országos szinten, melyből a saját régióban több, mint hatszázezer látogatás valósult meg.

A vármegyében lévő turisztikai attrakciók közül kiemelkedik Visegrád szerepe, a Fellegvár és a Bob pálya is 200-200 ezer látogatót vonzott 2025-ben. Mellettük a Budakeszi Vadaspark, a Gödöllői Királyi Kastély és a Veresegyházi Medveotthon is magas látogatószámot tudott produkálni. Őket a vármegyei vizes attrakciók követik, a Ceglédi fürdő, a Mogyoródi Aquaréna, a Leányfalui strandfürdő és a Gödi fürdő. Az utazási oldalak értékelési adatai jól mutatják az attrakciók elismertségét. A bemutatott turisztikai célpontok mindegyike 9,0 feletti értéket mutat (szallas.hu) értékelések alapján, ami kifejezetten jónak mondható.

3.6 Pest vármegye turisztikai térségeinek lehatárolása

A Pest Vármegyei Integrált Területi Programban megtörtént a turisztikai térségek nevesítése. A Top Plusz források lekötése miatt célterület lehatárolást kellett tenni. Jelen stratégia tágabb megközelítést alkalmaz, jobban figyelembe veszi a térségi turisztikai erősségeket és adottságokat.

A vármegye tradicionális turisztikai térségei a Pilis, a Börzsöny és a Dunakanyar. Pontszerű turisztikai attrakciók a vármegyében máshol is találhatóak, (Gödöllő – Királyi Kastély, Nagykőrös – Richter Szafaripark), azonban ezekben a térségekben hiányzik a szálláshelykapacitás. **Termálvízzel és gyógyfürdőkkel is rendelkezik a vármegye, azonban ezek ismertsége elmarad a Budapesti, vagy az országos hírvű fürdővárosok márkaértékétől.** Az aktív turisztikai ágazatok esetében is (gyalogos, kerékpáros, evezős, lovas) jelentős kihasználatlan potenciál van a vármegyében.

Fontos kiemelni, hogy a vármegyei kedvezményezett járások kijelölése megtörtént a (290/2014. (XI. 26.) Korm. rendeletben, mely nevesíti a Ceglédi, a Nagykáti, a Nagykőrösi és a Szobi járásokat. A vármegye külön döntése alapján a Dabasi járást, az Aszói járást, a Ráckevei járást regionális szempontból kedvezményezett járásnak jelölte ki.

A felsorolt járások turisztikai aspektusból nem egyforma súlyúak jelenleg és nem is ugyanazon problémákkal küzdenek. A Szobi járás a Börzsöny vidékén helyezkedik el, jó adottságokkal és növekvő látogatószámmal. A Ráckevei járásban a Ráckevei Duna-ág miatt jelentős turisztikai fejlesztések fognak megvalósulni és további fejlesztési potenciál található még benne. A Ceglédi és Nagykáti járás esetében főként a fürdőturizmus fejleszthető, melyhez jelentős forrásigény szükséges. A természetvédelmi területek miatt a Dabasi járásban is van fejlesztési potenciál.

A következő fejezetekben nevesítettük a vármegyei turisztikai térségeket, és azonosítottuk azokat a specializációkat, melyekkel desztinációvá lehet őket fejleszteni. Szeretnénk megjegyezni, hogy a turisztikai térségek lehatárolása nem követi a klasszikus járáshatárokat.

3.6.1 Börzsöny vidéke

A Börzsöny Pest vármegye legészakibb, Szlovákiával határos térsége, melyet északnyugatról az Ipoly, délnyugatról a Duna határol le. Az elmúlt évtizedek infrastruktúra fejlesztési, felzárkóztató programjai ellenére nem sikerült sem a térség gazdaságát, sem társadalmát stabilizálni. Miközben a terület kiemelkedő táji, természeti értékekkel, turisztikai potenciálakkal rendelkezik, és az elmúlt 20 évben az alapvető műszaki infrastruktúra szolgáltatásokban korábban megvolt különbségek is jelentős mértékben kiegyenlítődtek, a helyi társadalmakban korábban indult kedvezőtlen irányú változásokat csak mérsékelni sikerült megállítani. A térség lakosságszáma rendkívül

alacsony, kicsi a gazdasági aktivitás, kevés a vállalkozás és a helyben elérhető munkahely, emiatt a fiatalok elköltöznek, a települések lakossága elöregedő összetételű. Magyarország és Szlovákia EU-s csatlakozása, illetve a schengeni határok lebontása után nem fejlődtek ki azok a hálózati és gazdasági kapcsolatok, amelyek hozzájárultak volna a határ mindkét oldalán hátrányos térségek bekapcsolásához a gazdasági fejlődésbe.

A térség társadalomföldrajzi szempontból két jól elkülönülő részre osztható. Vác és a Dunakanyar Zebegényig bezárólag tartó szakaszát Budapest közelsége alapvetően befolyásolta és jelentős népességnövekedésen és egyben átalakuláson ment keresztül. Mindeközben Szobtól az Ipoly mentén felfelé haladva a periférikusabb elhelyezkedésének köszönhetően a szuburbanizáció kevésbé érintett falvakat találunk, melyek cserébe az élő hagyományok és eredeti falusi környezet konzerválói.

A népesség összetételét (korosztályok, képzettség, aktivitás) tekintetében, a vállalkozássűrűség tekintetében kimutatható a térség lemaradása a vármegyei átlagértékektől. A térség közlekedési kapcsolatai Váctól északi irányba haladva kedvezőtlenül változnak, a közúti közlekedés a 12-es számú főútra támaszkodik, mely keresztülhaladva valamennyi településen északi irányban feltárja a térséget. Itt halad keresztül a Budapest-Szob vasútvonal, mely modernizációja óta csökkentette a közúti forgalmat is.

A térség a turizmus szempontjából kiemelt fogadóterületnek számít a vármegyén belül. A Börzsöny Magyarország egyik legvadregényesebb és legérzékenyebb középhegysége, amely a túrázás, az aktív pihentetés és a történelem tökéletes ötvözetét nyújtja. Fő vonzerőjét a sűrű erdők, a vulkanikus sziklaalakzatok, a történelmi várak és a romantikus kisvasutak adják. Maga a Börzsöny hegység a vármegye legmagasabb pontja, (Csóványos 938 méter) és az ország egyik leginkább érintetlen természetközeli, erdős területét foglalja magába. Növény- és állatvilága gazdag és egyedi, igazoltan még az európai hiúz 1-2 példánya is él a hegységben. A hegység mellett fontos kiemelni az Ipolyt és a Dunát (Dunakanyar), melyek fontos természeti értékei a térségnek, illetve a vidékhez több szálon is kapcsolódó, így jelen esetben ehhez a turisztikai térséghez besorolt, kiemelt kulturális szereppel bíró Vácot.

Vác a Dunakanyar kapujában, a Duna bal partján fekvő város, Budapesttől mintegy 34 kilométerre északra, Pest vármegyében. Magyarország egyik legrégebbi települése, már a 11. században említik, és Szent István korától püspöki székhely, ami évszázadokra meghatározta rangját és fejlődését. A várost elsősorban gazdag barokk öröksége teszi emlékezetessé, a Március 15. tér az ország egyik legszebb, egységes barokk főtere. Itt áll az ország egyetlen diadalíve, a Kőkapu, amelyet 1764-ben Mária Terézia látogatására emeltek. A klasszicista Székesegyház Migazzi Kristóf püspök építtetése, a magyar neoklasszicizmus egyik korai és jelentős alkotása. Különleges látványosság a Fehérek temploma kriptájában feltárt váci múmiák együttese, amely nemzetközi tudományos érdeklődést is kiváltott. A gondozott Duna-parti sétány, a történelmi belváros és a folyóra nyíló panoráma a város egyik legfőbb vonzerője. Vác vasúton közvetlenül és gyorsan elérhető Budapestről a Budapest–Szob vonalon, ezért praktikus kiindulópontja a Dunakanyar és a Börzsöny felfedezésének. Turisztikai szempontból Vác a Dunakanyar kulturális-szokrális kínálatának fontos állomása, amely jól illeszthető a Visegrád–Esztergom–Szentendre tengely tematikus útvonalaiba. A korábbi kisvasúthálózat megmaradt elemei jelentős vonzerőt képviselnek.

- **Királyréti Erdei Vasút:** Kismarostól Királyrétig zakatol, az ország egyik legforgalmasabb kisvasútja.

- **Kemencei Erdei Múzeumvasút:** Hazánk egyetlen kizárólag muzeális célokat szolgáló kisvasútja, amely a Fekete-völgyben közlekedik.
- **Nagybörzsönyi Erdei Vasút:** Nagybörzsöny és Nagyirtáspusztá között működik, különleges hegyvidéki pályaszakasszal.

A kulturális és építészeti emlékek szintén emlékeztetnek a kapcsolódást tudnak nyújtani.

- **Nagybörzsöny:** Kivételes Árpád-kori templomokkal (Szent István-templom) és a XIX. században épült, ma is működő vízimalommal büszkélkedhet.
- **Márianosztra:** Jelentős búcsújáróhely a Barokk templommal és a Magyarok Nagyasszonya Bazilikával.
- **Zebegény:** A Dunakanyar kapujában fekvő település híres a Kós Károly által tervezett Havas Boldogasszony-templomról és a Szőnyi István Emlékmúzeumról.
- **Szob:** A Börzsöny Múzeum gazdag régészeti és néprajzi gyűjteményt tár a látogatók elé.

Az aktív turizmus szerelmesei pedig többféle gyalogos, kerékpáros és vízi útvonal között választhatnak, hiszen a Duna-folyam és az Ipoly-folyó is határolja a térséget, az Eurovelo nyomvonala a Duna mentén itt halad, valamint a jelölt és karbantartott túraútvonalak sűrűsége is számottevő a könnyebb hegyi túrázást kedvelők számára.

Térségi specializáció, kiemelt turisztikai adottságok

Aktív turizmus

- Természetjáró turizmus, kijelölt túraútvonalak a Börzsönyben
- Vízi turizmus (Ipoly, Duna)
- Kerékpáros turizmus (Eurovelo, kijelölt kerékpáros útvonalak)
- Horgász turizmus

Kulturális turizmus

- Épített és egyházi örökség (Vác)
- Falusi turizmus (Kismaros, Nagymaros, Szob)
- Ipolyfeszt, V4 fesztivál, Váci Világi Vigalom

Természetes fürdőhelyek

- Duna-menti természetes fürdőhelyek

3.6.2 Cegléd-Nagykátai térsége

A térség Pest vármegye délkeleti részén található, a budapesti agglomeráción kívül, természet- és társadalomföldrajzi szempontból is az Alföldhöz tartozik. A tájat az alacsonyabb fekvésű, sík, északi részén pedig hullámos térszínek uralják, melynek jó termőképességű talaján hosszú évszázadokra visszanyúló hagyománnyal rendelkező mezőgazdasági termelés és agrár kultúra alakult ki.

A térség a vármegye egyik leginkább periférikus térsége, ezért gazdasági mutatóit tekintve a vármegyei átlag alatt teljesít. Településhálózatát tekintve Nagykáta környékére a kisvárosias-falvas, míg Cegléd környékére már inkább az Alföldre jellemző mezővárosias-tanyás szerkezet

a jellemző.

A térség kívül esik azon a dinamikusan fejlődő városkörnyéki zónán, amelyen belül a főváros kedvező hatásai még érvénye sülnek. A Tápió mente gazdaságának és népesség megtartó képességének gyengesége, a helyben foglalkoztatás rossz lehetőségei miatt (eredményét tekintve) rendkívül kedvezőtlen népességcsere és népességcsökkenés történik ebben a térségben.

Cegléd a vármegye egyik legnépesebb, közel 37 ezres lakosú települése és járásszékhelye, amely jelentős alföldi mezővárosi múltra tekint vissza. Nevét a magyar történelemben elsősorban Kossuth Lajos tette ismertté, aki 1848 őszén itt mondta el híres toborzóbeszédét a szabadságharc katonáiért. E kötődés emlékét ápolja a városban működő Kossuth Múzeum, valamint a főteret meghatározó Kossuth-szobor és a kapcsolódó emlékhelyek. Cegléd egyik jelképe a 19. században épült református nagytemplom, amely méreteivel az ország és a térség egyik legnagyobb protestáns temploma. A város kiemelkedő turisztikai adottsága a gyógyvizére épülő fürdőkomplexum, amely a vármegye legjelentősebb és legkorszerűbb gyógyfürdője. A ceglédi gyógyvíz különleges összetétele rehabilitációs és gyógyászati szolgáltatások, akár fővárosi klinikai együttműködések bázisa is lehet. Épp ezért a település az egészség- és fürdőturizmus, valamint a tervezett „Pest Vármegyei Termálgyűrű” ernyőmárka egyik központi eleme. Cegléd egyúttal fontos vasúti csomópont a Budapest–Szolnok fővonalon, ami jó közlekedési elérhetőséget és fejlesztési potenciált biztosít. A városban kerül megrendezésre Dél-Pest vármegye legnagyobb nyárándító gasztrofesztiválja a Laskafesztivál.

A ceglédi és nagykátai régió turisztikai vonzerőjének egyik fontos eleme a gyógyvizek jelenléte.

- **Ceglédi Gyógyfürdő és Szabadidőközpont:** Az 1000 méter mélyből feltörő, 54 ° C-os alkáli-hidrogénkarbonátos gyógyvíz mozgásszervi és reumatológiai panaszok kezelésére kiváló. A fürdőkomplexum része az **Aqua Centrum** is, amely az ország egyik legnagyobb csúszdaparkja.

- **Nagykátai Gyógy- és Strandfürdő:** A helyi „Káta-víz” magas ásványianyag-tartalmú gyógyvíz, amely hatékonyan kezeli a gerinc- és ízületi betegségeket. A fedett fürdőházban szaunavilág és élménymedencék várják a pihenni vágyókat.
- **Albertirsa Strandfürdő:** Az Albertirsa Strandfürdő a Tiszába torkolló Gerje-Perje-csatorna északi oldalán található. A fürdő kitűnő természeti adottságokkal és jó megközelítéssel rendelkezik, amely május elejétől egészen szeptember közepéig várja a feltöltődésre és gyógyulásra vágyó vendégeket. A fürdőbe két – 640 méter mélységű – kútból is érkezik víz, amely körülbelül 40 fokra melegszik. A jó hírű albertirsai termálvíz 1989 megkapta a gyógyvízminősítést.
- **Tóalmási Szent András Gyógyvizes Fürdő:** A Szent András gyógyvizes strand, kemping és ifjúsági tábor a község észak-keleti részén, a Hajta patak mellett található. A víz jellegzetességeitől az alföldi termálvizek nagy részétől – kis keménységű, alkáli-hidrogénkarbonátos. A kútfejnél a víz hőmérséklete 47,5 C. A víz 2002-ben ásványvízzé, 2004-ben gyógyvízzé lett nyilvánítva.
- **Tápiószentmártoni Strandfürdő:** A víz alacsony keménységű, alkálihidrogénkarbonátos, kloridos jellegű hévíz. A hévíz általános nyugtató, alvásjavító, fájdalomcsillapító hatással bír az idegrendszerre; különféle bőrbetegségek orvoslására is alkalmazható, degeneratív kopásos mozgásszervi betegségek gyógyításában rendkívül hatásos lehet, a reumatológiai folyamatok aktivitásának csökkentését idézi elő. Súlyosabb sérülések utókezelésében, - főleg melyek mozgáskorlátozottsággal járnak – alkalmazható sikerrel. Alkáli hidrogén tartalma miatt mozgásszervi és nőgyógyászati kórképekben javasolható, valamint klorid tartalma miatt általános erősítő, ellenállás –fokozó hatású.

A térség történelmi emlékekkel, valamint védett természeti értékekkel is rendelkezik, valamint a Tápió-vidék és az alföldi gasztronómia izgalmas ízvilágával. A Tápió-vidéke sokarcú táj. Erdők, ligetek, nádas-mocsaras területek, folyóvizek és tavak teszik változatossá és széppé. A Cegléd és Nagykáta közötti régió gazdag természeti értékekben, amelyek főként a ritka vizes élőhelyeket és a pusztai jellegzetességeket ölelik fel. A térség legfőbb természeti látványosságai és természetvédelmi területei a következők:

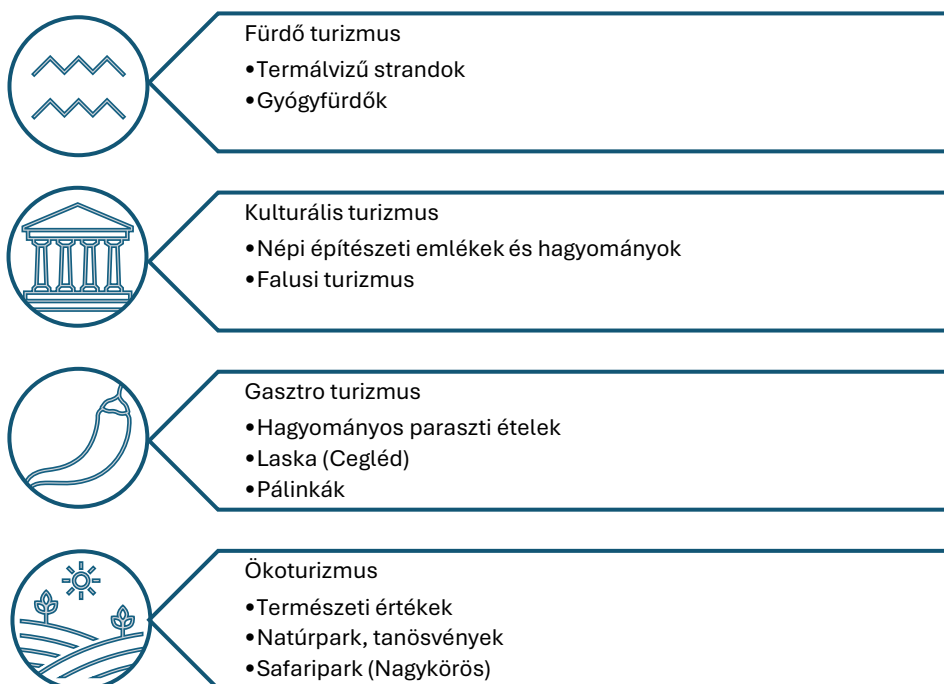
- **Tápió-Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet:** A térség meghatározó, több mint 4500 hektáros védett területe, amelynek legnagyobb befogadó összefüggő része Nagykáta és Farnos között terül el. Mozaikos élőhelyei között mocsarak, szikesek és löszgyepek találhatók.
- **Egreskátai-tavak (Nagykáta):** Nagykátától keletre helyezkedik el a mintegy 350 hektáros terület, melyet nádas mocsarak, szikes tavak és pusztai tölgyes maradványok alkotnak. Védett madárvilágáról (szalakóta, bölömbika) és a nagykátai magyar szürke marha gulyáról ismert.
- **Gerje mente (Cegléd):** A Gerje-patak menti védett területek gazdag halfaunával (réti csík) és különleges növényvilággal rendelkeznek.
- **Tápió Natúrpark:** A natúrpark a Gödöllői-dombság és az Alföld találkozásánál fekszik, ezért mind domborzatában, mind tájkarakter szempontjából meglehetősen sokszínű. A natúrpark területén több mint 4500 hektár országosan védett terület helyezkedik el, 12 kisebb-nagyobb tömbben, a Tápió-Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet részeként, melyek a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság felügyelete alá tartoznak. De még közel ugyanennyi Natura 2000-es terület és több, az önkormányzatok által kijelölt helyi védettségű terület is található a térségben.

Cegléd és Nagykáta a Tápió-vidék és az Alföld határán fekvő települések, melyek gazdag történelmi és egyházi építészeti emlékekkel büszkélkedhetnek. Mindkét város legfőbb látnivalói a klasszicista és barokk stílusú egyházi épületek, valamint a helyi nemesi családok egykori kúriái.

- **Ceglédi Református Nagytemplom:** A városkép legmeghatározóbb eleme. Hild József tervei alapján épült klasszicista stílusban. Kupolás, centrális elrendezésű tömege a magyar református egyházi építészet egyik legkiemelkedőbb alkotása.
- **Nagykőrösi Református templom:** 75 méter magasságával Pest vármegye legmagasabb épülete
- **Kossuth Lajos Múzeum Cegléd:** Az egykori evangélikus iskola épületében található, helytörténeti és országos jelentőségű emlékhely.
- **Szent György római katolikus templom:** A 16. századból származik, majd 1745 körül újjáépítették. A tápiómenti régió egyik legfontosabb történelmi egyházi épülete.
- **Keglevich-kápolna:** A 18. században épült barokk stílusú műemlék. Az építészeti örökség egyik legértékesebb gyöngyszeme a településen.

A térség egyik **újabb attrakciója a Richter Safari Park**, mely Magyarország első és egyetlen autós safari parkja, amely Nagykőrösön több mint 32 hektáros területen található. A safari útvonal után rengeteg egyéb program és látványosság várja a vendégeket. Magyarországon egyedülálló programlehetőség, a ragadozó safari és a majomtúra, amelyek során erre a célra kialakított rácsos járművekben lehet behajtani a nagymacsák, valamint a majmok tágas kifutójába és testközelből megcsodálni őket.

Specializáció, kiemelt turisztikai adottságok:

3.6.3 Pilis-Visegrád-Dunakanyar térsége

A térség Budapesttől északnyugatra helyezkedik el és valamennyi települése az agglomerációs övezetbe tartozik, természetföldrajzi szempontból igen változatos képet fest. A Pilis és Visegrádi-hegység helyenként 700 métert is meghaladó hegyei kiterjedt, gazdag növény- és állatvilággal rendelkező erdősegei mellett a két hegységet északról és keletről határoló Duna leglátványosabb hazai szakasza (Dunakanyar) is a térséghez kapcsolódik.

A kellemes természeti környezet és Budapest közelsége miatt a

szuburbanizáció egyik kiemelt területe, így az elmúlt évtizedekben jelentős népességnövekedés volt megfigyelhető, aminek leginkább csak a domborzat és természetvédelem szabott gátat. Társadalmi összetétele kifejezetten kedvező: mind iskolázottság, mind jövedelem tekintetében jóval az országos és vármegyei átlag felett teljesítenek a térség települései. Mindemellett a helyi társadalom kulturális gazdagsággal is jellemezhető, ami leginkább a helyi nemzetiségek hagyományaiban és az épített környezetben testesül meg.

A térség két ismert települése Szentendre és Visegrád.

Szentendre a Dunakanyar déli kapujában, a Duna jobb partján fekvő kisváros, Budapesttől mintegy 20 kilométerre északra, Pest vármegyében. Hangulatát a mediterrán jellegű, szűk, kanyargós macskaköves utcák, a színes barokk polgárházak és a domboldalra felkúszó, festői városkép adja. A település arculatát évszázadokra meghatározta a 17. század végén, az oszmán elől ide menekülő szerb és más balkáni ortodox közösség, amely több görögkeleti templomot is emelt. Ennek emléke a Fő téren álló Blagovesztenszka-templom és a városképet uraló Belgrád székesegyház, a tér közepén pedig a barokk kereskedőkereszt. Szentendre a 20. század első felétől a „művészek városa”: a két világháború között kibontakozó művésztelephez festők, keramikusok és szobrászok sora kötődik. Gazdag múzeumi és galériakínálatából kiemelkedik a nemzetközileg is ismert Kovács Margit Kerámiamúzeum és a Ferenczy Múzeum. A város szélén található a Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Skanzen), Magyarország legnagyobb szabadtéri néprajzi gyűjteménye, amely önmagában is egész napos programot kínál. Szentendre a Budapest–Szentendre HÉV-vonalon gyorsan elérhető a fővárosból, ezért az ország egyik legnépszerűbb egy napos kirándulóhelye. Épp a könnyű elérhetőség és a népszerűség miatt a várost erős szezonális és a csúcsidőszaki túlszűfolttság (túlturizmus) kihívása is jellemzi. A közel 27 ezer lakosú település a Dunakanyar kulturális kínálatának egyik zászlóshajója. Visegrádot a magyar történelem egyik kiemelkedő középkori királyi központjaként tartják számon: Károly Róbert 1323-ban ide helyezte királyi székhelyét. Legfényesebb korszaka azonban Mátyás király uralkodásához köthető, aki reneszánsz pompával építtette ki a Duna-parti Királyi Palotát. A palota ma részben rekonstruált, kiemelt turisztikai

attrakció, amelynek díszudvarát a híres reneszánsz kutak, köztük az Oroszlános kút és a Herkules-kút ékesítik. A várost koronázza a hegytetőn álló 13. századi Fellegvár, a Dunakanyar egyik legismertebb kilátópontja, alatta pedig az Alsóvár középkori Salamon-tornya őrzi a folyó vonalát. 1335-ben itt tartották a nevezetes visegrádi királytalálkozót, amely a mai visegrádi négyek (V4) együttműködésének névadó történelmi előzménye lett. A várost erdős dombok, a Visegrádi-hegység és a Duna-Ipoly Nemzeti Park természeti értékei ölelik körül, számos túraútvonallal. A kulturális örökség mellett aktív- és családi turisztikai kínálata is gazdag: bobbálya, kalandpark, kilátóhelyek és egy kisebb sípálya is várja a látogatókat. A Királyi Palota és a Fellegvár együttese révén Visegrád Pest vármegye legforgalmasabb turisztikai attrakciója, amely a nyári főszezonban jelentős látogatóforgalmat vonz. Bár lakossága alig kétezer fő, jelentősége messze meghaladja méretét.

A térség Pest Vármegye legjobban teljesítő turisztikai régiója. Látnivalók és szálláshelyek, szórakozást biztosító attrakciók és gasztronómiai élményt nyújtó vendéglátás egyaránt megtalálhatóak benne.

A térség legfontosabb történelmi és kulturális örökséggel rendelkező helyszínei:

- **Visegrádi Fellegvár és Királyi Palota:** A Dunakanyar jelképe, az Anjou- és Mátyás-király korabeli Magyarország egyik legfontosabb hatalmi központja, amely ma múzeumként és Panoráma-kilátópontként működik.
- **Szentendre művészvárosa:** A szerb kulturális gyökerekkel rendelkező, mediterrán hangulatú kisváros galériáiról, a Szabadtéri Néprajzi Múzeumról (Skanzen) és egyedülálló sétálóutcairól ismert.
- **Szentendrei Skanzen:** Magyarország legnagyobb szabadtéri múzeuma. 75 hektáros területén a magyar nyelvterület népi építésze, lakáskultúrája, gazdálkodása és életmódja elevenedik meg a látogatók előtt. A múzeum állandó kiállítása eredeti és áttelepített, illetve hiteles másolatban megépített épületek – lakóházak, gazdasági melléképületek, malmok, templomok – segítségével mutatja be a régmúlt vidéki örökségét tájegységekre tagolva. Az állandó szabadtéri kiállítás a 18. század közepétől a 20. század közepéig tartó időszakot öleli át.
- **Pilisszentkereszt – Ciszterci kolostorromok:** A Pilis mélyén található középkori romterület, amely történelmi és szakrális emlékhely.

A térség rendkívül gazdag természeti értékekkel is, melyek az aktív turizmust gyakorló vendégek számára bír vonzerővel:

- **Prédikálószték:** A Visegrádi-hegység 639 méter magas csúcsa, ahonnan a leghíresebb, teljes görbületében látható Dunakanyar-panoráma nyílik.
- **Rám-szakadék és Holdvilág-árok:** Kalandos, létrákkal és kapaszkodókkal kiépített szurdokvölgyek a vulkanikus eredetű hegyekben, amelyek a haladó túrázók kedvencei.
- **Pilis-tető (Boldog Özséb-kilátó):** A Dunántúli-középhegység legmagasabb pontja (756 m), ahonnan körpanoráma nyílik a teljes medencére.
- **Spartacus-ösvény:** Pilisszentlászló és Visegrád között kanyargó, korábban vadászösvényként használt, ma rendkívül népszerű, panorámas szingli-track túraútvonal.
- **Dobogókő:** A hazai természetjárás bölcsője, klimatikus üdülőhely, zarándokhely, valamint téli-nyári kilátópont.

A Dunakanyarban, Pilis és Visegrád környékén kiváló fürdőzési és strandolási lehetőségek vannak, a kiépített termálfürdőktől a panorámas dunai szabadstrandokig.

- **Leányfalui Termálfürdő:** A népszerű Leányfalui Strand meleg vizes medencékkel és 50 méteres úszómedencéjével várja a látogatókat árnyas környezetben.
- **Visegrádi Wellness Szállodák:** A Thermal Hotel Visegrád, Hotel Silvanus és más prémium hotelek biztosítanak exkluzív medencés kikapcsolódást.
- **Dunabogdányi Szabadstrand:** Finom homokos partja és fokozatosan mélyülő vize miatt a családok egyik legnagyobb kedvence a térségben.
- **Kisoroszi szigetcsúcs:** A Szentendrei-sziget legészakibb csücske a Duna kettéágazásának pontja. Magyarország egyik legnépszerűbb természeti látványossága, amely páratlan panorámát nyújt a Dunakanyarra, fellegvára és a Börzsöny vonulataira.

Specializáció, kiemelt turisztikai adottságok:

Aktív turizmus

- Természetjáró turizmus (Pilis túraútvonalai)
- Vízi turizmus (Duna)
- Kerékpáros turizmus (Eurovelo, kijelölt túraútvonalak)
- Lovas turizmus

Kulturális turizmus

- Történelmi műemlékek (Visegrád-Szentendre)
- Népi építészeti hagyományok (Skanzen)
- Népi hagyományok (szlovák, sváb és szerb nemzetiségek)

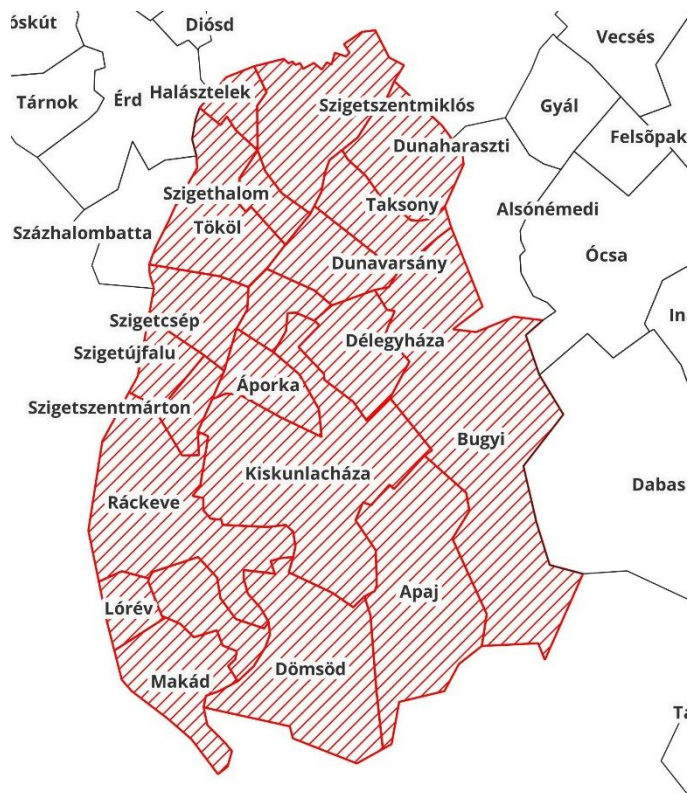
Fürdő turizmus

- Termálfürdők és wellness szállodák (Visegrád)
- Természetes folyóparti fürdőhelyek a Duna-mentén
- Kiépített strand (Leányfalu)

kép forrása: <https://csodalatosmagyarorszag.hu/hirek/itthon/havas-fotokon-a-dunakanyar-orszeme-a-visegradi-var/>

3.6.4 Ráckevei Duna-ág menti települések

Ráckeve térsége kedvező táji-, természeti és üdülési potenciáljai, Budapesthez való viszonylagos közelsége ellenére tartozik Pest megye „leszakadó” térségei közé. A járásban az országos átlagnál magasabb a legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya. A járás népessége alacsony, a lakónépesség csökkenése figyelhető meg, mely folyamatot részben csökkent az agglomerációhoz közeli településekbe beköltözők száma. Kifejezetten előregedő járásról van szó, a vármegyében itt a legmagasabb a 60 évesnél idősebbek aránya. Az álláskeresők száma az országos átlagnál alacsonyabb, de a vármegyei átlagnál magasabb. Az országos és a vármegyei átlagnál is magasabb viszont a tartósan álláskereső nők aránya.

A térség északi részében található

Szigetszentmiklói járás az előzőleg bemutatott jellemzők ellentéte. Tartósan magas a beköltözők száma, jelentős a gazdasági szereplők száma és teljesítménye. A települések talán az egészségesnél és magasabb lakosságszámmal rendelkeznek. Elsősorban az M0 miatt mutatkozik ez a kétarcúság, mely a járás északi részén elhaladva jelentős gazdasági fejlesztési volument okozott elsősorban a logisztikai beruházások terén.

A térség legfontosabb természeti és turisztikai értéke a Ráckevei Duna-ág, mely a főággal együtt a Csepel-szigetet öleli körül. A zsilipekkel szabályozott lassú folyású tószzerű vízfelület gazdag növényfajokban és emellett az ország legintenzívebben halasított területe. Kiemelkedő jelentőségű természeti értéke a vízfelületének elsősorban északi részén található úszólápok. A legszebb úszólápos részek Szigetszentmiklós—Dunaharaszti—Taksony környékén, valamint a szigetcsépi Csapics-sziget körül találhatók. Híres horgászvíz, évente több kapitális halat fognak ki a folyóból, melyeket természetesen mérlegelés és fotózás után visszaengednek a vízbe.

A folyó vízménősége északról déli irányban haladva fokozatosan javul. A Dömsödi és Szigetcsépi strandokon az évenként elvégzett vízminőségi vizsgálatok alapján fürdőzésre alkalmas a Duna vize. A Soroksári-Duna életét meghatározó jelenség az intenzív rekreációs használat és jelentős parti beépítettség. Szinte az összes szigetet és a part túlnyomó része beépítésre került, a vízre jutás feltételei nehezek, leginkább önkormányzati tulajdonú ingatlanokon van erre lehetőség.

A térség legismertebb és turisztikailag legfontosabb városa Ráckeve, mely nevét a 15. század közepén az oszmán elől a Duna menti Keve városából ide menekülő szerb (rác) közösségről kapta, amely tartósan

meghatározta a település arculatát. Ennek emlékét őrzi a város egyik műemléke: a 15. század végén épült szerb ortodox templom, Magyarország legrégebbi görögkeleti temploma, amelyet gazdag freskódísz ékesít. A másik kiemelkedő örökség a Savoyai-kastély, amelyet a 18. század elején Savoyai Jenő herceg számára emeltek Johann Lucas von Hildebrandt tervei alapján, s amelyet gyakran Magyarország első barokk kastélyaként tartanak számon. A kastély jelentős turisztikai potenciált hordoz, állapota azonban régóta felújításra vár, ezért hasznosítása a térségi fejlesztési tervek visszatérő eleme. A várost meghatározó Ráckevei-Duna csendes, holtág jellegű, zsilipekkel szabályozott vízfolyás, amely kiváló feltételeket kínál a horgászatnak, az evezésnek és a vízparti rekreációnak. A partszakaszt sűrű üdülő- és hétvégi ház-övezet kíséri, így Ráckeve régóta a főváros környéki pihenés és vízi szabadidő egyik kedvelt célpontja. Turisztikai kihasználtsága ugyanakkor elmarad a benne rejlő lehetőségektől, és a térség azon kedvezményezett járásokhoz tartozik, ahol a turizmus gazdasági felzárkóztató eszköz is lehet. Budapestről a ráckevei HÉV-vonalon (H6) közvetlenül elérhető, ami kényelmes kapcsolatot teremt a fővárosi küldőpiaccal. A közel tízezres lakosú település így egyszerre kínál gazdag kulturális örökséget és vízparti aktív turisztikai adottságokat, amelyek összehangolt fejlesztése a vármegyei kínálat fontos tartaléka.

A térség rendkívül alkalmas vizitúrázásra és az alacsonyabb forgalmú utakon kerékpározásra. A parton haladó Eurovelo 6 útvonal a nemzetközi túraútvonalak között is az egyik legnagyobb forgalmú. A térség Közép-Magyarország egyik legsokoldalúbb rekreációs övezete, amely a főváros közelsége miatt kiváló célpont a hétvégi turizmus számára. A térség turisztikai gerincét a szabályozott, szinte állóvíz jellegű folyóág, a gazdag vizes élőhelyek, valamint a part menti települések történelmi és kulturális öröksége adják

Aktív-, és víziturizmus:

- **Evezés és kajak-kenu:** Biztonságos, kiváló terep kezdőknek, családoknak és túrázóknak egyaránt a védett nádasok és szigetek közötti kalandozásra.
- **Horgászat:** Az RSD az ország egyik leghíresebb horgászvize. Kapitális pontyok, amurok, harcsák és süllők élnek a nádszegélyekben, a helyi horgász kultúra pedig fejlett stégrendszerrel és infrastruktúrával biztosít.
- **Kerékpár és túrázás:** A part menti gátakon és alacsonyforgalmú utakon lehetőség van kerékpározni, lehetőséget adva a Csepel-sziget körbetekérésére vagy rövidebb gyalogos természetjárásra egyaránt.
- **Fürdőzés a Ráckevei Duna-ágon:** A folyóparton strandok és kijelölt fürdőhelyek várják a vendégeket. A folyó déli szakaszán a vízminőség megfelelő, melyet évente kétszer ellenőriznek.

A nemzetiségi hagyományok a térség épített és kulturális életére is jelentős kihatással vannak. Ráckeve rendkívül gazdag történelmi látnivalókban, és a város kulturális élete is pezsgő a nyári időszakban.

- **Savoyai-kastély:** Johann Lucas von Hildebrandt tervei alapján épült barokk stílusú kastély, az ország egyik legjelentősebb világi barokk emléke.
- **Gótikus Szerb Ortodox Templom:** Az 1487-ben felszentelt, belső freskóiról és ikonostázáról híres épület az egyetlen fennmaradt gótikus szerb templom Magyarországon.
- **Ráckevei Hajómalom:** Az ország utolsó működőképes, rekonstruált hajómalma, ahol a látogatók bepillantást nyerhetnek a hagyományos őrlési folyamatokba.

- **Nemzetiségi fesztiválok:** A térségben élő magyar, szerb és sváb kultúra találkozása számos gasztronómiai és zenei fesztivált hív életre az év során.

Specializáció, kiemelt turisztikai adottságok:

Aktív turizmus

- Vízi turizmus (Ráckevei Duna-ág)
- Kerékpáros turizmus (Eurovelo, Csepel-szigeten kijelölt túraútvonalak)
- Horgászturizmus

Kulturális turizmus

- Történelmi műemlékek (Ráckeve)
- Népi építészeti hagyományok (Dömsöd)
- Népi hagyományok (szlovák, sváb és szerb nemzetiségek)

Fürdő turizmus

- Termálfürdők és wellness szállodák (Ráckeve)
- Természetes folyóparti fürdőhelyek a Duna-mentén

Kép forrása: Bencze Zoltán

3.6.5 Gödöllő térsége

A térség Budapesttől keletre található Gödöllői-dombságot és az azt körülvevő településgyűrűt fedi le. Ez a nagy kiterjedésű erdőségekkel és természetközeli területekkel rendelkező, átlagosan 150-250 méter tengerszint feletti magasságú dombvidék kiváló túrázási, kerékpározási és lovaglási terepet nyújt közvetlenül a főváros szomszédságában

A térség Budapest közelsége miatt jelentős fejlődésen és népességgyarapodáson ment keresztül, ugyanakkor természeti értékeit, történelmi jelentőségű emlékeit, de valamelyest még nemzetiségi karakterisztikáit is (Maglód, Ecser) valamelyest sikerült megőriznie. A

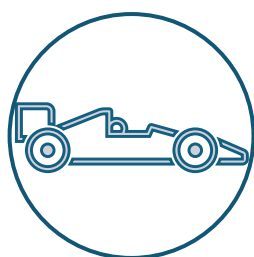
térségben méretét és történelmi jelentőségét tekintve kiemelkedik Gödöllő, de a dombság körülvevő települések majd mindegyike rendelkezik valamilyen történelmi emlékhellyel, vagy jelentős építészeti értéket jelentő kastéllyal, melyek turisztikai kihasználtsága néhány kivételtől eltekintve a mai napig minimális.

Gödöllő jelképe és legfőbb nevezetessége a Grassalkovich-kastély, Magyarország legnagyobb barokk kastélya és Európa egyik jelentős barokk palotája. A kastélyt a 18. század közepén Grassalkovich Antal gróf építtette Mayerhoffer András tervei alapján, s idővel királyi rezidenciává vált. Legendás korszaka a dualizmushoz kötődik: a kastély Ferenc József és különösen a magyarok által kedvelt Erzsébet királyné („Sisi”) egyik legkedvesebb tartózkodási helye volt. A 20. században a palota súlyosan megrongálódott, mára azonban felújított, egész évben látogatható múzeum és a vármegye egyik kiemelt kulturális attrakciója. Gödöllő a magyar művészettörténetben is fontos helyszín: az 1901-ben alapított gödöllői művésztelep a hazai szecesszió, valamint a művészeti és iparművészeti megújulás egyik központja lett. A város egyben jelentős egyetemi és tudományos központ, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (MATE) székhelye. Zöld, dombos környezete, parkjai és a Gödöllői-dombság erdei kellemes lakókörnyezetet, valamint kirándulási és kerékpáros lehetőségeket is kínálnak. A kastély rendezvényhelyszínként és a konferencia- (MICE-) turizmus vonzó célpontjaként is működik, ami jól kapcsolható a térségi gasztronómiai és örökségi kínálatához. Budapestről a gödöllői HÉV-vonalon (H8) és vasúton egyaránt kényelmesen elérhető, így a közel 34 ezres lakosú település a főváros egyik legjobban integrált, turisztikai és lakófunkciót egyaránt betöltő városa.

A Gödöllői térség a főváros közelsége miatt népszerű és sokoldalú turisztikai célpont Magyarországon. A régió kínálata a fenséges **királyi és barokk örökségre**, valamint a természetközeli **családbarát attrakciókra** épül.

- **Gödöllői Királyi Kastély (Grassalkovich-kastély):** Magyarország legnagyobb barokk kastélyegyüttese, amely Erzsébet királyné (Sisi) és Ferenc József kedvenc nyári rezidenciájaként vált világhírűvé. Látogatható a korhű állandó kiállítás, a csodás Barokk Színház és a Lovarda is.
- **Kastélypark és Erzsébet-park:** A kastélyt övező hatalmas, gondozott hagyományos kert és az Erzsébet királyné emlékére ültetett park kiváló helyszínek a sétára.
- **Gödöllői Városi Múzeum:** A városközpontban található gyűjtemény a település helytörténete mellett a híres Gödöllői Művésztelep (1901–1920) képző- és iparművészeti emlékeit őrzi.
- **Máriabesnyői Kegyhely:** Gödöllő városrésze, amely híres búcsújáróhely. A Nagyboldogasszony Bazilika alsó- és felsőtemploma a vallásturizmus kiemelkedő központja.
- **Lázár Lovaspark (Domonyvölgy):** A Lázár fivérek (fogathajtó világbajnokok) által alapított park hagyományos magyar csikósbemutatókkal, lovas programokkal és magyaros vendéglátással várja a látogatókat.
- **Veresegyházi Medveotthon:** Közép-Európa egyetlen medve menhelye, ahol a medvék mellett farkasok és más állatok is láthatók, rendkívül népszerű családi program.
- **Hungaroring és Aquaréna (Mogyoród):** A technikai sportok szerelmeseinek a Formula–1 Magyar Nagydíj helyszíne nyújt nemzetközi szintű élményt, míg a mellette fekvő Aquaréna vízipark a nyári felfrissülést biztosítja.
- **Gödöllői Arbo-park (Gödöllői Arborétum):** Az ország legnagyobb területű erdészeti arborétuma, amelyet az „ezerarcú erdőként” is emlegetnek. Kiváló kirándulóhely játszótérrel, tanösvényekkel, fitnessparkkal.
- **Vácrátóti Arborétum:** A 27 hektáros kertben közel 13 000 növényfajt bemutató botanikus kert a leggazdagabb élő növénygyűjtemény Magyarországon. A kert helyt ad dendrológiai gyűjteménynek, üvegházi gyűjteménynek, évelő, sziklakerti és hagymás-gumós növénygyűjteményeknek.
- **Péceli Ráday kastély:** Az épület nemcsak a 18. századi nemesi rezidenciák egyedi gyöngyszeme, hanem - gazdag irodalomtörténeti vonatkozásai miatt - szellemi kulturális örökségünknek is különleges emlékhelye.

Specializáció, kiemelt turisztikai adottságok:

Aktív és sport turizmus

- Hungaroring
- Aquapark
- Arborétumok
- Lovas turizmus
- Horgászturizmus
- Természetjárás

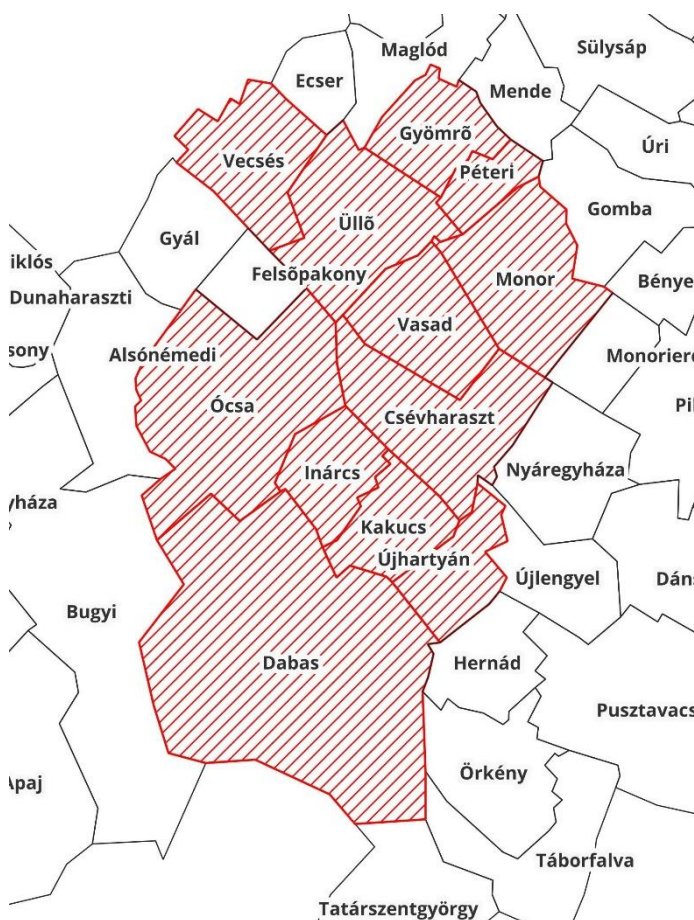
Kulturális turizmus

- Történelmi műemlékek (Gödöllői Királyi Kastély, Péceli Ráday Kastély, Turai Kastély)
- Vallási kegyhely (Máriabesnyő)
- Történelmi emlékhely - Isaszegi csata
- Népművészeti értékek Veresegyháza, Galgamente
- Gödöllői művésztelep (magyar szecesszió)

fotó: <https://budapest.hu/budapest-programok/forma-1-es-magyar-nagydi-2025/>

3.6.6 Vecsés, Dabas, Monor térsége

A Dabas-Monor-Vecsési térség településeinek közös jellemzője, hogy a Pesti hordalékkúp síkság alföldies táján, Budapesttől dél- délkeletre helyezkednek el. Az erdő- és mezőgazdasági termelés alatt álló földek mellett értékes síkvidékes természetközeli élőhelyek is megtalálhatóak a területen, mint például az ócsai Selyem-rét, vagy a Csévharaszi borókás. A térség szélén, a Pilis-Irsai-dombság és a síkság találkozásánál pedig a szőlőművelésnek kedvező adottságokat és az erre már évszázadokkal ezelőtt megtelepült borászatot találunk (Strázsahegy, Monor)

A térségben található települések egy része a budapesti agglomerációhoz tartozik, de a többi települést is alapvetően határozza meg Budapest közelsége és az itt áthaladó országos jelentőségű útvonalak (M0, M4, M5). A térség kiemelt közlekedésföldrajzi

helyzetét az is erősíti, hogy itt található a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, mely jelentős átmenő turistaforgalmat generál. A központi elhelyezkedés és az agglomerálódás bár jelentősen átalakította a helyi társadalmakat, ám így is találni történelmi épített örökséget (Ócsa) és élő nemzetiségi hagyományokat (Vecsés).

A Vecsés–Dabas–Monor tengely a fővárosi agglomeráció délkeleti kapuja, amely **egyedülálló gasztronómiai hagyományokkal, gazdag kúriaépítészettel és különleges lápi, illetve dombvidéki természeti értékekkel** várja a látogatókat. A három kulcstelepülés és közvetlen környezetük kiváló célpontot nyújt a hétvégi kirándulóknak, a borturizmus kedvelőinek és a családoknak egyaránt.

Az Aktív turizmus kedvelői elsősorban a térségek védett természeti területeit járhatják be, de oktató-nevelő jellegű tanösvények is megtalálhatóak benne.

- **Szent Jakab sétány:** A Dabas-Sári részén található, cölöpökre épített fapallós tanösvény a Turjános vizes élőhelyein vezet keresztül.
- **Ezer Pince Tanösvény:** A szőlőhegyen kialakított oktatóútvonal a helyi borászatot, a szőlőfajtákat és a pinceépítészetet mutatja be.
- **Selyem réti tanösvény:** Az ócsai Selyem-réti tanösvény a Budapest környéki kirándulások egyik legkülönlegesebb célpontja, amely a Duna-Ipoly Nemzeti Park részét képező Ócsai Tájvédelmi Körzet varázslatos, egész évben vízzel borított láperdejébe enged betekintést.

- Az agglomerációs térség sajátossága a településeken található **számos lovarda jelenléte**. A terület **Magyarország egyik legjobb terep- és túralovas adottságú területe**, mivel a homokos talaj rugalmas, nem köves, sárban is jól járható, és hatalmas, összefüggő pusztai vagy erdős útvonalak érhetők el.

Gasztronómiában több erőssége is van a térségnek, mely valamilyen ételhez, vagy italhoz kapcsolódnak.

- **Sári rétesház:** A szlovák nemzetiségi hagyományok megőrzésének egy jó példája Dabason a Szlovák udvar és a Sári Rétesház. A sári szlovák rétes különlegessége a hagyományos recept alapján, lehetővékonyra nyújtott tésztában és a rengeteg töltelékben rejlik. Tésztája olyan vékony, hogy belül szinte nem is látható. A gazdag kínálat tartalmaz almás, meggyes, túrós, káposztás réteseket, melyekből helyben fogyasztásra és elvitelre is vásárolhatunk.
- **Monori Pincefalu (Strázsahegy):** Európai szinten is ritka, összefüggő pincefalu, ahol csaknem 1000 hagyományos borospince található szűk utcákba rendeződve.
- **Pincesor Ócsa:** Helyileg az Ócsai Tájvédelmi Körzet védett területén található meg. A város szélén fekvő pincesor különlegessége, hogy a pincék nem hegyoldalba, hanem a sík, löszös talajba mélyednek, egyirányú tájolással, nádfedéssel.
- **Vecsési Káposztafesztivál:** A vecsési savanyított káposzta igazi hungarikum. Az ősszel megrendezett fesztivál a régió egyik legnagyobb gasztronómiai és kulturális eseménye.

A térségben történelmi emlékeket őrző épületeket is megtalálunk.

- **Ócsai Premontrei Kolostor:** A román stílusban megépített kolostor jellegű templomépület a 13. század elején épült és átélte a történelem viharait. A szentélyben középkori falra festett freskók találhatók.
- **Klasszicista kúriák:** Dabast a „kúriák városaként” is emlegetik, mivel több mint húsz XIX. századi nemesi udvarház található itt (például a Halász-kúriák, a Gombay-Dinnyés kúria vagy a nemrég felújított Kossuth Művelődési Központ épülete).
- **Kossuth Ház Galéria és Helytörténeti Múzeum:** Kossuth Lajos családjának egykori dabas-gyóni birtokán működő kulturális központ és kiállítótér.

Vecsés, Dabas és Monor térsége infrastrukturális adottságai és elhelyezkedése miatt a budapesti agglomeráció egyik legnépszerűbb célpontja a **privát rendezvények, esküvők és a vállalati MICE turizmus** (konferenciák, csapatépítők) terén. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér közvetlen közelsége az M0-s, M4-es és M5-ös utakkal kombinálva rendkívül gyors megközelíthetőséget biztosít mind a hazai, mind a nemzetközi üzleti partnerek számára. A három alkörzet eltérő karakterű rendezvényhelyszíneket kínál, lefedve a prémium vállalati igényektől a romantikus esküvőig tartó teljes palettát.

A repülőtér tözsomszédságában elhelyezkedő Vecsés elsősorban a professzionális vállalati rendezvényekre, nagy létszámú konferenciákra és a nemzetközi üzleti partnerek fogadására specializálódott. Monor és a Strázsahegy, Ócsa és a pincefalu a hangulatos, természetközeli borvidéki esküvők és az élményalapú vállalati csapatépítők (pl. bortúrák) fellegrára. Dabas térsége a látványos, nagyobb létszámú luxusesküvők és az exkluzív, zöldövezeti rendezvények otthona, ahol a természet és az elegancia találkozik.

Specializáció, kiemelt turisztikai adottságok:

Aktív turizmus

- Természetjárás síkvidéki természetvédelmi területeken (Ócsai Tk. Csévharaszi borókás)
- Lovas túraútvonalak

Kulturális turizmus

- Történelmi műemlékek és népi építészet (Ócsa)
- Népi hagyományok (szlovák, sváb hagyományok)

Gasztro turizmus

- Fesztiválok (Vecsési képosztafesztivál, Dabasi rétesfesztivál)
- Borkultúra (Ócsai Pincesor, Monori Strázsa-hegy)

MICE

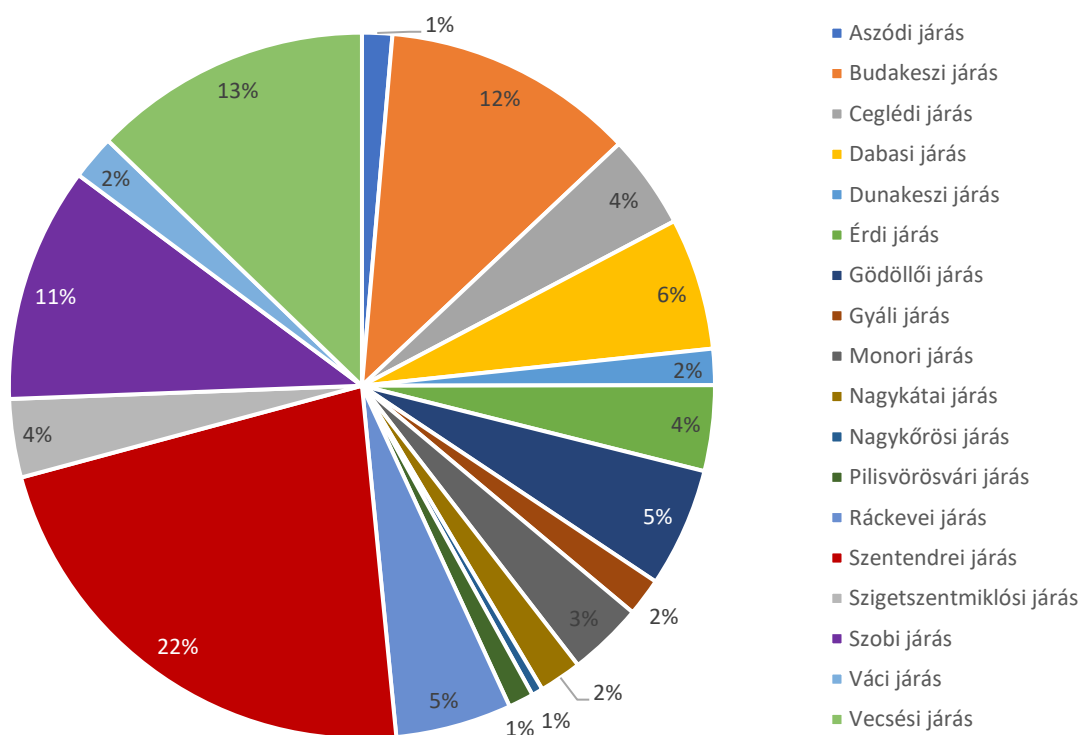
- Céges hivatás és rendezvényturizmus
- Esküvői rendezvények

fotó: <https://www.eskuvoihelyszinkereso.hu/helyszin/levendulas-inarcs>

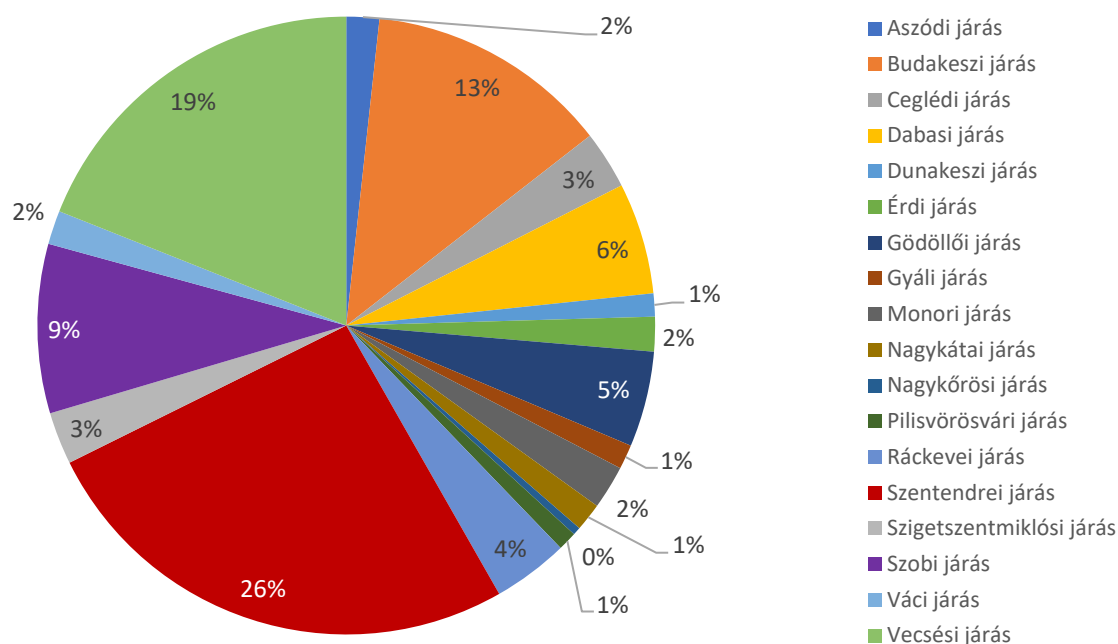
3.6.7 Pest Vármegyei járások turisztikai összehasonlítása

A legintenzívebb növekedést a vendégforgalom (vendégek száma) tekintetében a gyáli (+118%), a dunakeszi (+69%) és a nagykőrösi (+60%), a vendégéjszakák vonatkozásában a dunakeszi (+44%), a gyáli (+43%) és a nagykáti (+28%) járás produkálta az előző évhez képest. 2024-ben a legtöbb vendégéjszakát a Szentendrei járásban töltötték a turisták, ezt követte a Vecsési, a Budakeszi és a Szobi járás.

43. ÁBRA | VENDÉGÉJSZAKÁK ARÁNYA PEST VÁRMEGYE TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEIN JÁRÁSONKÉNT (2024)

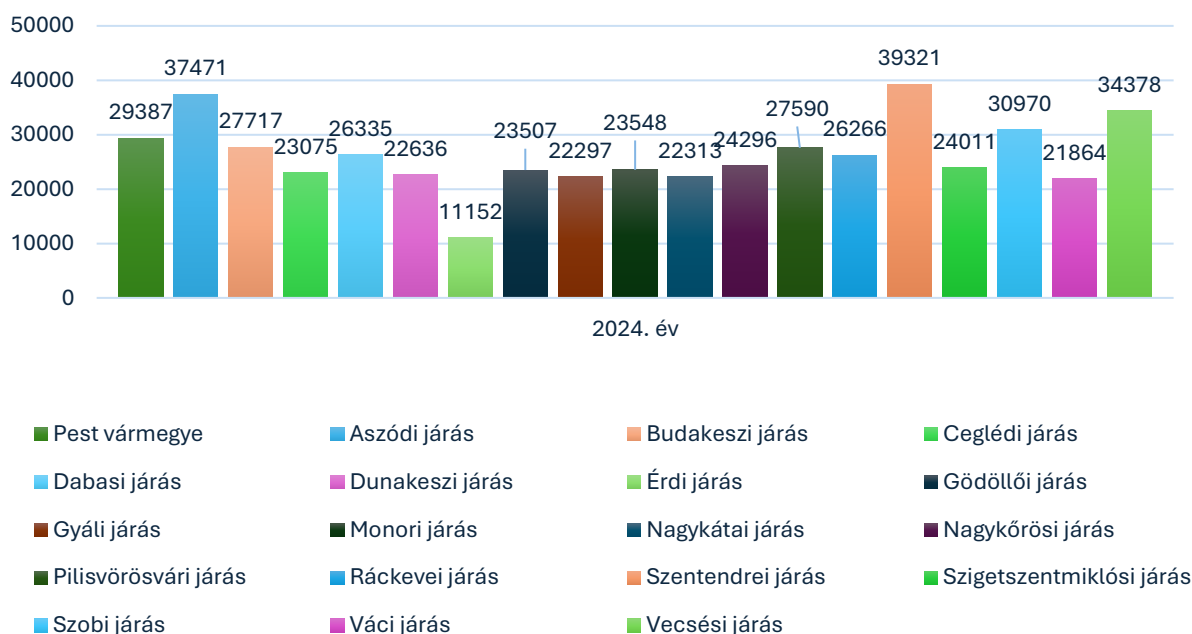
Forrás: ksh.hu, saját szerkesztés

44. ÁBRA | PEST VÁRMEGYE SZÁLLÁSDÍJ BEVÉTELEINEK ARÁNYA JÁRÁSONKÉNT (2024)

Forrás: ksh.hu, saját szerkesztés

2024-ben a Szentendrei járás szálláshelyein képződött a vármegye szállásdíj bevételeinek negyede, kétszer annyi bevételt realizálva, mint a képzeletbeli dobogó második fokán található Budakeszi járás. A TOP3-ba a Vecsési és a Budakeszi járás fért be. Mindkét térség esetében növekvő a szállásdíj bevétel az elmúlt három évben.

45. ÁBRA | EGY SZOBA ÁTLAGÁRA PEST VÁRMEGYE JÁRÁSAIBAN (2024)

Forrás: ksh.hu, saját szerkesztés

Ha megnézzük megvizsgáljuk az egyes járások teljesítményét, akkor azt állapíthatjuk meg, hogy a Szentendrei, az Aszódi és a Vecsési járásban magasabb a szobák ára, mint az országos átlag, sőt e három járás még a budapesti értékeket is felülmúlja. Ha mindezt egy hároméves időskálán vizsgáljuk, akkor a Nagykőrösi járás közel 225%-os szobaár emelkedése kiemelkedő.

ÖSSZEGZÉS

Pest Vármegye számára a turisztikai szektor különleges lehetőséget jelent. A Duna, a Dunakanyar és Budapest márkaereje, a termálvizek és a vízi turizmus különleges adottságai az eddigi kihasználatlan kapacitások kiteljesedését segíteni tudják. A vármegye számára a fejlődésben lemaradó térségek felzárkóztatása különösen fontos. A turizmus szempontjából jó adottságokkal rendelkező térségek és a fejlődésükben lemaradó térségek között jelentős átfedés van, ezért a turisztika fejlesztésével, a helyi adottságok kihasználásával a térségek fejlesztését is elő tudjuk segíteni.

Bár a fővároshoz való közelsége miatt bármely térségben pontszerűen kialakíthatók turisztikai szempontból érdekes attrakciók, vagy rentábilisan működtethető szálláshelyek, a térségi szemlélettel elsősorban a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségekre szeretnénk koncentrálni. Ezek közül hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség, amely megyében található területe a Dunakanyar egészét, a Visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel. Szintén országos jelentőségű természeti és kulturális öröksége miatt, ám jelenleg még az előbbinél jóval inkább alulhasznosított térségei a Gödöllői dombság és Galga mente, illetve a Ráckevei-Duna turisztikai térségei.

A Duna turisztikai hasznosítása jelenleg elmarad annak potenciáljától, a jelenlegi kihasználtsághoz sokkal nagyobb lehetőségek vannak a vízi turizmus különböző ágaiban. A fővárosiak által leginkább kedvelt és általában aktív turisztikai tevékenység számára lehetőségeket rejtő komplex turisztikai hasznosításra alkalmas a Pilis-Budai térség is. A megye délkeleti részének termálforrásaira és már korábban kiépült fürdőire, valamint az ökológiai szempontból nagy potenciált jelentő vizes élőhelyekre épülve, fürdő és egészségturizmus és ökoturizmus építhető ki. A megyének talán ez a legkevésbé feltárt, turisztikai lehetőségekkel rendelkező területe.

4 Turisztikai projektek Pest vármegyében

Az elmúlt években a vármegyében több támogatási konstrukció is elérhető volt turisztikai fejlesztésekre.

A Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Programot a kiemelt állami turisztikai beruházások megvalósítása céljából létrehozott, 100%-ban állami tulajdonú gazdasági társaság a Kisfaludy2030 Turisztikai Fejlesztő Nonprofit Zrt. valósította meg. A társaság hazai forrásból többféle pályázati támogatást nyújtott, többek között támogatta a Tuorinform irodák korszerűsítését, vidéki vendéglátóhelyek korszerűsítését, valamint a Muzsikáló Magyarország program keretében hagyományos kávéházi cigányzene megőrzését és népszerűsítését. A társaság kezelésében volt mód pályázni a Budapesti MICE fejlesztésekre. A legfontosabb konstrukció a Kisfaludy Szálláshelyfejlesztési program volt, melyben a tervek szerint 2030-ig közel harmincezer szoba újul meg és közel ötezer új munkahely jön létre. A Nonprofit Zrt. által támogatott Pest Vármegyei projektekről és azok összegéről nincs elérhető információ.

2020-ban indultak a vármegye hazai forrásból megvalósuló turisztikai pályázatai, melyek **9 db szálloda fejlesztését és 8 db panzió fejlesztését tették lehetővé összesen 4,2 milliárd Forint értékben.** A fejlesztési program **a Pest Vármegye kompenzációs forráscsomag részeként** került meghirdetésre. A projektek szobakapacitás bővítésre, vagy meglévő szobák színvonalának fejlesztésére, szállodai szolgáltatások (wellnes) kialakítására vagy fejlesztésére, energetikai megújításra voltak igényelhetőek.

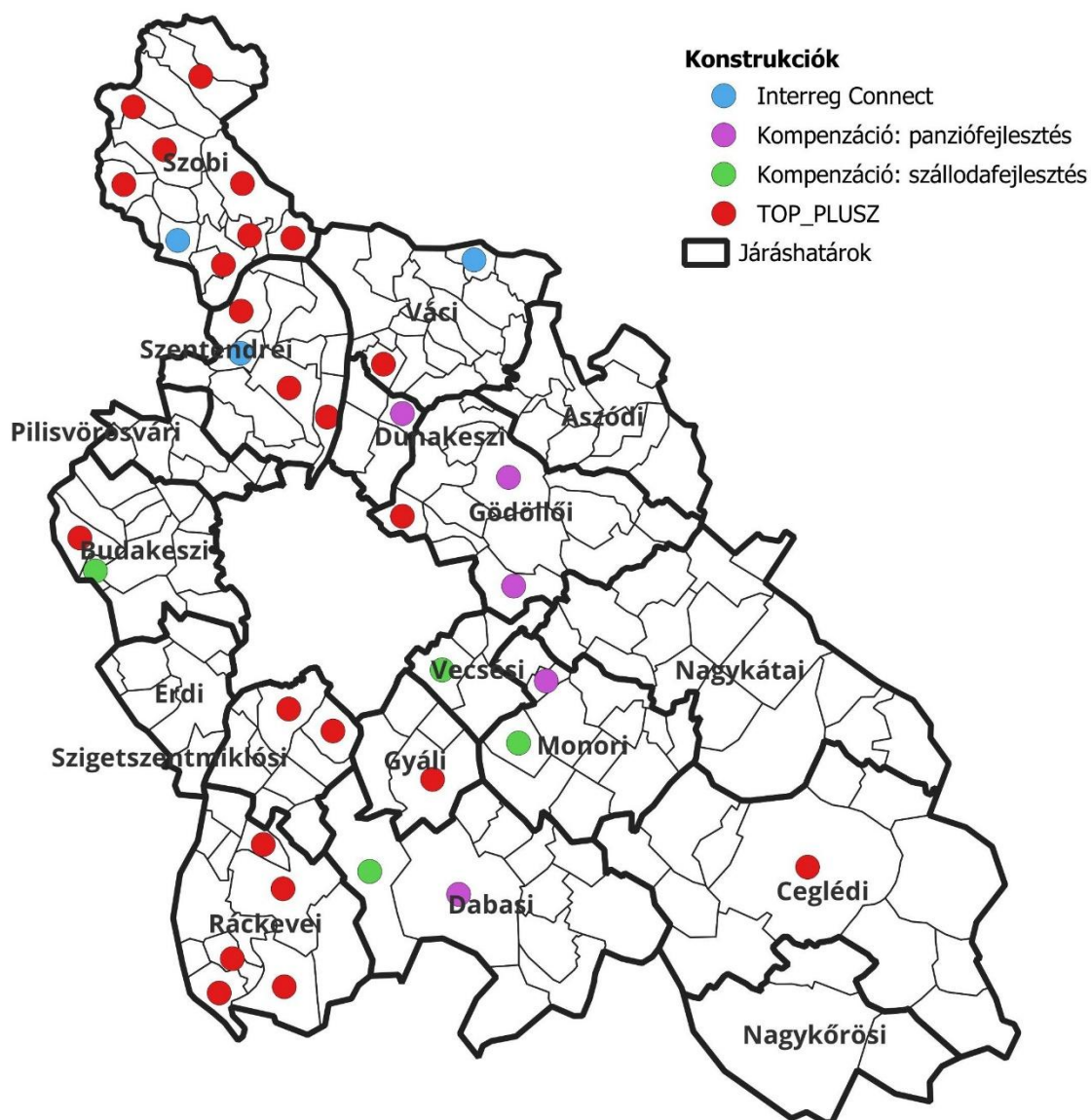
Az **Interreg Connect pályázatok uniós forrásból határon átnyúló projektek megvalósítását támogatták.** Pest Vármegyében ez Magyar-Szlovák együttműködést keretében megvalósuló programokat tartalmaz. **Összesen 6 db projektről tudunk, melyek 740 millió Forint támogatásban részesültek.** A támogatásból többek között várrom rekonstrukció, strand fejlesztés, látogatóközpont fejlesztés valósult meg.

A legtöbb forrás az elmúlt időszakban a Területi Operatív Program Pluszból volt elérhető, a TOP Plusz 6.1.3 és TOP Plusz 6.1.4 konstrukciók keretében.

A TOP Plusz 6.1.3. konstrukció célja térségi szintű, turisztikai termékcsomagok és kisléptékű tematikus turisztikai fejlesztések támogatása, melyekkel megyei szintű turisztikai vonzerő elemekre épülő, koordinált fejlesztések valósíthatók meg. Összesen **25 db projekt nyert támogatást 6,6 Milliárd Forint értékben, a támogatástartalom 50-és 400 Milliárd Forint között alakult.** Átlagosan 250 millió forint volt az egy projektre jutó támogatás. A pályázatokat a vármegyei ITP-ben meghatározott helyszíneken lehetett igényelni.

A TOP Plusz 6.1.4. felhívásban több megyét érintő, hálózatos fejlesztésekhez vagy komplex térségi, illetve országos jelentőségű aktív- és ökoturisztikai fejlesztések megvalósításához lehetett támogatást igényelni. Pest Vármegyében **11 db projekt nyert el összesen több, mint 11 Milliárd Forint támogatást ilyen célra.** A projektek átlagos támogatástartalma 950 Milliárd Forint.

A Kisfaludy program támogatásait nem beleszámolva tehát az elmúlt hét évben a vármegyében több, mint 22,7 Milliárd Forint támogatásból valósultak meg turisztikai projektek. A támogatások főleg Visegrád, a Pilis és Börzsöny területén, valamint a Ráckevei Duna-ág területén koncentráálódtak.

43. ÁBRA | TURISZTIKAI PROJEKTEK PEST VÁRMEGYÉBEN

5 SWOT analízis

SWOT-elemzés — Pest Vármegye turizmusfejlesztése

Erősségek

belső · pozitív

- Változatos táj- és domborzati viszonyok, élőhelyek sokfélesége, védett természeti értékek jelenléte, a Duna és annak mellékvízfolyásai jelenléte
- Az ország legnagyobb küldőpiacának jelenléte.
- Nemzetközi repülőtér jelenléte az agglomeráció területén.
- Meglévő, országos hírű attrakciók jelenléte a vármegyében.
- Erős a MICE szegmens jelenléte a vármegyében.
- Gazdag gyógy- és termálvízkészlet.
- Gazdag, sokszínű kulturális örökség.
- Az ország legnagyobb fogadópiacának (Budapest) közelsége.
- Változatos szálláshelykínálat.
- Folyamatban lévő, elsősorban az aktív turisztikához köthető fejlesztések a Dunakanyarban, a Börzsönyben, Pilisben és a Ráckevei Duna-ágon.

Gyengeségek

belső · negatív

- Nincs a vármegye turisztikai szektorát összefogó és megszervezni képes irányító szervezet.
- Nem megfelelő a tájegységeken belül működő szolgáltatók közötti kapcsolat, együttműködés.
- Illegális hulladéklerakók, szemetes, rendezetlen, igénytelen környezet különösen az agglomeráció területén.
- Több helyen hiányosak a biztonságos, kényelmes túrázás infrastrukturális feltételei.
- Nem megfelelő a be és kilépési pontokon a tapasztalattal és helyismerettel nem rendelkező turisták elérése és tájékoztatása.
- A megyei szolgáltatók digitális elérhetősége, a szolgáltatások során alkalmazott digitális megoldások gyakran elmaradnak más piaci szereplők által alkalmazott megoldásoktól.
- A helyi termelők által előállított termékek alacsony mértékben jelennek meg a szolgáltatók kínálatában.
- Az agglomeráción túli területek turisztikai szolgáltatásait erős szezonális jellemzi.
- Hiányos a pest vármegyei turisztikai szereplők és a budapesti turisztikai szereplők közötti együttműködés.
- Infrastrukturális hiányok tapasztalhatók (úthálózat, megközelíthetőség, táblázás, parkolók, mosdók, az aktív turizmushoz kapcsolódó megállóhelyek, ki és belépési pontok).
- Bizonyos térségekben szálláshely kapacitás hiányok jelentkeznek.
- Hiányzik a vármegyei arculat, a vármegyei marketing, programnaptár.
- Az aktív turisztika területén legfőképp elhivatott, de tőkeszegény iparági szereplők működnek (jellemzően nem profitorientált civil szervezetek), akik külső forrás hiányában nem képesek fejlesztések megvalósítására.
- Elmaradt a tájegységekre jellemző termékfejlesztés.
- A közösségi közlekedési eszközök (vasút, híd, hajó) turisztikai jellegű kihasználtsága alacsony.
- Az agglomeráción túl elhelyezkedő turisztikai vállalkozások tőkeszegények.

Lehetőségek

külső · pozitív

- Napjaink aktív- fenntartható- és egészséges életmódra való kommunikációja a rekreációt és a turizmust, különösen az aktív turizmus térnyerését segíti.
- A vármegyei széles turisztikai kínálat kedvezően kapcsolható egymáshoz, hosszabb térségben eltöltött időt eredményezve.
- A partnerség és együtt tervezés erősítésével a Budapestről túlcsoorduló turisták a vármegyében töltenek el vendégéjszakát.
- A klímaváltozás miatti felmelegedés meghosszabbítja a turisztikai tevékenységre, rekreációra alkalmas időjárást.
- A már bevezetett helyi termékekre és helyi kapcsolódó szolgáltatásokra alapozott termékfejlesztés jó bázisa a további fejlesztéseknek.
- A pusztuló vármegyei kastélyok felújításával (Ráday kastély, Savoyai-kastély) önálló turisztikai attrakciók, ezek felfűzésével tematikus utak jöhetnek létre.
- Megfelelő látogató monitoring segítségével a Pilisi és Börzsönyi területeken azonosíthatóvá válnak a beavatkozást igénylő területek.
- A Duna, mint vízi és kerékpáros közlekedési folyosó szerepének erősítése.
- A programnaptárak harmonizálásával folyamatos turisztikai érdeklődést lehet fenntartani.
- Egyes turisztikai termékek (pl. ökoturizmus, gasztroturizmus) népszerűsége pozitívan hat más turisztikai ágazatokra is.
- Vármegyei decentralizált szervezeti rendszer kialakításával a térségi összefogás erősödhet, a területek túlhasználata megszűnhet.
- A turizmus területén jelentkező nemzetközi trendekre építve jobban kiaknázzhatóak a vármegye emberközeli élmények nyújtásához meglévő adottságai.

Veszélyek

külső · negatív

- Az frekvenciált területeken a túlturizmus veszélye miatt (Pilis, Börzsöny) vendégélmény csökkenés és környezeti károk keletkezhetnek.
- Keresztpromóciók hiánya miatt a térségekben töltött idő elmarad a lehetőségektől.
- A túratípusok közötti szolgáltatói együttműködések fejletlenek, legfeljebb csak helyi szinten valósulnak meg.
- Hiányzó hazai források miatt a vármegyei szolgáltatók nem tudnak önerőből beruházni.
- Ellentétek alakulnak ki a helyi lakosok és turisták, horgászok és lapátos turisták, kerékpárosok és gyalogos turisták között.
- Tőkehiány miatt nem valósulnak meg piaci alapon fenntartható szolgáltatások.
- Szolgáltatók együttműködése nélkül nem alakíthatók ki csomagajánlatok, vonzó turisztikai termékek.
- A természetbe való belépési pontokon (főként a települések peremén) lévő illegális szemétkerakók, valamint a megfelelő parkolási lehetőségek hiányosságai rontják a turisztikai élményt.
- Szakképzett munkaerő hiánya.
- Térségi nagyprojektek megvalósulásának elmaradása (RSD kotrása, úthálózat fejlesztések, HÉV rekonstrukció)
- Klímaváltozás turizmusra gyakorolt negatív hatásai.

6 Stratégiai célok meghatározása

6.1 Célrendszer megalapozása - a helyzetértékelés összefoglaló megállapításai

Pest Vármegye szálláshelyei 2025-ben 54,4 milliárd forint árbevételt értek el, ami az előző évhez képest 16%-os növekedést jelent. Az egy vendégre jutó átlagos költség 49 100 Ft körül alakult (2%-os növekedés), az egy vendégéjszakára jutó költség pedig 27 000 Ft volt (5%-os emelkedés). Fontos megjegyezni azonban, hogy az infláció hatásával korrigálva reálértéken csökkenés mutatható ki.

A kereskedelmi szálláshelyek szobakapacitás-kihasználtsága 2025-ben 42%-ra nőtt, amely az országos átlag (44%) közelében van, de Budapest (68%) értékét jóval alulmúlja. A szállodák esetében ez a mutató 55%-on áll – ennél csak Budapest (71%), Heves és Vas Vármegye teljesít jobban. A jövedelmezőség egyik legfontosabb mutatója, a RevPAR a szállodák esetében 19 922 Ft volt, ami 15%-os éves növekedést jelent, mely érték az országos átlag közelében van.

A statisztikai adatokat két tényező erősen torzítja: egyrészt a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér növekvő utasforgalma, amely a Vecsési járás foglaltsági mutatóit rendkívül magasra pozicionálja, másrészt Budapest hatalmas országon belüli erősödése, amely az összehasonlítást aránytalanná teszi.

A vármegyei vendégforgalom erősen koncentrált. Vecsés adja a teljes forgalom mintegy 20%-át, amelyet Visegrád (14%), Budaörs (4%), Herceghalom (3%) és Cegléd (3%) követ. A legjobban teljesítő járás mind vendégéjszakák száma, mind szállásdíj-bevételek tekintetében a Szentendrei járás (a bevételek 25-26%-a), amelyet a Vecsési, majd a Budakeszi járás követ.

Az attrakciók látogatottságában kiemelkedik Visegrád (Fellegvár és Bob pálya egyenként 200 000 körüli látogató), a Budakeszi Vadaspark, a Gödöllői Királyi Kastély és a Veresegyházi Medveotthon. A 2025. évi TOP5 attrakció összesített látogatószáma elérte a 770 968 főt. Pest Vármegye egyúttal az ország kiemelkedő küldőrégiója is: a vármegyei lakosok 7,5 millió vendégéjszakát generáltak országos szinten.

A helyzetelemzés részletesen bemutatja a vármegye turisztikailag meghatározó ágazatait:

- **MICE-turizmus (konferencia- és rendezvényturizmus):** A vármegye erős MICE-kínálattal rendelkezik a főváros közelségének köszönhetően, amely a céges rendezvényturizmust és esküvői rendezvényeket is magában foglalja.
- **Aktív és ökoturizmus:** A COVID-járvány után jelentősen megugrott a szabadtéri aktív tevékenységek iránti kereslet. A vármegye kijelölt **gyalogos túraútvonalakkal, kerékpáros infrastruktúrával** (köztük az EuroVelo nyomvonalakkal), **vízi túraútvonalakkal** rendelkezik. A Börzsöny, a Pilis és a Ráckevei Duna-ág az aktív turizmus legfontosabb helyszínei. Az aktív turizmus része még a **lovass turizmus**, melyre a Pilis, a Szentendrei sziget, a Gödöllői-dombság a vármegye déli és keleti területei kiváló lovaglási terepet kínálnak, valamint a **horgászturizmus** is. A Ráckevei Duna-ág az ország egyik legintenzívebben halasított területe, de a megye több pontján is (Duna, Ipoly, Gödöllői-Isaszegi halastavak, Délegyháza környéki kavicsbánya tavak stb.) a horgászturizmus komoly potenciált rejt.
- **Vallási és zarándokturizmus:** Az ország gazdag szakrális örökségére és zarándokútvonalaira épülő turizmusban a vármegye fontos szerepet tölt be.
- **Fürdőturizmus, gyógyturizmus:** A vármegye gazdag gyógy- és termálvízkészlettel rendelkezik (Cegléd, Nagykáta, Ráckeve), ám a fürdők ismertsége, az általuk nyújtott szolgáltatások köre elmarad az országos hírű fürdővárosokétól.

- **Kulturális és örökségturizmus:** Gazdag épített örökség (kastélyok, várak, templomok), sokszínű nemzetiségi hagyományok (szerb, sváb, szlovák) és a Skanzen, valamint Visegrád és Szentendre attrakciói színesítik a vármegye vonzerő palettáját.

A helyzetelemzés hat turisztikai térséget azonosít a vármegyén belül. Ezek a lehatárolások nem követik szorosan a járashatárokat, hanem a turisztikailag együtt tervezhető adottságokat tükrözik.

Börzsöny vidéke

A vármegye legészakibb, Szlovákiával határos térsége kiemelkedő táji és természeti értékekkel rendelkezik (a Csóványos 938 méteres csúcsa az ország egyik legérrintetlenebb erdős területe). A közlekedési kapcsolatok északra haladva romlanak, a térség gazdasága és társadalma egyaránt nehézségekkel küzd.

Specializáció: aktív turizmus (természetjárás, vízi és kerékpáros turizmus), kulturális turizmus (Vác örökségturizmusa), természetes Duna-menti fürdőhelyek.

Pilis–Visegrád–Dunakanyar térsége

A vármegye legjobban teljesítő turisztikai régiója. Visegrád és Szentendre országosan híres kulturális attrakciókat, szálláshelyeket és szórakoztató helyszíneket kínál. A stratégia azonban rámutat, hogy a Szentendrei térség csúcsidőszakban elérte az infrastruktúra teherbíró képességének határát – a forgalom további növelése a helyi lakosok ellenállásába ütközne.

Specializáció: aktív turizmus, kulturális örökség, vízi és fürdőturizmus.

Gödöllő térsége

A Gödöllői-dombság kiváló kerékpározási, túrázási és lovaglási terepet kínál közvetlenül a főváros szomszédságában. A Gödöllői Királyi Kastély és a Hungaroring országos ismertségű attrakciók, ugyanakkor a térség kastélyainak nagy része (Ráday-kastély, Turai kastély stb.) turisztikailag szinte kihasználatlan.

Specializáció: sportturizmus, kulturális turizmus, vallási kegyhely (Máriabesnyő).

Ráckevei Duna-ág menti települések

Annak ellenére, hogy kedvező táji és természeti adottságokkal, valamint Budapest közelségével rendelkezik, a Ráckevei járás a vármegye leszakadó térségei közé tartozik. A Ráckevei Duna-ág (RSD) kiváló vízi turisztikai és horgászturisztikai lehetőségeket kínál. Az Eurovelo 6 kerékpárút is áthalad a területen. Tervezett fejlesztések várhatóan felértékelik a térséget.

Specializáció: vízi turizmus, horgászturizmus, kerékpáros turizmus, kulturális örökség (Ráckeve).

Cegléd–Nagykátai térsége

A vármegye délkeleti, alföldi jellegű periférikus térsége. Legfontosabb turisztikai adottsága a termál- és gyógyvízkészlet, valamint a természetes élőhelyek, Natúrpark jelenléte. A Nagykátai járásban az elmúlt évben szinte megduplázódott a vendégéjszakák száma, ami a fejlesztési potenciált jól mutatja.

Specializáció: fürdő- és egészségturizmus, falusi turizmus, ökoturizmus, gasztroturizmus.

Vecsés–Dabas–Monor térsége

A Liszt Ferenc Repülőtér közelsége miatt a térség kiemelt MICE- és tranzitturisztikai potenciállal rendelkezik. Értékes természetvédelmi területek (Ócsai Természetvédelmi Terület, Csévharaszi borókás), élő borkultúra (Monori Strázsa-hegy) és népi hagyományok (Ócsa, Vecsés) alkotják az alapot a jövőbeni fejlesztésekhez.

Specializáció: MICE-turizmus, aktív turizmus természetvédelmi területeken, gasztroturizmus és borkultúra.

Az elmúlt hét évben a vármegyében mintegy 22,7 milliárd forint pályázati forrásból valósultak meg turisztikai projektek (Kisfaludy-program nélkül), amelyek főként Visegrád, a Pilis, a Börzsöny és a Ráckevei Duna-ág területén koncentráltak. A jövőbeni fejlesztések keretrendszerét az NTS2030–Turizmus 2.0 stratégia jelöli ki.

A helyzetelemzés alapján a következő beavatkozási területek látszanak kiemelt fontosságúnak:

- **Szervezetfejlesztés:** Vármegye szintű turisztikai irányítószervezet, TDM-rendszer megerősítése, Pest Vármegye és Budapest közötti együttműködés erősítése, a térség turisztikai szolgáltatói közötti együttműködések erősítése
- **Szálláshelyfejlesztés:** Kapacitásbővítés az attrakcióval igen, de szálláshellyel nem megfelelő mértékben rendelkező térségekben (Börzsöny vidéke, Gödöllői térség, Cegléd–Nagykátai térsége), a meglévő szálláshelyek korszerűsítése, bővítése.
- **Attrakciófejlesztés:** Elhanyagolt kastélyok (Ráday, Savoyai), zarándokhelyek, örökségi helyszínek fejlesztése, kihasználatlan táji-, természeti adottságokra építő attrakciófejlesztése
- **Aktív turisztikai infrastruktúra:** Kerékpáros és gyalogos úthálózat bővítése, ki- és belépési pontok fejlesztése, vízi turizmus infrastruktúrájának kiépítése, lovas túra útvonalak infrastruktúra fejlesztése.
- **Marketing és digitalizáció:** Vármegyei arculat kialakítása, összehangolt programnaptár, digitális elérhetőség javítása, látogatómenedzsment-rendszer kiépítése.
- **Lemaradó térségek felzárkóztatása:** A turisztikai fejlesztést eszközként alkalmazni a gazdaságilag hátrányos helyzetű peremjárások (Ráckeve, Cegléd, Nagykátai, Szob, Dabas, Aszód) felzárkóztatásában.
- **A turisztikai megközelíthetőséget, elérhetőséget, hasznosíthatóságot segítő támogató infrastruktúra célzott fejlesztése:** közlekedési kapcsolatok, utak, parkolók, kitáblázás, közművek stb.

Pest Vármegye turizmusa növekvő pályán van, de az ágazat teljesítménye – mind bevételek, mind vendégéjszakák tekintetében – elmarad az országos átlagtól és különösen Budapest dinamikájától. A stratégiai gondolkodás keretét az adja, hogy a 3 millió fős agglomerációs térség Budapest vonzerőjére építve – nem versengve azzal – tudja maximálisan kihasználni a saját potenciálját is. **A cél nem rekordlátogatószámok elérése, hanem a minőségi, hosszabb tartózkodásra ösztönző, sokszínű, személyre szabott élménykínálat kialakítása, amely a fejlődésben lemaradt peremvidéki járásokban is foglalkoztatási és jövedelemszerzési lehetőséget teremt.**

A stratégiai gondolkodás kiindulópontja, hogy Pest Vármegye és Budapest turisztikai szempontból nem választható szét egymástól, a főváros az ország legnagyobb fogadópiaca, amelynek közvetlen szomszédságában olyan aktív turisztikai, kulturális, természeti és gasztronómiai értékek találhatók,

amelyek személyre szabott élményt nyújthatnak a látogatóknak. A jelenlegi nemzetközi trendek – a lassú turizmus térhódítása, az ökoturisztikai szempontok előtérbe kerülése, az egészségturizmus növekvő népszerűsége – kedveznek a vármegyei adottságok kiaknázásának.

6.2 Jövőkép

Pest vármegye számára a 2034-re kitekintő turisztikai jövőképét az alábbiak szerint fogalmaztuk meg.

Pest Vármegye meghatározó szerepet tölt be Magyarország turizmusában, mint olyan sokszínű és vonzó úti cél, amely a kulturális értékeket, a természetközeli élményt és a modern szolgáltatásokat harmonikusan egyesítő programkínálatot nyújt. A régió turisztikai kínálata a kreatív marketing tevékenységnek és a szolgáltatók közötti együttműködéseknek köszönhetően ismert és népszerű mind a hazai, mind a külföldi vendégek körében, és innovatív módon reflektál a változó piaci igényekre, miközben fenntartható, élményszerű és személyre szabott szolgáltatásokat biztosít az ide látogatóknak és itt élőknek. A jól kialakított infrastruktúra és a szívélyes vendéglátás révén jelentős mértékben nőnek a turisztikai bevételek, ami erősíti a helyi gazdaságot és munkahelyeket teremt, miközben a térség megőrzi és továbbfejleszti egyediségét és értékeit.

Azt gondoljuk, hogy a fizetőképes kereslet, valamint a vármegye turisztikai kínálatának alapjai adottak a térségben. A jövőképben megfogalmazott elképzelés eléréséhez természetesen jelentős mértékű pénzügyi erőforrás is szükséges, ami a közpénzek területén sem vármegyei, sem nemzetgazdasági szinten nem áll rendelkezésre. Úgy gondoljuk azonban, hogy a stratégiában foglalt elképzelések orientálni tudják a közös gondolkodásunkat a megye turizmusfejlesztésének jövőjéről és a célokat csak a köz- és a magánszféra egyetértésben végzett, szisztematikus és hatékony munkájával lehet elérni.

Úgy látjuk, hogy napjainkban a legtöbb érintett szereplő (önkormányzatok, vállalkozók, civil szervezetek és részben az állami irányítás) számára a napi feladatellátás finanszírozása is komoly kihívást jelent, ezért komolyabb turisztikai attrakció-, infrastruktúra-, vagy szolgáltatás fejlesztés finanszírozására az előttünk álló időszakban kevésbé számíthatunk. Nagy szükség lenne ugyanakkor a jövőképhez vezető úton azokra a sinergiákra, melyeket a sok érintett szereplő összefogásával lehetne elérni. Fontos lenne új gondolatok és kompetenciák bevonására is.

A stratégia egyik új eleme a korábbi megyei/vármegyei fejlesztéspolitikai dokumentumokhoz képest a több, hatékonyabb, célorientált együttműködés a turizmusfejlesztés területén is, ami a szinergikus hatásokon keresztül elérhetőbbé és jövedelmezőbbé tudja tenni a vármegye turisztikai kínálatát, ami egyben magasabb bevételt jelenthet egyéni és szervezeti szinten is.

Ha a vármegye szereplői egyetértenek az irányban:

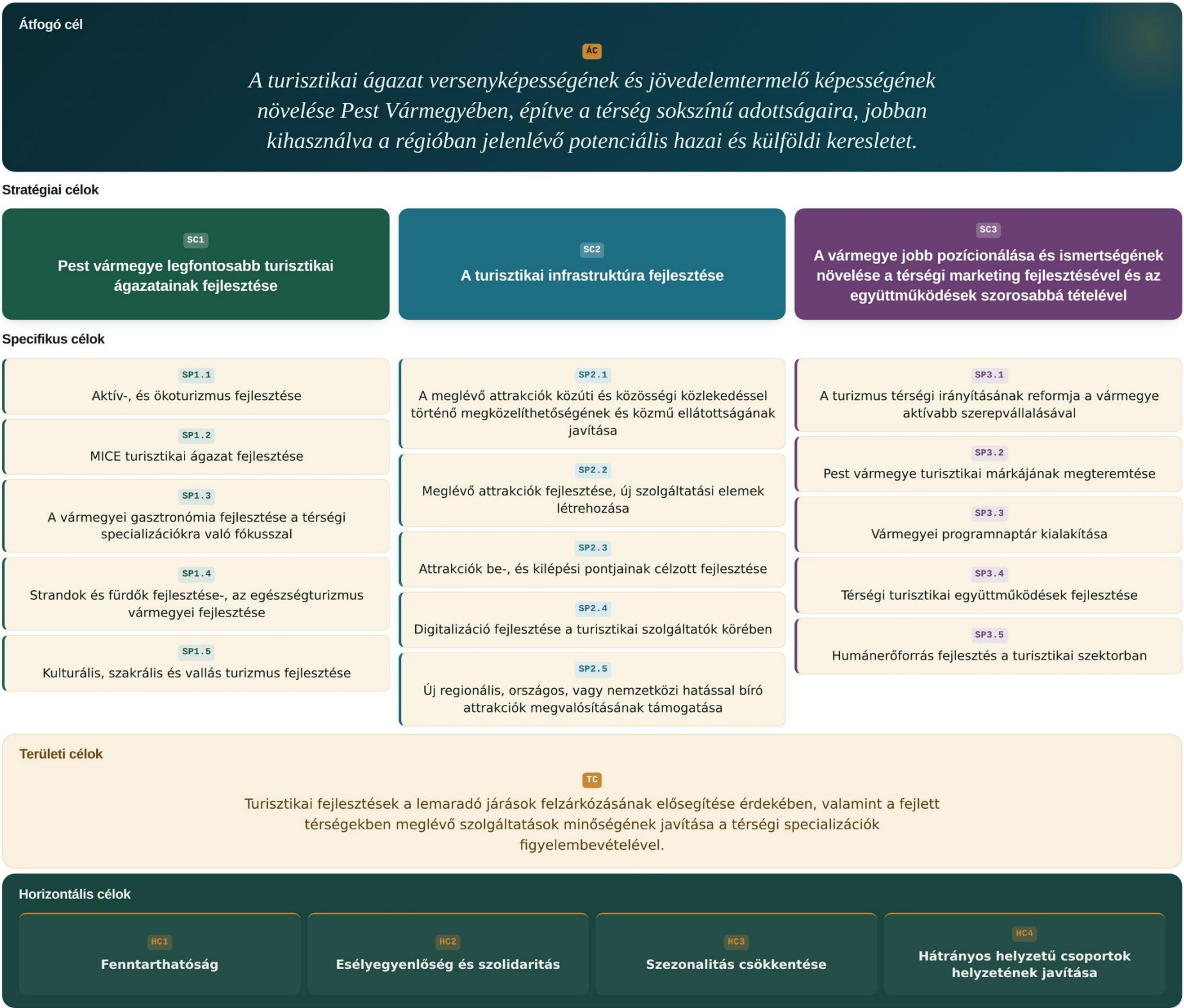
- A turizmus **térségi irányításának újragondolása és reformja** hatékonyabbá teheti az ágazat működését
- **Közös marketingakciókkal** ismertebbé, elérhetőbbé lehet tenni a vármegyében már jelenleg is meglévő turisztikai kínálatot, „márkásítani” lehet a megyét, annak egyes turisztikai célterületeit
- **Élve a digitalizációban rejlő lehetőségekkel**, a virtuális valóság, az AI és a közösségi média felületek okos használatával növelhető mind az utazási motiváció, mind a megszerezhető turisztikai élmény

- A különböző területeken (megközelíthetőség, közművek, parkolás, nyitvatartás és programok összehangolása stb.) meglévő **szűk keresztmetszeteket feloldva** viszonylag alacsony tőkebefektetéssel is komoly eredmény érhető el
- A **köz- és a vállalkozói szféra közötti együttműködés javításával** az elképzelések egymásra épülhetnek, kiegészíthetik egymást. A közszféra az adminisztratív akadályok lebontásával, a gyors ügyintézással, hiányzó infrastruktúrális kapcsolatok kiépítésével jelentős, a magánszférában meglévő fejlesztési motivációt, pénzügyi erőforrást orientálhat
- A **térségi turisztikai együttműködések erősítése** eredményeképpen a turisztikai szolgáltatók egymással együttműködnek, egymást ajánlják a vendégeknek, növelje a tartózkodási időt és a költséget egyaránt. Ez az „együttértésben végzett munka” nem anyagi erőforrás, de részben képes áthidalni a pénzügyi hiányosságokat.
- A különböző pályázati konstrukciókban a jövőben rendelkezésre álló **fejlesztési forrásokat** a leghatékonyabban, de a területi különbségek csökkentését, a fenntarthatóságot és az esélyegyenlőséget is figyelembe véve szükséges allokálni.

A jövőkép és az eléréséhez meghatározott intézkedések a következő egyszerű gondolat miatt válnak szükségessé:

„Nem az a kérdés, mennyi pénzünk van ma, hanem az, hogy ha lesz pénzünk holnap, tudjuk-e, mire költjük.”

6.3 Célrendszer
6.4 Célfá

6.5 A célrendszer kifejtése és fejlesztési lehetőségek azonosítása

A célfa bemutatása után szeretnénk szövegesen is jellemezni a Pest Vármegyei Turizmusfejlesztési Stratégia célrendszerét, bemutatva az átfogó cél tartalmát, a három stratégiai cél logikáját és fontosságát, azok specifikus céljait, valamint a területi és horizontális célok rendszerét.

6.5.1 Átfogó cél - A turisztikai ágazat versenyképességének és jövedelemtermelő képességének növelése Pest Vármegyében, építve a térség sokszínű adottságaira, jobban kihasználva a régióban jelenlévő potenciális hazai és külföldi keresletet

Az átfogó cél egyrészt a turisztikai szektor versenyképességét kívánja erősíteni a szolgáltatások minőségének, az attrakciók vonzerőjének és az elérhetőség javításán keresztül, másrészt a jövedelemtermelő képesség javítására is törekszik – azaz arra, hogy a látogatók ne csupán megérkezzenek a vármegyébe, hanem többet is költsenek és hosszabb ideig maradjanak.

A stratégia kiindulópontja, hogy a térség az ország legnagyobb küldő és fogadópiaca (Pest vármegye Budapesttel együtt). Azonban Pest vármegye Budapest árnyékában működik, a külföldi turisták számára jelenleg csupán másodlagos célpont. De pont Budapest olyan hajtóerőként is funkcionálhat, amely megfelelő pozicionálással jelentős vendégforgalmat csatornázhat a vármegye felé más térségekből. Nem szabad elfeledkezni arról sem, hogy amennyiben ez a jelentős küldőpiac a vármegyén belül talál magának turisztikai célpontot, az is piaci növekedést tud elérni.

A központi régióban a turizmus és rekreáció színterei és infrastruktúrája jelentősen összekapcsolódnak, ezért bizonyos turisztikai fejlesztések az életminőséget és a térség élhetőségét is nagyban javítani képesek (pl: kerékpárút projektek). De akár negatív folyamatok is elképzelhetők, amennyiben a jelentős forgalommal bíró meglévő attrakciók esetében a be és kilépési pontoknál nem valósulnak meg fejlesztések, akkor az a helyi lakosság mindennapi életét rontja (pl: parkolási gondok főszezonban).

Az átfogó cél elérése érdekében a stratégia az alábbi három egymást kiegészítő stratégiai célra épül, amelyeket területi szemlélet és horizontális elvek hálózhatnak át.

6.5.2 Stratégiai cél – Pest vármegye legfontosabb turisztikai ágazatainak fejlesztése

Az első stratégiai cél a vármegye turisztikai kínálatának fejlesztésére irányul, **azokra az ágazatokra összpontosít, amelyekben Pest vármegye versenyelőnnyel rendelkezik, és amelyek az aktuális keresleti trendekhez is illeszkednek.**

A helyzetfeltárás öt kiemelt turisztikai ágazatot azonosít, amelyek fejlesztése a vármegyei turizmus egészének teljesítményét döntően meghatározzák. Ezek az ágazatok nem elszigetelten működnek, szoros tematikus és területi összefüggések kötik össze őket, és egymás hatásait erősíthetik.

6.5.2.1 Aktív-, és ökoturizmus fejlesztése

Az aktív és ökológiai szemléletű turizmus Pest vármegye talán leginkább fejleszthető adottsága. A Pilis, a Börzsöny és a Duna menti területek kiterjedt természetjáró-, és kerékpáros útvonal hálózattal rendelkeznek, az Eurovelo-útvonal a vármegye szívéen halad keresztül, a Duna és az Ipoly vízi turisztikai lehetőségek széles tárházát kínálják. A vármegye természetvédelmi értékei a Tápió vidékén, vagy lovaglásra alkalmas vidékei a Gödöllői-dombság területén szintén jól továbbfejleszthető szegmensek.

A fejlesztés szükségességét két egyidejű jelenség indokolja. Egyrészt **a Pilisben és a Börzsönyben csúcsideszakban már a túlturizmus jelei mutatkoznak**, ami a minőség rovására megy és környezeti károkat okoz. Itt nem a mennyiségi növekedés, hanem **a minőségi fejlesztések és a jobb**

látogatómenedzsment elérése a cél. Másrészt a **Ráckevei Duna-ág, a Tápió-vidék és más peremterületek turisztikai kihasználtsága messze elmarad a potenciáljuktól.**

Ha a turisztikai ágak infrastruktúrájának rendelkezésre állását vizsgáljuk, akkor a legnagyobb hiányok véleményünk szerint a kerékpáros infrastruktúra terén mutatkoznak. **Pest vármegye kerékpáros turizmusa kevésbé szezonális, mint az ország más régióiban. Ez különleges adottság, amelyre az év egészében számítani lehet.** Ugyanakkor a kiépített kerékpáros útvonalak **nem képeznek folyamatos hálózatot**, több helyen szakadási pontok találhatók rajtuk. A dedikált kerékpárutak megépítése az OTrT-ben nyomvonal szintjén rögzítésre került, azonban ezekből alig, vagy nagyon kevés épült meg. A folyamatos forráshiány miatt a kerékpáros szakma részben elkezdte feladni, hogy kifejezetten kerékpáros infrastruktúra épüljön és helyette alacsony forgalmú utak táblázásával, erdei-, mezőgazdasági utak megerősítésével igyekezett minél több kerékpározható útvonalat kialakítani. Elmondhatjuk, hogy az elmúlt években sikerült sok embert kerékpárra ültetni, mely növekedés kifejezetten látható a korábbi évek statisztikáihoz képest. Az elektromos rásegítéssel működő E-bike árak egyre kedvezőbbek és ez a technikai forradalom is segít szélesebb rétegek és korosztályok számára elérhetővé tenni a kerékpározás élményét.

Nem vitatva, hogy fontos minél több kerékpározható nyomvonalat kialakítani, azt gondoljuk, hogy nélkülözhetetlen dedikált kerékpárutak építése is. A kerékpáros útvonalhálózat gerincét az OTrT-ben meghatározott kerékpárutaknak kell alkotnia. Ezek az útvonalak országos hálózatként kell, hogy átszőjék Magyarországot. Fontos fejleszteni az EUROVELO szakaszokat, a fővárosból sugárirányban haladó utak megépítését. **Meg kell teremteni utóbbi esetben a kerületek és agglomerációs települések közötti párbeszédet.** Közigazgatási határon átnyúló fejlesztéseket kell megvalósítani, amelyhez a finanszírozás lehetőségét is igazítani szükséges. A fejlesztési szükségletek nem állnak meg természetesen a hálózat gerincének megépítésénél. A további fejlesztések (pihenőpontok, be és kilépési pontok, alacsony forgalmú utak táblázása) már jobban lokációhoz kötöttek, ezért azokat a területi céloknál fogjuk részletezni. Szükséges továbbá a meglévő attrakciók fejlesztése során (fürdők, kulturális helyszínek, kastélyok, tájházak) a kerékpárok biztonságos tárolását lehetővé tevő tárolók, parkolók, zárható boxok kialakítását biztosítani.

A víziturizmus fejlesztése alatt lényegében az útvonalak és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztését értjük, **vagyis a vízitúra-útvonalak fejlesztése nem magának a vízfelületnek a kiépítését jelenti, hanem a biztonságos és tervezhető használat feltételeinek megteremtését: a megfelelő sűrűségű be-, ki- és megállópontokat, az útvonal-információt, az akadályok kezelését, valamint a kapcsolódó szolgáltatások és közlekedési kapcsolatok hálózatba szervezését.**

A nyomvonal fejlesztését itt indirekt módon lehet érteni, azokkal a **partmenti fejlesztésekkel, melyek a kikötési lehetőségeket, a vízhez való lejutás, vagy vízről való kiszállás feltételeit javítják.** Fontos és jó törekvésnek ítéljük meg a kikötőhelyek és pihenőpontok minősítését (lapátos vízi megállóhelyek), amely egyféle támpontot jelent a túrázóknak arról, hogy milyen körülményekre kell készülniük az útjuk során. Fontosnak tartjuk a minőségi megállóhelyek kialakítását, a folyószakaszokhoz kapcsolódó több és jobb információ megjelenítését is.

Fontos lenne a víziturizmus eltérő súlypontú fejlesztése az alábbiak alapján:

- Dunakanyar: a biztonság, a hálózati hiányok megszüntetése, az egyirányú és közösségi közlekedéssel kombinálható túrák, valamint a látogatómenedzsment fejlesztése.

- Ráckevei-Soroksári Duna: működő megállópont- és szolgáltatói hálózat, kezdő-, családi és ökoturisztikai termékek, bérlet és transzfer, valamint az érzékeny élőhelyek védelme.
- Ipoly: vízállásfüggő, szezonális és részben vezetett túratermék, naprakész információval, kijelölt be- és kiszállóhelyekkel és határon átnyúló együttműködéssel.

A gyalogtúra útvonalak esetében a legfontosabb az Országos Kéktúra vármegyei szakasza. Az elérhető háttérinformációk alapján úgy ítéljük meg, hogy a táblázás, felfestés ezeken a szakaszokon rendben van. A leginkább kedvelt túraútvonalak a Pilisben és a Börzsönyben találhatók. Mivel ezek a helyszínek a Budapesti lakosság rekreációjának is teret adnak, ezért vannak olyan időszakok, melyeknél túrturizmus fordul elő. Például elfogynak a parkolóhelyek, vagy a látogatók feltorlódnak az ösvényen (Rám-szakadék), vagy a kedvelt kilátópontoknál nem lehet megpihenni. Előnyös lenne, ha a túrázók számára a vármegyében más alternatívák is lennének. Emiatt **a Gödöllői-dombság és az Alföld irányába, vagy akár a Zsámbéki medencébe is szeretnénk kiterjeszteni a túraútvonalak körét és a hozzájuk kapcsolódó fejlesztések (pihenők, táblázás, digitális információk, parkolók) számát.**

6.5.2.2 MICE turisztikai ágazat fejlesztése

A Meetings, Incentives, Conferences és Exhibitions szegmens **Pest vármegye egyik legstabilabb turisztikai pillére**. A Zsámbéki-medence konferencia szállodái, a vecsési járás repülőtéri forgalomhoz kapcsolódó szállodái, a jó autópálya-megközelíthetőség miatt Budapest-alternatívái lehetnek (kiszámíthatóbb közlekedés, szabad-ingenyes parkolás). Ezek a tulajdonságok egyaránt vonzóvá tehetik a vármegyét.

A fejlesztés irányai a **konferenciakapacitások bővítése és minőségi fejlesztése, az outdoor csapatépítő programok és helyi gasztronómiai kínálat integrálása az üzleti rendezvényekbe**, a térségi együttműködések javításával elérni, hogy az egynapos rendezvényen résztvevők maradjanak még egy napot, vagy visszatérjenek a térségbe.

A szektor egyértelműen Budapest központú. Úgy gondoljuk olyan piaci réseket kell találni, melyek Pest vármegye adottságaira alapoznak.

- **Green MICE³²**: A nagyvállalati szektor ESG irányelvek miatt egyre inkább nyitott a fenntartható rendezvényekre. Pest vármegye adottságai (erdők, lovas farmok, ökoturizmus) versenyelőnyt jelentenek Budapesttel szemben. A hagyományos rendezvényszervezési modellekkel ellentétben, amelyek a kényelmet és a profitot helyezik előtérbe az ökológiai és társadalmi hatásokkal szemben, a Green MICE holisztikus megközelítést alkalmaz a fenntarthatóság terén. Ez nemcsak a hulladék és a kibocsátás csökkentését jelenti, hanem azt is, hogy az események befogadóak, etikusak és a helyi gazdaságok és kultúrák számára előnyösek legyenek.
- **CSR-alapú csapatépítés**: Ne csak „quadozás” legyen a program, hanem közösségi értékteremtés (pl. faültetés a Pilisben, részvétel helyi értékmentő projektekben a Zsámbéki-medencében). Az esemény olyan programmá válik ezáltal, amely összeköti a közös élményeket a társadalmi vagy környezeti segítségnyújtással. Erősíti a csapatszellemet, javítja a cég megítélését és kézzelfogható értéket teremt.
- **MICE-csomagok + örökségturizmus**: Egy konferencia résztvevői részesüljenek valamilyen vármegyei élménykapcsolással kedvezményes vagy VIP belépőhöz pl.: a Gödöllői Királyi

³² <https://www.jejakin.com/en/blog/green-mice>

Kastélyhoz, vagy a korábban említett termálfürdőkhöz (Cegléd, Nagykáta). Ez ösztönzi a vármegyei tartózkodási idő meghosszabbítását.

- **Vármegyei Catering:** Együttműködés a helyi termelőkkel (pl. vármegyei borok, kézműves sajtok, vadhúsok), hogy az üzleti ebéd ne csak egy étkezés, hanem gasztronómiai élmény és a helyi kultúra bemutatása is legyen.

A helyzetfeltárás során végzett riportok is rámutattak, hogy jelenleg **kevés kapcsolat található a MICE szállodák és a helyi szolgáltatók között**. Egyik oka, hogy a piaci verseny valószínűleg nem annyira kiélezett, hogy a rendezvényhelyszínek ilyen plusz szolgáltatásokat is alkalmazzanak, a másik oka pedig a helyi szolgáltatók felkészületlensége lehet.

6.5.2.3 A vármegyei gasztronómia fejlesztése a térségi specializációkra való fókusszal

A **helyi gasztronómiai hagyományok**, termékek, helyi nevezetességhez kapcsolódó fesztiválok (ceglédberceli sváb ételkultúrától a monori borvidéken át a Vecsési káposztaig) valódi turisztikai vonzerőt képviselnek, amelyek **egyelőre csak töredékesen jelennek meg a vendéglátó-szolgáltatók kínálatában**, pedig a gasztronómia az a terület, amely képes érzelmi többletet adni a látogatóknak, és amely a leghatékonyabb eszköz a **helyi identitás és a gazdasági fenntarthatóság** összekapcsolására.

Ennek eszköze lehet akár egy vármegyei védjegy (pl: Pest Vármegye Ízei) megalkotása, gasztroturisztikai útvonalak és tematikus fesztiválok fejlesztése, valamint a helyi termelők és turisztikai szolgáltatók közötti együttműködési hálózat kiépítése.

- **Pest Vármegye Ízei:** A korábbi vármegyei szakácskönyvre építkezve, vagy akár új gyűjtést elvégezve újszerű megoldás lenne egy olyan kritériumrendszer megalkotása, mely egyben vármegyei ajánlásként is szolgálna. Védjeggyel azok a vendéglátóhelyek rendelkeznek, akik kínálatuk meghatározott százalékában vármegyei alapanyagokat használnak, és legalább három nevesített helyi receptet (pl. vecsési töltött káposzta, ceglédi laska, sári rétes) tartanak az étlapon.
- **Gasztronómia élmény alapon:** A turisták azon igényét kellene kiszolgálni, hogy nem csak enni szeretne, hanem finom ételeket elkészíteni is. A MICE turizmus egyik kiegészítő elemeként (csapatépítő főzés) vagy önállóan is beilleszthető programelem, vagy workshop esemény. Hasonlóan meg lehet valósítani a vármegye gyümölcsöseire (pl. kajsziparack, meggy) épülő látogatói programokat, ahol a vendég saját lekvárját főzheti meg és címkézheti fel a vármegyei logóval.
- **Tematikus fesztiválok kiterjesztése:** Elsősorban a meglévő fesztiválokra koncentrálva, azok meghosszabbítása, vagy hangsúlyosabbá tétele. Értjük itt a szezonális meghosszabbítását úgy, hogy nem csak évi egy nagy fesztivál kerülne megrendezésre, hanem „Káposzta-hetek” vagy „Bor-hónap” a vármegyei éttermekben, összehangolt marketinggel.

6.5.2.4 Strandok és fürdők fejlesztése-, az egészségturizmus vármegyei fejlesztése

Pest vármegye kiemelkedő termál- és gyógyvízkészlettel rendelkezik, Cegléd, Albertirsa, Nagykáta, Tóalmás gyógyvizei, a Duna fürdőhelyei értékes egészségturisztikai bázist alkotnak. E fürdőhelyek ismertsége azonban messze elmarad a nagy névvel bíró hazai fürdővárosokétól, kapacitásuk és szolgáltatási kínálatuk nem éri el azt a szintet, amely önálló desztinációvá tenné őket. Emiatt fontos lenne egy ernyőmárka (közös brand) kialakítása (pl: „Pest Vármegyei Termálgyűű”) amely összeköti Cegléd családbarát jellegét Nagykáta vagy Tóalmás intimebb, nyugodtabb hangulatával.

Mivel a vármegyei létesítmények kisebbek és a ceglédi kivételével elavultabbak, mint a versenytársak a szolgáltatás specializációjával tudnak új látogatókat elérni.

- **Gyógyászati specializáció:** Például a ceglédi víz specifikus összetételére alapozott rehabilitációs csomagok, amelyek a budapesti magánklinikák utókezelő bázisaként szolgálhatnak.
- **Wellness 2.0:** Digitális méregtelenítés (digital detox) és „slow tourism” kínálat Tóalmás és Albertirsa térségében, ahol a csend és a természet közelsége is érték.

A fent bemutatott térségekben erős a vonatközlekedés. **Fontos lenne a vasútállomások és a fürdők közötti „utolsó kilométer” problémáját megoldani** elektromos shuttle buszok, vagy bérbicikli-rendszer segítségével. A helyzetfeltárás során megállapítottuk, hogy az említett fürdők online láthatósága kifejezetten elmarad napjaink igényeitől. A soft fejlesztések mellett nagyon **fontos lenne a régmúlt időket idéző fürdők komplex fejlesztése, a wellness- és gyógyászati szolgáltatások bővítése és minőségi felzárkóztatása**. Az egészségturizmus fejlesztése gazdasági felzárkóztatási eszközt is jelent a lemaradó délkeleti járások számára. A fürdők vendéglátó egységeiben és a kapcsolódó szálláshelyeken kötelezően (vagy ösztönzőkkel) meg kellene jelenniük a környékbeli kistermelők termékeinek is.

A Duna menti strandok legnagyobb kihívása a rövid szezon és az infrastruktúra jelentős hiánya, gyakran más szolgáltatás nem is található a helyszíneken. Mivel az állandó építmények létesítése a hullámtérben gyakran korlátozott, magas minőségű, mobil (konténer alapú, de esztétikus) vizesblokkok, öltözők és vendéglátó egységek telepítése javasolt, amelyek a szezon végén elszállíthatók.

Nagyon **fontos lenne megteremteni a különböző túratípusok összekapcsolását** is. A Duna menti fürdőhelyeket össze kell kötni a vízi turizmussal (kajak-kenu megállóhelyek) és a kerékpárutakkal (EuroVelo). A parkolók fejlesztése mellett kerékpáros szervizpontok és elektromos töltőállomások kialakítása is szükséges.

6.5.2.5 Kulturális, szakrális és vallás turizmus fejlesztése

A vármegye gazdag épített és szellemi örökséget őriz, templomok, kastélyok, kúriák és szakrális helyek hálózák be a térséget. A Gödöllői Királyi Kastély, Visegrád, Szentendre és Ráckeve multikulturális öröksége (szerb, sváb, magyar) egyedi turisztikai terméket alkotnak. Több zarándokút is áthalad a vármegyén, ám ezek valódi turisztikai teljesítménye egyelőre rejtve marad a mérhetőség hiánya miatt. Nagyon fontos lenne tehát a zarándokutak (pl. Mária-út, Szent Jakab-út) valódi forgalmának mérése a későbbi forrásbevonáshoz. Talán a legtöbb információhoz egy mobilalkalmazás segítségével lehetne jutni (Digitális zarándokútlevél). Fontosnak tartjuk még a vallási zarándokutakhoz kapcsolódó fejlesztéseket, többek között az útvonalak jelölésének megteremtését, valamint az örökségturizmus tematikus útvonalakba és csomagajánlatokba szervezését.

Fejlesztéseket kell elindítani a kulturális és szakrális örökség helyszíneinél. A fejlesztés fókuszpontja a romos, vagy részben látogatható örökségeket bemutató helyszínek esetében azok látogatóbarát, digitális és AR/VR elemekkel gazdagított bemutatása. Jó példákat már találunk ezekre:

- **Időkapuk (AR/VR tours):** Budapesten a VR segítségével a használók láthatják a régi épületek eredeti állapotát vagy betekintheznek egy korábbi időpillanatba.
- **Digitális tárlatvezetés:** Web alapú, többnyelvű audioguide-ok, amelyek egy egyszerű QR-kóddal indulnak.

A digitális tárlatvezetés segítene abban a helyzetben is, hogy könnyebb digitális kalauzt „alkalmazni”, mint tényleges munkaerőt. A turisztikailag frekvenciált helyszíneken a látogathatóság megoldása is egyszerűbb ilyen eszközök használatával. A kulturális és szakrális helyszínek látszólag kisebb súlyú problémákkal is küzdenek. Látogathatóságuk korlátozott, nincs elérhető információ róluk, nincs a közelükben mosdó és szolgáltatást is elvétele nyújtanak (pl: tárlatvezetés, ajándéktárgyak).

6.5.3 Stratégiai cél - A turisztikai infrastruktúra fejlesztése

A második stratégiai cél elérése azért fontos, mert a legvonzóbb turisztikai tartalom sem érvényesül kellőképpen, ha az azt kiszolgáló infrastruktúra a megközelíthetőségtől az információs rendszereken át a digitális tartalmakig nem megfelelő.

Pest vármegye infrastrukturális adottságai nem egyformák. Az autópályák és a repülőtér közelében fekvő térségek kiváló megközelíthetőséggel bírnak, míg a vármegye periferiáján elhelyezkedő attrakciók nehezebben érhetők el. A be- és kilépési pontok, a parkolók, a tájékoztató rendszerek és a digitális megoldások tehát további fejlesztéseket igényelnek.

Az egyes lokációk között eltérés mutatkozik a szálláshely kínálat minőségében és elérhetőségében is. Az agglomeráció térségében és a frekvenciált vidékies járásokban a szállodai szobakapacitások kiépültek és a foglaltsági mutatóik alapján úgy érezzük, hogy további jelentős fejlesztésre nem szorulnak. Eltérő a helyzet a centrumtól távolodva. Az aktív turisztikai, ökoturisztikai adottságokra, a fürdők és strandok vendégforgalmára építve viszont kisebb léptékű (panzió, camping, magán szállás) szálláshelyfejlesztést szükségesnek tartunk.

6.5.3.1 A meglévő attrakciók közúti és közösségi közlekedéssel történő megközelíthetőségének és közmű ellátottságának javítása

A közlekedési elérhetőség terén a vármegye nem kínál egységes feltételeket. A gyorsforgalmi utak vonzáskörzetébe eső térségek — így a Szentendrei és Vecsési járás — könnyen és gyorsan elérhetők Budapestről, míg az agglomerációtól távolabb eső területeken a megközelíthetőség nehézsége erős fejlesztési korlátot jelent. Ez az egyenlőtlenség közvetlenül visszatükröződik a turisztikai forgalom területi koncentrációjában is.

A bekötőutak állapota számos turisztikailag értékes helyszínen komoly akadályt jelent. Az attrakciókat feltáró mellékutak fenntartása és burkolata sok esetben elmarad az elvárható szinttől, ami különösen esős időszakban, szezonális csúcsok előtt-után, vagy nagyobb járműforgalom esetén rontja a megközelítési élményt és a biztonságot. Emellett **a tájékoztató és irányító táblák hálózata sem egységes.** Az útvonaljelölés minősége és sűrűsége tájegységenként jelentősen eltér, és a tapasztalattal nem rendelkező, először érkező turisták számára ez önmagában elriasztó tényező lehet.

A közösségi közlekedési eszközök — vasút, HÉV, hajó — turisztikai célú kihasználtsága egyértelműen elmarad a lehetséges szinttől. Miközben a Budapest–Szob vasútvonal modernizációja javította a Dunakanyar elérhetőségét, és ezzel párhuzamosan mérséklődött a közúti forgalom is, a menetrendi kínálat, a kerékpárszállítási lehetőségek és a közlekedési módváltást támogató infrastruktúra nem követte kellő ütemben a keresletnövekedést. A Ráckevei Duna-ág mentén a HÉV-rekonstrukció elmaradása a SWOT-elemzésben is megjelenik a veszélyek között, jelezve, hogy a kötöttpályás elérhetőség fejlesztése olyan rendszerszintű beavatkozás, amelyre a turisztikai stratégia nem rendelkezik önálló eszközökkel, de amelynek megvalósulása szükséges a forgalomnövekedéshez.

A kerékpáros infrastruktúra hiányosságai különösen markánsan jelennek meg az adatokban. Pest vármegye a korábbi fejlesztéspolitikai ciklusokban nem kapta meg a szükséges forrásokat a kerékpárút-fejlesztések területén, ennek következtében az önálló kerékpárforgalmi létesítmények hálózata töredezett. Az EuroVelo 6 Duna menti és a fővárosba északi irányból belépő nyomvonalán kívül a meglévő szakaszok nem dedikált kerékpáros infrastruktúráként épültek meg. A KENYI adatbázis adatai alapján a vármegyében 208 km kerékpárút és 88 km gyalog- és kerékpárút áll rendelkezésre, de ezek területi elosztása és a köztük lévő szakadási pontok miatt a hálózat turisztikai szempontból csak korlátozottan használható. A kerékpáros turizmus alapvető jellemzője, hogy infrastruktúra-érzékeny tevékenység, ahol biztonságos és összefüggő hálózat van, ott a kerékpáros forgalom is megjelenik, ahol a hálózat megszakad, ott a kereslet sem növekszik kellően. Ez különösen fájó hiányosság, hiszen a Pest vármegyei kerékpáros forgalom mérési adatai — szemben az ország legtöbb régiójával — kevéssé szezonálisak, a Szentendrei és a Törökbálinti mérőpontokon az egész éves, hivatásforgalmi jellegű használat is megfigyelhető, ami azt jelzi, hogy a fejlesztések egyszerre szolgálnák a turisztikai és a mindennapi közlekedési célokat.

A forgalmas utak keresztezési pontjain a **hiányos táblázás és a biztonságos átvezetési megoldások hiánya visszatartja a kevésbé tapasztalt és a gyermekes kerékpárosokat.** Ezeknek a szakadási pontoknak a felszámolása nem feltétlenül igényel nagy léptékű infrastrukturális beavatkozást. Forgalomlassítók, jelzőlámpás átkelők, jól látható és egyértelmű útbaigazítás, valamint a kerékpáros útvonalakhoz illeszkedő megállóhelyek biztosítása sok esetben elegendő lenne ahhoz, hogy egy-egy összekötő szakasz biztonságossá és használhatóvá váljon. A jelenleg folyamatban lévő fejlesztések, a Pilis Bike hálózat bővítése, a Dunakanyar térségének kerékpáros fejlesztései és a verőcei központú Börzsöny kerékpáros centrum, pozitív irányba mutatnak, de szükséges a vármegye egészét lefedő összefüggő hálózat kialakítása is.

A közművek fejlesztése alatt a hagyományos (víz, csatorna, elektromos áram) és modern hírközlési infrastruktúra kiépítését is értjük. A szolgáltatóknak szükségük van a stabil és korszerű infrastruktúra. A szükségesnek ítélt fejlesztések egy része kifejezetten magas minőségű közműellátást (internet, wifi, 5G) igényel. A szükséges fejlesztések sok esetben elhúzódnak, hiszen a szolgáltatók számára a legnagyobb nehézséget gyakran az infrastruktúra utólagos kiépítése jelenti (pl. egy műemlék épület kábelezése), vagy a vidéki, eldugottabb desztinációk lefedettségének biztosítása.

6.5.3.2 Meglévő attrakciók fejlesztése, új szolgáltatási elemek létrehozása

A meglévő attrakciók java részénél fizikai felújítás is szükséges, de a látogatói élmény fokozásához digitális megoldások (AR/VR technológiák), interaktív tárlatvezetési megoldások, játékos tartalmak és szezonhosszabbító belső terek kialakítása szükségesek. A cél nem a látogatószám, hanem a látogatói elégedettség és a tartózkodási idő növelése.

A vármegye leglátogatottabb attrakciói a Gödöllői Királyi Kastély, a Visegrádi Fellegrvár, vagy a Szentendrei Skanzen magas vendégelégedettségi mutatókkal rendelkeznek, és az elmúlt évek forgalmi adatai szerint látogatóik zöme kifejezetten a kulturális élmény miatt keresi fel őket. A fejlesztési kihívás ezért nem az alapvető vonzerő megteremtésében, hanem a helyszínen eltöltött idő és a látogatás minőségének növelésében rejlik. A vármegye kulturális attrakciói a látogatottságukhoz mérten alacsony bevételt generálnak, ami arra utal, hogy az egy látogatóra jutó helyi költség (étkezés, programvásárlás, másodlagos élmények) nem éri el a lehetséges szintet.

Az interaktív és digitális élményelemek bevezetése ebben a tekintetben kettős célt szolgál. Egyrészt a látogatói tartózkodási idő meghosszabbítható, ha az attrakció önmagában is több élményt kínál, az AR- és VR-technológiák alkalmazásával például középkori épületek eredeti állapota vagy történelmi események kelhetnek életre a látogató okostelefonján vagy egy dedikált eszközön. Másrészt a játékos, tartalmak (kincsvadászatok, feladatlapok, digitális útvonalak) különösen a fiatalabb generációk és a gyermekes családok számára teszik vonzóbbá az egyébként nehezebben befogadható örökségturisztikai helyszíneket.

A szezonális oldása szintén kritikus fejlesztési cél, különösen az agglomeráción túli területeken, ahol a turisztikai forgalom egyértelműen nyári és kora őszi csúcsra koncentrálódik. A zárt terek és fedett belső programhelyszínek kiépítése vagy felújítása lehetővé teszi, hogy az attrakciók őszi-téli időszakban is kínálni tudjanak tartalmas programokat. A kastélyok, várak és múzeumok esetében különösen nagy a szükség van ilyen irányú fejlesztésekre. A téli rendezvények, időszaki kiállítások, múzeumi éjszakák és interaktív foglalkozások alkalmasak arra, hogy az egyébként csendes hónapokban is fenntartsák az érdeklődést. A pusztuló vármegyei kastélyok — köztük a Ráday- és a Savoyai-kastély — felújítása és turisztikai hasznosítása szintén ebben az irányban mutathat. Ezek a helyszínek önálló attrakcióként és tematikus útvonalak csomópontjaiként egyaránt értékesíthetők lennének.

A vármegye számos kisebb múzeuma és tájháza önálló attrakcióként üzemel, amelyek forgalma egyenként alacsony, de összességükben értékes örökségi hálózatot alkotnak. Közös marketingjük, kombinált belépőjegy-rendszerek bevezetése és a termékcsomagokba való beillesztése (például múzeumlátogatás kerékpáros túrával és helyi gasztronómiai megállóval kombinálva), hatékonyan növelheti a látogatók számát a helyszínen eltöltött időt és az egy utazásra jutó bevételt anélkül, hogy az egyes intézményekre aránytalanul nagy fejlesztési teher hárulna.

A meglévő attrakciókra alapozva szeretnénk néhány olyan javaslattal élni, melyek élménycsomaggá alakíthatják a pontszerű látványosságokat és reagálnak a korábban bemutatott hiányosságokra. A fejlesztési javaslatok a következő stratégiai elvekre épülnek:

- **Budapest +1 nap elv:** minden javasolt attrakció a fővárosi látogatást meghosszabbító, önálló éjszakázást motiváló célt szolgáljon.
- **Egyediség és megkülönböztethetőség:** olyan tematikus tartalmak, amelyek Közép-Európában alig érhetőek el és élhetőek meg.
- **Egész éves üzemeltethetőség:** szezonhosszabbítás és beltéri programkomponensek beépítése.

1. javaslat — Dunakanyar Reneszánsz Útvonal (Visegrád–Esztergom–Dunabogdány)

Tematika: A Mátyás-kori reneszánsz Európa egyik legjelentősebb, mégis legkevésbé ismert helyszíne éppen Visegrádon található. A Királyi Palota és a Fellegrvár együttese, kiegészítve az esztergomi Bazilika és várom látványával, egy olyan történelmi útvonalat alkothat, amely versenyképes lehet az európai középkori és reneszánsz tematikájú örökségturisztikai piacon.

Javasolt fejlesztési elemek:

- a) Visegrádi Királyi Palota immerzív³³ rekonstrukciója: AR-technológiával a reneszánsz udvar eredeti állapotának megjelenítése a romterületen, idegen nyelvű (angol, német, kínai) hangvezetéssel.
- b) Éjszakai élményprogram: „Mátyás király asztala” tematikus vacsoraszorozat a palota közelében, helyi gasztronómiával és korhű szórakoztatással — mintája a sikeres prágai és krakkói középkori vacsoraprogramok.
- c) Dunai kompátkelők fejlesztése és szezonon kívüli hajójáratok bevezetése a Visegrád–Esztergom összeköttetésre.
- d) Közös „Reneszánsz Pass” belépőjegy Visegrád, Esztergom és Szentendre érintett helyszíneire, idegen nyelvű digitális útikönyvvel.

2. javaslat — Gödöllő Barokk Élménypark

Tematika: A Gödöllői Királyi Kastély Magyarország legnagyobb barokk kastélyegyüttese, a Sissi-kultusz egyik autentikus helyszíne, mégis mindössze egynapos kirándulóhelyszínként funkcionál és éjszakázást alig generál. A Sissi-kultusz Ausztriában, a Schönbrunn és a Hofburg körül komoly iparágat mozgat meg, miközben Gödöllőn ugyanez az kulturális örökség jóval kevesebb turisztikai bevételt eredményez.

Javasolt fejlesztési elemek:

- a) Immerzív kastélyélmény: „Egy nap Erzsébet királynéval” tematikus programcsomag, amelynek keretében a látogató korhű öltözkében, vezető kíséretével járja be a kastély helyreállított tereit.
- b) Kastélypark és lovasudvar fejlesztése: a kastély lovas hagyományaihoz illeszkedő stallion show³⁴ és hintőbemutató, amelyek önálló délutáni látványossággként értékesíthetők csoportok és magánlátogatók számára egyaránt.
- c) Boutique-szálló kialakítása a kastélyparkban, legfeljebb 20–30 szoba kapacitással — ez az a fejlesztés, amely a jelenlegi szálláshelyhiányt orvosolva önállóan is képes éjszakázást generálni a helyszínen.
- d) Évszakai programnaptár: tavaszi Sissi-fesztivál, őszi vadászati hagyományokat felidéző lovas rendezvény, karácsonyi kastélyprogram.

3. javaslat — Pest Vármegye Gasztro- és Borútvonal

Tematika: A vármegye gasztronómiai kínálata rendkívül sokszínű. Az etyeki borvidéktől a vecsési káposztán és a monori pincéken át a hagyományos alföldi konyhán keresztül egy komplex gasztroturisztikai útvonalat hoz létre. Mégis nélkülözi az egységes arculatot, és még a magyar piacon is ismeretlen turisztikai termékként, annak ellenére, hogy a gasztroturizmus a leggyorsabban növekvő nemzetközi turisztikai szegmensek egyike.

³³ Az **immerzív** (a latin *immersio* = elmerülés szóból) olyan élményt, technológiát vagy művészeti alkotást jelent, amely teljesen beszippantja a résztvevőt. Lényege, hogy a digitális vagy fizikai környezet annyira körülveszi és stimulálja az érzékeket, hogy a felhasználó megszűnik külső szemlélőnek lenni, és úgy érzi, a történet vagy a virtuális világ aktív részévé válik.

³⁴ *stallion show* kifejezés magyarul mének szemlélését, ménbemutatót vagy ménegyleves bemutatót jelent.

Javasolt fejlesztési elemek:

- a) „Pest vármegye asztala” brand kialakítása: egységes arculattal, többnyelvű digitális tartalommal, minősítési rendszerrel a vármegyei éttermekre és termelőkre.
- b) Etyek borvidék továbbfejlesztése borkóstolás-turizmus irányában: pincefalvak (Etyek, Monor, Ócsa) nyílt hétvégéi, szüreti fesztiválokkal, és csomagajánlatokkal.
- c) Kézműves élelmiszer-termelők hálózatba szervezése és farmtúrák bevezetése, amelyek beilleszthetők a nagyobb utazásszervező csomagajánlataiba is.
- d) Fesztiválnaptár összehangolása és egységes, idegen nyelvű marketingje: a Ráckevei Halászlé-főző Fesztivál, az Etyeki Piknik és a Szentendrei gasztrofesztiválok önmagukban is elegendő vonzerőt képviselnek ahhoz, hogy egy koordinált külföldi kommunikáció keretében turisztikai döntést motiváljanak.

4. javaslat — Barokk kastélyörökség Pest vármegyében.

Tematika: A kastélytúra pozicionálásának egyik kulcsa, hogy ne egymástól független pontlátogatások sorozataként, hanem összefüggő narratívaként is értékesíthető legyen. A Grassalkovich-alapítástól a Sissi-örökségen és az elveszett főúri világon át a jelenkorig ívelt történet, amelyet a látogató több napon keresztül, akár a saját tempójában is bejárhat.

- a) Fizikai infrastruktúra és helyszínfejlesztés: A kastélyok egy részénél az épületfelújítás és az alapvető látogatói infrastruktúra (parkoló, mosdó, fogadótér, látogatóközpont) megteremtése az előfeltétele minden további beavatkozásnak. A helyzetfeltárásban kifejezetten nevesítettük a Ráday-kastély és a Savoyai-kastély felújítását, mint kiemelt projektet. A felújítások tervezésekor fontos szempont, hogy az épületek ne csupán múzeumi funkcióban, hanem eseményhelyszínként, boutique-szállóként vagy rezidencia-rendezvénytertként is működjenek, mivel ez a fenntartható üzemeltetés gazdasági alapja.
- b) Egységes arculat és közös belépőjegy-rendszer: A kastélytúra csak akkor válik valódi turisztikai termékkel, ha a helyszínek közötti navigáció, az értékesítési csatornák összehangoltak. Egységes grafikai arculattal, közös online értékesítési felülettel és idegen nyelvű (angol, német, kínai) tartalommal szükséges fejleszteni a felületeket.
- c) Digitális technológiák alkalmazása: Az AR/VR-technológia különösen a történelmi épületeknél kínál magas hozzáadott értéket. A romos vagy részlegesen felújított épületeknél a digitális rekonstrukció felmutatja az eredeti állapotot, a látogatónak nem elképzelnie kell az épületet, hanem megtekintheti digitálisan.

6.5.3.3 Attrakciók be-, és kilépési pontjainak célzott fejlesztése

A be- és kilépési pontok fejlesztése területileg differenciált megközelítést igényel, mivel a vármegye különböző tájegységei eltérő kihívásokkal néznek szembe. A Pilis, Dunakanyar és a Börzsöny esetében a prioritás a meglévő forgalom minőségi kezelése. A szezonban már kritikus szintet elérő látogatottság olyan infrastrukturális beavatkozásokat tesz szükségessé, amelyek képesek szétteríteni a tömegeket, csökkentik a belépési pontokon tapasztalható torlódásokat, és megelőzni a helyi lakosokkal kialakuló konfliktusokat. Ezzel szemben a Ráckevei Duna-ág déli szakaszán és a Tápió vidékén a látogatószám növelése és a hiányzó alpinfrastruktúra megteremtése szükséges.

A parkolókapacitás bővítése mellett egyidejűleg szükséges az alternatív megközelítési módok, elsősorban a közösségi közlekedés és a kerékpáros infrastruktúra fejlesztése is, hogy a gépjárműforgalom csökkenjen. A Rám-szakadéknál már bevezetett egyirányúsítás jól bemutatja, hogy a szűkös kapacitású helyszíneken a látogatóáramlás tudatos irányítása elengedhetetlen, és ehhez megfelelő tájékoztató táblázásra, digitális információk felületekre, valamint a helyszínen tájékozódni képes turistákat segítő személyzeti jelenlétre egyaránt szükség van.

A be- és kilépési pontokon, vagy a pontokhoz közeledve a tapasztalattal és helyismerettel nem rendelkező látogatók elérése és tájékoztatása jelenleg nem megoldott, holott ez kulcsfontosságú az útvonalak biztonságos és élménydús használatához. **Az információs infrastruktúra fejlesztése alatt fizikai útbaigazító és tájékoztató táblákat, QR-kódos digitális tartalmakat vagy mobilalkalmazásokhoz illeszthető navigációs megoldásokat értünk.**

Az attrakcióhoz tartozó közvetlen be- és kilépési pontok fejlesztése mellett **az attrakciókhoz köthető szálláshelyfejlesztést is szükségesnek tartunk**, hiszen ezek a helyszínek a stratégia által tárgyalt együttműködések kapcsán olyan funkciót is ellátnak, mint egy információs pont. Természetesen a szálláshelyek jóval többet nyújtanak, mint a tájékoztatás.

A korábbi Kisfaludy programok, illetve Pest Megye Kompenzációs pályázatai is lehetőséget adtak a nagyobb léptékű szállodafejlesztésre, mely volumenű további fejlesztések véleményünk szerint nem szükségesek.

A turizmusnak vannak olyan ágazatai viszont, melyek hagyományosan „természet közeliek”. Ilyenek a vízpartok melletti kikapcsolódás, az aktív turisztika, a gyógyfürdők, illetve lassú turizmushoz kapcsolódó pihenési formák.

Úgy gondoljuk a kisebb léptékű szálláshelyfejlesztésre továbbra is szükség van a vármegyében elsősorban a panziók, campingek és magán szállások fejlesztése tekintetében.

6.5.3.4 Digitalizáció fejlesztése a turisztikai szolgáltatók körében

A vármegye turisztikai szolgáltatóinak digitális érettsége átlagosan elmarad más piaci szereplők szintjétől. Az online foglalhatóság, az értékelési rendszerek, a közösségi média jelenlét terén egyaránt fejlesztés szükséges.

A legnagyobb online elérhetőséget az OTA (Online Travel Agency) platformok nyújtják, vagyis az online utazási irodák. Ezek olyan digitális piacterek, amelyek összekötik a szálláshelyeket, utazásszervezőket és a repülőjegy-társaságokat a foglalni vágyó ügyfelekkel. A szállások és szállodák terén legismertebbek a Booking.com, Airbnb, Expedia, felületek. Ugyanakkor a magas jutalék miatt már középtávon megéri a saját webes foglalási felület kiépítése és webes láthatóság növelése.

Hasonlóan fontos a Google- és TripAdvisor-profilok aktív kezelése, az értékelésgyűjtés (QR-kód, e-mail utánpótlás), és a visszajelzésekre való rendszeres reagálás, hiszen az új generációk döntően közösségi médiából és értékelési platformokról tájékozódnak.

Az előzőeket kiegészíti a rendszeres közösségi médiában való megjelenés különböző online tartalmakkal. Ezalatt az (Instagram, Facebook), influencer és UGC (User Generated Content) együttműködések. Utóbbiak olyan független alkotók, aki fizetségért cserébe hiteles, hétköznapi felhasználói élményt nyújtó videókat és képeket készítenek márkák számára. A közösségi médiamegjelenéshez nélkülözhetetlen a fotó- és videóanyagok rendszeres gyártása is.

6.5.3.5 Új regionális, országos, vagy nemzetközi hatással bíró attrakciók megvalósításának támogatása

A hosszú távú versenyképesség megteremtése érdekében a vármegye, de a Budapesti turisztikai régió számára is szükséges olyan attrakció(k) fejlesztése, amelye(k) önálló vonzerőt képvisel és nem csupán a Budapesti turisztikai piac egy elemeként működik. Ilyen lehet egy komplex tematikus élménypark megvalósítása, vagy a Dunához kötődő víziturizmus-centrum kialakítása, amely méretében, technológiájában és egyediségében képes a nemzetközi turisták érdeklődését is felkelteni.

Az attrakció helyét lehetőség szerint a lemaradó járások területére pozicionálva a térségi hatása is számottevő. A világban már működő példákat magyarosítva és helyi környezetbe helyezve a következő ötleteket szeretnék bemutatni.

Európai Édesvízi és Folyami Élményközpont (Szobi vagy Ráckevei járás)

A Duna-kanyar kapujában, Szob és térségében egy olyan komplexum, amely a víz erejére és a folyami ökoszisztémára épít, de nem hagyományos múzeumi, hanem **high-tech szórakoztató** módon.

Történelmi és Legendapark (Nagykátai vagy Ceglédi járás)

A francia Puy du Fou mintájára épülő, látványos show-műsorokra és élő történelemre épülő tematikus park, amely Közép-Európa történelmét (hunok, lovagkor, reneszánsz, huszárok) mutatja be. Az előadások közötti időben a látogatók élethű tematikus falvakban sétálhatnak. A legendapark részeként kézművesek utcájába lehet bejutni (kovácsok, fazekasok, bőrművesek) és gasztró időutazásban is részt lehet venni.

- **Attila Ostora (A Hun-korszak):** Egy hatalmas jurta-város és egy aréna. A műsor a nomád lovasíjászatot, a puszta vágát és a hun birodalom felemelkedését mutatja be különleges hatásokkal.
- **A Fekete Holló Legendája (Hunyadi Mátyás kora):** Egy reneszánsz palotadíszlet előtt zajló előadás, amely a legendás Fekete Sereget, a reneszánsz udvari életet és Mátyás király tréfás legendáit ötvözi akrobatikával és korabeli zenével.
- **Végvári Viadal (A török kor):** Egy megépített várfal-szakasz, ahol a látogatók egy ostrom tanúi lehetnek. Robbanások, vízi effektek (a várak használata) és a magyar vitézek hősiességének bemutatása (Dugovits Titusz).
- **Huszárvirtus (1848/49):** A világhírű magyar könnyűlovasság, a huszárok története. Lovaglás, szabványvívás és a reformkor hangulata.

Repüléstörténeti és Innovációs Élményközpont (Vecsési vagy Monori járás)

A repülőtér jelenlétére alapozva egy interaktív technológiai élményközpont kialakítása, amely a repülés múltját, jelenét és a jövő űrutazását ötvözi.

- **Zero-G szimulátor:** Egy speciális zuhanótorony vagy parabolaszimulátor, ahol a látogatók átélhetik a súlytalanságot.
- **Drón-aréna:** Európa legnagyobb fedett drónverseny-pályája. VR szimulátor a látogatók számára.
- **Mars-bázis:** Egy lezárt biodóm, amely a marsi életkörülményeket szimulálja (hasonlóan a NASA kísérleti bázisaihoz), ahol "űrhajós kiképzésen" vehetnek részt a turistákban.

Interaktív Filmipari Élménypark (Nagykátai vagy Gödöllői járás)

Magyarország (és Pest vármegye) a világ egyik legnépszerűbb forgatási helyszíne. Az attrakció nem egy egyszerű stúdiólátogatás, hanem egy "élő filmdíszlet" lenne.

- **"Be the Hero" Stúdiók:** A látogatók profi stábbal, zöldhátter (green screen) és AI segítségével rövidfilmeket forgathatnak magukról ikonikus filmes környezetben (pl. sci-fi, történelmi Magyarország).
- **Kaszadőr Akadémia:** Interaktív show, ahol a látogatók kipróbálhatják a biztonságos filmezési technikákat (szabadesés, vívás).
- **Díszlet-város:** Egy állandó, de változtatható építészeti stílusú városrész, amely éjszaka tematikus gasztro-negyedként üzemel.

A kiemelt attrakció elhelyezésének egyik legfontosabb paramétere a közlekedési kapcsolatok jelenléte, vagy specifikus fejlesztése. Községi közlekedési eszközzel (lehetőség szerint vasút) vagy dedikált transzferjáratokkal kell összekötni a Liszt Ferenc Repülőtérrel és Budapest belvárosával. Nagyon fontos szempont a szezonális oldása, vagyis olyan elemeket kell tervezni (pl. fedett biodóm, VR-csarnok, termálvízre épülő vízi park), amiért télen is üzemelni képes. Nagyon fontos a helyi gazdaság becsatornázása is, különösen a helyi termékek felhasználása a vendéglátásban, és a helyi munkaerő alkalmazása.

6.5.4 Stratégiai cél – A vármegye jobb pozicionálása és ismertségének növelése a térségi marketing fejlesztésével és az együttműködések szorosabbá tételével

A harmadik stratégiai cél a vármegye jobb pozicionálását és ismertségének növelését célozza a térségi marketing fejlesztésén, az együttműködések szorosabbá tételén és a humánerőforrás megerősítésén keresztül. Ez a cél különleges fontossággal bír: a másik két stratégiai cél eredményei csak akkor érvényesülnek a piacon, ha megfelelő szervezeti háttér, erős márka és összehangolt kommunikáció támogatja őket.

Pest vármegye ma nem rendelkezik önálló turisztikai márkával, egységes összefogó szervezettel és koordinált marketingkommunikációval. A külföldi turisták jellemzően nem a vármegye vonzerejéért, hanem tranzitcélból szállnak meg a területen például a külföldi vendégek 43%-a Vecsési járásban száll meg, ahol a repülőtér is található.

6.5.4.1 A turizmus térségi irányításának reformja a vármegye aktívabb szerepvállalásával

A jelenlegi szervezeti hiányosságok (nincs összefogó vármegyei turisztikai szervezet, a tájegységek közötti és a Budapest–Pest vármegye együttműködés esetleges) az egész stratégia hatékonyságát veszélyezteti. **A cél egy koordinációs feladatokat is ellátó vármegyei szervezet létrehozása és munkájának összehangolása a TDM irodákkal.** Ez a megközelítés nem elsősorban szervezeti kérdés, hanem a hatékonyság és a versenyképesség alapfeltétele.

A TDM irodák működésük költségeit tagdíjakból fedezik, elsősorban tehát a tagok érdekeit képviselik. Ugyanakkor működésük során inkább a térség érdekeit kellene előtérbe helyezniük. Már az NTS2030 is elismeri, hogy a TDM irodák egy része *korlátozott eredményeket tudott csak elérni, továbbá általában nem létezik egységes desztináció marketing és értékesítési stratégia.*

Az NTS2030 már nem ebben a hármas tagolásban gondolkodik³⁵. „Az ágazatirányításban egy új modell kerül meghatározásra, amely során az ágazatirányítás kiegészül egy desztinációs szinttel. Az új desztináció menedzsment szervezetekből álló hálózat összekapcsolja a központi irányítást a turisztikai térségekkel”. Ebben a struktúrában a Tourinform irodák felett a turisztikai térségekben létrehozandó DMSZ-ek állnak, mely hálózat közvetlen kapcsolatban van az MTÜ-vel. A DMSZ tevékenységét minden térségben egy Régiós Tanács hivatott támogatni, ami a TDM-eket, a helyi önkormányzatokat és a helyi szolgáltatókat tömöríti.

Információink szerint az új irányítási modell nem épült ki, pedig annak előnyei tagadhatatlanok lennének. Úgy gondoljuk, hogy a modellben a Pest Vármegyei Önkormányzat (kiegészülve Budapesttel) a régiós turisztikai tanács feladatait és munkaszervezeti teendőit el tudja látni, sőt kimondható, hogy ezen a szinten lehet a legjobban koordinálni a feladatokat. Nevesített előnyök:

- **desztinációs adatkezelés:** Az NTAK és cellainformációk elemzése, trendfigyelés, vármegyei monitoring rendszer üzemeltetése.
- **termékfejlesztés és térségi koordináció:** Térségeken átnyúló túraútvonalak (pl. kerékpáros, vízi, vallási turizmus) fejlesztése, a TDM-ek közötti párbeszéd moderálása.
- **marketing és kommunikáció:** Egységes vármegyei arculat, Budapesttel közös kampányok menedzselése, Pest vármegye Brand építése.
- **partnerkapcsolat és forrásteremtés:** helyi szolgáltatók és önkormányzatok segítése a forrásszerzésben.

Az adatvezérelt irányítás megteremtése – az NTAK-adatok rendszeres elemzése, látogató-monitoringrendszer kialakítása – elengedhetetlen feltétele a tényeken alapuló döntéshozatalnak. A turisztikai reformnak tehát ki kell terjednie a jogszabályi környezet megváltozására amiatt, hogy az NTAK adatokat (mobil cellainformáció) a vármegye/régiós tanács is láthassa és elemezni tudja, vagy ezeket kérés esetén megkapja az adatgazdától.

6.5.4.2 Pest vármegye turisztikai márkájának megteremtése

Pest vármegye jelenleg nem rendelkezik turisztikai márkaértékkel, turisztikai értelemben "láthatatlan", mivel a látogatók fejében vagy Budapest részeként, vagy pontszerűen (pl.: Visegrádi vár, Hungaroring) van jelen. **A vármegye egyedi adottságaira épülő, egységes vizuális arculatot és üzenetrendszert hordozó turisztikai márka kialakítása tehát sürgető feladat.** A márkaépítés nem esztétikai kérdés, hanem gazdasági. Célja, hogy a látogató Budapestet elhagyva, a vármegyében találjon programokat, helyben szálljon meg, és vásároljon szolgáltatást, növelje a vármegyei vállalkozások bevételeit.

A komoly kulturális örökséget és rengeteg élményelemet felvonultató és egyre inkább multikulturális Budapest mellett Pest vármegye képes bemutatni egy „magyarosabb” perspektívát, hiszen nem „vidék” a klasszikus, távoli értelemben, hanem a „**Modern Vidék**”, ahol a prémium szolgáltatások (kastélyok, autentikus éttermek, Forma-1) és az érintetlen természet (Börzsöny, Pilis, Duna) találkozhatnak.

A márka megteremtése után érdemes a vármegye láthatóságát erősíteni a küldőpiacokon. A célpiac-specifikus kampányok négy küldőpiacra tudnak fókuszálni, Németországra, Lengyelországra, Romániára és Szlovákiára. Ezek az országok adják a külföldi vendégforgalom domináns részét (43%), és

³⁵ forrás: A magyar turisztikai térségekbe tervezett DMSZ modell és a TDM-modell összehasonlító elemzése. Szerzők: Nagy Gabriella – Mókusné Pálfi Andrea – Aubert Antal

mindegyikük esetében növekvő trendek mutatkoznak – a lengyel vendégéjszakák 2025-ben 20%-kal, a románoké 16%-kal nőttek.

6.5.4.3 Vármegyei programnaptár/fesztiválnaptár kialakítása

Az erős szezonálisitás a vármegye egyik legkomolyabb turisztikai kihívása – az agglomeráción túli területek vendégforgalma szinte kizárólag a nyári hónapokra koncentrálódik. A nyári csúcsidőszak után sok helyen drasztikusan visszaesik a forgalom, ami rontja a szolgáltatások jövedelmezőségét és a munkaerő megtartását. Egy összehangolt, minden évszakra kiterjedő, digitálisan publikált vármegyei programnaptár a tartózkodási idő és a visszatérő látogatások számának növeléséhez egyaránt hozzájárulhat. Tehát a vármegyei programnaptár nem csupán egy eseménylista, hanem a **szezonálisitás elleni küzdelem legfontosabb eszköze**. Ha sikerül a szezont 1-2 hónappal megnyújtani, a vármegyei turisztikai kvv-k stabilitása 10-15%-kal növekedhet.

A lehetőségek közül egyet szeretnénk vázlatosan bemutatni:

A „Négy Évszak Pest Vármegyében” Konceptiót követve a programnaptár nem csak követi, hanem formálja is a keresletet.

- **TAVASZ: „Zöld Úton” (Aktív és Ökoturizmus)**
 - *Fókusz:* Kerékpáros szezonnyitók (EuroVelo 6), teljesítménytúrák a Pilisben és a Börzsönyben, vácra-tóti virágzás-ünnep, evezős szezonnyitó (Ráckevei Duna-ág).
 - *Célcsoport:* Belföldi családok.
- **NYÁR: „Duna-parti Pezsgés” (Vízi és Fesztivál-turizmus)**
 - *Fókusz:* Visegrádi Palotajátékok, Szentendre Éjjel-Nappal, Hungaroring (F1), strandfesztiválok (RSD), dunai hajós programok.
 - *Célcsoport:* Nemzetközi turisták (DE, RO, PL), fiatalok, vízi sportok kedvelői.
- **ŐSZ: „Kultúra és Kóstoló” (Gasztronómia és Hagyomány)**
 - *Fókusz:* Etyeki Piknik, váci és szentendrei szüreti mulatságok, Gödöllői Kastély kulturális napjai, vadhús-napok a Börzsönyben, hal-vad napok az RSD mentén.
 - *Célcsoport:* borbarátok, belföldi gasztroturisták, kulturális utazók.
- **TÉL: „Elvonulás és Feltöltődés” (Egészségturizmus és MICE)**
 - *Fókusz:* Ceglédi és nagykátai termál estek, karácsonyi vásárok (Vác, Gödöllő), vállalati stratégiai elvonulások és konferenciák a vármegyei wellness hotelekben.
 - *Célcsoport:* Céges partnerek, belföldi wellness-turisták.

A koordinációt végző szervezetnek fontos feladatai vannak. El kell kerülnie az ütközéseket és a kínálatot térben is időben el kell osztatnia. A rendezvényekhez szükséges és az azt követő tartalomgyártási feladatokat el kell végeznie.

6.5.4.4 Térségi turisztikai együttműködések fejlesztése

A szolgáltatói együttműködések hiánya az egyik legsúlyosabb versenyhátrányt jelenti a vármegyében. A csomagajánlatok, vonzó turisztikai termékek és keresztpromóciók a mai napig hiányoznak a vármegyei kínálatból. A szálláshelyek, attrakciók, éttermek és helyi termelők közötti megállapodások nélkül a turisták által a térségben töltött idő és az egy főre jutó költség egyaránt elmarad a lehetségestől. A fejlődés egyik kulcsa a csomagajánlatok kidolgozása lehet, vagyis, hogy a „pontoszerű” látogatásból „vonalas” vagy „térbeli” tartózkodás legyen.

A szolgáltatók sokszor azért nem működnek együtt, mert nem ismerik egymást, esetleg nincs kapacitásuk/felkészültségük a tárgyalásokra, vagy eleve nem egyensúlyú felek (pl.: szállodai top menedzser vs. helyi termelő). Előfordulhat az is, hogy a pillanatnyilag stabil árbevétel nem indokolja a szolgáltatási paletta szélesítését. Az okok tehát többfélék lehetnek, de válság esetén (pl.: COVID) a túlélés egyik kulcsa számos szolgáltató esetében is a több lábbon állás stratégiája volt.

Példa az együttműködésekkel elérhető térségi költség hasznosságára.

Jelenlegi állapot: A turista vásárol a Hungaroringre egynapos belépőt (6 óra), majd visszamegy Budapestre vacsorázni és aludni.

Költségek: Online jegyvásárlás 140.000 Ft, helyben fogyasztás 15.000 Ft. -> lokáció bevétele 15.000 Ft

Együttműködő állapot: A Hungaroring jegy mellé kap egy kupont a Mogyoródi pincékhez, egy kedvezményes belépőt a Gödöllői Kastélyba, és egy ajánlatot egy veresegyházi hotelbe.

Költségek: Online jegyvásárlás 140.000 Ft, helyben fogyasztás 15.000 Ft., vacsora + szállás + ajándéktárgyak + reggeli 60.000 Ft -> lokáció bevétele 75.000 Ft

Eredmény: 5-szörös helyi árbevétel-növekedés.

6.5.4.5 Humánerőforrás fejlesztés a turisztikai szektorban

Más Pest vármegyei stratégiákban már említésre került a szakképzés helyzete és a duális képzési rendszer problémái. Nem érhető el pontosan olyan kutatás, mely a szektorban mutatkozó pályaelhagyás mértékét bemutatná. **A szakképzett munkaerő hiánya, pályaelhagyás, nyugati elszívó hatás és generációs törésvonalak egyidejűleg terhelik az ágazatot – a szektor évente 3–5 ezer munkavállalót veszít el országos szinten.**

Pest vármegyében a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetemen található turizmushoz kapcsolódó felsőoktatási képzés, ahol duális alapképzés keretében turizmus-vendéglátás területén szerezhetnek diplomát a hallgatók. A felsőoktatásban a Budapesti Gazdaságtudományi Egyetemen, a Metropolitan Egyetemen, a Corvinus Egyetemen, a Neumann János Egyetemen, a Pannon Egyetemen, az Eötvös Loránd Tudományegyetemen és az egyetemek kihelyezett vidéki tagozatain is folyik ilyen irányú képzés.

Ugyanakkor a felsőoktatásban érdekes tendenciák figyelhetők meg, mert a 2010-es adatokhoz képest, ahol a turizmus-vendéglátás szak a második legnépszerűbb volt, az érdeklődés fokozatosan csökkent (2020³⁶-ban 5. hely) napjainkra már nincs az első 10-ben a képzés iránti érdeklődés.

A turisztikai ágazatra jellemző a magas élők munkaidőigény, amely a turizmusban is végbemenő információs-technológiai fejlődés során sem csökkent lényegesen. A szektor további foglalkoztatási jellemzői a nők és férfiak arányát tekintve kétharmados férfirészt mutatnak³⁷, amely azonban erősen differenciálódik a különböző szolgáltatások, termékek esetében. (Női többségűek az utazási irodák, szállásszolgáltatók, míg a vendéglátás és különösen a személyszállítás dominánsan férfiakat foglalkoztat). A szektor egyik legmarkánsabb jellemzője a foglalkoztatás rugalmassága. A rugalmasság egyébként nemcsak a szokásos munkaidőn túli (éjszakai, hétvégi) munkavégzést jelenti, hanem magába foglalja a szezonalitást is. A szektorra jellemző jövedelmek úgyszintén erős hullámozást mutatnak,

³⁶ forrás: FELVI.hu

³⁷ forrás: Felsőoktatási műhely – Friss diplomával a turizmusban

különösen a szezonálisan érzékeny területeken jellemző, hogy az átlag feletti időszakos jövedelmek olykor akár a jövedelem teljes hiányával párosulnak.

A helyzetfeltárás során készített interjúk között volt olyan, amelynek egyik témája a duális képzés volt. Elhangzott, hogy alapvető problémák vannak a szakképzésből kikerülő fiatalok tudásával és munkamoráljával. A duális együttműködés során a céghez kihelyezett fiatalok közül senkinek nem adtak ajánlatot a foglalkoztatás meghosszabbítására, tehát 0%-uk volt képes és alkalmas munkahelyen való elhelyezkedésre.

A turisztikai szektor humán erőforrás helyzete az egyik legsürgetőbb megoldandó kérdés tehát.

A stratégia célzott képzési programok kidolgozását, idegennyelvi (elsősorban angol) készségfejlesztést és digitális kompetenciafejlesztést irányoz elő a turisztikai foglalkoztatottak számára. Fontos lenne a szakképzés oktatási színvonalának növelése, a szakma és a képző intézmények közötti oda-visszacsatolások megteremtése, az időben elvégzett pályorientációs tevékenység.

Nagyon fontos lenne és nem lehet elégszer hangsúlyozni a szakképzés és piac összekapcsolását és a szakképzés felkészítését a piac igényeire. A felkészítésnek ki kell terjednie a gyakorlati oktatás körülményeinek fejlesztésére és az oktatók felkészültségének javítására. A pályán való megmaradást segítheti egy **Turisztikai Mentorprogram indítása**, ahol országosan, vagy a vármegyében elismert szakemberek (pl. neves séfek, szállodaigazgatók) bevonásra kerülnek az oktatásba vendégelőadóként vagy gyakorlati mentorként.

6.5.5 Területi cél - Turisztikai fejlesztések a lemaradó járások felzárkóztatásának elősegítése érdekében, valamint a fejlett térségekben meglévő szolgáltatások minőségének javítása a térségi specializációk figyelembevételével

A három stratégiai cél megvalósítása egyszerre kell, hogy szolgálja a már jól teljesítő turisztikai térségek minőségi fejlődését és a lemaradó járások felzárkóztatását. Azonban Pest vármegye kiemelt törekvése valamennyi stratégiai dokumentumában a Budapest környéki, dinamikusan fejlődő **agglomerációs gyűrű** és a vármegye szélein elhelyezkedő, több szempontból **lemaradó periférikus területek** közötti olló zárása. Négy járás törvényi szinten (290/2014. Korm. rendelet), három további a vármegye döntésével minősül kedvezményezettnek: Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi, Szobi, Dabasi, Aszódi és Ráckevei járás. Ezekben a turisztikai fejlesztéseknek is figyelembe kell venniük a térségi adottságokat.

A stratégiai célok között megjelenő ágazati jellegű elképzelések az egész vármegyére érvényesek. Bizonyos szegmensek, mint például a víziturizmus fejlesztése kötődik a folyókhoz és vannak átfedések az ágazati fejlesztések és a lemaradó térségek kapcsán tett javaslatok között, ezért törekszünk arra, hogy jelen fejezetben olyan további elképzeléseket rögzítsünk, melyek a lemaradó térségek fejlődésére hatással lehetnek.

- **Kerékpáros hálózat fejlesztése:** A vármegyei kerékpárút-főhálózat kiépítése, a keleti és déli járásokban, hogy a vasúti megállóktól (pl. Budapest-Cegléd, Budapest-Újszász, Budapest-Belgrád) egyszerűbben és biztonságosan el lehessen jutni az attrakciókhoz.
- **Digitális láthatóság:** A kevésbé ismert járások látnivalóinak és élményajánlatának egységes, vármegyei szintű digitális marketingje (pl. "Pest megye rejtett kincsei" kampány).
- **Helyi termékek:** Minden járásban a "helyi termék – helyi szolgáltatások" kapcsolat erősítése (pl.: védjegrendszer).

- **Térségi élménylánc kialakítása:** A térségre jellemző és helyi adottságokra épülő élménycsomag létrehozása szakértői támogatással. A szolgáltatók összekapcsolása, egymás igényeinek és lehetőségeinek megismerése workshopok keretében.
- **Térségi zászlóshajó projekt életre hívása:** A térségi specializációra alapozva (pl.: gyógyfürdők) egy prémium komplex fejlesztés megvalósítása, amely lehetőséget ad más fejlesztések bekapcsolására.
- **Térségi rendezvények támogatása:** Több olyan kezdeményezés van a kisebb településeken is, melyek anyagi erő hiányában nem kapnak nagyobb figyelmet és jelentőségük helyben marad. Ezek felfűzése egy térségi élményláncba viszont már nagyobb ismertséget képes biztosítani.

6.5.6 Horizontális célok

A stratégia négy horizontális célt határoz meg, amelyek a fejlesztéseknél érvényesítendőek:

- Fenntarthatóság – zöld turizmus, klímatudatos fejlesztések, ökológiai teherbírás figyelembevétele.
- Esélyegyenlőség és szolidaritás – akadálymentesítés, inkluzív turisztikai kínálat.
- Szezonális csökkentése – egész éves programkínálat, év közbeni tartózkodási idő növelése.
- Hátrányos helyzetű csoportok helyzetének javítása – szociálisan érzékeny turisztikai fejlesztés.

6.5.6.1 Fenntarthatóság – „Zöldebb Pest Vármegye”

A vármegyei „zöld gyűrű” ökológiai állapota (Duna, Pilis, Börzsöny) sérülékeny. Szeretnénk, ha a végrehajtás során csak olyan fejlesztések kerüljenek támogatásra, amelyek tartalmazznak klímavédelmi elemet is (pl. napelemes energiatermelés, lokális esővíz-gazdálkodás és visszatartás). A szezonális adatok alapján, amikor működni kezd a vármegyei programnaptár az ajánlások szerkezetének átalakítása és kevésbé terhelt térségek ajánlása.

6.5.6.2 Esélyegyenlőség és szolidaritás – „Akadálymentes Vármegye”

A szempont alatt nemcsak a fizikai akadálymentesítés (rampák, liftek), hanem az infokommunikációs akadálymentesítést is értjük (jelnyelvi videók, könnyen érthető szövegek a naptárban).

Szezonális csökkentése – „365 Napos Élmény”

A specifikus célok között vannak olyanok, melyek közvetlenül képesek hatni a szezonális oldására. Horizontális célként úgy értjük a szezon meghosszabbítását, hogy a turizmus fejlesztése érdekében tett intézkedéseknek kimutathatóan be kell mutatnia, hogy a fejlesztés miként segíti a desztináció turisztikai idényének meghosszabbítását.

6.5.6.3 Hátrányos helyzetű csoportok – „Szociális Érzékenység”

Alkalmazásával turizmus munkahelyteremtő eszközzé is válik. Fontos olyan projektek támogatása, amelyek hátrányos helyzetű helyi lakosokat (pl. megváltozott munkaképességűeket) vonnak be a turisztikai szolgáltatási láncba.

7 Eszközrendszer és beavatkozási területek meghatározása

B1 Turisztikai ágazatok komplex fejlesztése**B1.1 • Aktív- és ökoturizmus**

1. Kerékpárút gerinchálózat kiépítése
2. Vízitourizmus infrastruktúrájának fejlesztése
3. Gyalogtúra-útvonalak bővítése és minőségi fejlesztése
4. Látogatómenedzsment rendszer a legterheltebb területeken
5. Lovas turizmus fejlesztése

B1.2 • Kulturális, szakrális és vallásturizmus

6. Zarándokutakhoz kapcsolódó infrastruktúra és digitális fejlesztések
7. Digitális tartalmak, tárlatvezetés, AR/VR fejlesztések
8. Tematikus utak fejlesztése a Dunakanyarban
9. Kulturális helyszínek alpinfrastruktúrájának fejlesztése

B1.3 • Strandok, fürdők és egészségturizmus

10. „Pest Vármegyei Termálgyűrű” emyőmárka kialakítása
11. Fürdők komplex fejlesztése és szolgáltatás-spezializáció
12. A fürdők elérhetőségének javítása
13. Duna menti strandok infrastruktúra fejlesztése

B1.4 • MICE turisztikai ágazat

14. Green MICE és CSR-alapú rendezvénykínálat fejlesztése
15. MICE-hez kapcsolódó szolgáltatói együttműködések

B1.5 • Gasztronómia és térségi specializációk

16. „Pest Vármegye Ízei” védjegy bevezetése
17. Gasztroturisztikai útvonalak és tematikus fesztiválok
18. Élményalapú gasztronómiai programok létrehozása
19. Megyei turisztikai programnaplő kialakítása

B4 Lemaradó járások felzárkóztatása**B4.1 • Térségi erősségekre alapozott fejlesztések**

37. Kerékpárúthálózat kiépítése a keleti és déli járásokban
38. Térségi élménylánc kialakítása és fejlesztése
39. Zászlóshajó projektek megvalósítása lemaradó térségekben
40. Marketingtámogatás a lemaradó térségekben

B2 Turisztikai infrastruktúra fejlesztése**B2.1 • Közúti és közösségi közlekedési elérhetőség**

20. Bekötőutak és tájékoztató eszközök fejlesztése
21. Kisléptékű szálláshelyfejlesztés
22. Kerékpáros úthálózat szakadási pontjainak felszámolása
23. Községi közlekedés szerepének erősítése
24. Parkolási infrastruktúra fejlesztése az attrakcióknál
25. Digitális információs infrastruktúra fejlesztése

B2.2 • Attrakciók és új szolgáltatási elemek

26. Szezonális oldásra irányuló fejlesztések
27. Tájházak és helyi múzeumok hálózatosodása
28. Ráday és Savoyai kastély felújítása
29. Új, regionális vagy nemzetközi hatású attrakciók

B2.3 • Digitalizáció

30. Online foglalhatóság és OTA jelenlét fejlesztése
31. Községi média és elégedettségmenedzsment

B3 Marketing, együttműködés és szervezetfejlesztés**B3.1 • Turizmusirányítás reformja**

32. Pest Vármegyei Desztináció Menedzsment Szervezet létrehozása

B3.2 • A vármegye turisztikai márkájának megteremtése

33. Vármegyei márka kialakítása
34. Marketingkampányok a legfontosabb küldő országokban
35. Turisztikai csomagajánlatok fejlesztése

B3.3 • Humánerőforrás-fejlesztési program

36. Humánerőforrás-fejlesztés mentorprogramokkal és képzésekkel

B5 Horizontális célok hatékony érvényesítése

41. Klímavédelmi feltételek beépítése a fejlesztési projektekbe
42. Akadálymentesítés és inkluzív turisztikai kínálat
43. Hátrányos helyzetű csoportok bevonása a fejlesztésekbe

46. ÁBRA | STRATÉGIA INTÉZKEDÉSEI

A fejezet a Pest Vármegye Turizmusfejlesztési Stratégia intézkedéseit fejt ki részletesen, szöveges formában. Minden intézkedésnél bemutatjuk a célrendszerhez való kapcsolódást, végrehajtásért felelős szervezetet, a kapcsolódó részfeladatokat és a sikeres megvalósítás feltételeit. Az intézkedések öt beavatkozási területre épülnek:

- Turisztikai ágazatok komplex fejlesztése [B1]
- Infrastruktúra fejlesztése [B2]
- Marketing, együttműködés és szervezetfejlesztés [B3]
- Lemaradó járások felzárkóztatása [B4]
- Horizontális célok hatékony érvényesítése [B5]

Az intézkedések egymást erősítik: az ágazati kínálatfejlesztés csak erős infrastrukturális alapokon és hatékony marketingen keresztül tud érvényesülni a piacon.

A beavatkozási logikát úgy alakítottuk ki, hogy a beavatkozási területek egy-egy főszámot kaptak és ehhez rendeltünk tevékenységek alapján további alszámokat. Ezalatt a szintek alatt lévő tényleges intézkedések viszont folyamatos sorszámozást kaptak egytől kezdődően.

7.1 [B1] - Turisztikai ágazatok komplex fejlesztése

7.1.1 [B1.1] - Aktív- és ökoturizmus fejlesztése

7.1.1.1 1. intézkedés – Kerékpárút gerinchálózat kiépítése

A végrehajtás első lépése az EuroVelo 6 és az EuroVelo 14 nyomvonalak folyamatos nyomvonalon történő kerékpározhatóvá tétele, lehetőség szerint kerékpárút szintű hálózatként. Ezenél a fejlesztéseknél elengedhetetlen a fővárosi kerületek és az agglomerációs települések közötti párbeszéd megteremtése, mivel az útvonalak közigazgatási határokat szelnek át. **Az egységes hálózati szemlélet azt kívánja meg, hogy ne egymástól független önkormányzati projektek valósuljanak meg, hanem egy összehangolt, folytonos gerincvonal.**

Intézkedésen belüli akciók:

- EuroVelo 6 hiányzó szakaszainak befejezése és táblázása.
- EuroVelo 14 hiányzó szakaszainak befejezése és táblázása.
- Turisztikailag fontos nyomvonalak megépítése (pl.: Budapest-Gödöllő, Budapest-Érd-Százhalombatta, Budapest – Üröm – Pilisborosjenő – Solymár – Pilisvörösvár – Pilisszentiván – Piliscsaba – Pilisjászfalu, Budapest – Budakeszi – Zsámbéki-medence, Csepel-szigeti hiányzó kapcsolatok, Rákospalota).
- Kerületek és agglomerációs önkormányzatok közötti koordinációs fórum megalakítása.
- Az OTRT-ben rögzített, de még meg nem valósult kerékpáros nyomvonalak megvalósíthatósági vizsgálata és projektté formálása.
- Tervek elkészítése a támogatást élvező projektek esetében.
- Kerékpárosbarát szolgáltatások fejlesztése.

Felelős	Pest Vármegyei Önkormányzat, Magyar Közút, érintett önkormányzatok, Magyar Kerékpáros Szövetség, AMFK, Közlekedési és Beruházási Minisztérium
Kapcsolódó célok	SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus; SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség; HC1 – Fenntarthatóság

7.1.1.2 2. intézkedés - Víziturizmus infrastruktúrájának fejlesztése

Olyan fizikai fejlesztések szükségesek a Duna és az Ipoly mentén, melyek a kikötési lehetőségeket és a vízhez való be- és kiszállás feltételeit javítják. A fejlesztések során kiemelt szempont, hogy a kikötési

pontok ne csupán infrastruktúrájukban, hanem szolgáltatási értelemben is alkalmassá váljanak arra, hogy a víziturista számára valódi megállóhelyek legyenek, azaz elérhető legyen mellettük ivóvíz, szemétyűjtő, alapvető tájékoztatás és lehetőség szerint helyi vendéglátás is.

A Ráckevei Duna-ág különös figyelmet érdemel, hiszen turisztikai kihasználtsága messze elmarad a potenciáljától, miközben éppen e térség azon kedvezményezett járásokhoz tartozik, amelyek számára a turizmusfejlesztés gazdasági felzárkóztatási eszközt is jelent. A partmenti infrastruktúra fejlesztése itt egyszerre tudja szolgálja a víziturizmus célcsoportjait és a helyi közösségek rekreációs igényeit is.

Intézkedésen belüli akciók:

- Lapátos vízi megállóhelyek minősítési kritériumrendszerének bevezetése.
- A Duna és az Ipoly menti kikötési pontok felmérése, hiánylistájának elkészítése.
- Partmenti pihenők, vizesblokkok és tájékoztató táblák telepítése a prioritásos szakaszokon.
- A folyószakaszokhoz kapcsolódó digitális információelérés fejlesztése (mobilalkalmazás-integráció).
- Emberi hajtású vízi eszközök számára zsilip-átemelő pontok kiépítése elsősorban a Ráckevei Dunaágon.
- Kajak-kenu megállóhelyek összekapcsolása a kerékpáros és a strand-infrastruktúrával.
- Vízparti campingek fejlesztése, vagy újak építése.

Felelős	Helyi önkormányzatok, Magyar Kajak Kenu Szövetség, AMFK, Vízügyi Igazgatóságok, DINPI
Kapcsolódó célok	SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus; SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások; TC – Területi cél – lemaradó járások felzárkóztatása

7.1.1.3 3. intézkedés - Gyalogtúra-útvonalak bővítése és minőségük fejlesztése

Aktívan fejleszteni szükséges a Gödöllői-dombság, az Alföld és a Zsámbéki-medence turisztikai útvonalhálózatát, amelyek jelenleg messze elmaradnak a Pilis-Börzsöny térség kínálatától. Ezeken az alternatív helyszíneken a pihenők, a táblázás, a digitális információk és a parkolók infrastruktúrájának megteremtése az első feladat.

A Pilis-Börzsöny térségben a túlhasználat miatt fontos lenne alternatív útvonalak kijelölése és a meglévő útvonalak minőségi fejlesztése.

Intézkedésen belüli akciók:

- Alternatív túraútvonalak feltárása és fejlesztése a Gödöllői-dombságban, a Tápió-vidéken és a Zsámbéki-medencében.
- Pihenők, tájékoztató táblák, parkolók kiépítése az útvonalak mentén.
- Digitális tartalomfejlesztés keretében új útvonalak megjelenítése mobilalkalmazásokban és túraportalokon.
- Kommunikációs kampány az alternatív útvonalak népszerűsítésére a Pilis-Börzsöny szezonális csúcsideszakában.

Felelős	Helyi önkormányzatok, Magyar Természetjáró Szövetség, AMFK, DINPI, Erdőgazdaságok
---------	---

Kapcsolódó célok	SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus; SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség; SP2.3 – Be- és kilépési pontok
------------------	---

7.1.1.4 4. intézkedés – Látogatómenedzsment rendszer kiépítése a legterheltebb területeken.

A látogatómenedzsment-rendszer nem csupán tiltásokból és korlátozásokból áll. Elsősorban egy proaktív információs rendszer kialakítását jelenti, amely segít a látogatóknak jobb döntéseket hozni. Ha a belépési pontokon egyértelmű, aktuális és vonzó formában jelennek meg az alternatívák (pl: más útvonal, más időpont, más helyszín), akkor a látogatók természetes módon szétterülnek. A digitális megoldások (valós idejű útvonal-foglaltsági adatok, mobilalkalmazás-értesítések) különösen hatékonyak lehetnek ebben.

Intézkedésen belüli akciók:

- Forgalomszámláló szenzorok telepítése a legfrekvenciáltabb belépési pontokra és ösvényszakaszokra.
- Valós idejű kapacitásinformációk megjelenítése mobilalkalmazásban és fizikai infopaneleken.
- Shuttle-buszok bevezetése csúcsidőszakban a legforgalmasabb helyszínekre (pl. Rám-szakadék, Dobogókő).
- Alternatív helyszínek és útvonalak proaktív kommunikálása a belépési pontokon.

Felelős	Helyi önkormányzatok, Magyar Természetjáró Szövetség, AMFK, DINPI
Kapcsolódó célok	SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus; SP2.4 – Digitalizáció; HC1 – Fenntarthatóság

7.1.1.5 5. intézkedés – Lovas turizmus fejlesztése

A lovasturizmus területén Pest vármegye különösen kedvező helyzetben van, hiszen közel van Budapesthez, kiválóak a természeti adottságok, sok erdős és természetvédelmi terület található itt, adottak az egyedülálló szabad tereplovaslási lehetőségek és viszonylag fejlett a lovardák és lovasközpontok hálózata. A fejlesztéseknek a következő szegmensekre kell irányulnia.

Intézkedésen belüli akciók:

- Lovastúra útvonalak fejlesztése.
- Be és kilépőpontok fejlesztése, lovas megálló és lovasbarát szállások kialakítása.
- Lovas szolgáltatók összekapcsolása, hálózatosodásának elősegítése.
- Lovardák fejlesztése a turisztikai szolgáltatások terén.
- Lovastúra vezetők képzése.

Felelős	Helyi önkormányzatok, AMFK, Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Egyesület,
Kapcsolódó célok	SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus; TC – Területi cél – lemaradó járáások felzárkóztatása

7.1.2 [B1.2] - Kulturális, szakrális és vallásturizmus fejlesztése**7.1.2.1 6. intézkedés – Zarándokutakhoz kapcsolódó infrastruktúra bővítése és digitális fejlesztések**

A fejlesztés fókuszában a kulturális örökségek bemutatása áll. Ugyanakkor a fejlesztéseknek túl kell mutatniuk a helyszín minőségén, tehát **az örökségi helyszínek ne csupán passzív látványosságok legyenek, hanem aktív élményt nyújtó, digitálisan is bemutatott, tematikus útvonalakba szervezett desztinációk.**

Az útvonalak jelölési rendszere jelenleg nem egységes. A zarándokok számára egyértelműen azonosítható, tartós jelölőrendszer kiépítése a legfontosabb fizikai fejlesztések közé tartozik. Ahol lehetséges, az útvonalak mentén szálláslehetőségeket is ki kell alakítani, illetve a meglévő szálláshely szolgáltatókkal is szükséges lenne a kapcsolatot ápolni a hálózathoz való csatlakozás érdekében.

Intézkedésen belüli akciók:

- Digitális zarándokútlevél mobilalkalmazás fejlesztése és bevezetése (pilotprogram a Mária-úton).
- Zarándokforgalom mérési módszertanának kidolgozása és rendszeres adatgyűjtés végzése.
- Egységes útvonaljelölési rendszer kiépítése a Mária-út, Magyar Zarándokút és a Szent Jakab-út vármegyei szakaszain.
- Zarándokszállások hálózatának kialakítása és minőségi fejlesztésük ösztönzése.
- Zarándokútvonalak és a kulturális örökségi helyszínek tematikus összekapcsolása.

Felelős	Helyi önkormányzatok, Egyesületek, Civil szervezetek, Egyházak, Fenntartók, Nemzeti Vallásturizmus Tanács, Mária Út Közhasznú Egyesület;
Kapcsolódó célok	SP1.5 – Kulturális, szakrális, vallásturizmus; SP2.4 – Digitalizáció

7.1.2.2 7. intézkedés – Digitális tartalmak bővítése, digitális tárlatvezetés, AR/VR fejlesztések bevezetése a meglévő turisztikai attrakciók helyszínein

A kulturális és szakrális helyszínek bemutathatóságának komoly akadálya a szakszemélyzet hiánya. A tárlatvezetők foglalkoztatása drága, az erős szezonálítás miatt nehezen biztosítható folyamatosan. Az idegennyelvű kínálat különösen szűkös. A digitális tárlatvezetési megoldások (QR-kódos, webalapú, többnyelvű audioguide rendszerek), részben kiválthatják ezt a hiányt, miközben magasabb minőségi szintet és egységesebb élményt biztosítanak.

Az AR (kiterjesztett valóság) és VR (virtuális valóság) technológiák különleges lehetőséget nyújtanak örökségturizmusban. Lehetővé teszik, hogy romosabb, részlegesen felújított vagy kevésbé látványos épületek is eredeti környezetükben és az építésükhöz képest valósághű módon kerüljenek bemutatásra.

A megvalósítás egyik legfontosabb szempontja a tartalom minősége és hitelessége. Az AR/VR tartalmak fejlesztésébe helytörténészeket és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal szakembereit be kell vonni.

Intézkedésen belüli akciók:

- QR-kódos, webalapú, többnyelvű audioguide rendszer bevezetése a leglátogatottabb örökségi helyszíneken.
- AR-alkalmazás fejlesztése a Visegrádi Királyi Palotára (reneszánsz udvar rekonstrukciója).

- AR-alkalmazás fejlesztése a Gödöllői Kastélyra (Erzsébet királyné kora).
- Digitális tartalmak fejlesztési útmutatójának (tartalmi standardok) kidolgozása szakmai partnerekkel.
- Kulturális helyszínek online megjelenésének támogatása.

Felelős	Helyi önkormányzatok, Egyesületek, Civil szervezetek, Egyházak, Múzeumok, Kulturális Örökségvédelmi Hivatal
Kapcsolódó célok	SP1.5 – Kulturális, szakrális, vallásturizmus; SP2.4 – Digitalizáció; SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások

7.1.2.3 8. intézkedés – Tematikus utak fejlesztése a Dunakanyarban

A vármegye legforgalmasabb turisztikai attrakciója Visegrádon található. A Királyi Palota és a Fellegvár együttese, az esztergomi Bazilikával kiegészülve, egy jól bemutatható történelmi attrakció, amely versenyképes lehet az európai középkori és reneszánsz tematikájú örökségturisztikai piacon. **Az koncepció kulcsa, hogy olyan élményt kell létrehozni, amely már legalább egy éjszaka eltöltését megindokolja Budapesten kívül.**

Az útvonal sikere nem csupán az egyes helyszínek önálló fejlesztésén múlik, hanem az összehangolt infrastruktúrán és kommunikáción. A Visegrád–Esztergom kapcsolat jelenleg csak közúton érhető el kényelmesen, a dunai kompátkelők fejlesztése és a szezonon kívüli hajójáratok bevezetése az útvonalat a vízi turizmussal is össze tudná kötni, és egységesebb, élménydús narratívát teremthet.

Intézkedésen belüli akciók:

- Visegrádi Királyi Palota immerzív AR-rekonstrukciójának megvalósítása (idegen nyelvű hangvezetéssel).
- Közös „Reneszánsz/Barokk Pass” belépőjegy kialakítása Visegrád, Esztergom, Vác és Szentendre érintett helyszíneire.
- Dunai kompátkelők fejlesztése, szezonon kívüli hajójáratok bevezetése a Budapest-Visegrád–Esztergom, Vác szakaszon.
- Tematikus vacsoraprogram fejlesztése a visegrádi palota környezetében (helyi gasztronómiával).
- Idegen nyelvű digitális útikönyv fejlesztése, kifejezetten az útvonalhoz.
- Utazásszervező partnerkapcsolatok kiépítése.

Felelős	Helyi önkormányzatok, Egyesületek, Civil szervezetek, Egyházak, Múzeumok, Gazdasági szervezetek
Kapcsolódó célok	SP1.5 – Kulturális, szakrális, vallásturizmus; SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások; SP3.4 – Térségi együttműködések; HC3 – Szezonális csökkenés

7.1.2.4 9. intézkedés - Kulturális helyszínek alpinfrastruktúrájának fejlesztése

A kulturális és szakrális helyszínek több kritikus problémával küzdenek. Korlátozott a nyitvatartásuk, az elérhető információ minősége eltérő, hiányos az alpinfrastruktúra (mosdó, parkoló, ivóvíz) és szűkös a szolgáltatási kínálat (nincs tárlatvezetés, nincs ajándékbolt). Ezek a hiányosságok gátjai annak, hogy egy egyébként értékes helyszín valódi turisztikai vonzerővé váljon.

Az alpinfrastruktúra fejlesztése nem igényel feltétlenül nagy beruházásokat, a legfontosabb lépések a nyitvatartás kiszámíthatóvá tétele, a WC-létesítmény kialakítása, az egyszerű tájékoztató tartalom (tábla, QR-kód, mobilbarát oldal) megteremtése és -ha lehetséges- egy alapszintű vendéglátási lehetőség biztosítása. Ezek megléte vagy hiánya befolyásolja az újrálátogatások szándékát.

Intézkedésen belüli akciók:

- Kulturális helyszínek felmérése, mely egységesen rögzíti az állapotot, hozzáférhetőséget, nyitvatartást, alapszolgáltatások körét.
- Prioritások fejlesztési lista összeállítása, forrásbevonási lehetőségek azonosításával.
- Mosdók, pihenők, tájékoztató pontok, ajándékboltok megépítése a legforgalmasabb helyszíneken.
- QR-kódos digitális tartalom (többnyelvű) kialakítása a helyszíneken.
- Nyitvatartás egységes online megjelenítése (Google Maps, idegenforgalmi portálok)

Felelős	Helyi önkormányzatok, Egyesületek, Civil szervezetek, Egyházak, Múzeumok, Gazdasági szervezetek
Kapcsolódó célok	SP1.5 – Kulturális, szakrális, vallásturizmus; SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások; SP2.3 – Be- és kilépési pontok

7.1.3 [B1.3] - Strandok, fürdők és egészségturizmus fejlesztése

7.1.3.1 10. intézkedés – „Pest Vármegyei Termálgűrű” ernyőmárka kialakítása

A vármegyei fürdők között jelenleg nem található együttműködés annak ellenére, hogy összefogással egymást kiegészítő, átjárható termékként is értékesíthetők lennének. Egy egységes ernyőmárka („Pest Vármegyei Termálgűrű”) összekötné Cegléd gyógyászati szolgáltatásait Nagykáta vagy Tóalmás intímabb, természetközeli hangulatával. Az ernyőmárka alatt mindenki megőrzi saját identitását, de közös kommunikációval jelennek meg.

A márka kialakításának előfeltétele a résztvevő fürdők körének meghatározása és az együttműködési megállapodás megkötése. A közös marketingköltségvetés, a kombinált belépő lehetősége és az egységes digitális megjelenés olyan előnyöket teremt, amelyek egyenként egyik szereplőnek sem állna módjában biztosítani. Az egészségturizmus fejlesztése egyúttal gazdasági felzárkóztatási eszközt is jelenthet a lemaradó délkeleti járások és települések számára.

Intézkedésen belüli akciók:

- Részt vevő fürdők körének meghatározása, együttműködési szerződések kidolgozása.
- Egységes vizuális arculat, szlogen és kommunikációs anyagok kidolgozása.
- Közös digitális megjelenítés (weboldal, közösségi média, OTA profilok³⁸) kialakítása.
- Kombinált belépőjegy-rendszer és csomagajánlatok kidolgozása.
- Célcsoportok meghatározása és célpiac-specifikus kampányok tervezése (budapesti magánklinikák, wellness-turisták).

Felelős	Helyi önkormányzatok, Gazdasági szervezetek,
---------	--

³⁸ Online Travel Agency

Kapcsolódó célok	SP1.4 – Strandok, fürdők, egészségturizmus; SP3.2 – Vármegyei márka; SP3.4 – Térségi együttműködések; TC – Területi cél – lemaradó járások felzárkóztatása
------------------	--

7.1.3.2 11. intézkedés - Fürdők komplex fejlesztése és szolgáltatás-specializációja

A vármegyei fürdők általában kisebbek és elavultabbak, mint a versenytársaik, kivételt jelent a Ceglédi komplexum. Méretbeli hátrányukat a szolgáltatások specializációjával lehet kompenzálni. A ceglédi gyógyvíz speciális összetételére rehabilitációs csomagokat lehet kidolgozni, amelyek a budapesti magánklinikák bázisaként funkcionálhatnak. Tóalmás és Albertirsa esetében a digitális méregtelenítés és a „slow tourism” kínálat kínálkozik természetes irányként, ahol a csend és a természet közelsége is turisztikai értékévé válik.

A komplex fejlesztés nemcsak az épített infrastruktúrát érinti. A vendéglátó egységekben kötelezően (vagy ösztönzőkkel) meg kell jelenniük a környékbeli kistermelők termékeinek. Ez egyszerre erősíti a helyi gazdasági kapcsolatokat és egyedi, máshol nem kapható élményt nyújt a vendégnek.

A kisebb fürdők közelében szükséges továbbá a szálláshely kapacitások növelése is alacsonyabb komfortfokozatú szállások kialakításával-fejlesztésével.

Intézkedésen belüli akciók:

- Helyszínenként egyedi specializációs irány meghatározása (rehabilitáció, wellness detox, gyógyturizmus).
- Wellness- és gyógyászati szolgáltatások bővítése, minőségtanúsítási rendszerbe való belépés.
- Rehabilitációs csomagok kidolgozása fővárosi egészségügyi intézményekkel való együttműködésben (Cegléd).
- Helyi kistermelői termékek megjelenítése a vendéglátó egységekben, ösztönzők és kötelezettségek definiálása.
- Fejlesztési tervek elkészítése minden fürdőre és finanszírozási forráslista összeállítása.
- Campingek építése, vagy meglévők fejlesztése.
- Panziók építése, vagy meglévők fejlesztése.

Felelős	Helyi önkormányzatok, Gazdasági szervezetek,
Kapcsolódó célok	SP1.4 – Strandok, fürdők, egészségturizmus; SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások; SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció

7.1.3.3 12. intézkedés – A fürdők elérhetőségének javítása

Az intézkedés keretében a közösségi közlekedés megállói és a fürdők közötti közlekedési kapcsolat javítása történik meg (elektromos shuttle-busz vagy bérbicikli-roller rendszer) segítségével. A javaslat jól illeszkedik a horizontális elvárásokhoz is a környezeti fenntarthatóságot segítve.

Intézkedésen belüli akciók:

- Vasútállomás–fürdő kapcsolat feltárása és igényfelmérés az érintett járásokban.
- Elektromos shuttle-busz bevezetése pilot programként (Cegléd és Nagykáta vasútállomás–fürdő relációban).
- Bérbicikli-rendszer (e-roller/e-bike) kialakítása a kisebb fürdőknél (Tóalmás, Albertirsa).

- Gyalogos és kerékpáros útvonal jelölés a vasútállomásoktól a fürdőig.

Felelős	Helyi önkormányzatok, Gazdasági szervezetek, gaz
Kapcsolódó célok	SP1.4 – Strandok, fürdők, egészségturizmus; SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség; HC1 – Fenntarthatóság

7.1.3.4 13. intézkedés – Duna menti strandok infrastruktúra fejlesztése

A legnagyobb folyónk a Duna mentén több szabadstrand és kijelölt fürdőhely is található. Jórésztük nem rendelkezik alapvető szolgáltatásokkal. Talán úgy is fogalmazhatnánk, hogy a helyszín biztosítja a vízhez való lejutást, de ennél nem sokkal többet. Természetesen vannak kivételek (Szigetcsépi strand, Dömsödi strand, Szentendrei strand, Dunakeszi és Gödi strand). A strandokhoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésére volt korábban pályázati program. A Kisfaludy Strandfejlesztési Program a Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ) által indított beruházáscsomag volt. A magyarországi természetes vizes strandok (kiemelten a Balaton, a Tisza és a Tisza-tó környékén) infrastruktúrájának és szolgáltatásainak korszerűsítése volt a cél. A vármegyei fejlesztések célja, hogy a Duna-part ne csak „vadregényes” helyszín legyen, hanem biztonságos, tiszta és modern rekreációs övezet, amely alternatívát nyújt a balatoni vagy Tisza tavi nyaralásokkal szemben.

Intézkedésen belüli akciók:

- Partmenti szolgáltatások számának növelése (mosdók, zuhanyzók, illemhelyek, öltözők, büfé, parkolók).
- Környezethez kapcsolódó fejlesztések. Játsszóterek, árnyékolók, napozóágyak és kerékpártárolók kihelyezése, valamint a környezet rendezése, parkosítás.
- Vízhez kapcsolódó szolgáltatásfejlesztések. (vízbejutást segítő lépcsők, sétányok, bójázás) és vízminőség monitorozás.
- Campingek, magán szálláshelyek építése, vagy meglévők fejlesztése.
- Okos megoldások telepítése (Ingyenes Wi-Fi zónák, telefontöltő pontok és digitális információs táblák).

Felelős	Helyi önkormányzatok, Gazdasági szervezetek,
Kapcsolódó célok	SP1.4 – Strandok, fürdők, egészségturizmus; SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások; SP2.4 – Digitalizáció

7.1.4 [B1.4] - MICE turisztikai ágazat fejlesztése

7.1.4.1 14. intézkedés - Green MICE és CSR-alapú rendezvénykínálat fejlesztése

A MICE szegmensben Budapest jelentős piaci előnnyel és erővel rendelkezik. Ugyanakkor Pest vármegye erdői, lovas farmjai és ökoturisztikai adottságai valódi természeti háttérrel biztosítanak ahhoz, hogy a hagyományos MICE tevékenységek helyét egy zöldebb és fenntarthatóbb kikapcsolódás vegye át. A CSR-alapú csapatépítő programok piaci logikája abban rejlik, hogy a hagyományos quadozás és paintball típusú programok helyett a cégek beépítik a vállalati társadalmi felelősségvállalást (Corporate Social Responsibility, röviden CSR) is a programjaikba. Így a környezeti és társadalmi szempontok egyre jobban megjelennek a keresett tevékenységek között.

Intézkedésen belüli akciók:

- Green MICE termékkonceptió kidolgozása. (fenntarthatósági kritériumrendszer, ajánlott programelemek)
- Csapatépítő programcsomag összeállítása helyi partnerhálózattal. (Pilis-faültetés, értékmentő projektek, kézműves workshopok)
- Szállodák és helyi vállalkozók között Green MICE partnerségi megállapodások kialakítása.
- Értékesítési anyagok és prezentációk elkészítése vállalati rendezvényszervezők számára.

Felelős	MICE szállodák, rendezvényszervezők, TDM irodák, helyi vállalkozók, MATE
Kapcsolódó célok	SP1.2 – MICE; SP3.4 – Térségi együttműködések; HC1 – Fenntarthatóság

7.1.4.2 15. intézkedés - MICE turizmushoz kapcsolódó szolgáltatói együttműködések fejlesztése

Az intézkedés azt kívánja elérni, hogy az egynapos konferenciák/csatapépítők befejezésével a résztvevők még egy napot a térségben maradjanak, vagy később visszatérjenek. Ennek eléréséhez olyan értéktöbbletet kell beépíteni a rendezvénycsomagba, amely indokoltá teszi az további maradást. A Gödöllői Kastély, a Visegrádi Fellegvár vagy a térségi termálfürdők VIP-belépői, egy kastélyvacsora vagy egy esti gasztronómiai program olyan élményt nyújtanak, amelyet a szervezők a végső döntéshozók előtt is érvényesíteni tud.

A rendezvényen felszolgált ételek akkor válnak valódi kulturális élménnyé, ha helyi termelők vármegyei alapanyagait (borok, kézműves sajtok, vadhúsok, helyi gyümölcsök) kerülnek felszolgálásra. Ez a szállodák számára is jó értékesítési megoldás, a termelők számára felvevőpiac, a résztvevők számára pedig emlékezetes élmény.

Intézkedésen belüli akciók:

- Partner megállapodások kötése a MICE szállodák és a legfontosabb örökségi helyszínek között.
- Kombinált rendezvénycsomag összeállítása, melynek részei a következők, konferencia / kastélylátogatás / termálfürdő / gasztronómiai est.
- Helyi termelői adatbázis összeállítása MICE szállodák részére (bor, sajt, vadhús, gyümölcs, kézműves termékek).
- Rendezvényszervezői workshopok szervezése a csomagok közös fejlesztésére és értékesítésére.

Felelős	MICE szállodák, rendezvényszervezők, TDM irodák, helyi vállalkozók
Kapcsolódó célok	SP1.2 – MICE; SP3.4 – Térségi együttműködések; SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció; HC3 – Szezonális csökkentése

7.1.5 [B1.5] - Gasztronómia és térségi specializációk fejlesztése

7.1.5.1 16. intézkedés – „Pest Vármegye Ízei” védjegy bevezetése

Az intézkedés segíti a vármegyei brand kialakítását is. A helyzetfeltárásban bemutattuk a vármegye gasztronómiáját. A védjegyrendszer kialakítása és használata segíti a márka folyamatos napirenden tartását, és gazdasági haszonnal is jár. A vendég egyértelmű jelzést kap arról, hogy valóban autentikus, helyhez kötött élményt kap. A csatlakozó szolgáltatók számára ingyen marketing válik elérhetővé azáltal, hogy a minősített helyszínek listájának publikálása, a közös kommunikáció és a turisztikai

anyagokba való beépítés olyan ismertséget generál, amelyre egy-egy egyedülálló étterem önállóan nem képes. A védjegy fenntartása ugyanakkor megkívánja az időszakos felülvizsgálatot és a minőség-ellenőrzési mechanizmusok működtetését is.

Intézkedésen belüli akciók:

- Kritériumrendszer kidolgozása (arány a helyi alapanyagokból, kötelező helyi receptek stb.)
- Tanúsítási folyamat megtervezése és az ellenőrző testület megalakítása.
- Pilot minősítések lebonyolítása.
- A védjegyes helyek digitális térképének és listájának publikálása turisztikai csatornákon.
- Ösztönzők megtervezése (pl. díjmentes első minősítés, kiemelt megjelenés a programnaptárban).

Felelős	Vármegyei önkormányzat, TDM irodák, helyi vállalkozók, szakmai szervezetek
Kapcsolódó célok	SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció; SP3.2 – Vármegyei márka

7.1.5.2 17. intézkedés - Gasztroturisztikai útvonalak és tematikus fesztiválok fejlesztése

Az intézkedés a meglévő térségi specializációkra alapoz, beemelve a működő fesztiválok és gasztro események körét a cselekvésekbe. Ezek közé tartozik az etyeki borvidék, az Ócsai és Monori pincék, a Vecsési káposzta kulturális öröksége, a Ráckevei Halászlé-fesztivál is és más vármegyei hagyományos rendezvények. A cél, hogy egyetlen fesztiválnap helyett egy hosszabb időszakra szétterüljön a térségbe érkező forgalom, növelve a visszatérési arányt és lehetőséget adjon a szálláshelyek fokozottabb kihasználására is.

Intézkedésen belüli akciók:

- Gasztroturisztikai útvonal tematikus koncepcióterv elkészítése és a részt vevő szereplők körének meghatározása.
- Egységes arculat és többnyelvű digitális tartalom kidolgozása az útvonalhoz.
- Borvidékek fejlesztése a pincefalvak nyílt hétvégéinek és szüreti programjainak koordinált marketingjével.
- Utazásszervező partnerkapcsolatok fejlesztésével az útvonal beépítése csoportos programajánlatokba.

Felelős	Vármegyei önkormányzat, TDM irodák, helyi vállalkozók,
Kapcsolódó célok	SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció; SP3.3 – Programnaptár; SP3.4 – Térségi együttműködések; HC3 – Szezonalitás csökkentése

7.1.5.3 18. intézkedés - Élményalapú gasztronómiai programok létrehozása

A gasztronómia újszerű alkalmazásával egyszerre lehet elérni a térségi specialitások megismerését és az élmények kiteljesedését. Ezek a tevékenységek kapcsolódhatnak a MICE tevékenységekhez, vagy önálló programelemek is lehetnek. Az intézkedés keretében főzőkurzusok, lekvárfőzés, farmtúrák valósulhatnak meg. A programok lényege, hogy a vendég nem csupán egy kész ételt kap, hanem egy történet, hiszen maga is részt vesz az elkészítésében.

Intézkedésen belüli akciók:

- Szolgáltatók felkészítése (nyitottporta-képzés, higiéniai és foglalási feltételek, kapacitás vizsgálat, nyitvatartás és minőségbiztosítási feltételek rögzítése).
- Workshophoz hasonló rendezvények megvalósítása, amelyek nem csak ételkészítésről, hanem speciális technikákról is szólnak. (pl. kovászlás, tésztaformázás, fermentálás vagy szabadtéri bográcsolás mesterfogásai).
- Közös alkotás egy térségi specialitás kapcsán, például saját fűszersó összeállítása, amit a vendég hazavihet emlékként, vagy lekvárfőzés.
- Éttermi séfek bevonása a programok minőségének biztosítása érdekében.
- MICE-kompatibilis csapatépítő csomag kialakítása főzőprogrammal, helyi alapanyagokkal.

Felelős	helyi vállalkozók, TDM irodák, éttermek
Kapcsolódó célok	SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció; SP1.2 – MICE

7.1.5.4 19. intézkedés – Megyei turisztikai programnaptár kialakítása

A vármegye egyik jelentős hátránya a turisztika területén a túlzott szezonális. Az eddigi gyakorlat alapján a települések egymástól függetlenül, spontán módon szervezik a különböző eseményeket, azok jellemzően ugyanarra a néhány nyári hétvégére torlódnak, miközben tavasszal, ősszel és télen alig történik valami. Egy összehangolt naptár szét tudja teríteni a rendezvényeket az év nagyobb részére, ami egyenletesebb látogatottságot és bevételt biztosít a szolgáltatóknak egész évben, nem csak csúc szezonban. Az összehangolás lehetővé teszi, hogy a rendezvények egymást kiegészítsék, a látogató egy hosszú hétvégén akár több települést is bejárhat. A programnaptár gyakorlati eszköze a márkaépítésnek (SP3.2 – Pest vármegye turisztikai márkájának megteremtése). A jól kommunikált, egész évet átfogó eseménykínálat sokkal meggyőzőbb üzenet egy céltudatos marketingkampányban, mint szétszórt, egymástól független helyi rendezvények. A fesztiválnaptár kialakításával Pest vármegye könnyebben pozícionálható élménydús desztinációként.

A naptár összeállítása megteremti az önkormányzatok, TDM-szervezetek és helyi szereplők közötti tényleges együttműködést, vagyis mozgatórugója is a szorosabb térségi koordinációnak.

Intézkedésen belüli akciók:

- Rendezvényleltár készítése minden Pest vármegyei járásban zajló turisztikailag releváns esemény (fesztivál, gasztroesemény, kulturális/szakrális rendezvény, sportesemény) kapcsán, majd ezek egységes szempontok szerinti feltérképezése és adatbázisba rendezése.
- Az összegyűjtött adatok időbeli eloszlásának vizsgálata, mely hónapokban/hétvégéken torlódnak az események, és hol vannak "fehér foltok". Segítségével szezonális elemzés készül.
- A szervezésben, végrehajtásban érdekelt vármegyei turisztikai szereplők azonosítása, elérhetőségeik összegyűjtése.
- Térségi koordinációs fórum létrehozása és működtetése, melynek keretében rendszeres (pl. féléves) egyeztetéseken az önkormányzatok és rendezvényszervezők megbeszélnek programjaikat.
- Minőségi és tartalmi kritériumok meghatározása annak érdekében, hogy milyen rendezvény kerülhet fel a hivatalos vármegyei naptárba (pl. minimum látogatottság, professzionális szervezés, illeszkedés a márkaértékekhez).

- Elvárt egy központi digitális felület fejlesztése, melyben egységes, könnyen kereshető online programnaptár is helyet kap (szűrhető dátum, térség, témakör szerint), mobilbarát kivitelben.
- Tematikus eseménycsomagok kerülnek összeállítása, pl. "Gasztro-hétvégék", "Születi körút", "Advent Pest vármegyében".
- Marketingkampány-terv készül, a naptár és a kiemelt események közös promóciója kapcsán, (közösségi média, helyi és országos sajtó, turisztikai portálok, esetleg influencer-együttműködések).
- A szálláshely- és vendéglátó-szektorral való együttműködések megalapozása során célzott ajánlatok kialakítása történik a naptárban szereplő eseményekhez kapcsolódóan.
- Monitoring rendszer kerül meghatározásra a látogatottsági és elégedettségi adatok gyűjtésére eseményenként, hogy a naptár évről évre finomítható legyen.

Felelős	Vármegyei önkormányzat, TDM irodák, helyi vállalkozók, civil szervezetek, MTÜ,
Kapcsolódó célok	SP3.3 – Programnaptár; SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció; SP3.2 – Vármegyei márka; HC3 – Szezonális csökkentése; TC – Területi cél – lemaradó járáások felzárkóztatása

7.2 [B2] – Turisztikai infrastruktúra fejlesztése

7.2.1 [B2.1] - Közúti és közösségi közlekedési elérhetőség javítása

7.2.1.1 20. intézkedés – A turisztikai helyszínekhez kapcsolódó bekötőutak és tájékoztató eszközök fejlesztése

Az attrakciókat feltáró utak fenntartása és burkolata sok esetben elmarad az elvárható szinttől. Az első benyomás sokszor eldönti, hogy visszatérő vendég lesz-e a látogató. Egy jól megépített, egyértelmű táblákkal ellátott útvonal bizalmat épít, egy gödrös mellékút és hiányzó jelzések elrettentőek.

A tájékoztató és irányító táblák hálózata nem egységes. Az útvonaljelölés minősége és sűrűsége tájegységenként jelentősen eltér. Az első alkalommal érkező, tapasztalattal nem rendelkező turisták számára az egyértelmű, következetes tájékoztatórendszer a látogatói élmény alapja. A digitális és a fizikai irányítórendszernek egymást kell erősítenie. Az irányítótábla jelzi a helyszínt, a QR-kód megnyitja a hozzá tartozó részletes információt.

Intézkedésen belüli akciók:

- Turisztikailag értékes helyszínek útvonalainak felmérése és prioritásos felújítási lista összeállítása.
- A prioritásos lista alapján a felújítások elvégzése, vagy a kiépítés megkezdése.
- Egységes vármegyei tájékoztató táblarendszer tervezése és fokozatos kiépítése, vagy csatlakozás valamely kialakított táblázási rendszerhez, pl: Aktív Magyarország.
- QR-kódos információs pontok elhelyezése a belépési pontokon és a főbb útcsomópontokon
- Digitális navigációs rendszerek (Google Maps, Waze) frissítése a helyszínek koordinátaival.

Felelős	Attrakciók kezelői-tulajdonosai, helyi önkormányzatok, nemzeti parkok, erdészetek.
Kapcsolódó célok	SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség; SP2.3 – Be- és kilépési pontok; SP2.4 – Digitalizáció

7.2.1.2 21. intézkedés – Kisléptékű szálláshelyfejlesztés

Pest vármegyében számos olyan település van, ahol bár turisztikai látnivaló vagy rekreációs lehetőség elérhető, szálláshelyek nem, vagy csak igen korlátozottan állnak rendelkezésre. Fokozottan igaz ez a fejlődésben lemaradó térségekben. Szállodák, komolyabb panziók nem működtethetőek rentábilisan ezekben a térségekben, ugyanakkor campingek-glampingek, falusi vendégházak, apartmanok, ifjúsági szállások tanyasi szálláshelyek és kisebb butikpanziók lehetővé tennék ezen térségekben is a tartózkodási idő nyújtását, olyan vendégek fogadását is, akik egyébként szálláshely hiányában nem pest vármegyei helyszínt választanának pihenésük célpontjául.

A fejlesztés különösen fontos az aktív turisztikai útvonalak (kerékpáros, vízi, lovas, zarándok, gyalogos) mentén, valamint a szűkebb körben tett kulturális turisztikai utazásoknál, és a fürdőturizmus esetében. A fejlesztés kapcsolódik a be- és kilépési pontok, fogadóterületek fejlesztéséhez, hiszen az akkor teljes, ha szálláskapacitás is rendelkezésre áll.

A fejlesztésnek nagy szerepe lenne a helyi gazdaság élénkítésében is, mert ezek a szálláshelyek jellemzően helyi termelőktől vásárolnak, helyi munkaerőt foglalkoztatnak, és a környékbeli kézműveseket, túravezetőket segítik, ezzel erősítik meg a térség megtartó erejét.

- Intézkedésen belüli akciók:
- Járásonként felmérni a meglévő kisléptékű szálláshelyeket (típus, férőhely, minősítés, szezonáltság, OTA-jelenlét, kihasználtság).
- Kisfaludy Turisztikai Hírelközpont konstrukciók készítése és aktív bevonása.
- Pályázati, támogatási környezet megteremtése.
- Új kisléptékű szálláshelyek kialakítása.
- Meglévő kisléptékű szálláshelyek fejlesztése (infrastrukturális és technológiai fejlesztés, élményalapú és kiegészítő szolgáltatások fejlesztése, marketingtevékenységek és digitális jelenlétre irányuló fejlesztések).
- Szálláshely-csomag workshopok – szolgáltatói hálózat építése kisléptékű fejlesztésekhez.
- Utazásszervező partnerkapcsolatok kiépítése.
- Szolgáltatók képzése

Felelős	Kisfaludy Hírelközpont, MTÜ, TDM irodák, Fejlesztéspolitika tervezői.
Kapcsolódó célok	SP2.3 – Be- és kilépési pontok; SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus; SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció; SP1.4 – Strandok, fürdők, egészségturizmus; SP1.5 – Kulturális, szakrális, vallásturizmus; TC – Területi cél – lemaradó járáások felzárkóztatása; HC4 – Lemaradó térségek felzárkóztatása

7.2.1.3 22. intézkedés - Kerékpáros úthálózat szakadási pontjainak felszámolása

A jelenleg folyamatban lévő fejlesztések, mint a Pilis Bike hálózat bővítése, a Dunakanyar térségének kerékpáros fejlesztései, növelik a kerékpárral bejárható útvonalak hosszát a vármegyében, ugyanakkor szükséges a vármegye egészében a meglévő útvonalak vizsgálata és hálózatosodásának segítése. A hiányzó szakaszok mellett fontos azon neuralgikus pontok rögzítése is, ahol közlekedésbiztonsági szempontból fontos lenne kerékpáros átvezetések, forgalomlassítások és más közlekedéstechnikai megoldások segítségével a biztonságos kerékpározás feltételein javítani.

Intézkedésen belüli akciók:

- Kerékpárúthálózat szakadási pontjainak feltérképezése (helyszíni bejárás és adatgyűjtés).
- Alacsony költségű megoldások alkalmazása (jelzőlámpa, forgalomlassító, tábla) a kritikus átkelőpontokon.
- Rövid kerékpáros szakaszok megépítése.
- Vármegyei főutak menti kerékpáros forgalombiztonság javítása (pl: 11-es út).
- Meglévő alacsony forgalmú utak és erdei-mezőgazdasági utak kerékpáros táblázása.
- Pilis Bike, Börzsöny és Dunakanyar, Ráckevei Duna-ág menti fejlesztési tervek összehangolása az egységes hálózati szemlélettel.

Felelős	helyi önkormányzatok, nemzeti parkok, erdészetek, AMFK,
Kapcsolódó célok	SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség; SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus; HC1 – Fenntarthatóság

7.2.1.4 23. intézkedés - Közösségi közlekedés szerepének erősítése a turizmus terén

Jelen stratégiában megfogalmazott intézkedések némely esetben szélesebbkörű ágazati összefogást is igényelnek. A közösségi közlekedés fejlesztése, illetve szükséges harmonizációja a turisztikai igényekhez mindenképpen ilyen feladat. A kötöttpályás elérhetőség fejlesztése olyan rendszerszintű beavatkozás, amelyre a turisztikai stratégia önállóan nem rendelkezik eszközzel, de amelynek szorgalmazása és lobbitevékenység útján való előmozdítása a stratégia hatáskörén belül van.

A Budapest–Szob vasútvonal modernizációja javította az északi Dunakanyar elérhetőségét, de a menetrendi kínálat, a kerékpárszállítási lehetőségek és a közlekedési módváltást támogató infrastruktúra nem követte kellő ütemben a keresletnövekedést. A Ráckevei Duna-ág mentén a HÉV-rekonstrukció elmaradása súlyos kockázatot és környezeti terhelést jelent nem csak a turizmus, hanem a hivatásforgalom szempontjából is.

A kerékpárszállítási kapacitás bővítése az egyik leghatékonyabb, legkisebb beruházást igénylő turisztikai beavatkozás. A kerékpárok vasúton történő szállításával egy új lehetőség nyílik meg a túrázás tekintetében. Az erre alkalmas vonalak és vonatok (Budapest–Szob, Budapest–Cegléd, Budapest–Gödöllő HÉV, Budapest–Ráckeve HÉV, Budapest–Szentendre HÉV) menetrendi és infrastrukturális fejlesztése a kereslet-élénkítés közvetlen eszköze.

A hajóközlekedés fejlesztése szintén fontos a Dunán. Menetrendszerinti hajójáratok indítása a Dunakanyarba, hop on – hop off járatok igényekhez igazodó bővítése, ehhez kapcsolódódóan kikötőfejlesztés turisztikai szolgáltatásokkal kombinálva.

Intézkedésen belüli akciók:

- HÉV-rekonstrukció szorgalmazása a döntéshozói fórumokon (Ráckevei Duna-ág prioritása).
- Kerékpárszállítási kapacitás bővítése a turisztikailag kiemelt vonalakon (Budapest–Szob, Budapest–Cegléd, Budapest–Esztergom, Vác–Nógrád–Diósjenő–Drégelypalánk–Balassagyarmat szárnyvonalon).
- Turisztikai menetrendi különjáratok bevezetése főszezonban (pl. Visegrád, Esztergom irányába)
- Börzsönyi kisvasút fejlesztése.
- Hajójáratok bővítése főszezonban.

Felelős	MÁV csoport, MAHART, Nemzeti parkok, Erdőgazdaságok
Kapcsolódó célok	SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség; SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus; HC1 – Fenntarthatóság; HC3 – Szezonális csökkenése

7.2.1.5 24. intézkedés – Parkolási infrastruktúra fejlesztése az attrakciók környezetében

Önálló intézkedésként szeretnénk rögzíteni a meglévő attrakciók megközelítését segítő, a hozzájuk kapcsolódó parkolási infrastruktúra fejlesztését, ugyanis elégtelen parkolóhely-kínálat esetén az attrakció látogatószáma korlátozott marad, akkor is, ha a látogatószám egyébként növekedhetne. A rendezetlen parkolás gyakran a környező utcákban, magánterületeken jelentkezik, ami feszültséget okoz a helyi lakossággal. A parkolási infrastruktúra fejlesztése és az ehhez kapcsolódó belépési pontok fejlesztését a Börzsönyben a 12. sz. főúttól távolabb is javasolt elvégezni, hogy a zsúfoltság csökkenjen.

Intézkedésen belüli akciók:

- Parkolókapacitás- és keresletfelmérés a legforgalmasabb attrakcióknál (csúcsidőszaki adatok alapján).
- Megközelíthetőségi és tulajdonjogi helyzet vizsgálata.
- Fejlesztési prioritási lista összeállítása és tervezés.
- Parkolóhelyek fizikai kivitelezése, bővítése kiegészítő szolgáltatások kialakításával (elektromos töltők, buszparkoló, kerékpáros infrastruktúra).
- P+R és P+B megoldások kialakítása a főbb belépési pontoknál.
- A kerékpárok biztonságos tárolását lehetővé tevő tárolók, parkolók, zárható boxok telepítése.
- Elektromos töltőállomások telepítése turisztikai parkolóban.

Felelős	Helyi önkormányzatok, TDM irodák, attrakciók kezelői,
Kapcsolódó célok	SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség; SP2.3 – Be- és kilépési pontok; HC1 – Fenntarthatóság

7.2.1.6 25. intézkedés – Tájékoztatást végző és digitális információs infrastruktúra fejlesztése

A mai utazók túlnyomó többsége digitális eszközökön tájékozódik nem csak utazás előtt, hanem útközben is. Ha nincs friss, megbízható digitális információ, egyszerűen más, jobban dokumentált célpontot választ. A helyszíni tájékoztatás csökkenti a torlódást és a rossz élményt és a valós idejű információ elérhetősége (pl. parkolókapacitás, várakozási idő, aktuális programok) közvetlenül javítja a helyszíni élményt és a kapacitáskihasználást.

Intézkedésen belüli akciók:

- A meglévő tájékoztató pontok (turistairodák, információs táblák, meglévő appok/weboldalak) felmérése.
- Digitális "fehér foltok" azonosítása (hol nincs mobilnet-lefedettség).
- Fizikai információs pontok korszerűsítése (digitális infótáblák, interaktív kioszkok kulcshelyszíneken).
- Integráció és szenzoros érzékelők valós idejű adatok becsatolása (parkolókapacitás, nyitvatartás, aktuális programok, tömegközlekedési infó).

- Használati és látogatottsági adatok elemzése, felhasználói visszajelzések gyűjtése.

Felelős	Helyi önkormányzatok, TDM irodák, attrakciók kezelői,
Kapcsolódó célok	SP2.4 – Digitalizáció; SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség; SP2.3 – Be- és kilépési pontok

7.2.2 [B2.2] - Attrakciók és hozzájuk kapcsolódó új szolgáltatási elemek fejlesztése

7.2.2.1 26. intézkedés - Szezonális oldására irányuló fejlesztések

A szezonális oldása kritikus fejlesztési cél az egész vármegyében. A kastélyok, várak és múzeumok esetében különösen nagy a potenciál, mert ezek az épületek rendelkeznek zárt beltérrel, amelyek őszi-téli időszakban is tartalmas programok helyszínei lehetnek.

Intézkedésen belüli akciók:

- Kastélyok és várak beltéri programterének felmérése és fejlesztési lehetőségeik meghatározása.
- Téli tematikus rendezvény-sorozat kialakítása (múzeumi éjszakák, karácsonyi kastélyprogramok, interaktív foglalkozások).
- Beltéri, fedett programhelyszínek turisztikai értékesítési csatornába való integrálása.

Felelős	Helyi önkormányzatok, TDM irodák, attrakciók kezelői,
Kapcsolódó célok	SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások; HC3 – Szezonális csökkentése; SP1.5 – Kulturális, szakrális, vallásturizmus

7.2.2.2 27. intézkedés - Tájházak és helyi múzeumok hálózatosodásának elősegítése

A vármegye legtöbb kisebb múzeuma és tájháza önálló attrakcióként működik helyi fenntartók üzemeltetésében. Céljuk a helyi értékek bemutatása, vagy valamilyen speciális gyűjtemény megőrzése. Forgalmuk nem túl magas annak ellenére, hogy az általuk bemutatott értékek jelentősek. Közös marketingjük, kombinált belépőjegy-rendszerek és a termékcsoomagokba való beillesztésük hatékonyan növelheti a látogatókat a helyszínen eltöltött időt és az egy utazásra jutó bevételt anélkül, hogy az egyes intézményekre aránytalanul nagy fejlesztési teher hárulna.

A hálózatba szervezés kulcseleme egy közös platformon megjelenő, előre megvásárolható kombinált belépőjegy, amely lehetőség szerint tematikus útvonalhoz is kapcsolódik (pl. sváb örökségtúra, reneszánsz örökségtúra). A tematikus csomagolás teszi a múzeumi „útvonalat” utazásszervezők számára is értékesíthetővé.

Intézkedésen belüli akciók:

- Vármegyei múzeum- és tájház-leltár elkészítése (helyszín, tematika, nyitvatartás, hozzáférhetőség).
- Tematikus hálózatok kialakítása (pl. „Sváb örökség”, „Reneszánsz útvonal”, „Alföldi gazdálkodás”).
- Közös belépőjegy-rendszer fejlesztése és online értékesítési platform kialakítása.

Felelős	DMSZ szervezet, Helyi önkormányzatok, TDM irodák, attrakciók kezelői,
Kapcsolódó célok	SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások; SP1.5 – Kulturális, szakrális, vallásturizmus; SP3.4 – Térségi együttműködések; TC – Területi cél – lemaradó járások felzárkóztatása

7.2.2.3 28. intézkedés – Ráday és Savoyai kastély felújítása

A két történelmi kastélyépületünk felújítása már hosszú ideje húzódik. Sajnos a bennük lévő turisztikai potenciál kihasználatlan. Felújításukkal olyan vonzerő jöhet létre, amely önmagában is úti céllá teheti a térséget, nem csak kiegészítő programponttá. Felújításuk különösen fontos lenne a vármegyei hálózatosodás elősegítése céljából. A kastélyok jól oldják a szezonalitást, egész évben látogathatók, időjárástól kevésbé függő attrakciók.

A Savoyai kastély felújítása és működtetése más horizontális célok teljesüléséhez is képes hozzájárulni (területi kiegyenlítés elősegítése, szezonális csökkentése, zászlóshajó projekt).

Intézkedésen belüli akciók:

- Állapotfelmérés és megvalósíthatósági tanulmány elkészítése (funkcióváltási forгатókönyvek, beruházási költségbecslés, üzemeltetési modell, megtérülési számítás).
- Hasznosítási koncepciók kidolgozása (pl. múzeum, rendezvény- és konferenciaközpont, wellness-szálloda, kulturális élményközpont).
- Finanszírozási terv és ütemezés összeállítása (saját forrás, pályázati forrás, esetleges hitel/befektetői tőke aránya).
- Tervek elkészítése.
- Kivitelezési tevékenységek.
- Az elkészült projekt beillesztése a vármegyei hálózatba.

Felelős	DMSZ szervezet, Helyi önkormányzatok, TDM irodák, Nemzeti Örökségvédelmi Fejlesztési Nonprofit Kft.
Kapcsolódó célok	SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások; SP1.5 – Kulturális, szakrális, vallásturizmus; HC3 – Szezonális csökkentése; TC – Területi cél – lemaradó járások felzárkóztatása

7.2.2.4 29. intézkedés – Új, regionális, vagy nemzetközi hatású attrakciók kialakítása

A célrendszer magyarázatánál (SP2.5 specifikus cél) kifejtettük az attrakció létrehozásának szükségességét és pár ötletet is bemutatunk. A kitűzött célok közül talán ez a legambiciózusabb, hiszen nem a meglévő kínálat javításáról, hanem valódi, piacformáló új vonzerő(k) létrehozásáról szól. A stratégiában több helyen is megjelenik, de fontos újra és újra elmondani, hogy Pest vármegye jelenlegi kínálata elsősorban kiegészítő jellegű a Budapestre érkező turisták számára és hiányzik egy vagy több olyan önálló, nagy vonzerővel bíró attrakció, amely függetlenül a fővárostól önmagában is úti céllá tudja tenni a térséget. Egy regionális/nemzetközi hatású attrakció (pl. tematikus élménypark, nagyszabású élményközpont) olyan új célcsoportokat is megszólíthat (családok, nemzetközi utazók, iskolai csoportok), amelyeket a jelenlegi, lokális kínálat nem ér el.

Jelentős ugyanakkor egy ilyen léptékű élménypark, attrakció a gazdasági hatása is. Egy jelentősebb attrakció köré szerveződve a kisebb, helyi vállalkozások (vendéglátás, szálláshely, kézműves termékek)

is profitálnak a megnövekedett látogatóforgalomból, amely közvetlenül erősíti a stratégia átfogó célját (jövedelemtermelő képesség növelése).

Intézkedésen belüli akciók:

- Piaci rés és attrakciótípus lehetőségek feltérképezése (mire van kereslet, mi hiányzik a régiós kínálatból).
- Referenciaprojektek elemzése (hazai és nemzetközi sikeres nagy attrakciók üzemeltetési és finanszírozási modelljei).
- Potenciális befektetői és üzemeltetői kör azonosítása (hazai/nemzetközi tematikuspark-üzemeltetők, befektetési alapok).
- Finanszírozási konstrukció kidolgozása (állami/uniós forrás, PPP-modell, magánbefektetői tőke aránya).
- Tervezési feladatok, a projekt megvalósítása.
- Marketing feladatok, az attrakció összekapcsolása a programnaptárral, digitális információs rendszerrel és a térség egyéb kínálatával.

Felelős	DMSZ szervezet, MTÜ, illetékes minisztériumok
Kapcsolódó célok	SP2.5 – Új nagy attrakció; SP3.2 – Vármegyei márka

7.2.3 [B2.3] – Digitalizáció fejlesztése

7.2.3.1 30. intézkedés - Online foglalhatóság és OTA jelenlét fejlesztése

A legnagyobb online elérhetőséget az OTA (Online Travel Agency) platformok nyújtják (Booking.com, Airbnb, Expedia). A vármegyei szálláshelyek és vonzerők OTA-megjelenése jelenleg átlagos vagy alacsonyabb minőségű, mert a profil fotók, a leírások és az értékelések kezelése sok esetben elmarad az elvárható szinttől, ami a rangsorolásban is megmutatkozik.

Az OTA optimalizálás és a saját csatornafejlesztés nem egymást kizáró, hanem egymást kiegészítő stratégia: az OTA-k a márkaismertség- és forgalomgeneráló csatornák, a saját weboldal a nyereségesebb foglalások csatornája. A kettő párhuzamos fejlesztése a leghatékonyabb megközelítés.

A vármegyei szolgáltatókat nem lehet kötelezni arra, hogy a digitális fejlesztéseket vegyék sokkal komolyabban, ugyanakkor workshopokkal és támogatási ösztönzőkkel jelentős fejlődést lehet elérni.

Intézkedésen belüli akciók:

- Workshopok, jó példák bemutatásával (Google Hotel Ads és Google My Business profil optimalizálás).
- Saját webes foglalási felület kialakításának ösztönzése (technikai segítségnyújtás, részleges finanszírozás).

Felelős	DMSZ szervezet, TDM irodák
Kapcsolódó célok	SP2.4 – Digitalizáció; SP3.2 – Vármegyei márka

7.2.3.2 31. intézkedés - Közösségi média és elégedettségmenedzsment fejlesztése

Az új generációk döntően közösségi médiából és értékelési platformokról tájékozódnak utazási döntéseik meghozatalakor. Egy negatív értékelés kezelés nélkül hagyva, vagy egy 6 hónapja nem frissített Instagram profil önmagában is keresletet csökkentő tényező. A rendszeres közösségi média jelenlét (Instagram, Facebook), az értékelésgyűjtés (QR-kód az asztalokon, e-mail utánkövetés) és a visszajelzésekre való következetes reagálás ma már alapvető fontosságú.

Az influencer és UGC (User Generated Content) együttműködések különösen hatékonyak. Az UGC-alkotók olyan hiteles, hétköznapi felhasználói élményt közvetítenek, amelyet egy professzionális reklámfilm sosem tud megismételni. A vármegye vonzerőinek megjelenítése autentikus, valódi utazói tartalmakban sokkal nagyobb elérést és konverziós hatást produkál, mint a hagyományos reklám.

Intézkedésen belüli akciók:

- Google és TripAdvisor értékelés-kezelési képzés a leglátogatottabb vonzerők üzemeltetőinek.
- QR-kódos értékelési rendszer bevezetése éttermeknél, szállásoknál, vonzerőknél egyaránt.
- Influencer és UGC program megtervezése és beindítása.

Felelős	DMSZ szervezet, TDM irodák
Kapcsolódó célok	SP2.4 – Digitalizáció; SP3.2 – Vármegyei márka

7.3 [B3] - Marketing, együttműködés és szervezetfejlesztés**7.3.1 [B3.1] - Turizmusirányítás reformja****7.3.1.1 32. intézkedés - Pest Vármegyei Desztináció Menedzsment Szervezet létrehozása**

A turizmusirányítás jelenlegi struktúrájában a „középszint” teljesen hiányzik. Erre az anomáliára az NTS2030 is rámutatott és megfogalmazta a DMSZ szervezetek létrehozásának szükségességét, melyek egy nagyobb turisztikai térség turizmusfejlesztéséért lennének felelősek. A vármegye része a Budapest környéki turisztikai régióknak, melyben nincs ilyen szervezet. Hiányzik a tájegységek közötti és a Budapest–Pest vármegye közötti együttműködés.

Az intézkedés fókusz a egy koordinációs feladatokat is ellátó vármegyei/regionális szervezet létrehozása és munkájának összehangolása a TDM irodákkal. Ez a megközelítés nem elsősorban szervezeti kérdés, hanem a hatékonyság és a versenyképesség alapfeltétele.

Az NTS2030 által javasolt DMSZ (Desztináció Menedzsment Szervezet) modellben a Pest Vármegyei Önkormányzat – kiegészülve Budapesttel – a régiós turisztikai tanács feladatait és munkaszervezeti teendőit képes ellátni. A szervezet kiemelt feladatai, adatvezérelt irányítás (NTAK elemzések), termékfejlesztés és térségi koordináció (kerékpáros, vízi, vallási turizmus útvonalak), egységes marketing és kommunikáció, forrásszerzési koordináció.

Intézkedésen belüli akciók:

- Jogi forma és finanszírozási modell meghatározása (nonprofit szervezet, konzorcium, vagy Pest VM Önkormányzat belső egysége).
- Budapest Főváros és Pest VM Önkormányzat turisztikai együttműködési megállapodásának megkötése.
- TDM irodákkal való koordinációs protokoll kialakítása.
- Monitoringrendszer kialakítása (adatforrások, adatgyűjtési módszertan).

- NTAK és cellainformáció-alapú elemzési jogosultság megszerzése, adatmegosztási megállapodás az MTÜ-vel.
- Éves turisztikai monitoring riport bevezetése és rendszeres publikálása.
- Látogatói elégedettség-mérési rendszer kialakítása (online kérdőíves felmérések, exit-interjúk).

Felelős	Pest Vármegye, Budapest, MTÜ, TDM irodák
Kapcsolódó célok	SP3.1 – Turizmusirányítás reformja (DMSZ); SP3.4 – Térségi együttműködések

7.3.2 [B3.2] – A vármegye turisztikai márkájának megteremtése

7.3.2.1 33. intézkedés – Vármegyei márka kialakítása

Pest vármegye turisztikai értelemben alig látható mivel a látogatók fejében vagy Budapest részeként, vagy pontszerűen (pl. Visegrádi vár, Hungaroring) van jelen. A márkaépítésnek gazdasági jelentősége van, célja, hogy a látogató Budapestet elhagyva a vármegyében találjon programokat, helyben szálljon meg, és vásároljon szolgáltatást.

Szükséges a vármegye egyedibb pozicionálása melyben sem Budapesttel, sem a klasszikus vidéki desztinációkkal nem versenyezve kerül bemutatásra és Budapest kiegészítőjeként saját kategóriát teremti.

Intézkedésen belüli akciók:

- Márkaidentitás kutatás elvégzése fókuszcsoporthoz célcsoporthoz körében (belföldi és külföldi).
- Egységes vizuális arculat (logo, szín, tipográfia, képi világ) és üzenetrendszer kidolgozása.
- Többnyelvű digitális tartalom fejlesztése a fő küldőpiacokra.
- Vármegyei turisztikai webportál kialakítása a márka alapján.
- Márkabevezetési kampány megtervezése és megvalósítása (online + offline kombináció).

Felelős	Pest Vármegye, Visit Hungary, MTÜ
Kapcsolódó célok	SP3.2 – Vármegyei márka

7.3.2.2 34. intézkedés – Marketingkampányok lebonyolítása a legfontosabb küldő országokban

Négy küldőpiacra érdemes fókuszálni, ezek Németország, Lengyelország, Románia és Szlovákia. Ők adják a külföldi vendégforgalom domináns részét (43%), és mindegyikük esetében növekvő trendek mutatkoznak. Mindegyik küldőpiac más motivációval és más kommunikációs csatornával érhető el hatékonyan. A kampányoknak egyszerre kell Pest vármegye márkáját kommunikálni és konkrét programajánlatokra, szálláshelyekre és foglalási felületekre terelni a látogatót. A márka és a direkt értékesítés összekapcsolása a hatékony online marketing alapja – a kampány nem ér véget a figyelemfelkeltésnél, hanem a foglalásig kíséri az érdeklődőt.

Intézkedésen belüli akciók:

- Küldőpiac elemzésének elvégzése, motivációk, csatornák, döntési folyamatok megértése.
- Célpiacon-specifikus kommunikációs terv és évi kampánynaptár kidolgozása.

- Digitális kampányok indítása (Google Ads, Meta).
- Sajtóutak és bloggerutak szervezése a négy kiemelt küldőpiacról.
- „Budapest +1 nap” kampánysorozat a Budapestre érkező turisták elérésére (repülőtéri, szállodai csatornákon)

Felelős	Pest Vármegye, Visit Hungary, MTÜ
Kapcsolódó célok	SP3.2 – Vármegyei márka

7.3.2.3 35. intézkedés – Turisztikai csomagajánlatok fejlesztése

Az együttműködések és csomagajánlatok hiánya az egyik legsúlyosabb versenyhátrány a vármegyében. A szálláshelyek, attrakciók, éttermek és helyi termelők közötti megállapodások nélkül a turisták által a térségben töltött idő és az egy főre jutó költség egyaránt elmarad a lehetségestől. Pest vármegye erőssége a sokszínűség (aktív turizmus, gasztronómia, fürdők, kultúra, kastélyok), de ha ezek külön-külön, összehangolatlanul kínálják magukat és egymással is versenyeznek, akkor látogató saját maga igyekszik választani az általa elérhető és nem mindig pontos információk alapján. A csomagajánlat leveszi ezt a terhet a látogató válláról.

A csomagajánlatok konkrét, árazható, foglalható termékek — ezáltal sokkal könnyebben értékesíthetők online felületeken, utazásszervezőkön keresztül, és a teljesítményük (foglalások száma, bevétel) pontosan mérhető, ami visszacsatolást ad a stratégia egészének hatékonyságáról. A csomagokba tudatosan bevonhatók a kevésbé ismert, lemaradó térségek szolgáltatói is, így a már népszerű attrakciók „húzzák magukkal” a kevésbé látogatott helyszíneket is.

Intézkedésen belüli akciók:

- Turisztikai csomag program indítása, szálláshelyek, attrakciók, éttermek, termelők rendszeres találkozói.
- Mintacsomagok kidolgozása tematikus irányokban (aktív, kulturális, egészség, gasztró, MICE).
- Közös online értékesítési platform indítása a csomagok értékesítéséhez.
- Szolgáltatói együttműködési megállapodások kialakítása (árazás, jutalékrendszer, felelősségi körök).
- Sablonszerződések és együttműködési keretmegállapodások kifejlesztése (jogi és üzleti segítségnyújtás).
- Hungaroring–Gödöllő–Mogyoród pilot csomag kialakítása.
- Csomagok beillesztése a vármegyei digitális platformba és együttműködés keresése utazásközvetítőkkal és online foglalási platformokkal (pl. Booking.com, hazai OTA-k).
- Foglalási adatok, bevétel és látogatói visszajelzések nyomon követése csomagonként.

Felelős	Pest Vármegye, DMSZ, Visit Hungary, MTÜ
Kapcsolódó célok	SP3.4 – Térségi együttműködések; SP3.2 – Vármegyei márka; TC – Területi cél – lemaradó járássok felzárkóztatása

7.3.3 [B3.3] – Vármegyei humánerőforrás fejlesztési program végrehajtása**7.3.3.1 36. intézkedés - Humánerőforrás-fejlesztés mentorprogramokkal és képzésekkel**

A turisztikai szektor humánerőforrás helyzete hasonló az országos trendekhez. A szakképzett munkaerő hiánya, pályaelhagyás, a nyugatról történő elszívó hatás és a generációs törésvonalak egyidejűleg terhelik az ágazatot – a szektor évente 3–5 ezer munkavállalót veszít el országos szinten.

A fiatalabb generációk ugyanakkor más gondolkodással rendelkeznek, mint az idősebbek, máshogy motiválhatók. Könnyebben váltanak munkahelyet és hamarabb is feladják a céljaikat megfelelő ösztönzés hiányában. **A turisztikai szolgáltatók számára is fontos, hogy megértsék és a vállalkozásuk működésébe értékes munkaerőként be tudják csatornázni a fiatalokat.**

A Turisztikai Mentorprogram modellje az, hogy neves szakemberek – séfek, szállodaigazgatók, borászok, rendezvényszervezők – rendszeres vendégelőadóként, majd mentorokként vesznek részt szakképzés területén. Ez a modell hitelesebbé teszi a szakmát a fiatalok szemében, valódi piaci tudást visz az osztálytermekbe, és személyes hálózatot épít a jövő szakemberei számára.

Intézkedésen belüli akciók:

- Turisztikai Mentorprogramban részt vevő mentorok toborzása, párosítási módszertan, ütemterv kialakítása.
- Idegen nyelvi (angol) képzési program indítása turisztikai foglalkoztatottak számára (e-learning és jelenléti kombináció).
- Digitális kompetencia-fejlesztési tanfolyam sorozat a szolgáltatók számára (online foglalás, közösségi média, adatelemzés alapjai).
- Pályaorientációs kampány középiskolásoknak.
- Szakképzés–piac visszacsatolás megteremtése az parági szereplők és oktatók rendszeres egyeztetésével.

Felelős	Pest Vármegye, turisztikai szolgáltatók, szakképző intézmények
Kapcsolódó célok	SP3.5 – Humánerőforrás-fejlesztés;

7.4 [B4] - Lemaradó járások felzárkóztatása**7.4.1 [B4.1] – Térségi erősségekre és specializációkra alapozott fejlesztések****7.4.1.1 37. intézkedés - Kerékpárúthálózat kiépítése a keleti és déli járásokban**

A lemaradó járások kerékpáros turisztikai szempontból kifejezetten kedvezőtlen helyzetben vannak. A keleti és déli járásokban alig épült kerékpárinfrastruktúra. Pedig éppen ezeknek a járásoknak az elérése (vasút + kerékpár kombinációval) relatíve könnyen megoldható lenne, hiszen sűrű vasúthálózatuk van (Budapest–Cegléd, Budapest–Újszász, Budapest–Belgrád vasútvonalak).

A fejlesztés stratégiai logikája, hogy vasúti megállóktól az alacsonyabb forgalmú, jól kitáblázott utakon eljusson a vendég az attrakcióig.

Intézkedésen belüli akciók:

- Prioritásos nyomvonalak azonosítása a kedvezményezett járásokban.
- Megvalósíthatósági tanulmányok elkészítése a kijelölt nyomvonalakra.

- Kerékpáros táblázás és alacsony forgalmú utak megerősítése az attrakciókhoz vezető szakaszokon.
- Kerékpárkölcsonzó állomások kialakítása vasúti csomópontokban a kedvezményezett járásokban.

Felelős	Pest Vármegye, TDM irodák, MÁV, helyi önkormányzatok
Kapcsolódó célok	TC – Területi cél – lemaradó járások felzárkóztatása; SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség; SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus;

7.4.1.2 38. intézkedés - Térségi élménylánc kialakítása és fejlesztése

A lemaradó járások turisztikai fejlesztésének egyik kulcsa az egymástól elszigetelt kis helyszínek és termelők összefogása és becsatornázása nagyobb élményláncokba. Önállóan egy kis falusi termelő, egy tájház vagy egy helyi kézműves műhely ritkán tud elég vonzerőt generálni ahhoz, hogy valaki emiatt külön odautazzon.

Ez közvetítői tevékenységet és egységes kommunikációt igényel, de viszonylag kis beruházással érezhető eredményt hoz.

A fejlődésükben lemaradó térségek adottságaiknál fogva természetközelibbek. Rendkívül alkalmasak a slow tourism jellegű utazásokra. Ezekben a térségekben döntően kevés a szálláshely. Fontosnak tartjuk a szállodai szolgáltatási szint alatti szállások fejlesztését panziók, campingek és magán szállások kialakításával.

Intézkedésen belüli akciók:

- Járásonkénti élménylánc-tervező workshop szervezése (szolgáltatók, termelők, önkormányzat részvételével).
- Tematikus élményláncok kialakítása (pl. kézműves útvonal, termelői kóstolóút, falusi kézművesség és gasztronómia).
- Meglévő helyi rendezvények kommunikációja a programnaptárban.
- Campingek, panziók, magán szálláshelyek építése, vagy meglévők fejlesztése.
- Közös tájékoztató anyagok, térképek, digitális tartalom elkészítése.
- Látogatottság és bevételi hatás nyomon követése a bevont helyszíneknél.

Felelős	Pest Vármegye, TDM irodák, helyi önkormányzatok, kistermelők, helyi szolgáltatók
Kapcsolódó célok	TC – Területi cél – lemaradó járások felzárkóztatása; SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció; SP3.4 – Térségi együttműködések;

7.4.1.3 39. intézkedés - Zászlóshajó projektek megvalósítása lemaradó térségekben

Ez az intézkedés szorosan összefügg az előzővel (térségi élménylánc), de ellentétes logikával közelíti meg ugyanazt a célt. Míg az élménylánc sok apró szereplő összefogásával ér el hatást, a zászlóshajó-projekt (kiemelt vonzerő) egyetlen nagy, beruházással próbál áttörést hozni egy adott térségben. A zászlóshajó-projekt bizonyítani képes, hogy a fejlesztéspolitika ténylegesen eljut a perifériára is, nem csak a már eleve fejlett térségekbe koncentrálódik.

Intézkedésen belüli akciók:

- Az adott térségekben rejlő, zászlóshajó-projektté fejleszthető adottságok feltérképezése (természeti, kulturális, örökségi értékek).
- Térségenként 1-2 reális zászlóshajó-projekt koncepciójának kidolgozása.
- Kiemelt állami/kormányzati támogatás lehetőségének vizsgálata (a projekt térségfejlesztési súlyára hivatkozva).
- Helyi lakosság célzott bevonása és képzése a projekt működtetésébe (foglalkoztatási program)

Felelős	Pest Vármegye, TDM irodák, helyi önkormányzatok, kistermelők, helyi szolgáltatók
Kapcsolódó célok	TC – Területi cél – lemaradó járások felzárkóztatása; SP2.5 – Új nagy attrakció;

7.4.1.4 40. intézkedés – Marketingtámogatás a lemaradó térségekben.

A zászlóshajó-projekt és élménylánc a kínálati oldalt erősíti a lemaradó térségekben, a marketingtámogatás a keresleti oldalt célozza, hiszen egy jó adottság vagy frissen kialakított élménylánc önmagában nem ér semmit, ha a potenciális látogató nem hall róla. A fejlett térségek (pl. már bejáratott fürdők, ismert kastélyok) eleve nagyobb marketingkapacitással és büdzsével rendelkeznek. A lemaradó térségek helyi szereplői (kistermelők, kézművesek, kisebb attrakciók) egyénileg szinte esélytelenek ugyanezen a piacon láthatóságot szerezni.

A fejlett térségek szereplői piaci alapon is tudnak marketingre költeni, a vármegyei marketingforrások tudatos, aránytalanul nagyobb részének a lemaradó térségekbe irányítása közvetlen és hatékony eszköze a területi kiegyenlítésnek, hiszen kevés pénzből viszonylag nagy elmozdulás érhető el.

Intézkedésen belüli akciók:

- A lemaradó térségek jelenlegi marketing-jelenlétének és -kapacitásának felmérése (van-e egyáltalán online jelenlét, ki kommunikál helyettük).
- Prioritási sorrend felállítása, mely térségek kapjanak elsőként kiemelt marketingtámogatást (az élménylánc- és zászlóshajó-fejlesztésekkel összehangolva).
- Térségenként egyedi „történet” kidolgozása, mi teszi az adott térséget hiteles, egyedi célponttá.
- Célzott digitális kampányok tervezése és lebonyolítása (közösségi média, keresőmarketing).
- A lemaradó térségek tartalmának kiemelt megjelenítése a vármegyei digitális platformon.
- Alapfokú digitális marketing képzés a helyi szereplőknek (hosszabb távon saját maguk is tudjanak kommunikálni).

Felelős	Pest Vármegye, DMSZ, TDM irodák, helyi önkormányzatok, kistermelők, helyi szolgáltatók
Kapcsolódó célok	TC – Területi cél – lemaradó járások felzárkóztatása; SP3.2 – Vármegyei márka;

7.5 [B5] – Horizontális célok hatékony érvényesítése**7.5.1 41. intézkedés - Klímavédelmi feltételek beépítése fejlesztési projektekbe**

Jelen stratégia csak olyan fejlesztések finanszírozási támogatását javasolja, amelyek tartalmaznak klímavédelmi elemeket, (napelemes energiatermelés, lokális esővíz-gazdálkodás, biodiverzitást segítő tereprendezés, CO₂-mérleg kalkuláció).

A fenntarthatósági feltételrendszer kialakítása a vármegyei fejlesztési pályázatokba és az Unió projektértékelési szempontrendszereibe egyaránt be kell épüljön. Ahol lehetséges, ösztönzőkkel (magasabb támogatási arány, egyszerűsített eljárás) érdemes a fenntartható megoldásokat preferálni a kötelező minimum elvárásokkal szemben.

Intézkedésen belüli akciók:

- Fenntarthatósági kritériumrendszer kidolgozása turisztikai fejlesztési projektekre.
- Ökológiai terhelhetőségi vizsgálat elvégzése a Pilisben, Börzsönyben és a Duna menti területeken.
- Szezonális ajánlatok átstrukturálása csúcsidőszakban a kevésbé terheltebb térségek és időszakok kommunikálásának prioritásával.
- Zöld turizmus minősítési rendszer kidolgozása és bevezetése a turisztikai szolgáltatóknak.

Felelős	Pest Vármegye, DMSZ, TDM irodák, helyi önkormányzatok, kistermelők, helyi szolgáltatók
Kapcsolódó célok	HC1 – Fenntarthatóság; HC3 – Szezonális csökkentése

7.5.2 42. intézkedés - Akadálymentesítés és inkluzív turisztikai kínálat fejlesztése

Az akadálymentesítés nem csupán fizikai (rampák, liftek, jelzőrendszerek), hanem infokommunikációs dimenziót is jelent, többek között jelnyelvi videók, könnyen érthető szövegek, képernyőolvasó-kompatibilis weboldalak, taktilis térképek, felhasználásánál. Az inkluzív turisztikai kínálat nemcsak etikai kötelesség, a mozgáskorlátozott, látás- és hallássérült, vagy egyéb fogyatékkal élő turisták és kísérőik ugyanúgy részei a vendégkörnek.

Intézkedésen belüli akciók:

- Akadálymentesítési audit elvégzése a top 30 turisztikai helyszínen.
- Kötelező akadálymentesítési minimum-előírások beépítése a fejlesztési pályázati feltételrendszerbe.
- Infokommunikációs akadálymentesítési útmutató kidolgozása a turisztikai weboldalakhoz.
- Akadálymentes túraútvonal-csomag kifejlesztése és kommunikálása.

Felelős	Pest Vármegye, DMSZ,
Kapcsolódó célok	HC2 – Esélyegyenlőség és szolidaritás; HC5 – Hátrányos helyzetű csoportok

7.5.3 43. intézkedés – Hátrányos helyzetű csoportok bevonása turisztikai fejlesztésekbe

Az intézkedés részben kapcsolódik a korábban tárgyalt humánerőforrás-fejlesztés a turisztikai szektorban intézkedéshez (SP3.5). Ezzel az intézkedéssel kívánjuk biztosítani, hogy a fejlesztések hasznából ténylegesen részesüljenek azok a társadalmi csoportok is, amelyek a piaci logika mentén kimaradnának belőle.

A turizmus és vendéglátás sok, viszonylag alacsony képzettségű munkakört kínál (recepció, takarítás, konyhai kisegítés, kézművesség). Célzott képzéssel és mentorálással ez reális foglalkoztatási esélyt jelenthet olyan csoportoknak, akiknek a munkaerőpiaci integrációja egyébként nehézkes.

Intézkedésen belüli akciók:

- A turisztikai szektor aktuális és jövőbeli munkaerő-igényének feltérképezése (mely munkakörök nyithatók meg célzottan).
- Célzott, alacsony belépési küszöbű szakképzési és betanító programok kidolgozása (recepációs munka, túravezetés, kézművesség).
- Hátrányos helyzetű térségekben élő kistermelők, kézművesek bevonása és támogatása (kapcsolódva a térségi élménylánchoz).
- A program eredményeinek és lehetőségeinek kommunikálása az érintett közösségek felé (elérhető, célcsoport-specifikus csatornákon).
- Foglalkoztatási és bevonási mutatók nyomon követése (bevont fő, betöltött álláshelyek, képzést elvégzők száma).

Felelős	Pest Vármegye
Kapcsolódó célok	TC – Területi cél – lemaradó járások felzárkóztatása; HC2 – Esélyegyenlőség és szolidaritás; HC4 – Hátrányos helyzetű csoportok helyzetének javítása

7.6 Eszközrendszer intézkedéseinek és a célok összekapcsolódásának bemutatása

	Intézkedés	Beavatkozási terület	Elsődleges cél(ok)	Másodlagos (erősítő) célok
1	Kerékpárút gerinchálózat kiépítése	B1.1	SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus	SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség; HC1 – Fenntarthatóság
2	Víziturizmus infrastruktúrájának fejlesztése	B1.1	SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus	SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások; TC – Területi cél – lemaradó járások felzárkóztatása; HC4 – Lemaradó térségek felzárkóztatása
3	Gyalogtúra-útvonalak bővítése és minőségfejlesztése	B1.1	SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus	SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség; SP2.3 – Be- és kilépési pontok
4	Látogatómenedzsment rendszer kiépítése	B1.1	SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus	SP2.4 – Digitalizáció; HC1 – Fenntarthatóság
5	Lovas turizmus fejlesztése	B1.1	SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus	SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség
6	Zarándokutak infrastruktúra + digitális fejlesztések	B1.2	SP1.5 – Kulturális, szakrális, vallásturizmus	SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség; SP2.4 – Digitalizáció
7	Digitális tartalmak, AR/VR fejlesztések	B1.2	SP1.5 – Kulturális, szakrális, vallásturizmus	SP2.4 – Digitalizáció; SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások
8	Tematikus utak fejlesztése a Dunakanyarban	B1.2	SP1.5 – Kulturális, szakrális, vallásturizmus	SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások; SP3.4 – Térségi együttműködések; HC3 – Szezonális csökkentése
9	Kulturális helyszínek alapinfrastruktúrája	B1.2	SP1.5 – Kulturális, szakrális, vallásturizmus	SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások; SP2.3 – Be- és kilépési pontok
10	„Pest Vármegyei Termálgúyú” ernyőmárka	B1.3	SP1.4 – Strandok, fürdők, egészségturizmus	SP3.2 – Vármegyei márka; SP3.4 – Térségi együttműködések; TC – Területi cél – lemaradó járások felzárkóztatása; HC4 – Lemaradó térségek felzárkóztatása
11	Fürdők komplex fejlesztése és specializációja	B1.3	SP1.4 – Strandok, fürdők, egészségturizmus	SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások; SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció
12	A fürdők elérhetőségének javítása	B1.3	SP1.4 – Strandok, fürdők, egészségturizmus	SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség; HC1 – Fenntarthatóság
13	Duna menti strandok infrastruktúra-fejlesztése	B1.3	SP1.4 – Strandok, fürdők, egészségturizmus	SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások; SP2.4 – Digitalizáció
14	Green MICE és CSR-alapú rendezvénykínálat	B1.4	SP1.2 – MICE	SP3.4 – Térségi együttműködések; HC1 – Fenntarthatóság
15	MICE szolgáltatói együttműködések fejlesztése	B1.4	SP1.2 – MICE	SP3.4 – Térségi együttműködések; SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció; SP1.5 – Kulturális, szakrális, vallásturizmus; HC3 – Szezonális csökkentése
16	„Pest Vármegye Ízei” védjegy bevezetése	B1.5	SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció	SP3.2 – Vármegyei márka
17	Gasztroturisztikai útvonalak és tematikus fesztiválok	B1.5	SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció	SP3.3 – Programnapár; SP3.4 – Térségi együttműködések;

				HC3 – Szezonális csökkenése
18	Élményalapú gasztronómiai programok	B1.5	SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció	SP1.2 – MICE
19	Fesztiválnaptár összehangolása	B1.5	SP3.3 – Programnaptár	SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció; SP3.2 – Vármegyei márka; HC3 – Szezonális csökkenése; TC – Területi cél – lemaradó járárok felzárkóztatása
20	Bekötőutak és tájékoztató eszközök fejlesztése	B2.1	SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség	SP2.3 – Be- és kilépési pontok; SP2.4 – Digitalizáció
21	Kisléptékű szálláshelyfejlesztés	B2.1	SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások	SP2.3 – Be- és kilépési pontok; SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus; SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció; SP1.4 – Strandok, fürdők, egészségturizmus; SP1.5 – Kulturális, szakraális, vallásturizmus; TC – Területi cél – lemaradó járárok felzárkóztatása; HC4 – Lemaradó térségek felzárkóztatása
22	Kerékpáros úthálózat szakadási pontjainak felszámolása	B2.1	SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség	SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus; HC1 – Fenntarthatóság
23	Közösségi közlekedés szerepének erősítése	B2.1	SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség	SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus; HC1 – Fenntarthatóság; HC3 – Szezonális csökkenése
24	Parkolási infrastruktúra fejlesztése	B2.1	SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség	SP2.3 – Be- és kilépési pontok; HC1 – Fenntarthatóság
25	Tájékoztató és digitális információs infrastruktúra	B2.1	SP2.4 – Digitalizáció	SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség; SP2.3 – Be- és kilépési pontok
26	Szezonális oldására irányuló fejlesztések	B2.2	SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások	HC3 – Szezonális csökkenése; SP1.5 – Kulturális, szakraális, vallásturizmus
27	Tájházak és helyi múzeumok hálózatosodása	B2.2	SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások	SP1.5 – Kulturális, szakraális, vallásturizmus; SP3.4 – Térségi együttműködések; TC – Területi cél – lemaradó járárok felzárkóztatása
28	Ráday- és Savoyai-kastély felújítása	B2.2	SP2.2 – Attrakciók + új szolgáltatások	SP1.5 – Kulturális, szakraális, vallásturizmus; HC3 – Szezonális csökkenése; TC – Területi cél – lemaradó járárok felzárkóztatása; HC4 – Lemaradó térségek felzárkóztatása
29	Új, regionális/nemzetközi hatású attrakció	B2.2	SP2.5 – Új nagy attrakció	SP3.2 – Vármegyei márka
30	Online foglalhatóság és OTA-jelenlét fejlesztése	B2.3	SP2.4 – Digitalizáció	SP3.2 – Vármegyei márka
31	Közösségi média és elégedettségmenedzsment	B2.3	SP2.4 – Digitalizáció	SP3.2 – Vármegyei márka
32	Pest Vármegyei DMSZ létrehozása	B3.1	SP3.1 – Turizmusirányítás reformja (DMSZ)	SP3.4 – Térségi együttműködések
33	Vármegyei márka kialakítása	B3.2	SP3.2 – Vármegyei márka	–
34	Marketingkampányok a küldő országokban	B3.2	SP3.2 – Vármegyei márka	–
35	Turisztikai csomagajánlatok fejlesztése	B3.2	SP3.4 – Térségi együttműködések	SP3.2 – Vármegyei márka; TC – Területi cél – lemaradó járárok felzárkóztatása

36	Humánerőforrás-fejlesztés (mentorprogram, képzés)	B3.3	SP3.5 – Humánerőforrás-fejlesztés	–
37	Kerékpárúthálózat a keleti és déli járásokban	B4.1	TC – Területi cél – lemaradó járások felzárkóztatása	SP2.1 – Közúti/közösségi elérhetőség; SP1.1 – Aktív- és ökoturizmus; HC4 – Lemaradó térségek felzárkóztatása
38	Térségi élménylánc kialakítása	B4.1	TC – Területi cél – lemaradó járások felzárkóztatása	SP1.3 – Gasztronómia és térségi specializáció; SP3.4 – Térségi együttműködések; HC4 – Lemaradó térségek felzárkóztatása
39	Zászlóshajó projektek lemaradó térségekben	B4.1	TC – Területi cél – lemaradó járások felzárkóztatása	SP2.5 – Új nagy attrakció; HC4 – Lemaradó térségek felzárkóztatása
40	Marketingtámogatás a lemaradó térségekben	B4.1	TC – Területi cél – lemaradó járások felzárkóztatása	SP3.2 – Vármegyei márka; HC4 – Lemaradó térségek felzárkóztatása
41	Klimavédelmi feltételek beépítése	B5.1	HC1 – Fenntarthatóság	HC3 – Szezonális csökkentése
42	Akadálymentesítés és inkluzív kínálat	B5.1	HC2 – Esélyegyenlőség és szolidaritás	HC5 – Hátrányos helyzetű csoportok
43	Hátrányos helyzetű csoportok bevonása	B5.1	HC5 – Hátrányos helyzetű csoportok	HC2 – Esélyegyenlőség és szolidaritás; SP3.5 – Humánerőforrás-fejlesztés; HC4 – Lemaradó térségek felzárkóztatása

7.7 Intézkedések és a célfa céljainak kapcsolati mátrixa

	Intézkedés	Beavatkozási terület	SC1	SC2	SC3	SP1.1	SP1.2	SP1.3	SP1.4	SP1.5	SP2.1	SP2.2	SP2.3	SP2.4	SP2.5	SP3.1	SP3.2	SP3.3	SP3.4	SP3.5	TC	HC1	HC2	HC3	HC4	HC5
1	Kerékpárút gerinchálózat kiépítése	B1.1	●	○		●					○											○				
2	Víziturizmus infrastruktúrájának fejlesztése	B1.1	●	○		●						○									○				○	
3	Gyalogtúra-útvonalak bővítése és minőségfejlesztése	B1.1	●	○		●					○		○													
4	Látogatómenedzsment rendszer kiépítése	B1.1	●	○		●								○								○				
5	Lovas turizmus fejlesztése	B1.1	●	○		●					○															
6	Zarándokutak infrastruktúra + digitális fejlesztések	B1.2	●	○						●	○			○												
7	Digitális tartalmak, AR/VR fejlesztések	B1.2	●	○						●		○		○												
8	Tematikus utak fejlesztése a Dunakanyarban	B1.2	●	○	○					●		○							○					○		
9	Kulturális helyszínek alapinfrastruktúrája	B1.2	●	○						●		○	○													
10	„Pest Vármegyei Termálgűrű” ernyőmárka	B1.3	●		○				●								○		○		○				○	
11	Fürdők komplex fejlesztése és specializációja	B1.3	●	○				○	●			○														
12	A fürdők elérhetőségének javítása	B1.3	●	○					●		○											○				
13	Duna menti strandok infrastruktúra-fejlesztése	B1.3	●	○					●			○		○												
14	Green MICE és CSR-alapú rendezvénykínálat	B1.4	●		○		●												○			○				
15	MICE szolgáltatói együttműködések fejlesztése	B1.4	●		○		●	○		○									○					○		
16	„Pest Vármegye Ízei” védjegy bevezetése	B1.5	●		○			●									○									
17	Gasztroturisztikai útvonalak és tematikus fesztiválok	B1.5	●		○			●										○	○					○		
18	Élményalapú gasztronómiai programok	B1.5	●				○	●																		
19	Fesztiválnaptár összehangolása	B1.5	○		●			○									○	●			○			○		
20	Bekötőutak és tájékoztató eszközök fejlesztése	B2.1		●							●		○	○												
21	Kisléptékű szálláshelyfejlesztés	B2.1	○	●		○		○	○	○		●	○								○				○	
22	Kerékpáros úthálózat szakadási pontjainak felszámolása	B2.1	○	●		○					●											○				
23	Közösségi közlekedés szerepének erősítése	B2.1	○	●		○					●											○			○	
24	Parkolási infrastruktúra fejlesztése	B2.1		●							●		○									○				
25	Tájékoztató és digitális információs infrastruktúra	B2.1		●							○		○	●												
26	Szezonális oldására irányuló fejlesztések	B2.2	○	●						○		●													○	
27	Tájházak és helyi múzeumok hálózatosodása	B2.2	○	●	○					○		●							○		○					
28	Ráday- és Savoyai-kastély felújítása	B2.2	○	●						○		●									○			○	○	
29	Új, regionális/nemzetközi hatású attrakció	B2.2		●	○										●		○									
30	Online foglalhatóság és OTA-jelenlét fejlesztése	B2.3		●	○									●			○									
31	Közösségi média és elégedettségmenedzsment	B2.3		●	○									●			○									
32	Pest Vármegyei DMSZ létrehozása	B3.1			●											●			○							
33	Vármegyei márka kialakítása	B3.2			●												●									
34	Marketingkampányok a küldő országokban	B3.2			●												●									
35	Turisztikai csomagajánlatok fejlesztése	B3.2			●												○		●		○					
36	Humánerőforrás-fejlesztés (mentorprogram, képzés)	B3.3			●															●						
37	Kerékpárúthálózat a keleti és déli járásokban	B4.1	○	○		○					○										●				○	
38	Térségi élménylánc kialakítása	B4.1	○		○			○											○		●				○	
39	Zászlóshajó projektek lemaradó térségekben	B4.1		○											○						●				○	
40	Marketingtámogatás a lemaradó térségekben	B4.1			○												○				●				○	
41	Klímavédelmi feltételek beépítése	B5.1																				●		○		
42	Akadálymentesítés és inkluzív kínálat	B5.1																					●			○
43	Hátrányos helyzetű csoportok bevonása	B5.1			○															○			○		○	●

Jelmagyarázat:

- = elsődleges (közvetlen) kapcsolat
- = másodlagos (közvetett / erősítő) kapcsolat

7.8 Intézkedések prioritássorrendjére tett javaslat

	Intézkedés	Ter.	Stratégiai cél hozzájárulás	Gazdasági hatás	Megvaló- síthatóság	Területi kiegyenlítés	Szezonális oldása	Fenntartható- ság	Multiplikátor hatás	Helyi lakossági rekreáció	Súlyozott pontszám	Rang- sor	Prioritási kategória
1	Kerékpárút gerinchálózat kiépítése	B1.1	5	4	3	3	4	5	5	5	4,20	2	Kiemelt prioritás
2	Víziturizmus infrastruktúrájának fejlesztése	B1.1	4	3	3	4	2	4	3	4	3,35	23	Fontos
3	Gyalogtúra-útvonalak bővítése és minőségfejlesztése	B1.1	4	2	4	3	3	4	3	5	3,35	23	Fontos
4	Látogatómenedzsment-rendszer kiépítése	B1.1	4	2	3	2	3	5	3	3	3,10	37	Közepes
5	Lovas turizmus fejlesztése	B1.1	3	3	3	4	2	3	2	2	2,85	42	Közepes
6	Zarándokutak infrastruktúra + digitális fejlesztések	B1.2	3	3	3	3	4	3	3	3	3,10	37	Közepes
7	Digitális tartalmak, AR/VR fejlesztések	B1.2	3	3	3	2	4	3	3	2	2,95	41	Közepes
8	Tematikus utak fejlesztése a Dunakanyarban	B1.2	5	5	3	2	4	3	4	3	3,90	6	Kiemelt prioritás
9	Kulturális helyszínek alapinfrastruktúrája	B1.2	4	3	4	3	4	4	4	4	3,70	12	Fontos
10	„Pest Vármegyei Termálgúró” ernyőmárka	B1.3	4	4	4	4	4	3	4	3	3,85	8	Kiemelt prioritás
11	Fürdők komplex fejlesztése és specializációja	B1.3	4	4	3	3	4	3	4	4	3,65	13	Fontos
12	A fürdők elérhetőségének javítása	B1.3	3	2	4	3	4	5	4	3	3,35	26	Fontos
13	Duna menti strandok infrastruktúra-fejlesztése	B1.3	4	3	3	3	1	3	3	5	3,10	35	Közepes
14	Green MICE és CSR-alapú rendezvénykínálat	B1.4	3	4	3	2	3	5	3	2	3,25	32	Fontos
15	MICE szolgáltatói együttműködések fejlesztése	B1.4	4	4	4	2	4	3	4	2	3,60	15	Fontos
16	„Pest Vármegye Ízei” védjegy bevezetése	B1.5	3	3	4	3	3	3	3	2	3,10	37	Közepes
17	Gasztroturisztikai útvonalak és fesztiválok	B1.5	3	3	4	3	4	3	3	5	3,35	23	Fontos
18	Élményalapú gasztronómiai programok	B1.5	3	3	4	3	3	3	2	5	3,15	34	Közepes
19	Megyei turisztikai programnaptár kialakítása	B1.5	4	3	4	4	5	3	5	5	3,95	4	Kiemelt prioritás
20	Bekötőutak és tájékoztató eszközök fejlesztése	B2.1	4	3	3	3	3	3	4	4	3,35	26	Fontos

21	Kisléptékű szálláshelyfejlesztés	B2.1	4	5	3	5	3	3	5	4	4,05	3	Kiemelt prioritás
22	Kerékpáros úthálózat szakadási pontjainak felszámolása	B2.1	4	3	4	3	3	5	4	5	3,75	10	Kiemelt prioritás
23	Közösségi közlekedés szerepének erősítése	B2.1	4	3	2	3	3	5	4	4	3,40	21	Fontos
24	Parkolási infrastruktúra fejlesztése	B2.1	4	3	4	2	2	4	3	4	3,30	30	Fontos
25	Tájékoztató és digitális információs infrastruktúra	B2.1	3	2	4	2	3	3	4	4	3,00	40	Közepes
26	Szezonális oldásra irányuló fejlesztések	B2.2	4	4	3	3	5	3	3	4	3,65	14	Fontos
27	Tájházak és helyi múzeumok hálózatosodása	B2.2	3	3	4	4	3	3	4	3	3,35	28	Fontos
28	Ráday- és Savoyai-kastély felújítása	B2.2	4	4	3	4	5	3	4	4	3,85	7	Kiemelt prioritás
29	Új, regionális/nemzetközi hatású attrakció	B2.2	5	5	3	3	3	2	5	4	3,95	4	Kiemelt prioritás
30	Online foglalhatóság és OTA-jelenlét fejlesztése	B2.3	4	4	5	3	3	3	4	3	3,80	9	Kiemelt prioritás
31	Közösségi média és elégedettségmenedzsment	B2.3	4	3	5	3	3	3	3	3	3,50	18	Fontos
32	Pest Vármegyei DMSZ létrehozása	B3.1	5	3	3	3	3	3	5	3	3,60	16	Fontos
33	Vármegyei márka kialakítása	B3.2	5	4	3	3	3	3	5	2	3,75	10	Kiemelt prioritás
34	Marketingkampányok a küldő országokban	B3.2	4	4	3	2	3	3	4	1	3,30	31	Fontos
35	Turisztikai csomagajánlatok fejlesztése	B3.2	5	5	4	4	3	3	5	3	4,25	1	Kiemelt prioritás
36	Humán erőforrás-fejlesztés (mentorprogram, képzés)	B3.3	4	3	3	3	3	4	4	3	3,40	21	Fontos
37	Kerékpárúthálózat a keleti és déli járásokban	B4.1	3	3	3	5	3	5	3	4	3,45	19	Fontos
38	Térségi élménylánc kialakítása	B4.1	3	3	4	5	3	4	4	3	3,55	17	Fontos
39	Zászlóshajó projektek lemaradó térségekben	B4.1	3	4	2	5	3	3	4	3	3,35	28	Fontos
40	Marketingtámogatás a lemaradó térségekben	B4.1	3	3	4	5	3	3	4	3	3,45	19	Fontos
41	Klíma védelmi feltételek beépítése	B5.1	3	3	4	2	3	5	3	2	3,20	33	Közepes
42	Akadálymentesítés és inkluzív kínálat	B5.1	3	2	3	2	2	5	2	3	2,70	43	Mérsékelt
43	Hátrányos helyzetű csoportok bevonása	B5.1	3	3	3	4	2	5	3	1	3,10	35	Közepes

8 Monitoring

Egy turizmusfejlesztési stratégia értéke a benne megfogalmazott célok teljesülésén mérhető. A monitoring az a rendszer, amely összeköti a papíron rögzített szándékot a valósággal, folyamatosan visszajelzést ad arról, hogy a kitűzött célok felé haladunk-e, és ha nem, akkor hol és miért akadt el a folyamat.

A monitoring első és legfontosabb szerepe tehát a **mérhetőség megteremtése**. A „turizmus fejlesztése” önmagában nehezen megfogható fogalom. A vendégéjszakák száma, az átlagos tartózkodási idő vagy a lemaradó járárok bevételi növekedése viszont konkrét, számszerű mutatók. Ha ezekhez bázisértéket és célértéket rendelünk, az ambícióból ellenőrizhető vállalás lesz.

A második funkció a **korai beavatkozás lehetősége**. A rendszeres adatgyűjtés révén időben kiderül, ha egy intézkedés nem hozza a várt eredményt. Így nem a stratégiai időszak végén szembesülünk a kudarccal, amikor már nincs mód korrekcióra, hanem menet közben, amikor az erőforrások átcsoportosítása, a hangsúlyok módosítása vagy egy rosszul működő eszköz elhagyása még javíthat a folyamaton.

Végül a monitoring a **tanulás egyik eszköze**. Az évről évre gyűjtött adatok nemcsak azt mutatják meg, hol tartunk, hanem azt is, mi működik és mi nem. Egy jól felépített monitoringrendszerből kirajzolódik, mely eszközök hozzák a legnagyobb hatást a legkisebb ráfordítással, ez a tudás pedig visszaforgatható a következő fejlesztési ciklus tervezésébe.

Mindezek miatt a monitoringot nem a stratégia utólagos kiegészítéseként, hanem szerves részeként érdemes kezelni. A célok, az intézkedések és a mutatók együtt alkotnak működőképes rendszert. A monitoring azt a visszacsatolást jelenti, amely biztosítja, hogy Pest vármegye turizmusfejlesztése ne csak elinduljon, hanem a kitűzött irányba is haladjon.

A tervezett monitoringmutatók a különböző célok teljesülését eltérő módon mérik és a céloktól függően szükséges alkalmazni is őket.

8.1 Átfogó cél (AC)

Mutató	Mértékegység	Adatforrás	Gyakoriság
Vendégéjszakák száma	db / év	NTAK, KSH	éves
Külföldi vendégéjszakák aránya	%	NTAK, KSH	éves
Átlagos tartózkodási idő	éjszaka	NTAK	éves
Egy vendégre jutó költség / szálláshely-bevétel	Ft	NTAK, SZÉP-kártya forgalom	éves
Idegenforgalmi adó (IFA) befizetés	Ft	önkormányzati adatok	éves
Turisztikai szektor foglalkoztatottjainak száma	fő	KSH	éves

8.2 SC1 – A legfontosabb turisztikai ágazatok fejlesztése

Mutató	Mértékegység	Adatforrás
Kiépített / minősített kerékpárút-hossz	km	Magyar Közút
Minősített vízi megállóhelyek száma	db	AMFK, Magyar Kajak-Kenu Szövetség
Működő és rendszeresen karbantartott megállópontok száma;	db	AMFK

Közösségi közlekedéssel elérhető túrakezdő és -végpontok száma	db	AMFK
Kiemelt attrakciók éves látogatószáma (Visegrád, Gödöllő stb.)	fő	NTAK
Zarándokforgalom (Mária-út)	fő	
Termálgyűűrűben értékesített kombinált belépők / fürdőlátogatók	db / fő	fürdőüzemeltetők; NTAK
„Pest Vármege Ízei” védjeggyel rendelkező szolgáltatók	db	Vármege / DMSZ

8.3 SC2 – A turisztikai infrastruktúra fejlesztése

Mutató	Mértékegység	Adatforrás
Felújított turisztikai bekötőutak hossza	km	önkormányzatok, Magyar Közút
Új / bővített parkolóhelyek száma (P+R, P+B)	db	önkormányzatok
Egységes táblarendszerrel lefedett útvonalak aránya	%	Vármege / DMSZ
Kerékpárszállító kapacitás a kiemelt vonalakon	férőhely / járat	MÁV csoport
Online foglalható szálláshelyek aránya / OTA-jelenlét	%	DMSZ-felmérés
Digitális információs pontok (kioszk, QR) száma	db	önkormányzatok, TDM irodák
Felújított zászlóshajó-ingatlanok (Ráday, Savoyai kastély)	db	fenntartó

8.4 SC3 – Pozicionálás, marketing és együttműködés

Mutató	Mértékegység	Adatforrás
Vármegei márkaismertség a kiemelt küldőpiacokon	%	célcsoport-kutatás (bázis + utánmérés)
Vármegei turisztikai portál látogatottsága	db	webanalitika
Közösségi média elérés / követőszám	fő	platform-analitika
Értékesített csomagajánlatok és foglalások száma	db	értékesítési platform
DMSZ létrejötte és működése	mérföldkő	Vármege
Küldőpiaci kampányok elérése / konverziója	fő / %	Google Ads, Meta
Képzésben / mentorprogramban résztvevők száma	fő	szakképző intézmények

8.5 Horizontális célok (HC1–HC4)

Cél	Mutató	Adatforrás
HC1 – Fenntarthatóság	Klíma- és környezetvédelmi elemet tartalmazó támogatott projektek aránya; zöld minősítésű szolgáltatók száma	pályázati adatok
HC2 – Esélyegyenlőség és szolidaritás	Akadálymentesített helyszín száma / aránya; akadálymentes útvonalcsomagok száma	akadálymentesítési audit
HC3 – Szezonális csökkenés	Szezonális index (csúcs / holtseason vendégéjszaka-arány); off-season események száma a fesztiválnaptárban	programnaptár
HC4 – Hátrányos helyzetű csoportok	Bevont hátrányos helyzetű személyek, betöltött álláshelyek, képzést elvégzők száma	foglalkoztatási program

9 Ábrajegyzék

1. ÁBRA MAGYARORSZÁG TURISZTIKAI TÉRSÉGEI.....	21
2. ÁBRA PEST VÁRMEGYE TURISZTIKAILAG KIEMELT TELEPÜLÉSEI.....	29
3. ÁBRA NEMZETKÖZI TURISTAÉRKEZÉSEK SZÁZALÉKOS VÁLTOZÁSA A VILÁGON AZ ELŐZŐ ÉVHEZ KÉPEST.....	32
4. ÁBRA NEMZETKÖZI TURISTAÉRKEZÉSEK %-OS VÁLTOZÁS RÉGIÓNKÉNT (2025).....	37
5. ÁBRA LEGTÖBB VENDÉGÉJSZAKÁVAL RENDELKEZŐ RÉGIÓK AZ EU-BAN.....	38
6. ÁBRA TURISTÁK REGIONÁLIS KONCENTRÁCIÓJA.....	39
7. ÁBRA KÜLFÖLDI VENDÉGEK ÁTLAGOS TARTÓZKODÁSI IDEJE A TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEKEN, 2024.....	43
8. ÁBRA SZOBAPACITÁS KIHASZNÁLTÁSA (%) TÉRSÉGENKÉNT, 2025.....	43
9. ÁBRA A TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEK VENDÉGÉJSZAKÁINAK ARÁNYA FÖLDRÉSZEK ÉS KIEMELT ORSZÁGOK SZERINT MAGYARORSZÁGON (2025).....	45
10. ÁBRA TURISZTIKAI KIADÁSOK MAGYARORSZÁGON.....	46
11. ÁBRA A TÖBBNAPOS BELFÖLDI UTAZÁSOK IDŐTARTAMA LAKÓHELY ÉS CÉLRÉGIÓ SZERINT, 2024 [EZER NAP].....	48
12. ÁBRA A SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGET ELMÚLT EGY ÉVBEN VÉGZŐK ÉS RÉSZVÉTELT TERVEZŐK ARÁNYA (2020).....	53
13. ÁBRA AKTÍV KIKAPCSOLÓDÁS ÉS SPORTOLÁS MOTIVÁLT UTAZÁSOK ADATAI A TELJES BELFÖLDI UTAZÁSI ADATOKRA VETÍTVE.....	56
14. ÁBRA JELÖLT TURISTAUTAK PEST VÁRMEGYÉBEN.....	57
15. ÁBRA JELÖLT TURISTAUTAK PEST VÁRMEGYÉBEN.....	57
16. ÁBRA PEST MEGYEI PIROS TÚRAÚTVONAL.....	58
17. ÁBRA MEGÉPÜLT ÖNÁLLÓ KERÉKPÁRSÁV ÉS KERÉKPÁRÚT NYOMVONALAK MAGYARORSZÁGON (2026).....	60
18. ÁBRA RSD LEHATÁROLÁSA.....	64
19. ÁBRA MEGÁLLÓPONTOK A DUNA DÉLI SZAKASZÁN.....	66
20. ÁBRA VÍZITÚRA MEGÁLLÓPONTOK A DUNA ÉSZAKI SZAKASZÁN.....	66
21. ÁBRA ÚJ MEGÁLLÓK, BE ÉS KILÉPÉSI PONTOK A RÁCKEVEI DUNA-ÁGON.....	67
22. ÁBRA KISKUNLACHÁZI CSÓNAKHÁZ - KAVICS.....	68
23. ÁBRA PEST MEGYEI LOVASSZOLGÁLTATÁSOK.....	70
24. ÁBRA HORGÁSZOK SZÁMA ÉS MEGOSZLÁSA VÁRMEGYEI BONTÁSBAN.....	74
25. ÁBRA A RÁCKEVEI DUNA-ÁGHOZ ÉRKEZŐ HORGÁSZTURISTÁK MEGOSZLÁSA.....	75
26. ÁBRA MAGYARORSZÁG SZAKRÁLIS ÉRTÉKKINCSEI ÉS ZARÁNDOKÚTJAI.....	76
27. ÁBRA MEGVALÓSULT ZARÁNDOKHÁZ PERBÁLON.....	77
28. ÁBRA MÚZEUMOK FELLEMLHETŐSÉGE PEST VÁRMEGYÉBEN (SAJÁT SZERKESZTÉS).....	85
29. ábra Pest vármegye múzeumai (http://www.ace.hu/ceicom/hungary/pest.html).....	85
30. ÁBRA A MAGYAR ÉS PEST VÁRMEGYEI FÜRDŐK SZEMÉLYFORGALMÁNAK VOLUMENVÁLTOZÁSA (2010 = 100%), 2010-2024.....	90
31. ÁBRA A MAGYAR ÉS PEST VÁRMEGYEI FÜRDŐK ÁRBEVÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA A 2014-ES BÁZISÉVHEZ KÉPEST, 2014-2024.....	91
32. ÁBRA PEST VÁRMEGYEI STRANDOK, VALAMINT TERMÁL- ÉS GYÓGYFÜRDŐK.....	92
33. ÁBRA TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEKEN KIADHATÓ FÉRŐHELYEK SZÁMA (2024).....	96
34. ÁBRA VÁRMEGYEI TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEK SZÁMA ÉS ARÁNYA (2025).....	97
35. ÁBRA PEST VÁRMEGYÉBEN TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEKEN ELTÖLTÖTT VENDÉGÉJSZAKÁK SZÁMA.....	98
36. ÁBRA VENDÉGEK SZÁMA A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEKEN PEST VÁRMEGYÉBEN.....	99

37. ÁBRA VENDÉGEK ÁTLAGOS TARTÓZKODÁSI IDEJE PEST VÁRMEGYE SZÁLLÁSHELYEIN	99
38. ÁBRA TURISZTIKAI SZÁLLÁHELYEK VENDÉGFORGALMA PEST VÁRMEGYÉBEN SZÁLLÁHELYTÍPUSONKÉNT	100
39. ÁBRA PEST VÁRMEGYÉBE ÉRKEZŐ TURISTÁK SZÁLLÁSHELYVÁLASZTÁSA (2024).....	101
40. ÁBRA SZÁLLODAI FÉRŐHELYKAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁGA %-BAN	101
41. ÁBRA PEST VÁRMEGYE JÁRÁSAINAK SZÁLLÁSHELY KAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁGA	102
42. ÁBRA REVPAR ORSZÁGOS MUTATÓI.....	103
43. ÁBRA VENDÉGÉJSZAKÁK ARÁNYA PEST VÁRMEGYE TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEIN JÁRÁSONKÉNT (2024) ..	132
44. ÁBRA PEST VÁRMEGYE SZÁLLÁSDÍJ BEVÉTELEINEK ARÁNYA JÁRÁSONKÉNT (2024)	133
45. ÁBRA EGY SZOBA ÁTLAGÁRA PEST VÁRMEGYE JÁRÁSAIBAN (2024)	133
46. ÁBRA STRATÉGIA INTÉZKEDÉSEI	162

10 1.sz. melléklet – Turizmus és hozzá kapcsolódó tevékenységek jogszabályi környezete

1) Ágazatirányítást meghatározó törvény - 2016. évi CLVI. törvény az állami turisztikai feladatok ellátásáról

Ez a törvény határozza meg a turizmus állami irányításának rendszerét, a turizmus fejlesztésének kereteit és az állami turisztikai szervezet, a Magyar Turisztikai Ügynökség feladatait, amely a turizmus fejlesztéséért, marketingjéért és stratégiai irányításáért felelős központi szervezet.

2) Szálláshely szolgáltatással kapcsolatos törvény - 239/2009. (X. 20.) Korm. rendelet a szálláshely-szolgáltatásról

A jogszabály meghatározza:

- a szálláshelyek típusait (pl. hotel, panzió, apartman, kemping),
- a működés feltételeit,
- az engedélyezési eljárást,
- az osztályba sorolás szabályait.

A szálláshelyek működéséhez szükséges:

- önkormányzati nyilvántartásba vétel,
- adatszolgáltatás a Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ felé.

3) Utazási irodák és utazásszervezők szabályozása a 213/1996. (XII. 23.) Korm. rendeletben foglaltak alapján történik

Ez a rendelet előírja:

- a működési engedély megszerzését,
- vagyoni biztosíték meglétét,
- fogyasztóvédelmi kötelezettségeket,
- a szerződéskötés szabályait.

A szabályozás célja a turisták védelme és az utazási piac biztonságos működése.

4) Vendéglátóipari tevékenység szabályozása a 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet a kereskedelmi tevékenységek végzéséről

Ez tartalmazza:

- az éttermek és vendéglátóhelyek működési feltételeit,
- az engedélyezési és bejelentési kötelezettségeket,
- a nyitvatartási szabályokat.

Emellett fontosak az élelmiszerbiztonsági szabályok is, amelyeket a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal ellenőriz.

5) Adózási és gazdasági szabályok

A turisztikai vállalkozásokra általános gazdasági és adójogi szabályok is vonatkoznak.

- általános forgalmi adó (ÁFA),
- helyi idegenforgalmi adó,

- vállalkozási formák szabályozása.

Ide tartozik például:

- 2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről
- 2013. évi V. törvény (Polgári Törvénykönyv)

Ezek szabályozzák a szerződéseket, a vállalkozások működését és az adókötelezettségeket.

6) Fogyasztóvédelem és adatvédelem

A turizmusban kiemelten fontos a vendégek jogainak védelme.

Fontos jogszabályok:

- 1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről
- 2016/679/EU rendelet (GDPR)

Ezek biztosítják:

- a vendégek tájékoztatását,
- a panaszkezelést,
- a személyes adatok védelmét.

7) További jogszabályok

- 1552/2021(VIII.5) Korm. határozat - aktív Magyarországért felelős kormánybiztos kinevezése
- 1144/2019. (III. 18.) Korm. határozat – Aktív és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ létrehozása

11 2.sz. melléklet – Idegen szavak jegyzéke

AirBnB – Jelentése AirBedandBreakfast. Egy vállalkozás által létrehozott piacvezető online piactér, melyen keresztül szálláshelyeket lehet kiadni és lefoglalni az interneten. Az online platform lehetővé teszi az emberek számára, hogy rövid távra kiadják vagy béreljék ki saját ingatlanjukat vagy szobáikat. Az Airbnb összeköti a vendégeket a vendéglátókkal, és széles választékot kínál a szállások terén, a lakásbérleti lehetőségektől kezdve a szobákon át egészen az egész házakig.

AR – Augmented Realit. A kiterjesztett valóság (röviden AR) a valós környezetet digitális vizuális elemekkel, hangokkal vagy egyéb adatokkal kiegészítő technológia. A valós időben működő AR a fizikai környezetre vetít számítógéppel generált 3D-s objektumokat vagy információkat.

Átlagos tartózkodási idő - A kiválasztott időszakban a szálláshelyen eltöltött vendégéjszakák és a vendégek számának hányadosa.

Audio guide – Magyarul *audio-tárlatvezetés* vagy *hangos útmutató*, egy olyan eszköz vagy mobilalkalmazás, amely előre rögzített hangfelvételek segítségével nyújt információt egy adott helyszínről, múzeumról vagy városi sétáról.

bojlis horgászok – A bojli egy golyó formájú főzött, vagy párolt csali. A vele végzett horgászat nagytestű pontyokra specializált módszer, amely hosszabb túrákat, nagyobb felszerelést és szelektív csalik (bojlik) használatát igényli.

brand - Angol eredetű szó, márkát jelent. Ez a definíció magába foglalja egy termék vagy szolgáltatás szlogenjét, arculatát, logóját, és mindazt, ami a köztudatban megjelenik róla.

Catering – A vendéglátás, közétkeztetés vagy ételmezés tevékenysége külső helyszíneken vagy rendezvényeken (esküvőkre, céges partik és konferenciák) és vele nyújtott komplex étel- és italszolgáltatás.

chatbot - olyan szoftveralkalmazás, amelyet arra használnak, hogy szöveges vagy szövegről beszédre átalakított online kommunikációt folytasson élő személyekkel – például ügyfelekkel vagy ügyintézőkkel – előre betanított szabályok és betáplált információk alapján.

city break - Angol eredetű szó, rövid városlátogatást jelent, mely kettő-négy napos időtartamot foglal magában.

CSR tevékenység - Corporate Social Responsibility, azaz a vállalati társadalmi felelősségvállalás. Lényege, hogy a cégek a gazdasági célok mellett aktívan törekednek a társadalmi és környezeti problémák kezelésére, felelősséget vállalva a működésük környezetükre gyakorolt hatásáért.

Digital detox - A digitális eszközök (okostelefonok, közösségi média és számítógépek) tudatos, időszakos mellőzése a mentális túlterheltség, a stressz és a függőség csökkentése érdekében.

digitális detox - Olyan időszakot jelent, amikor tudatosan csökkentjük vagy teljesen mellőzzük a digitális eszközök használatát. Ide tartozhatnak az okostelefonok, tabletek, számítógépek, közösségi média, hírolvasás, vagy a különböző képernyők nézegetésének minden formája.

Eurohorse – A lovastúrázást segítő alkalmazás és online platform.

EuroVelo - Európai Kerékpárút-hálózatra vonatkozó kezdeményezés. A kezdeményezés célja, hogy magas színvonalú, európai szintű kerékpáros útvonalak jöjjenek létre Európa összes országában.

Férőhely kihasználtság - A kiadott és kiadható férőhelyek hányadosa százalékban.

Immerzív - A történelmi események immerzív megjelenítése a látogatókat a múltba repítő digitális technológiák (VR, AR, projekciók) összessége. A terek minden érzékszervre hatnak, így a falak virtuálisan életre kelnek, a csatajelenetek és a történelmi mindennapok közvetlenül átélhetők.

kite surf – Magyarra fordítva sárkányszörf egy extrém sport, a vízisí és a sárkányeregetés egyfajta kombinációja.

MICE – Az üzleti, vagy hivatásturizmushoz szorosan kapcsolódó idegenforgalmi ág. Nem csak az üzleti célú utazásokról szól, hanem kifejezetten az üzleti események, szakmai találkozók, konferenciák, kiállítások és motivációs utazások (incentive travel) megszervezésére specializálódott.

milleniálok - A millenniumi generáció, más néven Y generáció. A millenniumi generációt az 1981 és 1996 között született emberekre értjük.

noctourism – Olyan turisztikai trend, amely a világ éjszakai felfedezéséről szól. A „sötétedés utáni turizmus” a természeti látnivalókat ugyanúgy magában foglalja, mint a kulturális programokat.

off-season - Szezonon kívüli időszak, az év azon része, amikor nincs sok utazás vagy üzleti forgalom, általában olcsóbb, mint szezonban utazni.

OTrT - Országos Területrendezési Terv

overtourism – A jelenség akkor tapasztalható, amikor egy települést vagy egy adott térséget turisták tömegei lepnek el. Ilyenkor a helyi lakosság és/vagy az oda látogató turisták úgy érzik, hogy túl sok már a turista.

QR kód - gyors válasz (*Quick Response*) kifejezésből egy kétdimenziós mátrixkód. Lényege, hogy a fekete és fehér négyzetekből álló mintázat rengeteg információt (pl. weboldal URL-jét, névjegyet, szöveget) képes tárolni, amelyet okostelefonok vagy táblagépek kamerája a hagyományos vonalkódoknál sokkal gyorsabban be tud olvasni.

regeneratív farmturizmus - A regeneratív turizmus túlmutat a „ne árts” fenntarthatósági elven. Arra törekszik, hogy aktívan gyógyítsa és megfiatalítsa a desztinációkat, kezelve a környezeti és társadalmi kihívásokat, miközben ellenálló, virágzó közösségeket hoz létre.

remote working – távmunkavégzés

RevPAR – Revenue per Available Rooms = egy kiadható szobára jutó árbevétel. A RevPAR értéke a szállodák teljesítményének összehasonlítására alkalmas, minél magasabb az érték, annál jobb eredményekre utal.

sárkányhajó – Dél-Kínából származó kenu jellegű hajó, melyben egyszerre többen (10-20 fő) evezve haladnak egy dob ütemére.

Shuttle-busz - Magyarul *ingajarat* egy olyan rendszeresen közlekedő autóbusz, amely két meghatározott pont (pl. repülőtér és városközpont, parkoló és rendezvényhelyszín, vagy két terminál) között ingázik, folyamatosan szállítva az utasokat.

slow tourism - A lassú turizmus egy fenntartható utazási filozófia, amely az értelmes, magával ragadó élményeket helyezi előtérbe a bakancslistás úti célokon való rohanással szemben.

Spice of Europe – A Magyar Turisztikai Ügynökség által létrehozott szlogen, mely Budapest márkájaként lett megtervezve. A főváros „metaforikus fűszerességét és sokszínűségét” szeretnék bemutatni. *„Budapest Európa fűszere, mert itt egy vendég ugyan megtalál minden klasszikus, kozmopolita, európai fővárosra jellemző értéket, a történelmi örökséget, eklektikus és elegáns építészetet, színes kulturális kínálatot, első osztályú gasztronómiát, virágzó divat és dizájn szcénát, de mindemellett a város felszabadult hangulata folyamatosan stimulálja az utazók érzékszerveit”*

SUP – Stand Up Paddle (állósörf) A tevékenység során egy deszkán állva evezést végezve jön létre a mozgás.

surf - Hullámlovaglás

Szobakapacitás kihasználtság - A kiadott és kiadható szobák hányadosa százalékban megadva.

Turisztikai desztináció – A megnevezés olyan területi egység jelölésére szolgál, ahová a különféle célokkal és motivációkkal útra kelő utazók, látogatók tartanak. Jellemzője, hogy a látogató számára a terület egésze képvisel vonzerőt, illetve az utazás végeztével komplex élményként jelenik meg.

via ferrata - A via ferrata olyan hegyi út, amelyen előzetesen felszerelt létrák, lépcsők, hidak és fémkábelek segítik az előrehaladást. A via ferrata túrázás gyakorlatot, fizikai állóképességet és megfelelő felszerelést igényel.

VR – Virtuális valóság (Virtual Reality) A technológiai eszközök (speciális szemüvegek (headsetek) és mozgáskövető érzékelők) segítségével elért generált valóság. A virtuális valóság egy olyan számítógép által generált környezet, ahol a felhasználó egy digitális világ részévé válik és az adott szoftver szabályainak megfelelően a környezettel interakcióba léphet, így akár más VR-ban vagy VR-on kívül lévő emberekkel is kommunikálhat a világ bármely tájáról.

World Travel & Tourism Council (WTTC) - Utazási és Turisztikai Világtanács kizárólag a turizmusban közvetlenül tevékenykedő magánszektorra koncentrál. A londoni székhelyű szervezet működésében az elnöknek és helyetteseinek, továbbá a 20 tagú végrehajtó tanácsnak van meghatározó jelentősége, ennek tagjai között a legnagyobb légitársaságok, utazási irodák, hotelek vezetői vannak.

Z generáció - A generációt leggyakrabban 1995-től 2009-ig, mások 2012-ig határozzák meg. A Z generáció legtöbb tagja az X generáció vagy a fiatalabb baby boomerek gyermekei.

12 3. sz. melléklet – Pest vármegyei turisztikai látnivalói

12.1 Múzeumok, kiállítóhelyek, gyűjtemények

12.1.1 Városi, megyei és tematikus múzeumok

- Tragor Ignác Múzeum – Görög Templom Kiállítóhely (Vác)
- Mátyás Király Múzeum (Visegrád)
- Gödöllői Városi Múzeum (Gödöllő)
- Mezőgazdasági Eszköz- és Gépejlődés-történeti Szakmúzeum (Gödöllő)
- Kossuth Múzeum (Cegléd)
- Arany János Múzeum (Nagykőrös)
- Árpád Múzeum és Halmúzeum (Ráckeve)
- Magyar Földrajzi Múzeum (Érd)
- „Matrica” Múzeum és Régészeti Park (Százhalombatta)
- Rádió- és Televíziómúzeum (Diósd)
- Lámpamúzeum (Zsámbék)
- Csepel Autó Gyártmányúzeum és Gombfoci Háza Múzeum (Szigetszentmiklós)
- Börzsöny Múzeum (Szob)
- Gorka Géza Kerámiámúzeum (Verőce)
- Ferenczy Múzeum (Szentendre)
- Szentendrei Képtár (Szentendre)
- Kovács Margit Kerámiámúzeum (Szentendre)
- Czóbel Béla Múzeum (Szentendre)
- Kmetty Múzeum (Szentendre)
- Barcsay-gyűjtemény (Szentendre)
- Anna Margit Emlékmúzeum – Ámos Imre gyűjtemény (Szentendre)
- Vajda Lajos Emlékmúzeum (Szentendre)
- Bornemissza Tibor Emlékház (Szentendre)
- MANK Galéria (Szentendre)
- Népművészetek Háza (Szentendre)
- Szerb Egyházi Múzeum (Szentendre)
- Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Szentendre)

12.1.2 Emlékmúzeumok és gyűjtemények

- Szőnyi István Emlékmúzeum (Zebegény)
- André Kertész Emlékmúzeum (Szigetbecse)
- Ádám Jenő Emlékház és Városi Helytörténeti Gyűjtemény (Szigetszentmiklós)
- Petőfi Emlékmúzeum (Dömsöd)
- Petőfi Közérdekű Muzeális Gyűjtemény (Aszód)
- Blaskovich Múzeum (Tápiószéle)
- Abonyi Lajos Falumúzeum (Abony)
- Ravasz László Emlékház és Egyházi Gyűjtemény (Leányfalu)
- Vankóné Dudás Juli Emlékház (Galgamácsa)
- Baktay Ervin Képzőművészeti Kiállítóhely (Dunaharaszti)
- Dr. Jablonkay István Helytörténeti Gyűjtemény (Solymár)
- Cserhát Táj- és Falumúzeum (Penc)
- Helytörténeti Gyűjtemény (Kemence)
- Néprajzi Ház (Dány)
- Ceglédi Dobmúzeum (Cegléd)

- Zugfőzde Pálinkamúzeum (Visegrád)
- Retro Design Center (Szentendre)
- Karácsony Múzeum – Hubay Ház (Szentendre)
- Városi Tömegközlekedési Múzeum (Szentendre)
- Váci múmiák – Memento Mori kiállítás (Vác)

További falumúzeumok: Iklad, Isaszeg, Nagytarcsa, Tura, Verseg, Zsámbok, Ceglédbercel, Törökbálint

12.1.3 Tájházak és nemzetiségi gyűjtemények

12.1.3.1 Sváb / német tájházak

- Bechtold Sváb Tájház (Biatorbágy)
- Bleyer Jakab Helytörténeti Gyűjtemény (Budaörs)
- Budakalászi Német Nemzetiségi Tájház (Budakalász)
- Német Nemzetiségi Tájház (Dunaharaszti)
- Diósdai Sváb Tájház (Diósd)
- Nagymarosi Sváb Tájház (Nagymaros)
- Visegrádi Sváb Tájház (Visegrád)
- Pilisvörösvári Német Nemzetiségi Tájház (Pilisvörösvár)
- Taksonyi Tájház – Heimatmuseum (Taksony)
- Vecsési Tájház – Heimatmuseum (Vecsés)
- Budakeszi Helytörténeti Gyűjtemény és Tájház (Budakeszi)

12.1.3.2 Szlovák / tót és szerb tájházak

- Albertirsai Faluház – Szlovák tájház (Albertirsa)
- Csomádi Szlovák Tájház (Csomád)
- Kistarcsai Szlovák Tájház (Kistarcsa)
- Ecseri Szlovák Tájház (Ecser)
- Sári Szlovák Tájház (Dabas)
- Pilisszentkereszt Szlovák Tájház (Pilisszentkereszt)
- Csömöri Tót Hagyományok Háza (Csömör)

12.1.3.3 További tájházak, falumúzeumok és emlékházak

- Acsai Tájház (Acsa)
- Alsónémedi Faluház és Tájház (Alsónémedi)
- Bernecebaráti Falumúzeum (Bernecebaráti)
- Bugyi Nagyközség Tájháza (Bugyi)
- Fóti Tájház és Helytörténeti Gyűjtemény (Fót)
- Gombai Tájház – Nemzetőrház (Gomba)
- Gyömrői Tájház (Gyömrő)
- Inárcsi Tájház (Inárcs)
- Kakucsi Tájház (Kakucs)
- Kemencei Tájház (Kemence)
- Kókai Helytörténeti Kiállítóhely (Kóka)
- Letkési Tájház (Letskés)
- Nagykátai Tájház (Nagykáta)
- Ócsai Tájházegyüttes (Ócsa)
- Pándi Tájház (Pánd)
- Perőcsényi Tájház (Perőcsény)

- Pilisszentiváni Tájház (Pilisszentiván)
- Pomázi Örökség Tájház (Pomáz)
- Szadai Tájház (Szada)
- Szódi Tájház és Helytörténeti Gyűjtemény (Sződ)
- Tápiógyörgyei Falumúzeum és Tájház (Tápiógyörgye)
- Vasadi Tájház (Vasad)
- Versegi Falumúzeum (Verseg)
- Szőgyényi Sándor Emlékház (Dömsöd)
- Szent Vendel domborműves népi lakóház (Zsámbék)
- Nagybörzsönyi Tájház és Vízialom (Nagybörzsöny)

12.1.4 Kastélyok és kúriák

- Gödöllői Királyi Kastély (Gödöllő)
- Ráday-kastély (Pécel)
- Savoyai-kastély (Ráckeve)
- Károlyi-kastély (Fót)
- Schossberger-kastély (Tura)
- Babati istállókastély (Gödöllő)
- Dabasi kúrianegyed (Dabas)
- Andrássy-kastély (Tóalmás)
- Acsaújlaki (Prónay-)kastély, (Acsa)
- Tahy-kastély (Galgagyörk)
- Rudnay-kastély (Váchartyán)
- Muslay-kastély (Rád)
- Prónay–Desseffy-kastély (Szentmártonkáta)
- Szapáry-kastély maradványai (Érd-Ófalu)
- Szeleczky–Szapáry kastély töredékei (Albertirsa)

12.1.5 Várak, várromok, erődítmények, régészeti helyszínek

12.1.5.1 Várak és paloták

- Visegrádi Fellegvár és Alsóvár (Salamon-torony) – Visegrád
- Visegrádi Királyi Palota (Visegrád)
- Solymári vár (Solymár)
- Ipolydamásdi vár (Ipolydamásd)

12.1.5.2 Várromok, földvárak, régészeti helyszínek

- Sibrik-domb (Visegrád)
- Szentendrei Castrum (Szentendre)
- Péceli Várhegy földvára (Pécel)
- Kutyavár (Érd)
- Százhalombattai ókori halomsírok és Régészeti Park (Százhalombatta)
- Középkori premontrei templomrom (Zsámbék)
- Verőcei római kikötőerőd és őrtorony (Verőce)

12.1.6 Egyházi és szakrális örökség

12.1.6.1 Székesegyházak, bazilikák, kegyhelyek

- Váci Nagyboldogasszony Székesegyház (Vác)

- Máriabesnyői Nagyboldogasszony Bazilika és Kapucinus Kolostor (Gödöllő–Máriabesnyő) – kegyhely
- Szerb püspöki székesegyház (Szentendre)
- Pilisszentkereszt Szent-kút (Pilisszentkereszt) – zarándokhely
- Márianosztra – Magyarok Nagyasszonya Bazilika (pálos kegytemplom) és pálos kolostor – kiemelt zarándokhely,
- Pilisszentkereszt ciszterci monostor romja (Pilisszentkereszt)
- Toronyaljai pálos kolostorrom (Kóspallag)
- Bencés apátsági templomrom (Mogyoród)
- Zámorhegyi remeteség (Pusztazámor)

12.1.6.2 Templomok

- Fehérek temploma és Szent Mihály altemplom (Vác)
- Gótikus katolikus templom (Szentendre)
- Szeplőtelen Fogantatás katolikus templom (Fót)
- Szent Kereszt Felmagasztalása templom és Magyarok Nagyasszonya kápolna (Cegléd)
- Szent György-templom (Nagykátá)
- Román stílusú református műemléktemplom (Ócsa)
- Gótikus szerb templom (Ráckeve)
- Református templom (Perőcsény)
- Havas Boldogasszony-templom (Zebegény)
- Boldogasszony-kápolna (Budai Tájvédelmi Körzet)
- Szent István-templom (Árpád-kori) és Bányásztemplom (Nagybörzsöny)
- Szent László király-templom (Pilisszentlászló)
- Szent Vid-templomrom (Pilisborosjenő)
- Keresztelő Szent János-templom (Szada)
- Szent Anna-templom (Perbál)
- Kisboldogasszony-templom (Sülysáp)
- Szent Kereszt felmagasztalása-templom (Nagymaros)
- Zichy-kápolna (Lórév)
- Boldogasszony-kápolna (Pilisszántó)
- Evangélikus templom és zsinagóga (Cegléd)
- Blagovestenszka Szerb Ortodox templom (Szentendre)

12.1.7 Egyéb épített örökség és emlékhelyek

12.1.7.1 Műemlékek, ipari és technikai örökség

- Váci Diadalív – Kőkapu (Vác)
- Gombás-patak barokk hídja (Vác)
- Biatorbágyi viadukt (Biatorbágy)
- Magyar Rádió Lakihegyi adótornya (Szigetszentmiklós)
- Ráckevei hajómalom (Ráckeve);
- Nagybörzsönyi vízimalom és aranybányászház (Nagybörzsöny)

12.1.7.2 Történeti városképek és emlékhelyek

- Barokk főterek és Duna-korzó (Vác, Szentendre)
- Memento Mori kiállítás (Vác)
- EMESE Park középkori falu (Szigethalom)

- Isaszegi történelmi emlékhelyek (Isaszeg)
- Teleki Pál sírja (Máriabesnyő)
- Pap Miska kútja (Isaszeg–Gödöllő közötti erdő)
- Pusztavacs – Magyarország földrajzi középpontja
- Gödöllői Világbéke Gong (Gödöllő)

12.2 Tájvédelmi körzetek és védett területek

- Budai Tájvédelmi Körzet
- Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet
- Tápió–Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet
- Ócsai Tájvédelmi Körzet
- Csévharaszt – ősbórkás (természetvédelmi terület)
- Apaj / Apajpuszta (Kiskunsági Nemzeti Parkhoz kapcsolódó puszta)
- Famos – Sziki (Sóvirág) élőhely
- Kis-Szénás Erdőrezervátum (Budai TK)

12.2.1 Kilátók

- János-hegyi Erzsébet-kilátó; Árpád-kilátó (Látó-hegy)
- Dévényi Antal-kilátó; Csergezőn Pál-kilátó (Nagy-Kopasz)
- Kaán Károly-kilátó és Makovecz Imre-kilátó (Budai TK)
- Rezső-kilátó és Zsitvay-kilátó (Dobogókő)
- Boldog Özséb-kilátó (Pilis-tető)
- Kós Károly-kilátó és Várhegy-kilátó (Börzsöny)
- Julianus-kilátó (Hegyes-tető, Nagymaros)
- Prédikálószei-kilátó (Visegrádi-hegység)
- Csóványos geodéziai mérőtorony-kilátó (Börzsöny)

12.2.2 Vízesések, források, tavak és vizes élőhelyek

12.2.2.1 Vízesések-források

- Ördögmalom-vízesés (Visegrád)
- Jegenye-völgyi-vízesés (Solymár)
- Lajos-forrás (Bölcső-hegy)
- Kaán-forrás (Apátkúti-völgy)
- Kárpát-forrás (Pilisszentlászló mellett)
- Szent-kút (Pilisszentkereszt)

12.2.2.2 Tavak és vizes élőhelyek

- Babat-völgyi tórendszer – Babati-tavak (Gödöllői TK)
- Deák-völgyi tavak (Börzsöny)
- Veresegyházi-tavak (Veresegyház)
- Epreskátai Sós-tavak (Tápió–Hajta TK)
- Ócsai ősláp és Nagy-erdő – Égerláp (Ócsai TK)
- Famosi Nagy-nádas; Öreg-Hajta kanyargó medre (Tápió–Hajta TK)
- Szigetszentmiklósi úszóláp

12.3 Arborétumok, vad- és állatkertek, fűvész- és botanikus kertek

12.3.1 Arborétumok és botanikus kertek

- Vácrátóti arborétum – Nemzeti Botanikus Kert (Vácrátót)
- Gödöllői arborétum / Arbo-park (Gödöllő)
- Budakeszi Arborétum (Budakeszi)
- Bertényi Miklós fűvészkert (Apátkúti-völgy, Visegrádi-hegység)

12.3.2 Vad- és állatkertek, bemutatóhelyek

- Budakeszi Vadaspark (Budakeszi)
- Veresegyházi Medveotthon (Veresegyház)
- Szigethalmi Családi Vadaspark és Vadmentő Központ (Szigethalom)
- Mogyoró-hegyi vadbemutató park (Visegrád)
- Királyi Vadaskert bemutatóhely (Gödöllő)
- Ócsai Madárvárta (Ócsa)

12.3.3 Tanösvények

12.3.3.1 Dunakanyar, Pilis és Visegrádi-hegység

- Mogyoró-hegyi tanösvény (Visegrád)
- Törökmező tanösvény (Nagymaros)
- Dera-szurdok és Árnyas-bérci tanösvény (Pilisszentkereszt / Dobogókő)
- Kő-hegyi, Sztelin és Püspökmajor tanösvény; Bükkös-patak tanösvény (Szentendre)
- Gyadai tanösvény (Szendehegy / Vác);
- Váci Ártéri tanösvény
- Lupa-szigeti ártéri tanösvény (Szigetmonostor / Szentendrei-sziget)
- Legény-barlangi tanösvény (Pilis)

12.3.3.2 Budai-hegység és agglomeráció

- Nagy-szénás és Sisakvirág tanösvény (Nagykovácsi)
- Jági tanösvény (Pilisszentiván)
- Kevély-hegyi tanösvény (Pilisborosjenő)
- Gubóvirág tanösvény (Budaörs)
- Fóti-Somlyó tanösvény (Fót)
- Budakeszi Arborétum és Tűzköves-völgyi tanösvény (Budakeszi)
- Róka-hegyi és Sas-hegyi tanösvény

12.3.3.3 Tápió-vidék és Alföld

- Gólyahír tanösvény (Tápióság)
- Nőzirom tanösvény (Tápiószentmárton)
- Kékbegy és Sóvirág (Sziki) tanösvény (Farmos)
- Hajta-menti és Pálfája tanösvény (Nagykátá)
- Ürgés tanösvény (Tápiószecső)
- Bíbic és Fülemüle tanösvény (Tápiógyörgye)
- Fehér Gólya tanösvény (Tápiószele)

12.3.3.4 Csepel Sziget és déli térség

- Ócsai Selyem-réti tanösvény

- Merzse-mocsár tanösvény; Tózike tanösvény (Érd)
- Teknős és Madárlátta tanösvény (Dunakeszi)
- Taksonyi tanösvény
- Szent Jakab sétány -Családi tanösvény (Dabas)
- Szigetszentmiklósi úszóláp tanösvénye

12.3.3.5 Gödöllői-dombság

- Margita tanösvény (Szada / Gödöllő)
- Gödöllői Arborétum tanösvény és Mezőtlábas park (Gödöllő)
- Szent László tanösvény (Bicske / Zsámbék határa)

12.3.4 Erdei kisvasutak és aktív élménykínálat

12.3.4.1 Erdei és múzeumvasutak

- Kемencei Erdei Múzeumvasút – Kемence–Feketevölgy
- Királyréti Erdei Vasút – Kismaros–Királyrét (Szokolya)
- Nagyörzsönyi Erdei Vasút (Nagyirtáspuszta) és Szobi Gazdasági Vasút (Szob–Nagyörzsöny)
- Gyermekvasút (Budai-hegység)

12.3.4.2 Egyéb aktív élmény

- Bob pálya (Visegrád)
- EMESE Családi Park Szigethalom

12.4 Borvidékek és pincészetek

12.4.1 Etyek–Budai borvidék (nyugati térség)

- Magyarország egyik legfontosabb fehérboros és pezsgős vidéke
Jellemző fajták: Chardonnay, Sauvignon Blanc, Irsai Olivér
Központok: Etyek (nyitott pincék, borfesztiválok), Herceghalom és Bátorbágy környéke
Pincészetek:
Etyeki Kúria Borgazdaság (1996) és Rókusfalvy Birtok (1999, Újhegy)
Kattra Pincészet, Tátrai Pincészet, Vabrik Pince – családi pincészetek
Nádas Borműhely, Optimus Winery, Orosz Gyula Családi Pincészet (Újhegy)
Kácsor Pince, Anonym Pince, Buzál–Mórocz Pincészet és Szálláshely,
Aubergine Pince – borászat és bisztró

12.4.2 Monori borvidék (délkeleti térség)

- Önálló arculatú borászati és kulturális jellemzőkkel rendelkező térség, különböző építészeti stílusban épült présházakkal és pincékkel
Monori Községi Bor – oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel
Jellemző fajták: Ottonel muskotály, Cserszegi fűszeres, Rajnai rizling
Pincészetek: Fecske Pince, KultPince, Csúzi Családi Pincészet, Petrovai Pince Rendezvényház

12.4.3 Ócsai borvidék (délkeleti térség)

- Legfontosabb része az Ócsai Öreghegy (a Kiskunsági homokhátsághoz tartozik)
Ócsai Öreghegyi Pincesor – közel 100 db földbe nyúló, nádfedeleles vagy nyeregtetős pince
Jellemző fajták: Zweigelt, Kékfrankos, Kadarka
Pincészetek: Szebedinszky Szőlőbirtok, Eklézsia Pincészet

12.4.4 Kunsági borvidék – Ceglédi alkörzet

- Lössös és laza homoki talaj, reduktív (acéltartályos, hűtött) borkészítés
Cserszegi fűszeres bor – a helyi identitás része, intenzív, muskotályos illatú
Jellemző fajták: Zöld veltelini, Chardonnay, homoki Kadarka
Pincészetek: Kökény és Fia, Klément, Molnár Családi Borászat, Aranyhegyi Pince Szövetkezet

12.5 Hagyományos magyar konyha és csárdák

12.5.1 Vízparti éttermek és csárdák

- Horgásztanya Vendéglő (Ráckeve)
- Vízparti Lakásétterem és Sörkert (Ráckeve)
- Karám Vendéglő (Szigethalom)
- Halászkert Étterem (Vác)
- Szentendrei Határcsárda
- Halászcsárda (Százhalombatta)

12.5.2 Farm-to-table éttermek

- Breier Farm Élmenybirtok és Bisztró (Pomáz)
- Natura Hill (Zebegény)
- Teyfő Restaurant (Szentendre)
- Botanic Bistro (Vácrátót)
- Rutin (Budaörs)
- Papi Restaurant & Farm (Pócsmegyer)
- Pátyi Kovászda (Páty)
- Béni Családi Borászat (Cegléd)

12.5.3 Vegetáriánus / vegán helyek

- ZsóFre (Szentendre)
- Almendra Étterem (Szentendre)

12.5.4 Modern magyar bisztrók

- Coral Café Bistro és The Corner Brunch Pub (Gödöllő)
- Serpenyős Bisztró (Dunakeszi)
- Patak Vendéglő (Kismaros)
- Liget Bistro Café (Vác)
- Epres72 Bistro (Vecsés)
- Aubergine Pince / Bistro és Rezeda Terasz (Etyek környéke)

12.6 Cukrászdák és édességek

- Cegléd – Békebeli Cukrászda (bonbonkészítés)
- Gödöllő – Monarchia Rétesház és Házi Rétes, Sulyán Cukrászda (Dobos, Eszterházy)
- Nagykőrös – Vanília & Galerto (alföldi sütemények prémium alapanyagokból)
- Süllyáp – Hisztéria Cukrászda (kézműves)
- Szentendre – Szelet Cukrászda, Szamos Múzeum Cukrászda (mandulás desszertek)
- Vác – Mihályi Patisserie (francia stílus), Floch Cukrászat, Édes Vonal Cukrászda
- Vecsés – Gábrriel Cukrászda (tradicionális sütemények)
- Veresegyház – Sulyán és Gombai Cukrászda (díjnyertes torták)

12.7 Kulturális és hagyományőrző rendezvények

- V4 Fesztivál és Színházi Találkozó (Nagymaros)
- Váci Világi Vigalom (Vác)
- Isaszegi Történelmi Napok (Isaszeg)
- Kossuth Toborzó Ünnepe és Huszárfesztivál (Cegléd)
- Libaterelő teljesítménytúra (Úri)
- Mézesvölgyi Nyár (Veresegyház)
- Duna-part Feszt (Ráckeve)
- BÁKK Nyári KultúrKavalkád (Vecsés)
- Aszódi Fesztivál (Aszód)
- Múzeumok Őszi Fesztiválja (Szentendre és térsége)

12.8 Gasztronómiai fesztiválok

12.8.1 Bor-, pince- és szüreti rendezvények

- Etyeki Piknik – bor és street food (Etyek)
- Ceglédi Nyitott Pince Napok / Nyitott Pince Nap (Cegléd)
- Monori Pincezene Fesztivál, Borvidékek Hétvégéje, „Tök Jó” Program (Monor)
- Orbán-napi Bor- és Pinceünnep (Ócsa)
- Térségi Borverseny és Újbor Bemutató (Ceglédbercel)
- Ungvár László Borrend rendezvényei (Cegléd)
- Szentendrei gasztro- és borfesztiválok
- Pátyi Pincehegyi Nyitogató (Páty)
- Iklad Szüreti Mulatság (Iklad)
- Csömöri szüreti mulatság és főzőverseny (Csömör)
- Gyáli Szüreti Fesztivál (Gyál)
- Örkényi Szüreti Felvonulás és Mulatság (Örkény)
- Visegrádi Sörfesztivál (Visegrád)

12.8.2 Főző- és ételfesztiválok

- Ráckevei Halászléfőző Fesztivál (Ráckeve)
- Nemzetközi Gasztronómiai Fesztivál (Szigetszentmiklós)
- Anyám Tyúkjá Fesztivál (Csemő)
- Pecsényeparádé (Abony)
- Nyársapáti Lecsőfesztivál (Nyársapát)
- Ceglédi Laskafesztivál (Cegléd)
- Kistarcsai Kakasfőző Fesztivál (Kistarcsa)
- Alföldi Street Food Fesztivál (Albertirsa)
- Kenyérlelke Fesztivál és Éjjel-Nappal Nyitva Fesztivál (Szentendre)
- Váci Lecsőfesztivál (Vác)
- Zsámboki „Lecsőt a keceléből” Hagyományőrző Fesztivál (Zsámbok)
- Alsónémedi Pörkölt Fesztivál (Alsónémedi)
- Rétesutca Fesztivál (Dabas)
- Tökvilág Fesztivál (Zebegény)
- Vecsési Káposztafesztivál (Vecsés)
- Dunakeszi „Mindmegeszi” toroskáposzta- és böllerverseny (Dunakeszi)
- Kistarcsai Kolbásztöltő / Böllérfesztivál (Kistarcsa)

- Ecseri Böllérfesztivál (Ecser)
- Gödi Kolbásztusa (Göd)

13 Szakirodalom és segédanyagok

- World Travel & Tourism Council – Travel & Economic Impact 2025 Global Trends;
- World Tourism Barometer - 2025
- ENSZ – World Tourism Barometer;
- Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia 2030;
- Aktívan a Börzsönyben 2024;
- Aktívan a Dunakanyarban 2024;
- Aktívan Budapesten 2024;
- MATE – A Börzsöny természeti értékeinek és fejlesztési lehetőségeinek összefüggése;
- EUROSTAT regional yearbook 2025;
- Nemzeti Kerékpáros Stratégia;
- Nemzeti Vízitourisztikai Stratégia;
- Turizmus 2.0 kiegészítése;
- Látogatómonitoring és látogatómenedzsment vizsgálatok a Központi-Börzsöny területén PHD értekezés – Halasi-Kovácsné Benkhard Borbála Rita;
- Travel & Tourism Economic Impact 2025;
- Aktív turizmus elméleti és módszertani kézikönyv -Kulcsár László, Bodrogai László Anzelm;
- Börzsöny-Dunakanyar Térségi Aktív Turisztikai Stratégia;Felsőoktatási Műhely kiadvány – Friss diplomával a turizmusban;
- Kincsem – Nemzeti Lovas Program;
- Védjegyszabályzat – Lapátos Vízi megállóhelyek;
- Turizmus Bulletin A magyar turisztikai térségekbe tervezett DMSZmodell és a TDM-modell összehasonlító elemzése-

Pest Vármegyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.